

Martinus Houttuyn (1720-1798) and his contributions to the natural sciences, with emphasis on zoology

M. Boeseman & W. de Ligny

Boeseman, M. & W. de Ligny. Martinus Houttuyn (1720-1798) and his contributions to the natural sciences, with emphasis on zoology.

Zool. Verh. Leiden 349, 18.vi.2004: 1-222, figs 1-15.— ISSN 0024-1652/ISBN 90-73239-93-1.

M. Boeseman, emeritus curator Nationaal Natuurhistorisch Museum. Home-address: Prins Bernhardlaan 54, 2341 KL Oegstgeest, The Netherlands.

W. de Ligny, van Brouchovenlaan 8, 2343 HD Oegstgeest, The Netherlands (e-mail: miendeligny@hetnet.nl).

Key words: Martinus Houttuyn; Natuurlijke Historie; Uitgezogte Verhandelingen; Knorr; Stoll.

After a short characterization of the political and economical developments in 17th-18th century Netherlands and some general remarks on the Houttuyn family and its social status, the ancestry of Martinus Houttuyn is thoroughly established. In the medical thesis he presented at Leiden University in 1749 many interesting facts about his early life and scientific development, hitherto overlooked, were found. The six principal zoological publications of Houttuyn are reviewed and are listed together with many others on a wide diversity of subjects. The esteem he received during his lifetime from compatriots as well as foreign scientists, in contrast to the near oblivion in the 19th-20th century, is demonstrated. We tried to entangle the vicissitudes of his cabinet of natural history. A copy of the catalogue of the 1787 auction of the zoological specimens is added.

Contents

Introduction	4
The Houttuyn family	5
The ancestry of Martinus Houttuyn	5
The life of Martinus Houttuyn	10
The six principal zoological contributions	20
1. 'Natuurlyke historie of uitvoerige beschrijving..., volgens het Samenstel van den Heer Linnaeus' - Part I	20
Zoogende dieren - Mammalia	26
Vogelen - Aves	34
Dieren van beiderly leven - Amphibia	37
Visschen - Pisces	39
Insekten - Insecta	46
Wormen en Slakken - Vermes	55
'Natuurlyke historie' - Parts II and III	66
2. Knorr, 1770-1775. 'Verlustiging der oogen en van den geest, of Verzameling van allerley bekende hoorens en schulpen ...'	68
3. 'Beschryving van eenige Japanse visschen, en andere zee-schepzelen.'	71
4. 'Het onderscheid der salamanderen van de haagdissen ...'	73
5. Nozeman, Houttuyn & Sepp, 1770-1892. 'Nederlandsche Vogelen ...'	75
6. Stoll, 1813. 'Natuurlijke ... afbeeldingen en beschrijvingen der Spoken, Wandelende Bladen, Zabel-springhanen, Krekels, Trek-springhanen en Kakkerlakken.'	75

Houuttuyn's cabinet and the auction catalogue	80
List of publications	85
1. Original publications	87
2. Contributions to works initiated by other authors	96
3. Translations of major works with contributions by the translator	98
4. Translations in the 'Uitgezogte Verhandelingen'	103
Acknowledgements	114
References	115
Appendix A: English translation of Houuttuyn's letters	126
Appendix B: Copy of the catalogue of the 1787 auction	127
Appendix C: Main biographical data	220

Introduction

When in 1590, after the annexation of Portugal by Spain, the Portuguese harbours were closed for Dutch merchant shipping, which used to take over precious cargo brought in by the Portuguese from their colonies in the East, for distribution over western Europe, this was expected to deal a severe blow to the Dutch in their struggle for freedom. Actually, this development seems to have stimulated the Dutch to take matters into their own hands and before long increasing numbers of bigger and better merchantmen sailed all seas bordering shores promising profitable cargo. Most of these ships were in the service of the Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC, United East-India Company, 1602-1798) or the Westindische Compagnie (WIC, West-India Company, 1621-1674, 1675-1793). This fortunate development, though somewhat impeded by British efforts to replace Grotius's *Mare Liberum* of 1609 by Seldens's *Mare Clausum* of 1635 or their 1651 Act of Navigation, and by the varying fortunes of a succession of Anglo-Dutch wars, continued far into the 18th century. A much more detailed review of this period has been given by Boxer (1957, reprint 1973).

Although occasionally there were severe losses caused by warfare, shipwrecks, mutiny or piracy, most ships departing from (usually) the roads off Texel returned safely, be it often with considerably reduced crews due to scurvy or various other ailments. But those sailors fortunate enough to return to the Low Countries, after visiting settlements, colonies or trading posts along the Atlantic coasts of Africa and America and the southern and eastern coasts of Asia, brought back home for their families and friends various objects, *curiosa*, souvenirs or gifts, which soon became valuable collectors items. These were assembled in numerous so-called Cabinets of Rarities or, since many of the objects belonged to that category, Cabinets of Natural History. It seems an obvious consequence that the availability of so many striking objects was a stimulus for an increasing interest in the natural sciences, leading to study and sometimes publication by the cabinet owners or by more competent relations or experts. Detailed information on this subject has been given by Engel et al. (1986: specially ii-iii; also Holthuis, 1995a: 7-8 and Boeseman, 1997: 81-84).

It is remarkable that among the various studies covering early natural history in western Europe, recording the names and activities of several 17th and 18th century scientists (e.g. Swammerdam, Seba, Gronovius, Vosmaer), the name of Martinus Houuttuyn (if not omitted) remains obscure, usually only being mentioned (incorrectly) as the translator of Linnaeus's '*Systema Naturae*' and other natural history works into

Dutch, rarely referring also to his own taxonomic papers on Japanese marine animals and on herpetology, or his contributions to Nozeman, Houuttuyn and Sepp's 'Nederlandsche Vogelen' (1770-1829), to Stoll's magnum opus on Orthoptera (1813) or Knorr's opus on Molluscs (1770-1775). Actually, it is far from unlikely that Martinus Houuttuyn was in his time the author displaying the broadest and most complete knowledge of natural history, second only to Linnaeus in ingenuity but far less restricted, or to Buffon in brilliancy, but far more complete as is shown, e.g., by his 37 volume 'Natuurlyke Historie' (1761-1785), unfortunately written in Dutch. It was fully warranted for Maitland (1855: 168) to call him the Dutch Plinius.

It is true that Buffon's zoological volumes contain as a rule far more detailed descriptions, with usually extensive and rather exhaustive records of pertinent literature for the various species, than provided by Houuttuyn in his 'Natuurlyke Historie', specially for the many hardly characterized birds. But it should also be noted that the brilliant scientist Buffon, living in an increasingly important centre of natural sciences, Paris, with abundant facilities for the purpose (collections of specimens, libraries), and with the competent assistance of Daubenton and Gueneau de Montbeillard, in his zoological volumes only dealt with mammals and birds, while completely omitting the plants. Houuttuyn, in the rather commercial town of Amsterdam, without any assistance, and wholly relying on literature and a few cabinets of natural history objects, having started with limited experience in zoology or in publishing, realised his major project by dealing with animals, plants and minerals in 37 volumes, published in 25 years.

Who was Martinus Houuttuyn?

The Houuttuyn family

Since references to the name Houuttuyn in 18th century literature or relevant documents are far from frequent, it seems likely that all persons thus indicated were more or less closely related, at least those living in the north-west of The Netherlands (province of Noord-Holland), usually in or between Amsterdam, Haarlem, Alkmaar and the small town of Hoorn, some 20 miles north of Amsterdam on the shores of the Zuiderzee, the birthplace of Martinus Houuttuyn.

As far as noted in the various consulted sources, the members of the Houuttuyn family in this area were, either mostly or exclusively, members of Mennonite congregations (Doopsgezinde gemeenten), which formed rather small minorities in comparison to the predominant Reformed Church. Since this Reformed population claimed the exclusive rights to provide all regents, aldermen and other leading officials in the municipality, at least in Hoorn (Kooijmans, 1985: 196), the Mennonite citizens at most could become leading members of the middle classes, as traders or in professional occupations such as lawyers or doctors. This was also the case for Catholics, Jews and other minority groups. Fortunately, these minorities were not really suppressed and were permitted to join, own and support their proper churches, and to participate actively in all customary religious or social activities.

The ancestry of Martinus Houuttuyn

When around the middle of the 19th century the first information on the parentage of Martinus Houuttuyn was published, unfortunately almost simultaneously both the

printer Frans Houttuyn in Amsterdam and the medical doctor Willem Houttuyn in Hoorn were referred to as his father (Nieuwenhuis, 1857, 4: 367; Anonymous, 1857: 128). Since this controversy still exists, we will attempt to establish the truth by a chronological evaluation of pertinent sources.

In 1757, the Amsterdam publisher F. (= Frans) Houttuyn, probably at the instigation of Martinus, started with the little known quarterly periodical "Uitgezogte Verhandelingen uit de Nieuwste Werken van de Societeiten der Weetenschappen in Europa en van andere geleerde mannen" (Selected papers from the latest works of the Scientific Societies of Europe and from other learned men). This series of publications was intended to include only translations or reviews of foreign scientific papers, and was published in order to promote the general interest of a broader public. Remarkably, besides the names of the publisher and of the authors of the original papers, no names of the translators are given on the title-pages or even in the lengthy introductory chapter in the first volume. These translators, who often added extensive and important annotations, are merely, if at all, indicated by their initials: C, E, H, N, M, etc. Since nothing new was to be expected from this series that could not be found in the originals, it is understandable that as a source of information, specially for biographical data, this periodical has been neglected (with only a few exceptions: Delprat, 1927: 32-33; Brouwer, 1943: 106-107; Simoni, 1975: 84-89). It is only during our recent quest for hitherto missed Houttuyn publications that crucial information in the 10th (and last) volume of 1765, was again disclosed. In a "Na-berigt" (Epilogue) of two pages (517-518), revealing the name of M. Houttuyn as author, Houttuyn explains the discontinuation of the periodical, adding that he had recommended this to "mynen Neef den Boekverkooper, onlangs overleeden" (my cousin the bookseller, who recently passed away). This remark should have ruled out Frans as the father of Martinus, but it hardly penetrated into subsequent literature. It is interesting to note that Delprat (l.c.: 33), after repeating Houttuyn's information, adds (translated from Dutch): "The periodical has in all these years been published regularly and with care and although from the contents Houttuyn's great preference for natural history is evident, also, as we saw, important medical contributions are included. Since from the epilogue we learn that he prepared it almost entirely by himself, one is filled with great admiration for his energy and acquaintance with [pertinent] literature." We may note that Simoni (l.c.), while correctly quoting the relationship between Frans Houttuyn and Martinus, being his cousin, in our opinion erroneously cites Martinus having stated that he took over the role of scientific editor only some years before Frans's death. Neither does she acknowledge the existence of several collaborators on the project.

After his death in 1798, records dealing with Martinus Houttuyn remained rare and scattered, without any pertinent information on his ancestry, until 1857. In a new and improved edition of "Nieuwenhuis' Woordenboek van Kunsten en Wetenschappen" (Dictionary for the Arts and Sciences), originally published 1820-1829, with an addition in 1836 containing a brief entry on Martinus Houttuyn (vol. G-K: 468), the reviser added that Martinus was the son of F. (= Frans) Houttuyn (Nieuwenhuis, 1857, 4: 367). This statement, given without any supporting evidence, was also accepted in the authoritative biographical dictionary of van der Aa (1867: 1334-35) and by almost all subsequent authors (Enschedé, 1912: 612; Merrill, 1938b: 297; Jansen & Wachter, 1941: 355; van der Zijpp, 1956: 822; Fuchs, 1962: 42; Buijnsters, 1987: 826; Anon., 1991:

530), obviously without any verification, except by Brouwer (1943: 78, 107), who noted that Frans was Martinus's cousin, not his father.

In the same year, 1857, evidently in reply to a request, in the quarterly "De Navorscher" (The Investigator) an anonymous record was published stating that Martinus Houttuyn was the son of Dr Willem Houttuyn and Aagtje Gerrits Seylemaker (Anonymous, 1857: 128), unfortunately too late to be taken into account in the pertinent statement in Nieuwenhuis (1857, 4: 367) and subsequently overlooked or neglected. It was not until almost a century later that Schierbeek (1940: 14) again named Willem as the father of Martinus.

Summarizing the several scattered and diverging sources referring to Houttuyn's ancestry, all mentioned under Literature, we can observe that most authors abstained from naming Martinus's father, and that during the second half of the 19th century and in the 20th century, among the authors providing a name, it was predominantly Frans who was recorded as his father, while more recently Willem has been mentioned three times: Schierbeek, 1940: 14; Landwehr, 1976, *Studies*: 54; Kooijmans, 1985: 266.

Another, quite exceptional view, of Martinus being the son of a Petrus Houttuyn, was published in an authoritative medical biographical dictionary (Lindeboom, 1984: 917). In view of this confusion, it seems not superfluous to examine here the facts that should lead to a decisive conclusion.

Not much is known about Frans Houttuyn (Enschedé, 1912: 612; van der Zijpp, 1956: 822; Kooijmans, 1985: 196). He was born in Hoorn as the son of the merchant Pieter Adriaansz. Houttuyn, a first cousin of Willem Houttuyn (fig. 1), and Aaltje Vogel. Information on the date and year of his birth has not been found, but it is certain that already in Hoorn he learned the trade of printer and bookseller. After some years there, he went to Amsterdam, where on 24 March 1745, he became a member of the Guild of Booksellers. On 16 April 1747 he married Geertruyd Olyslager and after her death in 1758 remarried in April 1759 Eva van den Bosch. According to the consulted archives, six children were born during the first marriage, including three sons: Pieter (b. 30-07-1749), Cornelis (b. 24-05-1756), and again Pieter (b. 10-07-1758), after the early death of his just mentioned namesake, and only a daughter during the second marriage (DTB-GAA).

In addition to various publications of a spiritual or general informative nature, he issued the already mentioned 'Uitgezogte Verhandelingen' (Selected Papers), a series of "Jaarboeken" (Yearbooks) and the first part of Martinus Houttuyn's 37 volume 'Natuurlyke Historie' (1761-1785). He died 23 July 1765. His printing and book selling business was continued by the "Erven van F. Houttuyn" (= heirs of F. Houttuyn) till 1783, and subsequently by Jacobus van der Burgh & Zoon (= & Son).

It must be clear that the printer and bookseller Frans Houttuyn, having married in 1747, can not have been the father of Martinus, who was born in 1720 and the son of a medical doctor (as stated by Knipscheer, 1930: 859-860; de Bie & Loosjes, 1931: 338; Schierbeek, 1940: 14; Brouwer, 1943: 78; Kooijmans, 1985: 266; Dossier Houttuyn). Moreover, among the children of Frans, none was named Martinus. Even though Martinus's own rather hidden statement about his cousin Frans easily could have been overlooked, a study of archives should have provided this information.

The record in Nieuwenhuis (1857, 4: 367), based on an unknown source and subsequently adopted without any thorough verification, concerns an imaginary

“Martinus, son of Frans”, who unfortunately has led astray almost all subsequent students of the subject, with the exception of Schierbeek (1940: 14), Brouwer (1943: 78, 107), Landwehr (1976, *Studies*: 54) and Kooijmans (1985: 266).

Considering the information in literature that both Martinus and his father were medical doctors, the various registers of students and doctorates of the universities of Franeker, Groningen, Harderwijk, Leiden and Utrecht were consulted. Amsterdam students at that time are stated to have taken their academic degrees elsewhere, usually in Leiden, or in Utrecht. Among the medical students during the period concerned, only four with the name Houuttuyn were found, all in Leiden, two having concluded their studies with a doctorate at this university (du Rieu, 1875: 1028; Molhuysen, 1920: 263, 1921: 272).

The first is Willem Houuttuyn, who was inscribed as a medical student 17 September 1712 and who successfully obtained his degree on 10 July 1714 with the thesis “*Disputatio medica inauguralis de angina*”; the second, Martinus Houuttuyn, inscribed 27 August 1747, finished his medical study on 15 August 1749 with the presentation of a thesis “*Dissertatio spasmodica, spasmodorum theoriam exhibens*”. It seems clear that these two represent our Martinus Houuttuyn and his father Willem, whose support and efforts towards his medical education he gratefully acknowledges in a dedication preceding his thesis.

Although Martinus’s thesis and the kind dedication to his father Willem were published already in 1749 and therefore chronologically should have been recorded earlier in the present chapter, the included information is treated here as final and decisive, because prior to Landwehr (1976, *Studies*: 54) no authors seem to have been aware of this solution to the problem of his parentage provided by Martinus himself, since no earlier references to it were found in literature. Interesting is also that, when a son was born to Martinus in 1749, he was named Willem, evidently after his grandfather, as customary (Schierbeek, 1940: 13).

The third medical student in Leiden, who did not complete his studies there, was also named Martinus, but by good fortune (or by having registered as Martinus Pietersz) this seems to have caused no serious confusion. He was born around 1731 as the son of Pieter Houuttuyn, merchant and Mennonite deacon (Kooijmans, 1985: 262), who was a brother of Dr Willem Houuttuyn, and Petronella Beets (Koeman, 1970: 167). After entering Leiden university in 1750, he left before finishing his studies to return to Hoorn, and in 1757 passed an examination for surgeon (Buijnsters, 1987: 825). He died 11 November 1787. Dyserinck (1904: 28), referring to him as a correspondent of the author Betje Wolff, wrongly identified him as the son of Dr Willem Houuttuyn. This was rectified by Buijnsters (1987: 826) who, however, still assumed the existence of a Maarten Houuttuyn, son of Frans. As already stated before, also Lindeboom (1984: 917) erroneously considered Martinus, son of Petrus (= Pieter) as the author of the ‘*Natuurlyke Historie*’ and the many other publications of his cousin Martinus, son of Willem Houuttuyn.

The existence of the two identically named cousins may also have led astray Backer (1941) and Jansen & Wachter (1941: 355), who assume that there were two Martinus Houuttuyns, one, the son of Willem being a medical doctor, not a botanist, and the author of the ‘*Natuurlyke Historie*’, the other, whom they consider to be the son of Frans, being a botanist. This seems to imply that these two Houuttuyns collaborated in

the publication of the ‘Natuurlyke Historie’, the botanist, son of Frans, having contributed the substantial 14 volume botanical part. For this, no confirmation has been found in the consulted literature. On the contrary, on the last general text page of the last volume of his work (Part III, vol. 5, 1785: 360), quoted further on, our Martinus Houuttuyn clearly expresses his satisfaction at having achieved the task all by himself without the slightest hint towards a collaborating namesake.

A fourth medical student at Leiden, Abraham Jansz. Houuttuyn, who in 1748 took a degree in Harderwijk, was inscribed as originating from Leiden, hence probably not closely related to the Houuttuyns of the region of Hoorn, and here of no further relevance (du Rieu, 1875: 936; Schutte, 1980: 167, Lindeboom, 1984: 916).

The parentage of Martinus Houuttuyn having been established as described above, it may be visualized by a family tree (fig. 1) based on the references cited, augmented with information from the DTB-GAA and the Houuttuyn Bloemendaal archive. It should be noted that although these sources mention the name ‘Maarten’, elsewhere, in registering as a student in Leiden in 1747, in his thesis in 1749 and throughout his scientific career, Houuttuyn’s first name is recorded as ‘Martinus’.

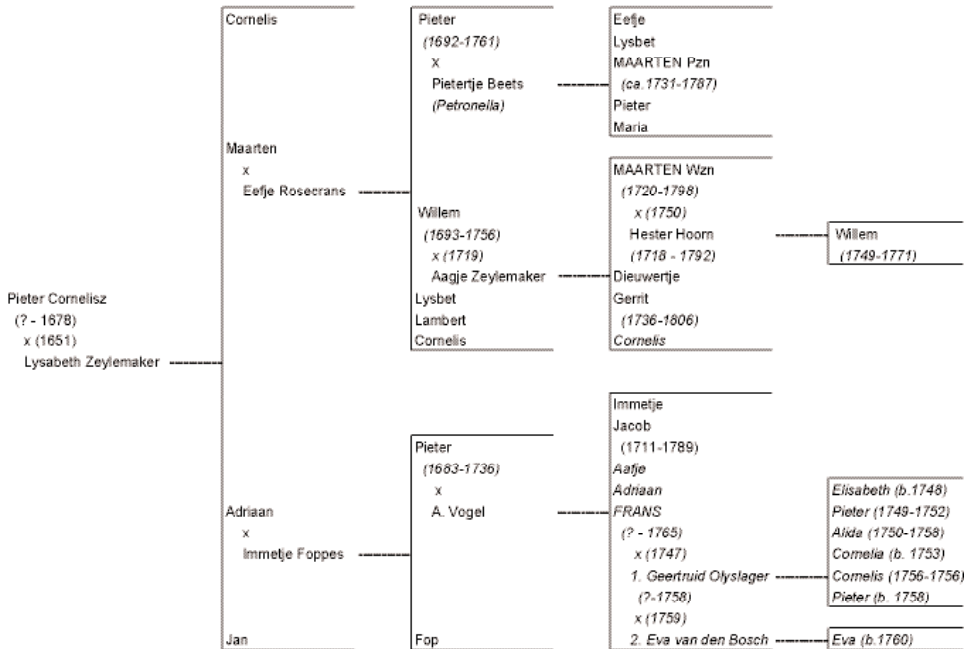


Fig. 1. Ancestry of Martinus (= Maarten) Houuttuyn Wzn. Entries concerning Maarten Wzn en Maarten Pzn according to Koeman (1970). Additional data and adjustments in italics based on Houuttuyn Bloemendaal Archive, DTB-GAA or Kooijmans (1985).

The life of Martinus Houttuyn

Besides the general acceptance of 1720 as the year of his birth, without any printed records of the exact date (March 26, according to handwritten family data in the Houttuyn Bloemendaal archive) literature shows a remarkable paucity of information concerning Houttuyn's early life, practically nil up to his entrance into Leiden University at the age of 27. Scattered information, sometimes erroneous (see previous chapter), is restricted to his ancestry, marriage, study in Leiden, (some) principal publications and death. This seems remarkable considering his fame as a cabinet owner and author on natural sciences, cooperating with men of scientific fame to whom he referred in his publications and/or with whom he corresponded, like J. Baster, J.F. Martinet, C. Nozeman, J. le Francq van Berkhey (Arpots, 1990: 251, letters from Houttuyn in Gemeentearchief Leiden, coll. LFvB) and A. Vosmaer (letters from Houttuyn in Universiteitsbibliotheek Leiden, BPL 246), and in Sweden C. Thunberg (letters from Houttuyn in Wijnands, 1990: 77-95), to name but a few.

It is hard to understand that none of the previous authors dealing with Houttuyn apparently took the trouble to seriously examine his medical thesis, written in Latin. This is understandable for natural scientists, not interested in a purely medical thesis, but students of early medicine might have used this source to fill the gap in the information on Houttuyn's early life.

Besides the short laudatory dedication to his father Willem, already mentioned in the previous chapter and referred to by Landwehr (1976, Studies: 54), Houttuyn added to his thesis a rather detailed autobiographical note covering most of the earlier years of his life, from which the following information has been taken.

After some general introductory remarks, Houttuyn states that, with a basic education in the humanities, he was better able to absorb all fundamentals of medicine, also referring to "the instruction by my father, a steady study, and my probably not wholly inadequate talent", adding that "in the beginning everything is difficult". A dislike for Latin and a preference for playing are also noted. From this, it appears clear that Martinus's medical instruction by his father already started at a very early age.

At a riper age, various other disciplines were added to broaden his education and knowledge, to which he usually submitted himself with pleasure or even enthusiasm, like algebra (though since long acquainted with the principles), geometry, chemistry (in which he experimented), physics, plant systematics ("Tournefortian" characters), and the enormous diversity of nature. He claims to have devoted four years to the study of the Pharmacopoeia and the preparation of medicine, studying and following the instructions of famous physicians, hungrily reading the "Aphorismos practicos" of Boerhaave. The increasing emphasis on medical studies was alleviated by outdoor botanical research, and he claims that no natural or cultivated plant remained unknown to him with regard to name, shape or (medical) effects.

In the meantime he also became interested in astronomy, making observations and trying to define the course of comets after the laws of Isaac Newton and recording an eclipse of the sun (see List of publications).

To his earlier statement about having to learn Latin, probably in anticipation of his medical study, he adds Greek in the above enumeration, but none of the modern foreign languages. This is strange since about eight years later he translated and

edited scientific papers written in English, French, German and Italian (see List of Publications). Much later, in a letter to Thunberg of 12 May 1790, he claims acquaintance with seven or eight languages (Wijnands, 1990: 95). It may be added that, already at the beginning of his career, the famous zoologist Petrus Camper (Visser, 1985) referred to Houttuyn as “the astute physician Houttuyn, as experienced in Medicine as in the required languages” (Camper, 1756).

After relating the wide range of sciences he practised, he defends himself against the accusation of having neglected his medical studies, stating that he occupied himself with medicine for almost 20 years, which means that his father started his education on this subject when Martinus was 9 or 10 year old, adding that during this exhausting study some diversion into alternative disciplines might be well deserved.

Concerning this extensive educational program, which certainly did not justify Cuvier’s derogative qualification of Houttuyn as a “*naturaliste laborieux, mais peu instruit*” (Cuvier & Valenciennes, 1828: 137), he only acknowledges the benevolence of his father to instruct and punish him and in shaping his erudition. Considering the broad diversity of disciplines we should not exclude the possibility that other tutors were involved, probably connected with the ‘Latijnsche School’ in Hoorn, while also his father’s library may have played a role. Most likely Cuvier never read a letter of Houttuyn’s publications.

In 1747, Martinus Houttuyn went to Leiden where on 27 August he was inscribed in the medical faculty of the University. It is a problem why he went to the University only at the age of 27, compared to most other students around their early twenties, or even earlier, but it is tempting to surmise that financial circumstances were responsible. It seems quite likely that father Willem Houttuyn, as a medical doctor of the small Mennonite population may not have had the clientele of the Reformed community, which must have limited his income considerably. He certainly did not draw much additional financial support from his function as a lay-preacher in the Mennonite congregation (Uithoorn, 1914b: 3), then in decline, as suggested by Martinus’s remark in the dedication to his father preceding his thesis, about ‘the none too well visited church’. This is confirmed by Uithoorn’s statement (1914a: 5) that in 1747 the congregation in Hoorn consisted of only 212 members. The assumption of Willem’s lack of financial means seems supported by a record in the diary of Gerrit Houttuyn, brother of Martinus (Houttuyn Bloemendaal archive), stating that in 1721 Willem Houttuyn had bought a house in Hoorn for the extremely low price of Dfl. 545.– (compare Kooijmans, 1985: 224), although this may well have been intended for a servant rather than for his own usage. Although the long delay may have been necessary to assemble the funds required for a study at Leiden University, and also to broaden Martinus’s preliminary education in order to shorten the study period and thereby reduce the expenses, another reason for Martinus’s late decision to study medicine may have been his aversion to become a practising physician. After in the end, evidently complying with his father’s wish, he entered university in 1747 and accomplished his medical study, he never seems to have practised this discipline. The latter assumption seems more likely since his father already in 1742 had acquired some wealth, enabling him to buy property which, at the time of his death in 1757, was sold by his heirs for Dfl. 7975.– (Belonje, 1933: 117-118).

When in Leiden, he followed the lectures by Gaubius, de Winter and Albinus. The

choice of a subject for his thesis posed a problem, but the arguments of a famous scientist, author of “*De Irritabilitate Systema*” (Johan Lups, 1748, referred to in van der Waa, 1992: 69, 196) supported his decision to write a thesis on the subject of “*Spasmodica*”. His thesis was published by Philip Bonk, a University printer and bookseller, with whom he had taken up lodgings (Arch. Sen. Fac., inv. nr, 14). After a remarkably short study of almost exactly two years, Martinus obtained his title of Medical Doctor on 15 August 1749, thereby paying a tribute to the quality of his fathers preparatory medical tuition.

During his study in Leiden, Martinus met Hester Hoorn, who on 19 June 1749 gave birth to a son, named Willem (Schierbeek, 1940: 13; DTB-GAA), obviously after Martinus’s father. The relation with Hester Hoorn, which must have started quite soon after Martinus’s arrival in Leiden in 1747, possibly furthered by his sudden liberty after the long and protective guidance by his father, probably met with little acclaim in the Houttuyn family: Hester, baptized on 28-09-1718, was the 11th child (out of 13) of Paulus Hoorn, a worker in the textile industry (DTB-GAL) and thus of a considerably lower social level and education. She was, moreover, a member of the Reformed Church and, in those days, with 30 years rather old not yet to be married. However, the birth of their son Willem and possibly Hester’s consent to adopt the Mennonite faith, may have weakened any resistance and subsequently Martinus’s father Willem witnessed the putting up of the banns for Martinus and Hester in Amsterdam on 24 April 1750. The actual marriage took place on 13 May 1750 (DTB-GAA; DTB-GAL). Both Martinus and Hester were baptized in the Mennonite congregation, presumably in Amsterdam, on 9 August 1752, with Frans Houttuyn as a witness (Arch. Doopsg. Gemeente).

Although no further information about Martinus’s son Willem was found in printed records, we learn from the diary of Gerrit Houttuyn (Houttuyn Bloemendaal archive) that Willem died in Paramaribo, Surinam, on 24 June 1771. It may be noted here that Hartsinck (1770: 571) refers to a sugar plantation named Houttuin, located at the mouth of the Para Creek, just south of Paramaribo, while on old maps (Koeman, 1973: maps 12 and 13) the name can be dated back to 1737, the owner being W. Houtcooper (A. de Lavaux, *Generale Caart van de Provincie Suriname*) or, according to a reprint of around 1770, the “Erven” (= heirs) Houtkopers. Even further back, a plantation “Houtthuyt” is recorded to have existed during the governorship of Cornelis van Aerssen van Sommelsdijck, 1683-1688 (Oudschans Dentz, 1938: 112). Quite likely these plantations were not named after a person or family but after the timber yards or firewood storages for the sugar industry, which were named ‘houttuin’, depicted in a vignette drafted by J.C. Philips and used by Frans Houttuyn for some of his publications. It was reproduced by Simoni (1975), on the cover and as fig. 15 of the present paper. These facts seem to disprove the allegation that the name was connected with Jan Houttuin, who arrived in Paramaribo in 1766 (Oudschans-Dentz, 1944/45: 163), and who possibly was a distant relative of the Houttuyns dealt with here. They also do not indicate any connection between the activities and death in Paramaribo of young Willem Houttuyn and the existence of the Houttuin plantation, leaving us in the dark as to the nature of his mission to Surinam. Since Gerrit Houttuyn in his diary states that Willem was his brothers only son, his death, at the age of 22, must have badly shaken Martinus, but the uninterrupted appearance of the volumes of his ‘*Natuurlyke Historie*’ does not indicate any impact of this tragedy.

After his graduation as medical doctor in August 1749, Martinus Houuttuyn may briefly have returned to Hoorn, as mentioned by Landwehr (1976, *Studies*: 54), presumably to assist his father. For unknown reasons, possibly in connection with his relation with Hester Hoorn, this situation did not last long: already at the time of the announcement of his wedding, in April 1750, his domicile was in Amsterdam, in the Lelystraat (GAA). If the previous assumption was right, that the Reformed population preferred (or had) to be treated by doctors of their own creed, the practice of his father Willem in Hoorn would hardly have allowed a reasonable standard of living for two families, let alone three since the namesake and cousin of Martinus, the son of Pieter, also took up medical studies in 1750 (du Rieu, 1875: 1028) intending to become a surgeon in Hoorn (Buijnsters, 1987: 825). Whatever the reason, and if he indeed did return to Hoorn, Martinus soon left this town again and settled in Amsterdam, where he was registered as citizen on 23 January 1753 (Schierbeek, 1940: 13) and, in the same year, as a medical doctor (Arch. Coll. Med.).

In Amsterdam, he evidently soon made contact with his second cousin Frans Houuttuyn, publisher and bookseller in this city since 1745 (Enschedé, 1912: 612). Although without experience in the natural sciences, Frans probably was convinced by Martinus, being impressed by his already vast knowledge in this field and his zeal to contribute to the development of the less educated by providing Dutch translations or reviews of foreign literature (see List of Publications), to start the publication of the 'Uitgezogte Verhandelingen' (Selected Papers, 10 vols., 1757-1765), already referred to in some detail in the previous chapter. As also stated there, the translators or reviewers of the Selected Papers are only indicated by a single initial. Martinus Houuttuyn himself explains on the last page of the final volume, in the "Na-berigt", that the "H." stands for Houuttuyn, who in the beginning contributed translations of mostly medical papers. From his 'Natuurlyke Historie' (Part I, vol. 7: 255) it can be deduced that "N." stands for Nozeman, famous co-author of the magnificent coloured bird books 'Nederlandsche Vogelen' (Nozeman, Houuttuyn & Sepp, 1770-1829), who translated the zoological papers in the earlier volumes of the 'Uitgezogte Verhandelingen', a task later taken over by Houuttuyn. It was surprising to find in this series, intended according to the introductory chapter in the first volume to be restricted to translations or reviews, several original contributions, including some by Houuttuyn. Although a few of the zoological contributions anonymously have been referred to in later literature (Soulsby, 1933: 120, 135, 141), most of these early Houuttuyn publications, covering various disciplines, may subsequently have escaped notice. They are listed subsequently (see List of Publications).

While becoming increasingly burdened with his duties as translator and, evidently, editor of the 'Uitgezogte Verhandelingen', Houuttuyn presumably conceived the idea and started to write in Dutch a complete account of everything known about natural history, animals, plants and minerals, since in Holland no such publication was available for the less educated without access to foreign literature. It may be doubted if Houuttuyn at the beginning of the writing of the 'Natuurlyke Historie' realised its eventual scope or the time and effort it would take, specially when considering that he had already reached the, at that time, quite advanced age of about 40 years. But, starting with the first volume in 1761, he continued with a remarkable regularity and perseverance until 1785, when the 37th and last volume (Part III, vol.

5) appeared with the final statement (p. 360), already referred to before, and here translated from the Dutch:

“Conclusion”

“Oh, Creator of Nature, whose wonderful Hand
Has brought the World in such a beautiful condition;
Has decorated the Earthly Realm with People, Animals and Plants,
Inside with Metal, and valuable Diamonds
Who maintains everything: grant that my noble Spirit,
Which you, Oh good Lord, have been willing to assist,
For more than thirty Years to observe your Creatures,
To strengthen their acquaintance by my Compatriots:
Now that six times ten, raised with five,
the Cycle of my years closes;
After this, in Eternity, will more approach your Wisdom,
Will amuse himself with Heavenly Creatures in the Choir of Angels,
While Paradise treats me with its Fruit.”

This rhyme shows his relief at having successfully accomplished this gigantic project, single-handed, at the age of 65, thus confirming 1720 as the year of his birth.

The publication of the ‘*Natuurlyke Historie*’ initially undertaken by Martinus’s second cousin Frans Houttuyn was, after the death of the latter in 1756, continued by his heirs, the “*Erven van F. Houttuyn*” and, since 1784, by J. van den Burgh en Zoon in Amsterdam. If Houttuyn indeed intended his ‘*Natuurlyke Historie*’ for the education of the people, commercially this would seem to have been a miscalculation. Not only was the work too bulky and too expensive, the price of a complete set of 37 volumes being estimated at Dfl. 136.– (Landwehr, 1976, Cat.: 102), or even at about Dfl. 185.– when the volumes were bought separately (van Abkoude & Arrenberg, 1788: 372). Houttuyn himself, in letters of 5 August 1785 and 22 January 1786 to Thunberg, records for his ‘*Natuurlyke Historie*’ a price of about Dfl. 200.– (Wijnands, 1990: 87, 88), compared to an average income for physicians of at most Dfl. 500.– annually (Krul, 1891: 19). The market unfortunately also had to be shared with the much handier, concise and less expensive “*Handbuch der Naturgeschichte*” by Blumenbach (1779-1780), of which a Dutch translation by Bennet & van Olivier, the “*Hand-boek der natuurlyke historie of natuur-geschiedenis*”, was published in 1802 at a price of only Dfl. 6.50 (Arpots, 1990: 55), together with more lower priced or popular works (Kruseman, 1893: 225-226), e.g. Martinet’s “*Katechismus der Natuur*” (1777-1779).

Noteworthy is that, besides some added references to Houttuyn’s ‘*Natuurlyke Historie*’ in the translated text, Bennet & van Olivier’s preface to Blumenbach’s ‘*Hand-boek*’ contains some interesting and laudatory remarks about Houttuyn’s work. The entire work was also appraised very favourably by the contemporary author de Chalmot (1778), to be discussed furtheron (p. 25). Stafleu (1971: 176) states that also the botanical part met with considerable acclaim. Early evidence of this appreciation and the use made of the botanical section is provided by Radermacher (1780-1782) and Wurmb (1781), and in retrospective by Mizumo et al. (1984). The perusal of the botanical part for a contemporary pharmacological textbook, and the appreciation of

its initial author for the 'Natuurlyke Historie', is expressed by Oskamp (1796: vi), referring to "the splendid publication of Linnaeus by the famous M. Houttuyn."

Public interest in parts of Houttuyn's 'Natuurlyke Historie' may have led to the publication (or distribution) of additional copies of some volumes by Lodewijk van Es in Amsterdam, according to Landwehr (1976, Cat.: 112) starting in 1770, with completely identical text but a slightly different title-page. Van Es also published another edition (1773 or 1774-1783) of the fourteen botanical volumes (Merrill 1938b: 299, 304), titled 'Handleiding tot de plant- en kruidkunde, etc.'

A completely anonymous publication, including several copies of illustrations from Houttuyn's 'Natuurlyke Historie' (Anon., 1765; Hulth, 1907: 8; Soulsby, 1933: 12) met with little success or even with contempt (Smith, 1798: 203-214; Hulth, l.c.).

During and after the publication of the 'Natuurlyke Historie' Houttuyn issued several other papers and books, on a wide variety of subjects (see subsequent chapters of the present paper). With this wide interest and knowledge, shown by the quality of his publications, and the apparent renown of his cabinet of natural history, to be discussed further on, it is not surprising that he gathered considerable fame in The Netherlands (Krauss, 1800, 4: Voorbericht). His election as a member of "Het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen" in Vlissingen (= Flushing) in 1775, and of "De Hollandsche Maatschappij der Weetenschappen" in Haarlem in 1780, may be regarded as proof of his renown as a respected scientist. Although he did not attend many meetings in Flushing, possibly none, probably due to the considerable distance, he was a regular correspondent (Minutes and letters in Arch. Koninkl. Zeeuwsch Genootsch. Wetensch.). He was particularly in contact with Leendert Bomme, a well-known naturalist, who actually had proposed Houttuyn as a member of the society (see p. 25). He contributed papers on zoology (reviewed further on), botanical and mineralogical subjects (see List of publications). In 1786, at the age of 66, he still proposed two subjects (fig. 2) for the annual scientific contest of the society, of which one, on the epidemiology of smallpox, was taken up in 1788 and published in 1792 (Trimpe Burger-Mekking, 2002: 119-120).

In Haarlem, he actively participated, quite astonishing in view of the advanced age of 60 at which he was elected to membership. He attended the meetings about every other year, up to the age of 75. He was requested to review or translate articles presented by foreign scientists, or proposed himself such articles for publication, in particular on behalf of Thunberg (Arch. Holl. Maatsch. Wetensch., inv. nr. 13 and 14).

It may be noted that he used his contacts with an eminent man like Vosmaer to arrange an introduction for his brother Gerrit, cheese merchant in Hoorn, and a cousin, to visit during a journey in July 1767 the Cabinet of the Stadholder at The Hague, of which Vosmaer was director (letter of 14 July 1767 from Houttuyn to Vosmaer, fig. 3). He apparently wanted to extend his interest in natural history also to his kin. However, Gerrit, in his diary (Houttuyn Bloemendaal archive) when relating to this journey, omits to mention his visit to his brother or to the Stadholder's cabinet, so Martinus's efforts evidently were in vain.

But his fame did not remain restricted to his native country as the translation of Houttuyn's work into an amended, German edition of 'Linnaeus's Systema Naturae'

Wel Eerwaerde des geleerde Heer
 Op uw vorig aanschrijven en verzoek had ik reeds
 de Onderwerf opgesteld van twee vragten, die ik
 thans, bij gelegenheid van den jongst ontvanger
 Brief, de in de Algemeene Wetgeving der
 Genootschap aandienende, de vrijheid te openen
 vragten. Tot de eerste is mij byzonder aanleiding
 gegeven, door Heeren, die daarvan Oms, gelijke heil-
 gelooene betrekking in deere Provincie, en zo ik er een
 volken de Heer, is geweest, in liene Inzichten, doormat
 bevestigd zijn gevonden, dat zij nauwelijks eenige Boome
 vragten bekomen hebben, en bovendien door de Gemeene
 leden der Wetgeving in dit opzicht zodanig getroffen
 waren, dat zij dergelyke vrag elders hadden willen
 openen. De tweede vraag is een Onderwerf, waan
 of lang myne gedachten gesteld hebben. Verhoop
 dat zij beiden aanlyk aan de Heer en ten algemeene
 in de door ons Genootschap uitgegeven werken.
 Ik heb de eer, van met byzondere dankbaarheid
 te beed en eerbiedige groeten, aan de Heeren
 Directoren en Leden, als ook in's byzonder aan
 Alweldede partij
 Ampten
 21 September 1786
 Uw Dienaar
 M. Houத்துய்

Fig. 2. Letter of Houத்துய் to G. Kuipers, Secretary of the "Zeeuwsch Genootschap der Weetenschap- pen" and Minister, of 21 September 1786. Arch. Koninkl. Zeeuws Genootsch. Wetensch., inv. nr. 59: 216-218. Translation see Appendix A.

Wel Ed. de zeer Geleerde Heer
 Uwe Heer.

ACAD.
 LIND. RAY.
 BIBL.

Twijfel niet of de Heer Doctor Kuhn van Pils
 Capelphus, wien de de vrijheid gebruikt had een Briefje
 van aanbeveling aan Uwe Ed. te geven, zal reeds bij
 Uwe Ed. geweest zijn. Deeren wijzen zijn zijn Broeders
 en Neef van hier gereisd, om na Leyden ook den Haag
 de te berispingen. Zij zullen de kerke morgen of over
 morgen in den Haag zijn. Verzoeken Uwe Ed. de goedheid
 hebben van te laten, indien zij aan Uwe Ed. Logis niet komen,
 gelijcke verzoeken, het Kabinet van Natuerlijke rijen
 door Uwe Ed. Hoogheid te laten berispingen, en ook
 des indig rijen, en het berispingen van het Hof de
 eenij advies te geven. De zelf zal de wijzen
 Occupie hebben, en aanstaende zaterdag in passant eenij
 de nieuwse schikking van de uitkomst van de
 Dien van Uwe Ed. Directie jaar, te komen zien, al
 wanneer dit zaterdag van den 14den 1767. Uwe Ed.
 van mijn respect te overleuen die bly

Uwe Ed. zeer Gel. Heer Uwe Ed. Ord. Dien.
 Amsterdam 14 July 1767. M. Houத்துயн

Fig. 3. Letter of Houத்துயн to A. Vosmaer, Director of the Cabinet and Menagerie of the Stadholder, of 14 July 1767. Universiteitsbibliotheek Leiden, BPL 246. Translation see Appendix A.

("nach Anleitung des holländischen Houuttuynischen Werks (1761-1785) mit einer ausführlichen Erklärung ausgefertigt") by Stadius Müller (1773-1789), and in "Des Ritters Carl von Linné vollständiges Pflanzensystem" by Christmann & Panzer (1777-1788) shows (Soulsby, 1933: 13, 48; Merrill, 1938a: 288, 1938b: 305 et seq.). It is interesting to note here that the Swiss born botanist Ehrhart, after having tried in vain to visit Houuttuyn in 1788, commented about the German translations of Houuttuyn's 'Natuurlyke Historie', that the editors by emphasizing the name of the famous Linnaeus in the title, while suppressing the little known name of Houuttuyn, tried to further their trade: "Aber was macht der Deutsche nicht fürs Geld!" (Ehrhart, 1788: 139). But a similar remark seems applicable to Houuttuyn's originally anonymous Dutch edition, with only the name of Linnaeus displayed on the cover and title-page!

For the volumes of the 'Natuurlyke Historie' on botany, we may further refer to Merrill (1938a, b), while the separate botanical publications are also included in our list of Houuttuyn's publications. Although his descriptions of plants apparently are considered reliable, the 18th century Dutch in which they are written made his work difficult to access (Danser, 1926-27). This may have added to Houuttuyn's lasting obscurity, even among gardeners, in spite of the popularity of *Houuttuynia cordata* (Kosteljik, 1993: 23-24). His use of the Dutch language may have been less of a problem for the Germans than for the French or English speaking scientists of his time, referring once more to Cuvier's incorrect and unjust comment (Cuvier & Valenciennes, 1828: 137) and to the almost complete lack of response from English contemporaneous authors, one exception being J.E. Smith, who recorded his visit to Houuttuyn in 1786 (Smith, 1796: 22-23; Jacobsen Jensen, 1919: 157). Rees, in his 39 volume "Cyclopaedia, or Universal Dictionary of Arts, Sciences and Literature" mentions Houuttuyn only under the entry *Houuttuynia* (Rees, 1811: vol. 18), a plant genus named after him by Thunberg, adding that he was a collector and a trader, but omitting any record of his important scientific contributions. Still, Soulsby (1933: 12) states that Houuttuyn's 'Natuurlyke Historie' influenced largely many similar works in other countries.

By sheer coincidence we recently obtained a copy of the rare 54 volume "Deux-Ponts" edition of Buffon (1785-1791; Nissen, 1969: 74; omitted by Heilbrun, 1952: 232), and we found in vol. 10 of the 'Quadrupèdes' references to Houuttuyn and/or his 'Natuurlyke Historie' (1787: 175/6, 205, 210, 224), hitherto overlooked. It seems that this information was added originally by the editor of the augmented Amsterdam edition of Buffon (1766-1785), the Leiden professor J.N.S. Allamand, a mammalogist of considerable renown, who added several new paragraphs (Allamand, 1778a, b; Rookmaker, 1992). Similar references to Houuttuyn and his major opus occur in the next Dutch edition (Buffon, 1773-1802), and presumably in later editions and translations.

Another proof of Houuttuyn's international fame may be found in the visits paid to him and his cabinet in the period of 1773 to 1786 by foreign travellers such as (in chronological order of their visits) J. and/or J.G. Favanne de Montcervelle, J.J. Björnståhl, H. Sander, C.H. Titius, C. Thunberg, J.H. Merck and J.E. Smith, as recorded by themselves or other authors (Favanne de Montcervelle, 1780: 347, 351-354; Groskurd, 1782: 467-469; Sander, 1783: 578-579; Smith, 1796: 22-23; Bräuning-Oktavio, 1913: 300; Jacobsen Jensen, 1919: 136, 139, 141, 154, 157; Wijnands, 1990: 81). It is interesting to note that Sander, who visited Houuttuyn in August 1777 stated that he found "ein alter Mann, der mit vielen Kenntnissen bereichert, dem Grabe zueilt. Er konnte weder

deutsch noch französisch, und ich nicht holländisch. So sprachen wir lateinisch mit einander" (van Benthem Jutting, 1939: 218). As mentioned above (p. 11), Houuttuyn knew several languages, and while 'hurrying to his death' for over 20 more years, produced about a dozen more volumes of his 'Natuurlyke Historie', besides several other publications, while also being an active member of two learned societies. But it might be that, though an accomplished translator, he had problems only occasionally speaking to foreigners in their tongue, and then may have preferred speaking Latin.

Regarding the view expressed in Rees (1811) that Houuttuyn was a "merchant of natural curiosities", as also adopted by Merrill (1938b: 310), we may note that Merck, in 1784, stated that Houuttuyn luckily was willing to part with some minerals (Bräuning-Oktavio, 1913: 300), having finished his description of these objects in the 'Natuurlyke Historie' (Part III, vol. 5, 1785). Rees's statement (and a similar comment by Jacobsen Jensen, 1919: 157) was presumably based on the record of Smith that Houuttuyn was "not unwilling to sell his entire collection" (Smith, 1796: 23). Smith visited Houuttuyn in 1786, when, having completed his 'Natuurlyke Historie', he must already have considered the auction of the first part of his cabinet, which took place in March 1787.

Unfortunately, versatility, zeal and recognition did not lead to wealth and it seems clear that Houuttuyn had to live on a limited income. The amount of work involved in his publications raises doubt about his medical activities. After he settled in Amsterdam, he probably never became a practising physician, although registered as such in the town's medical guild, as mentioned before. On his arrival in the city, in 1753, he quite soon seems to have become an advisor to his cousin Frans Houuttuyn for scientific publications, and to have assisted him as a translator and editor, moreover providing original contributions. This must have earned him a small income, probably after Frans died in 1765 continued by his "Erven" (= heirs), presumably the guardians of his three surviving children, still minor at the time of his death, until the printing and publishing firm was taken over by van der Burgh in 1784. Additional earnings may have resulted from translations of mainly medical works for other publishers (see List of publications).

It is amazing how Martinus Houuttuyn assembled a valuable cabinet with such a limited income, evidently by intelligence, expert knowledge and shrewd bargaining at auctions (see letters of Houuttuyn to le Francq van Berkhey, in Gemeentearchief Leiden, referred to by Arpots, 1990: 49). He also may have obtained, besides some pictures (see our review of vol. 12 of the 'Natuurlyke Historie', dealing with p. 21), parts of the collections of his cousin M. Oudaan (ca. 1702-1766), auctioned 18 November 1766 in Rotterdam (Anon., 1766; Engel et al., 1986: 203; Holthuis, 1998: 82), and possibly from Nicolaas Struyck (1686-1769), further to be discussed in our review of vol. 1 of the 'Natuurlyke Historie'. The material thus gathered was used to verify and enlarge the knowledge gained from earlier authors, which he reviewed and discussed for his 'Natuurlyke Historie'. References to examined specimens are included further on in the reviews of the zoological volumes. But after the death of his only son, with no successor to take over the cabinet, and considering his financial circumstances, it is likely that incidentally some items no longer necessary for his work were sold (Bräuning-Oktavio, 1913: 300), followed by the official auctions of his cabinet in 1787 (animals) and 1789 (mostly plants and instruments), after the completion of the 'Natuurlyke Historie' in 1785 (Anonymous, 1788 (17): 136; 1789 (35): 71, (36): 80; Wijnands, 1990: 80).

For the auction of his cabinet, Houttuyn compiled a detailed catalogue (a copy of which is included as appendix to this paper) in which he gave recognizable information and new names to many species, but probably as a result of its limited distribution, this information was neglected or overlooked by later taxonomists. To forego application of the rules and the changing of many established names, this catalogue has been suppressed in 1956 for nomenclatorial purposes under the plenary powers by the International Commission on Zoological Nomenclature (Hemming, 1956: 1-32), as proposed by Engel (1952: 292-302). It is reviewed in the final chapter, dealing with Houttuyn's cabinet.

In 1792 Hester Hoorn, the wife of Martinus Houttuyn, died and was buried on 30 November on the Heiligewegs- en Leidse Kerkhof in Amsterdam. Houttuyn himself died some years later and was buried on 2 May 1798 in the Oude Kerk, also in Amsterdam, on the northern side, grave no. 205 (Schierbeek, 1940: 14), remarkably not at the side of Hester who was his wife for over 40 years.

The end of Houttuyn's scientific career, coinciding with the end of the century, also marked the end of what has been called a period of enlightenment, of liberalism, prosperity, interest in the humanities and sciences (and of cabinet owners), in which members of the Mennonite congregation played an important role (Mijnhardt, 1978: 60-61; 1987: 86, 97). But the political and military developments leading in 1795 to the occupation of The Netherlands by the French caused an abrupt change in the situation and the state of mind of the population, now more occupied with the anxieties of the present and a threatening future and less inclined to spend time and money on cabinets of various curiosities. With the diminishing number of ships returning home after long voyages, and an equally diminishing influx of collectors items, also the number of cabinets dwindled, and with it the interest in natural history. When at last The Netherlands were free again, Houttuyn was all but forgotten, only to regain some attention around the middle of the twentieth century (Merrill, 1938a, b; Schierbeek, 1940) and more recently (Anon., 1990: 22; Wijnands, 1990; Boeseman, 1995; Pieters, 2002: 35; Sliggers, 2002: 90), omitting mere brief references in Japanese zoological literature. A possible exception seem the lectures on zoology by van Gelder (1816), who in his introduction (l.c.: vii) records to have consulted Linnaeus, Buffon and Blumenbach, omitting Houttuyn, but referring in occasional footnotes to the 'Natuurlyke Historie'. Presumably the authorship of Houttuyn's magnum opus was erroneously attributed to 'Linnaeus', an error not uncommon in libraries.

The six principal zoological contributions

1. "Natuurlyke historie of uitvoerige beschryving der dieren, planten en mineraalen, volgens het Samenstel van den Heer Linnaeus. Met naauwkeurige Afbeeldingen", 37 vols., Amsterdam, 1761-1785.

Although rather complete bibliographical information on this magnum opus already has been published previously, in particular regarding the botanical part (e.g. Merrill, 1938b: 302-303; Fuchs, 1962: 41-48; Stafleu & Cowan, 1979: 343-345; Landwehr, 1976, Cat.: 102-112), it seems appropriate to present here some selected details from the contents, which are relevant or of more general interest. Even so, a coverage of all

37 volumes seems not feasible in the context of the present paper, and the subsequent information is mostly restricted to the eighteen volumes dealing with zoology, here of prime interest. The decision thus to restrict our attention seems moreover justified by the circumstance that the fourteen botanical volumes already have been dealt with expertly by Merrill (1938a, b), while an evaluation or discussion of the five mineralogical volumes would exceed the limits of our disciplines.

Before dealing with the separate volumes, it may be noted that the title, in our English translation, reads "Natural history or extensive description of animals, plants and minerals, in accordance with the classification of Mr Linnaeus. With accurate pictures." Many previous authors, not familiar with the Dutch language, seem to have been led astray by the reference to Linnaeus's classification and to have misinterpreted Houttuyn's opus as a mere translation of the 'Systema naturae'. They thereby overlooked the impossibility, also pointed out by Brouwer (1954: 28), of a derivation of eighteen zoological volumes, all exceeding 500-600 pages, from the single 823 page volume 'Animalia' of Linnaeus's 10th edition. This also was noted for the botanical part by Merrill (1938b: 296), who further observed (p. 303) that Houttuyn's entire 'Natuurlyke Historie' consisted of 21,500 pages of text, with 296 copper plates, compared to Linnaeus's 12th edition of the 'Systema naturae' comprising only about 2370 pages, with three plates. Actually, Houttuyn intended, and largely successfully, to include all information on the various subjects available in literature at his time, frequently supplemented with his own observations derived from specimens in his cabinet or those of fellow cabinet owners.

Although he quite frequently mentions the consultation of specimens in his own cabinet, a comparison with his 1787 auction catalogue (see Appendix B) shows that Houttuyn must have examined and studied many more specimens than recorded in his 'Natuurlyke Historie'. The same probably applies to the species or pictures from other sources. He records having examined specimens from J. l'Admiraal (or l'Admiral) (13), B. Albinus (1), J.N.S. l'Allamand (1), J. Baster (4), J.C. Brandt (2), J. Burman (5), J. Deknatel (1), (J.?) van Dieden (2), J.F. Gronovius (1), (?) Hagen (or Haagen) (2), Hortus Amsterdam (1), J. Juliaans (2), P. Kramer (or Cramer) (15), W. van der Meulen (42), C.P. Meyer (9), G. Philips (4), J.C. Philips (7), (?) Richter (1), A.W. van Rensselaar (1), J.C. Sepp (3), Stadholder's Cabinet (2), J. Storm (1), N. Struyck (4), Surgeon's Guildhall (Chirurgyns Gildekamer) (2). Since the information given by Houttuyn is sometimes ambiguous or vague, these numbers are approximate, while moreover some records may have escaped our notice. However, it seems clear that Houttuyn, having access to these collections of cooperative fellow collectors or institutions, may have examined and studied far more of their specimens than recorded.

It may appear surprising that in the following reviews of the eighteen zoological volumes such emphasis is laid on the specimens Houttuyn indicated to have studied for comparison with previous information, obtained from a very extensive literature often not (or not yet) available at the time to Linnaeus. Even if these records probably cover only part of the specimens available in his cabinet, considering the information provided by his auction catalogue of 1787, they show the depth of his meticulous study, leading to many corrections of, and additions to, the zoological knowledge of his time. The task he had set himself, to provide a complete and critically verified compilation, was accomplished single-handed with amazing speed and went well beyond a mere translation.

Unfortunately, the inadequacy of some additional records derived from literature not consulted or referred to by Linnaeus, often seems to lead to dubious or erroneous allocations within a Linnaean species or, considering the doubt occasionally expressed by Houuttuyn, to mere added records of unnamed related species. As a consequence of his initial intention to restrict himself to Linnaean species, few new taxa are adequately described and named. Exceptions are a fish (*Gymnotus tremulus*, an overlooked senior synonym of *Electrophorus electricus*, in Part I, vol. 7: 111) and some lower invertebrates (Part I, vol. 17), listed further on in the present review.

Houuttuyn divided his 'Natuurlyke historie' in three "delen" (sing. "deel") or parts: zoology (Part I), botany (Part II) and mineralogy (Part III), consisting respectively of eighteen, fourteen and five "stuk" (sing. "stuk") or pieces, here meaning volumes. All these 37 volumes are quite amply illustrated, with in total 296 plates, each usually with several figures specially made for the purpose, hand coloured in some sets (see reproductions on figs. 5-7). Although the illustrations usually are unsigned, all were evidently made by the same artists, J.C. (Jan Caspar) and G. (George) Philips. While rather scattered signatures occur on some plates of the early volumes, in later volumes these are usually found on the first plate of each volume, but occasionally elsewhere.

The wording of the signatures slightly varies throughout the volumes. For J.C. (Jan Caspar) Philips, who provided the illustrations for the eighteen zoological and the first three botanical volumes, the signatures may be found in Part I (zoology) on pls. VI, XXVIII, XXIX, XXXII, XXXVII, L, LVI, LXXI, LXXII, LXXIII, LXXIV, LXXXVII, LXXXIV, XCIII, XCIX, CVII, CXV, CXX, CXXVI, and in Part II (botany) on pls. I, V and XII (ending with the botanical volume 3, 1774). In the further botanical volumes the signature of G. (George) Philips is found on pls. XVIII, XXX, XXXVIII, XLV, LIII, LXI, LXX, LXXVI, LXXVII, LXXXIII, LXXXVII, LXXXVIII, XCII and XCIV, and finally in the partly in publication dates overlapping mineralogical volumes (Part III) on pls. I, IX, XIII, XXV, XXXV, XXXVI, XLII, XLVII and XLVIII. That G. Philips may incidentally have contributed to earlier plates is stated by Houuttuyn in vols. 11 and 13 of the zoological part (1767: 25 and 1769: 94), referring to pl. LXXXIV, fig. 5 and pl. C, fig. 1.

The relationship between J.C. and G. Philips hitherto was not clear. In a biographical entry on J.C. Philips by van der Aa (1872: 263), there are references to a nephew, Casper, and Simon Fokke, both under his tutelage, but no record of George. This made it less likely that George was the son of Jan Caspar. It is remarkable that about George, who in several botanical or mineralogical plates shows himself to be a competent draughtsman, hardly (if at all) inferior to Jan Caspar, no information could be found but, fortunately, the relationship was clarified by Sepp (1762 (4): 2), who mentions the "brothers J.C. and G. Philips", a statement confirmed by Houuttuyn in Part I vol. 13, 1769 (p. 227) of the 'Natuurlyke Historie' but strangely overlooked by later authors. It may be added that Jan Caspar Philips, supposedly born around 1700 in Amsterdam, died there in April 1775, which coincides with the change in signatures noted above. He was a competent draughtsman and engraver who portrayed some prominent Mennonites and contributed many engravings to various important publications like F. Valentijn's 'Oud en Nieuw Oost-Indiën' (Haks & Maris, 1995: 209) besides (remarkable for an Amsterdam artist) a frontispiece for the "Verhandelingen van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen" in Haarlem (de Bruijn, 1977: 2, pl. 3). According to Aarsen (1886) he also drafted the printer's emblem showing a

'houuttuin', which was used by Frans Houuttuyn on a number of publications (Simoni, 1975) and copied on the frontcover of our paper.

It seems that somehow a few original Houuttuyn pictures were obtained by L. Bomme, merchant and biologist, and prominent founding member of the "Zeeuwisch Genootschap der Wetenschappen" in Flushing. These subsequently came into the possession of a descendant, J.A. Herklots, from 1846 till 1872 invertebrate curator in the Leiden museum (Holthuis, 1995a: 34), who left the pictures to this institution. Since these pictures are evidently originals or duplicates, made by Jan Casper and/or George Philips, they are reproduced here (figs. 8, 9, p. 52, 54). At the time it was not unusual for artists to make duplicates of their own pictures, even triplicates have been recorded, to prevent the risk of loosing them. The above information, mostly derived from van Benthem Jutting (1969: 29-31) and corrected by Landwehr (1976, Cat.: 105), was kindly provided by Prof. Dr L.B. Holthuis of the Leiden Museum.

Though Houuttuyn claims to have had all his illustrations specially made, this does not mean that all are based on actual specimens. In his text he several times states to have used copies of existing pictures in literature or plate collections, e.g. the replica of Bontius's 1685 picture of an orang-utan in Part I vol. 1 (1761, pl. V), reproduced here (fig. 5, p. 30), or some coloured plates of Struyck (see p. 27), mentioned in Part I vol. 9 (1766: 146, 152).

As also stated by Merrill (1938b: 308), the 37 title-pages of the 'Natuurlyke Historie' do not record Houuttuyn's name (fig. 4), but convincing evidence of his authorship was provided in 1766 in Part I vol. 9: vi, and subsequently in vol. 18 (1773): xxv, in Part II vol. 1 (1773): x, vol. 2 (1774): viii, and vol. 11 (1779): 432, and in Part III vol. 1 (1780): viii and vol. 5 (1785): 360. The same information may be obtained from usually overlooked sources, such as the announcements and extensive reviews at the time of appearance of the successive volumes of the 'Natuurlyke Historie' that were published in (at least) three periodicals, the "Leydsche Courant", the "Nederlandsche Letter-Courant" and the successive publications with the common title "Vaderlandsche Letter-oefeningen". These sources confirm that the earlier volumes have been published anonymously, but, at a later stage, they disclose the authorship of Houuttuyn (Anon., 1767 (1): 185-192; Fuchs, 1962: 41). Still, the anonymity of the earlier volumes evidently was not absolute and important colleagues in the same discipline like Baster, Boddaert, Nozeman and Martinet must have guessed or known the identity of the author. Already in 1762, the well known botanist and friend of Linnaeus, N.L. Burman, professor in Amsterdam to whom, together with his father J. Burman, Houuttuyn was to dedicate in 1773 the botanical part of the 'Natuurlyke Historie', in a letter of 23 October, informed Linnaeus of the publication of Houuttuyn's work (Hulth & Uggla, 1943: 232), and in a further letter of 22 February 1763 mentioned that Houuttuyn's "Dutch version of your Systema with comments and observations of others and published with plates" had been sent to him, and inquired about the receipt (l.c.: 238). In a letter of Linnaeus to Bengt Bergius of 24 December 1765, the receipt of three volumes of the 'Natuurlyke Historie' was acknowledged (Fries, 1909: 117). Fries commented that Houuttuyn's work indeed had little in common with Linnaeus's publication. It seems remarkable that we found no evidence of any direct contact between Houuttuyn and Linnaeus, besides Houuttuyn's vain effort to consult Linnaeus with regard to a fish parasite (see p. 56).



Fig. 4. Houttuyn's 'Natuurlyke Historie', Part I, vol.1, 1761. Anonymous title-page.

Although criticized or occasionally even neglected by some Dutch fellow authors, in particular Boddaert and Nozeman (see below), and despite the high cost of the 'Natuurlyke Historie', this work evidently gained a considerable renown among most contemporary authors active in the same discipline. Thus, even before Houttuyn disclosed his authorship in the introduction of the 9th volume of Part I (1766: vi), Baster (1765: 155) commented on "the very extensive and useful work that under the title 'Natuurlyke Historie' [etc.] is being published in Amsterdam by F. Houttuyn", without recording and probably unaware of Martinus Houttuyn's authorship. Martinet (1769: 83) wrote, besides a few criticisms: "Then, among all those writers and compatriots mentioned before [Aristoteles, Albertus Magnus, Valmont de Bomare, Buffon, Brisson, Chomel, Daubenton, Fabricius, Ray, Blasius, Camper, Leeuwenhoek, Ruysch, Seba, etc.] there is no one who in our language has written so beautifully and accurately about the Natural History of the Animals as classified by the great Linnaeus, as Mr Houttuyn, physician in Amsterdam, in the work already referred to: 'Natuurlyke Historie of Uitvoerige Beschryving der Dieren, Vogelen, Insekten, enz. Amst. 1761-1768'. Without mentioning his name on the title-page". Also le Francq van Berkheij (1776: 226) was very positive in his appraisal: "To us it seems that the experienced Mr Houttuyn, who usually follows the classification of the world-famous Linnaeus [...] has thus improved and clarified this classification that neither Linnaeus himself nor any of his pupils could have done better [...]".

The recognition of the 'Natuurlyke Historie' as a source of information for interested compatriots may also be illustrated by the appraisal in the preface to the first volume of an encyclopaedia published by de Chalmot (1778: xii-xiii), here translated from Dutch: '... to inform that, concerning the description of men, quadrupeds, birds and insects, or in short the whole animal kingdom, I especially used Buffon's 'Histoire Naturelle [...]'. Of this excellent work, together with the following, that regarding its neat, detailed and accurate descriptions in no way is inferior to the previous [= Buffon], and undoubtedly the best and most complete work on natural history available in our language, I primarily made use. I here refer to the "Natuurlyke Historie of uitvoerige beschryving der dieren, planten en mineraalen, volgens het Samenstel van den Heer Linnaeus", by the laborious activity of Mr M. Houttuyn, Med. Doctor in Amsterdam presented to his compatriots, a work indispensable to those who with regard to the creatures of the three Kingdoms of Nature, seek to be instructed concisely, and for the continuation of which till the end I wish the honourable and learned author, life, health and ambition".

Among other Dutch contemporaries who expressed their appreciation of Houttuyn we may quote Slabber (1769-1778) who, besides many references to the 'Natuurlyke Historie', dedicates the last (18th) part of his work to Houttuyn "with the highest esteem for his large achievements in the natural history, and most sincere affection", and Bomme in a letter to the 'Zeeuwsch Genootschap' of 24 February 1777 (Arch. Zeeuws Genootsch. Wetensch., inv. nr. 61) to which he earlier, in the meeting of 30 May 1775 (l.c.: inv. nr. 4: 281), had proposed Houttuyn as a member: "our skilful fellow member Dr Houttuyn", while Bennett & van Olivier, in the preface to their translation into Dutch of Blumenbach (1802) referred to: "our famous compatriot Houttuyn". We already mentioned (p. 11) the favourable judgment of the famous Camper in his preface to the Dutch translation of du Verney (1756) on Houttuyn's ability as a translator of this medical work.

Among these fellow scientists who expressed their high opinion of Houttuyn,

we notably miss Nozeman. Even though an early collaborator of Houttuyn in the 'Uitgezogte Verhandelingen', he subsequently (1769: 7-41) completely ignored the 'Natuurlyke Historie'. This possibly may have arisen from a long-lasting animosity originating from his unjust claim to the discovery of a fish parasite (Nozeman, 1757 (2): 282-290), which had actually been found in spring 1757 by Houttuyn's wife ('Natuurlyke Historie' Part I, vol 7: 195, 1764; vol. 14: 333 et seq., 1770).

More complicated seems the relation with Boddaert, who in a letter to Linnaeus, of March 1771, refers to Houttuyn in the following words: "Houttuyn's work on the Natural History with comments on your classification approaches its completion, with regard to the zoology. I would wish that this you, Pallas, Baster and myself had been spared, or that he, being of a different opinion, had expressed himself more politely. When by your influence I engaged myself in matters of natural history, I have told this overtly and with many words, for I do not want to diminish the praise you deserve, but I have observed that things written against you do not hurt you, and rightly so." (Boddaert, 1771, in Hulth, 1916: 306, in Latin). Boddaert published more detailed criticisms (Boddaert, 1772-1773: xcii-xciv; 1778: 63-64), accusing Houttuyn to have overlooked species described by other authors. These comments were presumably published in a vain effort to thwart Houttuyn and promote his own contemporaneous publication "Kort begrip van het zamenstel der natuur van den heer C. Linnaeus, [etc.]", which started to appear in 1772. Houttuyn quoted and explicitly dealt with Boddaert's critical comments in the "Berigt van den auteur" (Notice from the author) in his 'Natuurlyke Historie' (Part I vol. 18 (1773): xvi), followed by sharp criticism of the 'Kort begrip [...]' (l.c.: xvii-xxii).

Finally, it is interesting to note that even the Japanese botanist Yokusai Inuma (1783-1865) is stated to have mainly consulted Houttuyn's 'Natuurlyke Historie' for his twenty volume iconography of Japanese plants (Mizuno et al., 1984: iv). A picture (l.c.: pl. 9) of the title-page of Part I, vol. 1 of Houttuyn's work suggests that he had not only the botanical volumes at his disposal but probably the whole series. Some sets may have arrived in Japan with the VOC (United East-India Company) ships from the East Indies, where copies of the 'Natuurlyke Historie' arrived even much earlier and were used for botanical publications by Wurmb (1781) and Radermacher (1780-1782) as shown by various references in these works. Wurmb in a footnote (p. 350) even refers to Houttuyn's opus as "het voortreffelijke werk" (the splendid work). Although no similar early zoological publications referring to Houttuyn's work were found, we may deduce that already a few years after its publication complete copies of the 'Natuurlyke Historie' found their way into the East-Indies and probably Japan.

We may note that in the following chapters all quotations from Houttuyn's 'Natuurlyke Historie' have been translated into English by the present authors, and are given in brackets, or with quotation marks.

Part I

Volume 1. 1761. "Van den Mensch en eenige zoogende dieren."
(About man and some mammals), [24], 1-500, pls. I-X.

After the title-page and the blank reverse, there is an unnumbered two page dedication of this work to N. Struyck.

The mathematician Nicolaas Struyck (Amsterdam 1686-1769) apparently was an independent scientist of considerable means, whose scientific and educational career (van der Krogt, 1985: 221) gained him sufficient fame to become elected as a member of the Royal Society of London, and the *Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen* in Haarlem. He also was a corresponding member of the *Académie Royale des Sciences*, in Paris. Besides his studies of mathematics and its various applications, he had a broad interest in the natural sciences, including astronomy and natural history, especially entomology. In a voluminous publication, mainly on geography and astronomy, he included a chapter on zoology (Struyck, 1740: 87-94, plate IV), with emphasis on insects "which represent a great part of my hobby". He had many coloured pictures made of exotic butterflies in the cabinet of Jacob ten Kaate "as well as native [species] which I collected myself", in total 531 species, listing in a table all species found in literature and in his own collection. He adds some remarks about beetles, flies, locusts and birds. Thirteen years later he published some further information on butterflies (Struyck, 1753(1): 180-181). These seem to have been his only published contributions to zoology. Some of his plates were consulted by Houttuyn, a few were used for illustrations in the *'Uitgezogte Verhandelingen'* (vol. 7, 1762: 363) and in the *'Natuurlyke Historie'* (Part I vol. 9: 146, 152, 526; vol. 11: 259).

In spite of the efforts of previous authors (van der Aa, 1874: 1052; Anon., 1897; Kernkamp, 1910; van Haaften, 1925, 1937; Engel, 1939; van der Krogt, 1985; Engel et al., 1986), information on Struyck's life and occupation was limited. Fortunately, Zuidervaart (1999) recently assembled and published considerable additional information on his scientific, mainly astronomical, activities, including references to Struyck's close collaboration with Houttuyn. The numerous publications by Struyck in Houttuyn's *'Uitgezogte Verhandelingen'* from 1757 to 1765 (see index in vol. 10, 1765) confirm this relationship. It remains unsolved when and how they became acquainted, probably as a consequence of Houttuyn's early interest in astronomy, already expressed in his doctoral thesis in 1749 (see p. 10), but their encounter must have taken place before 1753, when they joined in astronomical observations (Struyck, 1753(1): 148). It seems that the relation of Struyck with Houttuyn, 34 years his junior, was quite friendly and lasting during Struyck's life-time. Houttuyn, in 1767 (*'Natuurlyke Historie'*, Part I vol. 11: 259), states that until a few years earlier Struyck still actively studied native insects. In a meeting of the *'Hollandsche Maatschappij'* in Haarlem of 7 March 1769 (Arch. Holl. Maatsch. Wetensch., inv. nr. 13: 554), Houttuyn requested on behalf of Struyck to abstain from further consulting him on account of his failing health. According to Zuidervaart (l.c.: 142) Struyck even died in Houttuyn's arms. In 1769 Struyck's effects were auctioned in Amsterdam (van der Krogt, 1985: 235), including his pictures of butterflies, which were again mentioned by Horn & Schenkling (1928: 1200) but which since seem to have disappeared.

The subsequent "Voorreden" (Preface), on 14 unnumbered pages, contains some interesting remarks. After an extensive discourse on mankind and its encounters with and evaluation of its natural surroundings, emphasizing the intricacies and beauty of the lower and often despised organisms, and the necessity and usefulness of the knowledge and understanding of the natural resources, Houttuyn refers to Aristoteles and Plinius as the ancient sources on these subjects, and subsequently to the more recent 16th century works of Aldrovandus and Gesner(us). With several further publi-

cations these caused such an increase in knowledge that according to Houuttuyn a classification became desirable. Here Houuttuyn introduces Linnaeus and refers to the 10th edition of the 'Systema Naturae' (1758), a classification initially mostly followed in his 'Natuurlyke Historie'.

But Houuttuyn's esteem for Linnaeus and his classification did not prevent him to adopt some alterations proposed by other authors. In one of the final paragraphs of this preface he states (translation): "I follow his [Linnaeus's] Manual in this Work; but because, since the First Issues of his Classification, the late Mr Klein of Dantzig, who at the time was occupied with Fishes, also turned to other parts of the Animal Kingdom, and did make another Classification of Quadrupeds and Birds; as similarly the French Mr Brisson, former Supervisor of the excellent Cabinet of Reaumur, still continues to do, thus I have considered it opportune to use these too; in order thereby to assemble the Ideas of three prominent contemporary Naturalists concerning the Classification of Animals. The same will, as far as possible, be taken into account with regard to the Birds, Fishes, Insects, and the other parts of the Natural History." Though this implies some divergences from Linnaeus's classification, these seem less important than those in the botanical volumes, where Houuttuyn retained some previous concepts concerning the higher taxa (Merrill, 1938b: 296; Schierbeek, 1940: 13; Stafleu, 1971: 174).

Man is the first subject dealt with extensively, following Linnaeus's distinctive characteristics for a comparison with "other animals" as well as Buffon's observations on human diversity, and including, e.g., anatomy, ontogeny, malformations, propagation ("as discreet as possible") and even medical and social aspects. In apparent contradiction he then states: "In a similar way I will treat the Descriptions of Animals", here apparently distinguishing between Man and the animal kingdom, as might be expected at the time in a Calvinistic country.

Finally, Houuttuyn records his intention to apply the Latin binomial nomenclature of Linnaeus (with Dutch translations of the generic names) providing specific names in the margin at the beginning of each species description, while adding synonyms and references, when available, at the foot of the page. The occasional addition of generic names provided by Brisson or Klein is also mentioned again, together with species and varieties not recorded by Linnaeus.

Another four unnumbered pages contain a table of contents covering the introduction and the mammals in chapters I-XI and the explanation and location of the first ten plates.

After this introductory part, Houuttuyn presents another title-page reading: "Systema naturae. Samenstel der natuur" (The natural system) and "Regnum Animale. Het rijk der dieren" (The animal kingdom), and a blank reverse. He then continues with a long chapter (p. 1-56) titled "Beschouwing der Dieren in 't Algemeen" (Consideration of the animals in general). This chapter includes, after a discourse on the endowment of animals with the faculty of reason, with extensive quotations from Leibnitz and Locke, a remarkable review of the diversity in the biology (in its widest sense) of animals, from vertebrates to zoophytes, and their geographic variability worldwide as far as explored. This shows that his interest went much farther than merely the collecting and distinguishing of specimens, as usual among cabinet owners, and it seems most likely that among the numerous facts provided some are based on his own observations of native species.

In the next chapter (p. 57-95), dealing with "De Eigenschappen der Dieren in 't Algemeen" (The general characteristics of animals), he discusses life and death, the distinction between the three natural kingdoms and the difficulty to distinguish between some lower animals and plants. Remarkable is the extensive discussion (p. 60-74) of the controversy about irritability and sensibility, a major topic of discussion at the time, with extensive references to or quotations from prominent scientists dealing with the subject like van Haller, Bianchi, le Cat and Girard de Villars. Also the physiology of various animal groups is discussed, often in comparison with similar phenomena in plants, as well as several physical properties throughout the animal kingdom.

The following chapter (p. 96-120) named "Verdeeling der Dieren in 't Algemeen" (General classification of animals), presents a general review of the successive efforts to arrive at a classification, critically referring to the Bible, Aristoteles, Johnston, Ray, Linnaeus, Klein and Brisson, providing detailed information. References are also included to Plinius, Gesner, Belon, Rondelet and Aldrovandus. After a brief comparison of these classifications, Houuttuyn presents his own, distinguishing mammals, birds, "amphibia" (as understood by Linnaeus, 1758, including reptiles), fishes, insects and "worms" (including all other invertebrates). After this and before dealing with the species there is another title-page: "Regnum animale. Het ryk der dieren - Eerste klasse Mammalia - Zoogende dieren" (The realm of animals - First class Mammalia - Mammals), with a blank reverse.

While regarding the previous chapters some general information, with occasional details, could be given, there is within the present context no other possibility than to deal with the numerous subsequent reviews of genera and species in the eighteen zoological volumes more succinctly. Therefore, remarks are restricted mostly to the general contents of several chapters, sometimes noting Houuttuyn's sources, and occasional interesting or relevant information.

It seems noteworthy that as a medical doctor, Houuttuyn added at the end of his descriptions of many species, whenever available, medical information, rather curious and illustrative of the medical standard at his time, but rarely applicable in modern medicine.

It must be evident that Houuttuyn by far did not personally see all the listed species, his texts frequently being based on previous literature and pictures, of varying reliability. Specially the larger species must have been lacking or scarcely available, some possibly represented by usually badly stuffed specimens. However, Houuttuyn's good relations with the director of the cabinets and menageries of the Stadholder, A. Vosmaer, may have gained him occasional access to these prominent collections, while also other menageries were accessible (Pieters, 1978, 1994; Pieters & Rookmaker, 1994).

In the following review, the Roman numerals, with which Houuttuyn indicated the successive chapters dealing with his main animal groups (mammals I-XXXXII; birds I-LXVI; amphibia (and reptiles) I-XVIII; fishes I-LIII; insects I-LXXXVI; further invertebrates I-LXXXV) are maintained, while Linnaeus's generic names are added between square brackets to indicate the contents.

Chapter I. p. 123-137 (pl. I) "Beschryving der dieren. Eerste afdeeling. De zoogende dieren" (Description of the animals. First section. The mammals). After this heading,



Fig. 5. Houttuyn's 'Natuurlyke Historie', Part I, vol. 1, 1761, plate V (opp. p. 337), picturing the orangutan (*Pongo pygmaeus* (Linnaeus)) at left, and the chimpanzee (*Pan troglodytes* (Blumenbach)) at right.

the actual treatment of the species is preceded by a short paragraph including a description of the characteristics of the group (p. 123-128), an annotated classification, and a list of genera 1-39 (p. 129-137).

Chapter II. [*Homo*], p. 138-329 (pls. II-IV). The second chapter presents a very thorough review of mankind in by far the largest chapter of the whole series of the volumes dealing with zoology. Although Houttuyn in a previous chapter states to have based his treatment of man on the information provided by Linnaeus and Buffon, it is

clear from several references and footnotes that contributions by other authors also were consulted, the whole therefore resulting in a very extensive, detailed and impressive display of the knowledge in Houttuyn's time of man, in all its aspects.

Chapter III [*Homo*], p. 330-350 (pl. V). After various records of diverse problematic hominids, from ancient to well into the seventeenth century and probably most (or all) human but because of their features or habits not fitting into Houttuyn's concept of man, this chapter continues with information on the orang-utan and chimpanzee, wholly based on literature. It is interesting to note that for the orang-utan, mostly described after the seventeenth century record of Bontius (1658: 84, unnn. fig.; reprint 1931: opp. p. 283) Houttuyn adds a slightly modified copy of Bontius's picture of a female specimen, with a more furry skin and a slightly different position of the left arm, with a hand holding a fig (?) leaf, to comply with his sense of decency (fig. 5).

Chapter IV [*Simia*], p. 350-396 (pl. VI). In this chapter Houttuyn reacts to Linnaeus's complaint (1758: 29, footnote) about the paucity of biological information by



Fig. 6. Houttuyn's 'Natuurlyke Historie', Part I, vol 1, 1761, plate IX (opp. p. 481), picturing the three-toed sloth (*Bradypus tridactylus* Linnaeus) at left and the two-toed sloth (*Choloepus didactylus* (Linnaeus)) at right.

adding 26 pages on that subject, including extensive anatomical information. Such additions to Linnaeus's succinct text are exemplary for many of the following chapters, usually with supplementary references omitted by Linnaeus. The accompanying plate VI is the first signed by the artist: "J.C. Philips f."

Chapters V [*Lemur*], p. 396-403 (pl. VII); VI [*Vespertilio*], p. 403-418 (pl. VIII).

Chapter VII [*Elephas*], p. 419-462. Dealing with elephants, both Asian and African, Houttuyn regards them to represent probably a single variable species (*E. maximus*), considering differences as presumably mere adaptations to different habitats and environmental conditions. Noteworthy, and well ahead of his time, is Houttuyn's opinion, also expressed elsewhere, that differences in environment may lead to differences in phenotype. An amazing amount of anatomical, biological and historical information is added.

Chapter VIII [*Trichechus*], p. 462-479. This review of the sirenians or sea-cows, includes very extensive quotations from Clusius (who records a specimen, evidently stuffed, in Amsterdam, later removed to the Leiden Academy Garden), Labat and de la Condamine. Houttuyn presumes only a single species to be involved showing local variations.

Chapter IX [*Bradypus*], p. 479-485 (pl. IX). The two species of sloth dealt with (*B. tridactylus* and *Choloepus didactylus*) both are depicted on the plate in an upright position in a tree, their usual position hanging upside-down from a tree branch, apparently being considered incredible (fig. 6). Houttuyn erroneously records the two-toed sloth from Ceylon, evidently led astray by previous literature, including Linnaeus.

Chapters X [*Myrmecophaga*], p. 486-493 (pl. X); XI [*Manis*], p. 493-500.

Volume 2. 1761. "Vervolg der zoogende dieren"
(Continuation of the mammals): [6], 1-504, pls. XI-XXI.

After the usual title-page, with a blank reverse, there is an unnumbered two page table of contents, covering the mammals in chapters XII-XXIX, and an explanation and location of the plates on two unnumbered pages.

Chapter XII [*Phoca*], p. 1-33 (pl. XI). In this chapter, dealing with seals, it is interesting to note that among the extensive information, Houttuyn records (p. 16) to have attended in 1748 in Leiden the dissection of a common seal by Albinus, which must have been during his medical study at Leiden University.

Chapters XIII [*Canis*], p. 33-95 (pl. XII); XIV [*Felis*], p. 95-147; XV [*Viverra*], p. 147-166 (pl. XIII); XVI [*Mustela*], p. 167-212 (pl. XIV).

Chapter XVII [*Ursus*], p. 212-247 (pl. XV). In a footnote on p. 238 Houttuyn

declares to have taken his picture of the coati from a French publication, which may indicate that he never saw a specimen.

Chapters XVIII [*Sus*], p. 248-277; XIX [*Dasyopus*], p. 277-287 (pl. XVI); XX [*Eri-naceus*], p. 287-298 (pl. XVII, fig. 1); XXI [*Talpa*], p. 299-312 (pl. XVII, fig. 2); XXII [*Sorex*], p. 312-316 (pl. XVII, figs. 3, 4); XXIII [*Didelphis*], p. 316-327 (pl. XVIII).

Chapter XXIV [*Rhinoceros*], p. 327-352. Houuttuyn states (p. 333) to have examined three "horns". Furthermore, he treats the extensive fictions concerning this species with much scepticism, e.g. about the defencelessness of the rhinoceros when confronted with a bare bosomed virgin (p. 334). Though dealing in considerable detail with the "many fables that have been spread by Earlier Writers" about the horn, he omits all references to the presumed usage as an aphrodisiac.

Chapters XXV [*Hystrix*], p. 352-369 (pl. XIX); XXVI [*Lepus*], p. 369-409.

Chapter XXVII [*Castor*], p. 409-437. It is illustrative of Houuttuyn's treatment of some species how he, assembling an amazing amount of information from a large diversity of sources, gives a review of the beaver covering 26 pages.

Chapters XXVIII [*Mus*], p. 437-492 (pl. XX); XXIX [*Sciurus*], p. 493-504 (pl. XXI).

Volume 3. 1762. "Vervolg der zoogende dieren"
(Continuation of the mammals): [6], 1-554, [4], pls. XXII-XXVIII.

The title-page, with a blank reverse, is followed by two unnumbered pages listing the contents of the mammal chapters XXX-XXXII and, on two unnumbered pages, the explanation and location of the plates.

Chapter XXX [*Pecora*], p. 1-9. Information is given on the digestive tract, especially the stomach, in this group, including the following six Linnaean genera (XXXI-XXXVI).

Chapters XXXI [*Camelus*], p. 9-28; XXXII [*Moschus*], p. 29-35.

Chapter XXXIII [*Cervus*], p. 35-154 (pls. XXII, XXIII). The diversity in shapes, specially shown in deer, evidently poses problems to Houuttuyn, but he hesitatingly restricts himself to Linnaeus's classification. Also, he presents a depressing account of hunting, the regulations and the results, with emphasis on the hunting parties held by rulers and nobility, causing the senseless death of amazing numbers of various animals. The paragraphs on the reindeer include a detailed description of the physiography and living circumstances in northern Scandinavia.

Chapter XXXIV [*Capra*], p. 155-218 (pls. XXIV, XXV). On p. 186 Houuttuyn states to have examined several chamois horns (*C. rupicapra*), while on p. 201 he mentions having seen horns of the gazelle (*C. gazella*).

Chapter XXXV [*Ovis*], p. 219-267 (pl. XXVI). This chapter deals very extensively with the diseases and economic importance of the various breeds of sheep, as well as their morphological variability.

Chapter XXXVI [*Bos*], p. 268-331 (pl. XXVII). In particular the common domestic cattle are treated in amazing detail, with emphasis on the ailments (cattle plague) and the economic and (presumed) medical importance.

Chapter XXXVII [*Equus*], p. 332-404. Includes extensive remarks on the local varieties of horses.

Chapter XXXVIII [*Hippopotamus*], p. 404-423 (pl. XXVIII). On p. 412-413 Houttuyn states to have studied Hippopotamus's teeth and a skull in the Amsterdam "Hortus medicus". He adds Brisson's "*Hydrochaerus*", or the Capybara, omitted by Linnaeus.

Chapter XXXIX [*Monodon*], p. 423-441. With many interesting remarks on Unicorns.

Chapter XXXX [*Balaena*], p. 441-501. After dealing with the four Linnaean species, several records of presumably different species are given.

Chapter XXXXI [*Physeter*], p. 501-539.

Chapter XXXXII [*Delphinus*], p. 539-554. With possible additional species.

"Bladwijzer der zoogende dieren" (Index of mammals), 4 unnumbered pages.

Volume 4, 1762. "De Vogelen"
(The birds), [10], 1-452, pls. XXIX-XXXVI.

After the title-page and blank reverse, the unnumbered pages continue with a three page table of contents covering the bird chapters I-XXIII and a three page explanation of the plates and their location, ending with a second title-page: "Regnum animale - Het rijk der dieren - Tweede klasse Aves - Vogelen" (The realm of animals - Second class Aves - Birds), followed by a blank reverse.

Chapter I [*Aves*], p. 1-64. After the heading "Beschryving der dieren. Tweede afdeeling. De Vogelen" (Description of the animals. Second section. The birds), Houttuyn describes the various characteristics of birds with regard to their habits, morphology and anatomy, as well as their distribution among different environments, economic importance, song, digestion, egg production and various adaptations to flying. He strongly supports the idea of bird migration. With extensive quotations about observed migrations by Adanson (West Africa), Godekeu de Riville (Malta) and Hasselquist (Greece, Turkey, Egypt), he convincingly opposes Klein's rather absurd idea of hibernation in the soil (p. 12 et seq.), strangely still advocated in the early 19th century by Cuvier (Balis, 1968:11).

Chapter II [Aves], p. 64-95. This whole chapter deals with the available literature on birds and their classification including Belon, Gesner(us), Aldrovandus, Schwenkfeld (Animals of Silesia, vol. 4), Johnston, Ray, Willoughby, Barrère ("exceptionally bad; the observations usually wrong and the classification ridiculous"), Linnaeus, Moehring, Klein and Brisson. Also consulted were more local bird records in publications by Nieremberg and Hernandez (Mexico), Marcgrave (Brazil), Rzaczynski (Poland, Lithuania), Sloane (Jamaica), Marsigli (Danube basin), Catesby (southeastern North America, Bahamas), and Seba. While almost all are criticised more or less severely, including his contemporary Albinus, Houuttuyn had a better opinion of the publications by Frisch (Europe) and Edwards. He thoroughly reviews the work of Brisson and his bird classification (p. 71-78), before stating to return to Linnaeus's classification. After an annotated review of Linnaeus's six bird orders (p. 80-83), and a list of the included genera 40-102 (p. 84-95), Houuttuyn begins his species descriptions, adding tentatively many unnamed species, specially those recorded by Brisson.

Chapters III [*Vultur*], p. 96-121 (pl. XXIX); IV [*Falco*], p. 121-181 (pls. XXX,XXXI); V [*Strix*], p. 181-211 (pl. XXXII, figs. 1-3); VI [*Lanius*], p. 211-225 (pl. XXXII, figs. 4-6).

Chapter VII [*Psittacus*], p. 225-273. On p. 227-230 Houuttuyn lists the 97 species distinguished by Brisson, tentatively placing them in his text among 37 listed by Linnaeus. Variably extensive descriptions of all these species are given. Some of the additional parrots, considering their presumed localities, seem misplaced.

Chapters VIII [*Ramphastos*], p. 274-282 (pl. XXXIII, figs. 1, 2); IX [*Buceros*], p. 282-289 (pl. XXXIII, fig. 3); X [*Crotophaga*], p. 290-292 (pl. XXXIII, fig. 4); XI [*Corvus*], p. 293-328 (pl. XXXIV, figs. 1-4); XII [*Coracias*], p. 329-338 (pl. XXXIV, figs. 5-7); XIII [*Gracula*], p. 338-345 (pl. XXXIV, fig. 8); XIV [*Paradisaea*], p. 345-351 (pl. XXXIV, fig. 9).

Chapter XV [*Cuculus*], p. 352-370 (pl. XXXV, figs. 1-4). Lists 28 Brisson species (p. 353-354), adding several to the eight species recorded by Linnaeus.

Chapter XVI [*Jynx*], p. 370-373 (pl. XXXV, fig. 5).

Chapter XVII [*Picus*], p. 374-395 (pl. XXXV, figs. 6-9). In this chapter on woodpeckers, Houuttuyn treats in amazing detail the anatomy of the tongue and the further feeding mechanisms and their use.

Chapters XVIII [*Sitta*], p. 395-398 (pl. XXXV, fig. 10); XIX [*Alcedo*], p. 398-408 (pl. XXXVI, figs. 1-3); XX [*Merops*], p. 409-413 (pl. XXXVI, figs. 4, 5); XXI [*Upupa*], p. 414-424 (pl. XXXVI, figs. 6, 7); XXII [*Certhia*], p. 424-432 (pl. XXXVI, fig. 8); XXIII [*Trochilus*], p. 432-452 (pl. XXXVI, figs. 9-14).

Volume 5, 1763. "Vervolg der Vogelen"
(Continuation of the birds), [10], 1-618, [8], pls. XXXVII-XLIX.

After the title-page and a blank reverse follows a list of contents on four unnum-

bered pages covering the bird chapters XXIV-LXVI, and two unnumbered pages with the explanation and location of the plates.

Chapter XXIV [Anseres], p. 1-11. A short general characteristic is given of the "swimming or water birds", their features, habits and distribution, with more detailed information on their capture (using decoys), hunting and the hunting regulations and laws in The Netherlands.

Chapter XXV [*Anas*], p. 12-70. All 39 Linnaean species are described, with a few additions.

Chapters XXVI [*Mergus*], p. 71-79 (pl. XXXVII, figs. 1, 2); XXVII [*Alca*], p. 80-91 (pl. XXXVII, figs. 3, 4); XXVIII [*Procellaria*], p. 91-98 (pl. XXXVII, figs. 5, 6); XXIX [*Diomedea*], p. 98-102 (pl. XXXVII, fig. 7).

Chapter XXX [*Pelecanus*], p. 103-128 (pl. XXXVIII, figs. 1-3; pl. XXXIX, figs. 1, 2). In the senior authors copy, plate XXXIX, intended according to the list of plates to be included opposite p. 115, unfortunately was interchanged with plate XLIX, to be located opposite p. 505.

Chapters XXXI [*Phaëton*], p. 128-132 (pl. XXXVIII, fig. 4; pl. XXXIX, fig. 3); XXXII [*Colymbus*], p. 133-141 (pl. XL, figs. 1, 2); XXXIII [*Larus*], p. 142-153 (pl. XL, fig. 3; pl. XLI, figs. 1, 2); XXXIV [*Sterna*], p. 153-158 (pl. XLI, figs. 3, 4); XXXV [*Rynchops*], p. 159-161 (pl. XLI, fig. 5); XXXVI [*Phoenicopterus*], p. 161-167 (pl. XLII, fig. 1); XXXVII [*Platalea*], p. 168-172 (pl. XLII, fig. 2); XXXVIII [*Mycteria*], p. 173-174; XXXIX [*Tantalus*], p. 175-176.

Chapter XL [*Ardea*], p. 177-215 (pl. XLII, fig. 3; pl. XLIII, figs. 1-5); Houuttuyn lists Brisson's 12 storks and 47 herons, before dealing with Linnaeus's 19 species. For *A. cinerea* (p. 201) a few references from Linnaeus at the bottom of the page are omitted (Gesner, Johnston, Willoughby).

Chapters XLI [*Scolopax*], p. 216-236 (pl. XLIV, figs. 1, 2); XLII [*Tringa*], p. 236-252 (pl. XLIV, figs. 3, 4); XLIII [*Charadrius*], p. 252-263 (pl. XLIV, figs. 5-7); XLIV [*Recurvirostra*], p. 263-266 (pl. XLV, fig. 1); XLV [*Haematopus*], p. 266-268 (pl. XLV, fig. 2); XLVI [*Fulica*], p. 269-278 (pl. XLV, figs. 3, 4); XLVII [*Rallus*], p. 278-285 (pl. XLV, figs. 5, 6); XLVIII [*Psophia*], p. 285-286; XLIX [*Otis*], p. 287-298 (pl. XLVI, fig. 1).

Chapter L [*Struthio*], p. 298-325 (pl. XLVI, figs. 2, 3). The species here included are dealt with extensively and in great detail, especially the ostrich but also the casuary, the rhea and the mysterious dodo and guatua (or solitaire) of Mauritius.

Chapters LI [*Pavo*], p. 325-335 (pl. XLVII, fig. 1); LII [*Meleagris*], p. 335-343; LIII [*Crax*], p. 344-347.

Chapter LIV [*Phasianus*], p. 348-390 (pl. XLVII, fig. 2). To the mere five species listed by Linnaeus, several are added. The production of eggs is extensively dealt with,

including methods to preserve eggs and explanations for the incidental occurrence of eggs without scale or yolk.

Chapters LV [*Tetrao*], p. 391-428 (pl. XLVII, figs. 3-5); LVI [*Columba*], p. 429-459 (pl. XLVIII, fig. 1); LVII [*Alauda*], p. 460-470 (pl. XLVIII, fig. 2); LVIII [*Sturnus*], p. 471-480 (pl. XLVIII, figs. 3, 4); LIX [*Turdus*], p. 480-497 (pl. XLVIII, figs. 5, 6); LX [*Loxia*], p. 497-516 (pl. XLVIII, fig. 7; pl. XLIX, figs. 1-3).

Chapter LXI [*Emberiza*], p. 517-530 (pl. XLIX, fig. 4). This appears to be the first time that Houuttuyn, on p. 528, clearly states to have observed a living specimen of the discussed species (*E. paradisea*) himself.

Chapters LXII [*Fringilla*], p. 530-563; LXIII [*Motacilla*], p. 563-591 (pl. XLIX, fig. 5); LXIV [*Parus*], p. 591-601 (pl. XLIX, fig. "5" (= 6)).

Chapter LXV [*Hirundo*], p. 602-614. After relating Klein's statement about submerged or subterranean hibernation of swallows, Houuttuyn again strongly defends the probability of migration, extensively quoting Frisch and presenting a possible explanation for the rather absurd theory of Klein.

Chapter LXVI [*Caprimulgus*], p. 614-618 (pl. XLIX, fig. 7).

"Bladwijzer der vogelen" (Index of birds), 8 unnumbered pages.

Volume 6. 1764. "Dieren van beiderley leven"
(Amphibians), [8], 1-558, [4], pls. L-LVI.

The title-page and a blank reverse are followed by two unnumbered pages with a table of contents for the Chapters I-XVIII, covering Houuttuyn's treatment of the "amphibians" (including the reptiles and a few fishes), and two unnumbered pages with explanations and the location of plates L-LVI. Another title-page follows, reading "Regnum animale. Het ryk der dieren - Derde klasse Amphibia - Dieren van beiderley leven" (The realm of animals - Third class Amphibia-Animals of both ways of life), with a blank reverse.

Chapter I [Amphibia], p. 1-11. After the heading "Beschryving der dieren. Derde Afdeeling. Dieren van beiderley leven" (Description of the animals. Third section. Animals of both ways of life), the present chapter briefly (p. 1-6) covers the history and problems of this artificial group, referring to Aristoteles, Aldrovandus, Gesner(us) and Klein, ending with Linnaeus who, if anything, rather complicates matters further by introducing the Amphibia nantes. Thereafter (p. 6-7), the "amphibians" are divided into Reptilia, characterized as "loopende" (walking), Serpentina, "kruipende" (crawling), and Natantes, "zwemmende" (swimming) animals. The chapter ends (p. 8-11) with an enumeration of the genera 103-118 included in the three sections mentioned above.

Chapter II [*Testudo*], p. 12-60 (pl. L, figs. 1-3). Some of the species are dealt with

in great detail, in a few cases with remarkable anatomical precision, compiled from literature and with lengthy quotations.

Chapter III [*Draco*], p. 61-75 (pl. L, figs. 4, 5). After an interesting historiographic review of mostly apocryphal dragons, Houttuyn describes the single Linnaean species (*D. volans*) and some related forms based on literature, with a few available specimens partly from his own cabinet (p. 71, 72).

Chapter IV [*Lacerta*], p. 76-186 (pls. LI, LII). Houttuyn suggests distinctions between crocodiles, caymans and alligators (p. 86). Both lizards and urodeles are included, in accordance with Linnaeus's classification.

Chapter V [*Rana*], p. 187-260 (pl. LIII). Extensively treating the Surinam toad "Pipa", Houttuyn claims (p. 192, *R. pipa*) to have seen specimens in Amsterdam, e.g. in the cabinet of W. van der Meulen, but the observed care of eggs and young, carried on the back of the parent, evidently still posed various problems. Houttuyn states (p. 242) to have seen specimens of the paradoxical frog (*R. paradoxa*).

Chapter VI [Serpentes], p. 261-289. This general introduction to snakes, Houttuyn's crawling "amphibians", presents an interesting mixture of facts and fiction (e.g. about sea snakes), understandable considering their usual secretive ways of life and renown among people. Gronovius's classification is given, and nineteen of his species, omitted by Linnaeus, are added to the 110 listed by that author.

Chapter VII [*Crotalus*], p. 290-315 (pl. LIV, fig. 1). On p. 307 Houttuyn states having a rattle in his possession. Records of specimens from Ceylon in the collections of Seba and Gronovius are evidently erroneous.

Chapter VIII [*Boa*], p. 315-326 (pl. LIV, fig. 2).

Chapter IX [*Coluber*], p. 326-415 (pl. LV, figs. 1-5). For thirteen of the 82 species listed by Houttuyn (excluding several related and tentatively included species), he states to have examined specimens from his cabinet or, in one case (*C. natrix*), in the wild: *C. typhlus* (p. 367), *lebetinus* (p. 367), *natrix* (p. 378), *atrox* (p. 393), *fuscus* (p. 395), *candidus* (p. 396), *carinatus* (p. 397), *ovivorus* (p. 398), *triscalis* (p. 399), *lemniscatus* (p. 400), *annulatus* (p. 402), *dipsas* (p. 403), *ahaetulla* (p. 407).

Chapter X [*Anguis*], p. 415-428 (pl. LV, fig. 6). From only one among twelve species listed Houttuyn records two specimens in his cabinet (p. 425, *A. scytala*).

Chapters XI [*Amphisbaena*], p. 429-436; XII [*Caecilia*], p. 436-439.

Chapter XIII [*Petromyzon*], p. 439-452. In this chapter Houttuyn starts his third section, of the swimming "amphibians" (*Amphibia nantes*), considered by previous (and most later) authors to belong to the fishes, with the lampreys. On p. 451 he records a specimen (*P. branchialis*) in his cabinet.

Chapter XIV [*Raja*], p. 453-484 (pl. LVI, fig. 1). On p. 460 Houuttuyn records to have examined a specimen (*R. torpedo*), of which he had a picture made, in the cabinet of W. van der Meulen in Amsterdam. Ten species are listed.

Chapter XV [*Squalus*], p. 485-523 (pl. LVI, fig. 2). A specimen (*S. tiburo*), seen in the cabinet of W. van der Meulen, recorded on p. 497, was used by Houuttuyn for the picture. He observed another specimen (*S. catulus*) in his own cabinet, as well as teeth of a white shark (*S. carcharias*) and a saw of a sawfish (*S. pristis*), mentioned on p. 508, 512 and 523.

Chapter XVI [*Chimaera*], p. 524-529.

Chapter XVII [*Lophius*], p. 529-540 (pl. LVI, fig. 3). On p. 534, the possession of a dry preserved *Lophius* (*L. piscatorius*) is recorded, another specimen being present in the van der Meulen cabinet in Amsterdam.

Chapter XVIII [*Acipenser*], p. 540-558.

“Bladwyzer der dieren van beiderley leven” (Index of amphibians), 4 unnumbered pages.

Volume 7. 1764. “De Visschen”
(Fishes), [8], 1-446, pls. LVII-LXII.

The usual title-page and blank reverse are followed by two unnumbered pages with the table of contents for the chapters I-XXVII, which present the first part dealing with fishes, followed by another two unnumbered pages with explanations and locations of plates LVII-LXII, a second title-page reading “Regnum animale - Het ryk der dieren - Vierde Klasse Pisces - Visschen” (The Realm of animals - Fourth Class Pisces - Fishes), and a blank reverse.

Chapter I [Pisces], p. 1-60. This general review begins with a short historical account explaining the restriction of the group by referring the whales to the mammals and the cartilaginous fishes to the amphibians, thereby adopting Linnaeus’s classification. This introduction is followed by a diagnostic paragraph and a review of their distribution. Much attention is given to the fisheries, its methods and regulations, specially in various regions in The Netherlands, with for that time most interesting measures for the preservation of commercially valuable stocks. Also attention is given to the reproduction of fishes, still a problem to Linnaeus, but mostly clarified by Buffon and Steller(us), as shown by extensive quotations, and several other authors. Further information concerning morphology, anatomy, behaviour (and some gastronomical remarks), including an extensive discussion of the senses, specially the auditory qualities and the occurrence and function of the swim bladder, to give some examples.

Chapter II [Pisces], p. 61-81. This chapter deals with the classification, starting

with its treatment by Aristoteles and further referring, in approximately chronological order, to Aelianus, Oppianus, Paulus Jovius, Salvianus, Marsigly, Rondelet, Gesner(us), Bellon, Aldrovandus, Johnston, Willoughby, Ray and Artedi. After a review and short discussion of the classifications of Linnaeus and Gronovius (p. 68-71), Houuttuyn presents a classification in five orders (Apodes, Jugulares, Thoracici, Abdominales and Branchiostegi), entirely in accordance with Linnaeus, including genera 119-169.

Chapter III [*Muraena*], p. 82-107 (pl. LVII, figs. 1, 2). The plate pictures two specimens in the cabinet of W. van der Meulen in Amsterdam (p. 85).

Chapter IV [*Gymnotus*], p. 107-120 (pl. LVIII, fig. 1). On p. 109 Houuttuyn records a specimen (*G. carapo*) in his own cabinet. To the two species listed by Linnaeus he adds *G. tremulus*, the well known electric eel (*Electrophorus electricus*), providing detailed information from various sources. It should be noted that the generally used name *electricus* Linnaeus 1766, however, is a junior synonym of *tremulus* Houuttuyn 1764. This was also stated in a recent paper on the Gymnotidae by Campos-de-Paz (2003: 484), an almost simultaneous discovery after nearly 240 years.

Chapter V [*Trichiurus*], p. 121-124 (pl. LVII, fig. 3).

Chapter VI [*Anarhichas*], p. 124-129 (pl. LVIII, fig. 2). Houuttuyn records (and probably saw) a stuffed specimen (*A. lupus*) in the cabinet of W. van der Meulen, presented to the "Hortus medicus", after which he had the picture made (p. 127).

Chapters VII [*Ammodytes*], p. 129-134 (pl. LVIII, fig. 3); VIII [*Stromateus*], p. 135-140 (pl. LVIII, fig. 4); IX [*Xiphias*], p. 140-146; X [*Callionymus*], p. 146-151 (pl. LVIII, figs. 5, 6); XI [*Uranoscopus*], p. 151-156.

Chapter XII [*Trachinus*], p. 156-164 (pl. LVIII, fig. 7). On p. 160 Houuttuyn refers to the "extremely well furnished library" of the Amsterdam physician Dr Hagen, also the owner of a collection, who evidently granted him access to both.

Chapter XIII [*Gadus*], p. 164-224 (pl. LIX). As might be expected for this economically important group, Houuttuyn provides extensive and detailed information on most of the fifteen species listed, specially considering the fisheries and their yields on both sides of the northern Atlantic. Most interesting are his remarks on fish parasites (p. 194-196). He records one to have been discovered by "my housewife in the spring of 1757 when cleaning the head of a cod, and which was forwarded to Nozeman." (See also vol. 14, p. 332-339).

Chapter XIV [*Blennius*], p. 224-242 (pl. LX, figs. 1-3).

Chapter XV [*Ophidion*], p. 242-248 (pl. LX, fig. 4). To the three species of Linnaeus, two species of the genus *Mastacembalus* Gronovius are added.

Chapter XVI [*Cyclopterus*], p. 248-257 (pl. LX, fig. 5). The picture of *C. lumpus* which Houttuyn provides was based on a stuffed specimen W. van der Meulen presented to the Amsterdam "Hortus medicus" (p. 254). Another related species (*C. nudus*), omitted by Linnaeus, the "Sea-Snail", is added.

Chapter XVII [*Echeneis*], p. 257-265 (pl. LX, fig. 6). Of both species mentioned (*C. echeneis* and *naucrates*), several specimens are recorded from the cabinets of Houttuyn and W. van der Meulen (p. 261) and of the Amsterdam pharmacist J. Deknatel (p. 263), the last one having been used for Houttuyn's figure.

Chapter XVIII [*Coryphaena*], p. 266-278 (pl. LXI, figs. 1, 2). Houttuyn (p. 272, footnote) records a detached caudal fin of *C. hippuris* in his cabinet.

Chapters XIX [*Gobius*], p. 279-291 (pl. LXI, fig. 3); XX [*Cottus*], p. 292-301 (pl. LXI, figs. 4, 5); XXI [*Scorpaena*], p. 302-308.

Chapter XXII [*Zeus*], p. 309-318 (pl. LXI, figs. 6, 7). Houttuyn (p. 312) records his own specimen of moonfish (*Z. gallus*), after which the accompanying figure was made. On p. 317 he states his picture of a sunfish (*Z. faber*) to have been based on a specimen of Dr van Hagen.

Chapter XXIII [*Pleuronectes*], p. 319-352 (pl. LXII, fig. 1). Houttuyn (p. 331) records a specimen seen, presumably at the market in Amsterdam, after which the picture was made.

Chapter XXIV [*Chaetodon*], p. 352-374 (pl. LXII, figs. 2-4). Interesting are references (p. 365, 369) to the cabinet or pictures of H. Ruisch (or Ruysch).

Chapter XXV [*Sparus*], p. 375-405 (pl. LXII, fig. 5). Houttuyn mentions a collection of pictures of African animals of J. Burman, from which he had a fish (*S. aurata*) copied (p. 377), while he saw a specimen of another species (*S. hurta*) in the W. van der Meulen cabinet (p. 388).

Chapter XXVI [*Labrus*], p. 406-436 (pl. LXII, fig. 6). Houttuyn (p. 413) states to have consulted the work of Catesby in the library of J. Burman, professor in Amsterdam.

Chapter XXVII [*Sciaena*], p. 437-446 (pl. LXII, fig. 7). In a footnote (p. 445) Houttuyn records to have visited the cabinet of Gronovius.

Volume 8, 1765. "Vervolg der visschen"
(Continuation of the fishes), [10], 1-525, [67], 1-30, pls. LXIII-LXX.

After the title-page and a blank reverse, Houttuyn presents a short note of four unnumbered pages entitled "Noodig berigt van den autheur dezer Natuurlyke Historie" (Necessary notice by the author of this Natural History). Although some of the essence of this notice has already been dealt with on the previous pages, it seems rele-

vant to present here a translation of Houuttuyn's main statements: "Some people think that this work is a mere translation of the *Systema Naturae* of the Knight Linnaeus. I would not have mentioned this if it had not, in print, thus been considered by an amateur of natural history. All those sharing this opinion must never have compared this work with the Latin text of the gentleman mentioned above, nor have read mine with attention, in particular the prefaces. Even anyone who does not understand a single word of Latin can clearly comprehend this, since the most extensive work on animals by the concerned Knight, which I had the opportunity to consult, namely the tenth printing of his *Systema Naturae*, in Octavo, comprises only 823 pages, and only 52 sheets of print; a publication like mine, carrying the name "Natuurlyke Historie", now already consisting of eight pieces [= volumes] of the same size, the smallest of which containing 30 and some with almost 40 printed sheets, and thus consisting of more than 4000 pages, can not be a translation of that part of the mentioned work by Linnaeus covering only 338 pages and 22 sheets of print." Houuttuyn further mentions his frequent quotations from other authors and the addition of his own remarks and observations to demonstrate the original nature of his work. It is amazing how up to the present day the faulty interpretation of Houuttuyn's 'Natuurlyke Historie', as a mere and often neglected translation, has persisted. Apparently many compatriots disapproved of Houuttuyn's criticisms and corrections of the works of previous authors, which he himself considered as an obligation to improve knowledge. He then states: "I have intended this work more as something useful and interesting for the benefit of our compatriots, than to gain much praise. Natural history does not strictly belong to my studies, though it has rendered it more attractive and complete". After this preface follow two unnumbered pages (briefly continuing on a third page) presenting a table of contents for the chapters XXVIII-LIII, comprising the second part dealing with fishes, followed by another two unnumbered pages providing the explanations and locations of the plates LXIII-LXX.

Chapter XXVIII (*Perca*), p. 1-33 (pl. LXIII, fig. 1). On p. 4 Houuttuyn claims to have captured a perch, which seems to be the first record that he himself actively collected specimens in the field. His story about the Jacob Evertsen fish (p. 44) unfortunately could not be substantiated (Holthuis, 1995b).

Chapters XXIX (*Gasterosteus*), p. 34-49 (pl. LXIII, fig. 2); XXX (*Scomber*), p. 50-72 (pl. LXIII, fig. 3); XXXI (*Mullus*), p. 72-76.

Chapter XXXII (*Trigla*), p. 77-91 (pl. LXIII, figs. 4, 5). Houuttuyn (p. 90) refers to a specimen (*T. volitans*) in his cabinet.

Fig. 7. Houuttuyn's 'Natuurlyke Historie', Part I, vol. 8, 1765, plate LXIII (opp. p. 19). Fig. 1: "Jakob Evertsenvisch", probably *Cephalopholis argus* Bloch & Schneider; fig. 2: "Lootsmannetje" ('pilotfish', but evidently not *Nomeus gronovii* (Gmelin), presumably the rainbowrunner *Elagatis bipinnulatus* (Quoy & Gaimard); fig. 3: "West-Indische Makreel", *Caranx hippos* (Linnaeus); fig. 4: "Kaapsche Knorhaan", *Trigla lucerna* Linnaeus; fig. 5: "Vliegende Visch", *Dactylopterus* (= *Cephalacanthus* auct.) *volitans* (Linnaeus).



Chapter XXXIII (*Cobitis*), p. 92-99 (pl. LXIV, fig. 1).

Chapter XXXIV (*Silurus*), p. 99-122 (pl. LXIV, figs. 2, 3). Houuttuyn (p. 118) evidently examined a specimen (*S. costatus*) in the cabinet of W. van der Meulen.

Chapter XXXV (*Loricaria*), p. 122-126 (pl. LXIV, fig. 4).

Chapter XXXVI (*Salmo*), p. 127-226 (pl. LXIV, figs. 5-7). In this paragraph the description and discussion of the common salmon of north-west Europe (*S. salar*) occupies most pages (p. 128-176), while extensive quotations are given about the anadromous habits, mostly recorded by Scandinavian authors (Gisler, Steller(us), Hellant, Pontoppidan), unfortunately showing considerable controversies with regard to season, place (upper or lower reaches of rivers) and ways of propagation. Also the sizes, frequency of occurrence and the fishing methods and regulations are presented. Interesting is Houuttuyn's statement about having caught a salmon in 1749, when angling on the Dutch shore (p. 137), and his very detailed culinary account on the preparation of salmon as food (p. 169-174).

Chapter XXXVII (*Fistularia*), p. 226-229 (pl. LXIV, fig. 8; pl. LXV, fig. 1). Houuttuyn records (and probably examined) a dried specimen (*F. tabacaria*) in the cabinet of van Hagen, Amsterdam. He adds a second species, unnamed and omitted by Linnaeus, with a nice picture of the specimen he examined in the cabinet of W. van der Meulen.

Chapter XXXVIII (*Esox*), p. 230-255 (pl. LXV, figs. 2, 3). Houuttuyn records in a footnote (p. 240) that, angling in a ditch, he personally caught a pike (*E. lucius*) weighing two pounds. A picture of a "snipe-fish" (*E. hepsetus*) is recorded (p. 250) to have been made after a specimen in Houuttuyn's collection. A second picture was made after a specimen of *E. brasiliensis* in the cabinet of van der Meulen (p. 255).

Chapters XXXIX (*Argentina*), p. 256-259; XL (*Atherina*), p. 259-263; XLI (*Mugil*), p. 263-270.

Chapter XLII (*Exocoetus*), p. 270-276 (pl. LXV, fig. 4). Houuttuyn (p. 276) records a specimen (*E. volitans*) in his possession and another in the cabinet of W. van der Meulen, which he had drawn for the accompanying plate.

Chapter XLIII (*Polynemus*), p. 276-281 (pl. LXVI, fig. 1).

Chapter XLIV (*Clupea*), p. 281-354 (pl. LXVI, figs. 2-5). The treatment of the herring (*C. harengus*) is extremely extensive and detailed, with several long quotations from previous authors (p. 283-331).

Chapter XLV (*Cyprinus*), p. 354-448 (pl. LXVII). Specially the anatomy and physiology (respiration) of the common carp (*C. carpio*) is extensively dealt with (p. 360-379). Houuttuyn states to have personally collected specimens by angling (p. 362) or, in quantity, with a seine (p. 375, 376). These fishing activities appear in sharp contrast

with the lack of personal field observations of birds. The donation of live goldfish (*C. auratus*) from Dr Baster of Zierikzee is mentioned (p. 407) in a detailed account of that species (p. 396-410), describing its variability.

Chapter XLVI (*Mormyrus*), p. 448-450.

Chapter XLVII (*Balistes*), p. 451-465 (pl. LXVIII, figs. 1, 2; pl. LXIX, fig. 1). Houuttuyn records to have examined two specimens (*B. aculeatus* and *ringens*) in the cabinet of W. van der Meulen, while a third stuffed specimen of *B. vetula* is reported from the "Chirurgyns Gildekamer" (Surgeons Guildhall] in Amsterdam.

Chapter XLVIII (*Ostracion*), p. 466-477 (pl. LXVIII, figs. 3, 4). Besides a few specimens in his own cabinet, *O. triqueter* (p. 469), *bicaudalis* (p. 471) and *quadricornis* (p. 473), Houuttuyn records another specimen of *O. quadricornis* in the possession of J.C.Philips, the artist who drew the pictures for his Natural History.

Chapter XLIX (*Tetraodon*), p. 478-496 (pl. LXVIII, figs. 5-7; pl. LXIX, fig. 2). Houuttuyn records (p. 482) a specimen (*T. lagocephalus*) in the cabinet of W. van der Meulen, after which a figure was made. He also mentions (p. 492) to have bought a specimen of "zilvervisch" (see vol. 7, p. 311).

Chapter L (*Diodon*), p. 497-506 (pl. LXIX, fig. 3; pl. LXX, figs. 1-3). Houuttuyn refers to specimens (*D. atinga*) in his own collection and in the Surgeons Guildhall in Amsterdam (p. 499), *D. spinosus* in the cabinet of W. van der Meulen (p. 501) and *D. ranius* in the cabinet of the "Prince of Orange" (Cabinet of the Stadholder) (p. 505).

Chapter LI (*Centriscus*), p. 506-508 (pl. LXX, fig. 4). Houuttuyn (p. 507) refers to "our specimen" of *C. scutatus*.

Chapter LII (*Syngnathus*), p. 509-521 (pl. LXX, figs. 5, 6). A single specimen (p. 514) of a syngnathid fish (*S. pelagicus*) and (p. 520) three dried sea horses (*S. hippocampus*) are recorded from Houuttuyn's cabinet.

Chapter LIII (*Pegasus*), p. 521-525 (pl. LXX, fig. 7). Houuttuyn mentions a specimen (*P. volitans*), evidently seen in the frequently mentioned collection of W. van der Meulen.

"Bladwyzer der visschen" (Index of fishes), 7 unnumbered pages. Including other aquatic animals.

"Algemeen register der uitheemsche namen van de Viervoetige en Kruijpende Dieren, Vogelen en Visschen, in dit werk vervat" (General register of foreign names of the four-legged and crawling animals, birds and fishes included in this work), 60 unnumbered pages.

"Aantekeningen en byvoegzels, van eenige zaaken, welke, na het Schryven van deze Agt Stukken der Natuurlyke Historie, my voorgekomen zyn: om tot opheldering,

verbetering of voltooiing, van de beschrijving der viervoetige en kruipende dieren, vogelen en visschen, te dienen" (Notes and additions on some matters which, on having written these eight pieces [= volumes] of the Natural History, appeared to me to serve in clarifying, improving or completing the descriptions of the four-legged and crawling animals, birds and fishes) (p. 1-30). Reptiles in the cabinets of W. van der Meulen and of Houttuyn are recorded (p. 20). Houttuyn reports on his study of cyprinids (p. 28-30). In 1765 two more goldfishes were received from Dr Baster (p. 30; see comments on Chapter XLV given above).

Volume 9. 1766. "De Insekten"
(The insects), vi, [8], 1-640, pls. LXXI-LXXXVI.

After the usual title-page and a blank reverse, Houttuyn adds a four page preface, signed with his name, thereby for the first time disclosing his authorship. He states, having vainly awaited the announced new edition of Linnaeus's 'Systema naturae', to resort for this volume once more to the 10th edition, and to continue the project after considerable hesitation, considering the amazing increase in knowledge as well as the many problems involved in dealing with the insects. But the general interest shown and pressure exerted by important amateurs persuaded him to proceed as planned. He also states that, guided by Linnaeus's classification, he not only used the informative literature on native insects published in France, Italy and Germany, but also added new information based on his own observations and experience, occasionally involving criticism concerning previous authors, including Linnaeus. This is followed by an unnumbered two page table of contents of the insect chapters I-XVII, and a four page explanation of the plates, with indications of their accurate location in the text. After a second title-page: "Regnum animale - Het rijk der dieren - Vijfde klasse Insecta - Insekten" (The realm of animals - Fifth class Insecta - Insects) and a blank reverse follows the descriptive text.

Chapter I [Insecta], p. 1-67. An extensive and detailed account covering all known characteristics and habits of insects is presented.

Chapter II [Insecta], p. 68-123. In a historical account, starting as usual with Aristoteles, Houttuyn briefly reviews the works of several ancient authors like Dioscorides, Plinius and Androvandus, but up to the seventeenth and eighteenth century and the work of Johnston, lack of interest and knowledge did not allow a satisfactory classification. According to Houttuyn, the discovery of insect metamorphosis, and the work of numerous authors (and artists) like Merian, Swammerdam, Malpighi, Leeuwenhoek, Ray, Vallisneri, Réaumur, Rösel von Rosenhof and l'Admiraal (or l'Admiral) produced the amazing increase of knowledge already referred to in the introductory paragraph, and led to classifications e.g. by Swammerdam, Ray, Vallisneri, Réaumur and Geoffroy. These classifications are extensively discussed and criticized, some like Swammerdam's with evident appreciation, but finally resulting in a preference for Linnaeus's system. After a detailed review and discussion of Geoffroy's classification (p. 103-105) a detailed scheme and annotated list, both in Latin and Dutch, of the included genera, numbered 170 to 243, in Linnaeus's classification, is given (p. 106-123).

Chapter III [Coleoptera], p. 124-134. A general description of the order is presented.

Chapter IV [*Scarabaeus*], p. 134-264 (pls. LXXI, LXXII). In this chapter Houuttuyn provides, besides consulted literature, many records of specimens or pictures from various cabinets or collections, including his own, used for his descriptions and figures: N. Struyck (p. 146 - *S. hercules*; p. 152 - *atlas*), J.C. Philips (p. 147 - *hercules*), J.C. Sepp (p. 149 - *actaeon*; p. 154 - *typhoeus*; p. 184 - *valgus*), G. Philips (p. 154 - *typhoeus*), W. van der Meulen (p. 177 - *cylindricus*; p. 179 - *carnifex*; p. 181 - *molossus*), P. Kramer (p. 182 - *mimas*; p. 194 - *longimanus*; p. 207 - *syriacus*), M. Houuttuyn (p. 201 - *vernalis*; p. 226 - *fullo*; p. 230 - *fasciatus*; p. 259 - *cervus*). Remarkably, such direct records are completely lacking in the next few chapters.

Chapters V [*Dermestes*], p. 265-311 (pl. LXXIII, figs. 1-6); VI [*Hister*], p. 311-317 (pl. LXXIII, figs. 7, 8); VII [*Silpha*], p. 317-344 (pl. LXXIII, figs. 9-11); VIII [*Cassida*], p. 344-359 (pl. LXXIII, figs. 12, 13).

Chapter IX [*Coccinella*], p. 359-387 (pl. LXXIV, figs. 1-5). Besides a specimen from Houuttuyn's own collection (p. 375 - *C. quatuordecimpunctatus*), four are mentioned as being figured: owned by J.C. Philips (p. 376 - *ocellata*), W. van der Meulen (p. 386 - *gigantea*) and P. Kramer (p. 386 - *gigantea*; p. 387 - no name).

Chapter X [*Chrysomela*], p. 388-442 (pl. LXXIV, figs. 6-10).

Chapter XI [*Curculio*], p. 442-503 (pl. LXXIV, figs. 11-17). Specimens are recorded from Houuttuyn's cabinet (p. 450 - *C. indus*; p. 462 - *scaber*; p. 494/5 - *incanus*), and of J.C. Philips (p. 499 - *emeritus*, twice) and P. Kramer (p. 501/2 - *granulatus*), all but the specimen of p. 462 having been used for the illustrations.

Chapter XII [*Attelabus*], p. 504-518 (pl. LXXIV, figs. 18-20).

Chapter XIII [*Cerambyx*], p. 518-575 (pl. LXXV). Houuttuyn records specimens from the cabinets of N. Struyck (p. 526 - *C. cervicornis*), W. van der Meulen (p. 531 - *cinnamomeus*; p. 534 - *ferrugineus*; p. 542 - *succinctus*; p. 549 - *alpinus*), P. Kramer (p. 536 - *farinosus*; p. 537 - *depressus*) and [J.C. or G.] Philips (p. 566 - *zonarius*), most of which were used for the illustrations.

Chapter XIV [*Leptura*], p. 575-591 (pl. LXXVI, figs. 1-6). Studied pictures and specimens are recorded from the cabinets of Kramer (p. 588 - no name) and of Houuttuyn (*L. arcuata*) which, quite interesting, was collected in Amsterdam by his son (p. 590).

Chapter XV [*Cantharis*], p. 592-618 (pl. LXXVI, figs. 7-12).

Chapter XVI [*Elater*], p. 618-632 (pl. LXXVI, figs. 13, 14). A specimen from the cabinet of P. Kramer is recorded and figured (p. 628 - *E. balteatus*).

Chapter XVII [*Cicindela*], p. 623-640 (pl. LXXVI, figs. 15, 16).

Volume 10. 1766. "Vervolg der Insekten"
(Continuation of the insects), [8], 1-528, pls. LXXVII-LXXXIII.

The title-page and blank reverse are followed by a two page table of contents of the insect chapters XVIII-XXXVII and a four page explanation of the plates, with indications of their location in the text.

Chapters XVIII [*Buprestis*], p. 1-14 (pl. LXXVII, figs. 1-3); XIX [*Dytiscus*], p. 15-37 (pl. LXXVII, figs. 4-9).

Chapter XX [*Carabus*], p. 37-57 (pl. LXXVII, figs. 10-14). Specimens from Houttuyn's cabinet are recorded (p. 40 - *C. granulatus*; p. 41 - *leucophthalmus*; p. 47 - no name).

Chapters XXI [*Tenebrio*], p. 58-68 (pl. LXXVIII, figs. 1-3); XXII [*Meloe*], p. 69-84 (pl. LXXVIII, figs. 4, 6); XXIII [*Mordella*], p. 84-87 (pl. LXXVIII, fig. 5); XXIV [*Necydalis*], p. 87-92 (pl. LXXVIII, fig. 7); XXV [*Staphylinus*], p. 92-104 (pl. LXXVIII, fig. 8); XXVI [*Forficula*], p. 105-114 (pl. LXXVIII, fig. 9).

Chapter XXVII [*Blatta*], p. 114-133 (pl. LXXVIII, figs. 10-15). An example from Houttuyn's cabinet (*B. gigantea*) is mentioned and figured (p. 116).

Chapter XXVIII [*Gryllus*], p. 134-237 (pls. LXXIX, LXXX). Specimens of W. van der Meulen (p. 137 - *G. gigas*), P. Kramer (p. 142 - *siccifolius*) and Houttuyn (p. 181 - *campestris*; p. 184 - *laurifolius*; p. 186 - *acuminatus*; p. 197 - *pupus*; p. 233 - *viridulus*) are mentioned, some (p. 137, 142, 181) being figured. Based on an amazing array of sources, including the Bible, Houttuyn presents a detailed account of the disastrous effects of the large locust swarms, specially on p. 198-227.

Chapter XXIX [Hemiptera], p. 238-242.

Chapter XXX [*Cicada*], p. 242-299 (pl. LXXXI, figs. 1-4). Specimens from Houttuyn's cabinet are recorded (p. 247 - *C. laternaria*; p. 254 - *lucernaria*; p. 274 - *orni*) and the first and last one are depicted.

Chapter XXXI [*Notonecta*], p. 299-307 (pl. LXXXI, fig. 5).

Chapter XXXII [*Nepa*], p. 307-319 (pl. LXXXI, figs. 6-9). Specimens from Houttuyn's cabinet or observed alive are mentioned and figured (p. 309 - *N. grandis*; p. 314 - *cinerea*; p. 317 - *cimicoides*).

Chapters XXXIII [*Cimex*], p. 320-380 (pl. LXXXI, figs. 10-14). Specimens from the cabinets of W. van der Meulen and P. Kramer are mentioned and figured (p. 337 - *C. histrio*; p. 342 - unnamed).

Chapters XXXIV [*Aphis*], p. 380-436 (pl. LXXXII, figs. 1-6); XXXV [*Chermes*], p. 436-450 (pl. LXXXII, figs. 7-12).

Chapter XXXVI [*Coccus*], p. 451-522 (pl. LXXXIII, figs. 1-6). Extensively dealt with as a source of dyes (carmine).

Chapter XXXVII [*Thrips*], p. 522-528 (pl. LXXXIII, fig. 7).

Volume 11. 1767. "Vervolg der Insecten"
(Continuation of the insects), [10], 1-750, [6], pls. LXXXIV-XCII.

The title-page and its blank reverse are followed by two pages with tables of contents of the insect chapters XXXVIII-XLIII and six with the explanations and location of the plates.

Chapter XXXVIII [Lepidoptera], p. 1-54 (pl. LXXXIV). An extensive review of the caterpillars with remarks on their taxonomic predominance at the time over butterflies. With reference to specimens of Houttuyn (p. 24) and G. Philips (p. 25), both unnamed, and an interesting statement about the collaboration of G. Philips with J.C. Philips in preparing the plates.

Chapter XXXIX [Lepidoptera], p. 54-115 (pl. LXXXV). A detailed review of the pupae, covering shape, position, colour, material, anatomy and physiology (respiration), as well as their metamorphosis into butterflies. Also the life span in relation to the season and skin irritation by the hairs are dealt with. One unnamed specimen from Houttuyn's cabinet is mentioned and figured (p. 56/57).

Chapter XL [Lepidoptera], p. 116-183 (pl. LXXXVI). In this chapter Houttuyn presents a general review of the butterflies, their different colouration in comparison with their caterpillars, their way of living and reproduction, the variations in shape and deposition of the eggs, the eyes, the feeding apparatus, the spiracles and their position, etc., ending with the various methods of classification, basing himself on the observations of Réaumur, de Geer, Swammerdam, Lyonet and some others, with many lengthy quotations.

Chapter XLI [*Papilio*], p. 183-390 (pls. LXXXVII-LXXXIX). As could be expected with butterflies, a favourite group for collectors, Houttuyn records many specimens, mostly from his own cabinet, or observed in the field:

p. 189 <i>P. priamus</i>	p. 215 <i>achilles</i>	p. 266 <i>hecabe</i>	p. 326 <i>amathea</i>
p. 190 <i>hector</i>	p. 219/20 <i>stelenes</i>	p. 267 <i>midamus</i>	p. 331 <i>phaetusa</i>
p. 193 <i>deiphobus</i>	p. 231 <i>polymnia</i>	p. 268 <i>perius</i>	p. 334 <i>dissimilis</i>
p. 194 <i>pammon</i>	p. 233 <i>ricini</i>	p. 269 <i>plexippus</i>	p. 343 <i>paphia</i>
p. 196 <i>memnon</i> aff.	p. 233 <i>psidii</i>	p. 283 <i>almana</i>	p. 348 <i>aglaja</i>
p. 199 <i>aeneas</i> aff.	p. 255 <i>damone</i>	p. 287 <i>orithya</i>	p. 350 <i>lathonia</i>
p. 205 <i>leilus</i>	p. 260 <i>hyale</i>	p. 315 <i>antiopa</i>	p. 352 <i>vanillae</i>
p. 205 <i>ajax</i>	p. 262 <i>rhamni</i>	p. 325 <i>aureum</i>	p. 384 <i>eleus</i>

Moreover, he notes specimens from the cabinets (and plates) of W. van der Meulen (p. 192 - *helenus*), l'Admiraal (p. 234 - *erato*; p. 303 - *janira*; p. 317 - *antiopa*; p. 345 -

cytherea; p. 389 - *idas*), N. Struyck (p. 259 - *hyale*) and Anthony van Renselaar (p. 313 - *populi*). Those recorded on p. 192, 196, 205, 219/220, 234, 255, 259, 269, 283, 286, 313, 317, 345, 384 and 389 are figured on the accompanying plates. Houttuyn rarely presents information on collectors or collecting localities, except for his own occasional efforts. Here, on p. 262, he notes to have personally seen and collected his *Papilio rhamni* in the "Veenen" (marshes) and near Naarden, about 15 km east of Amsterdam. More interesting is the statement (p. 259) about "Mr N. Struyck, who since a few years has been actively studying native insects, has captured some of these beautiful and in our country nowadays very rare butterflies (his *Papilio hyale*), at the Diemerdijk outside Amsterdam, just beyond Zeeburg." This detailed record seems to support our notion (see p. 27) about Struyck's relation with and importance to Houttuyn as a mentor and guide during his early endeavours in the natural sciences, as is also suggested by the dedication of the first volume of his 'Natuurlyke Historie' to Mr Struyck.

Chapter XLII [*Sphinx*], p. 391-473 (pl. XC). Specimens from Houttuyn's cabinet are mentioned (p. 433 - *S. caricae*; p. 438 - *vitis*; p. 451 - *megaera*; p. 462 - *culiciformis* aff.; p. 470 - *phegea* and p. 473 - *statices*, "collected last year on the heather near Naarden") as well as specimens of Storm (p. 412 - *nerii*) and l'Admiraal (p. 433 - *caricae*; p. 451 - *megaera*), those listed on p. 451, 462, 470 and 473 being figured.

Chapter XLIII [*Phalaena*], p. 474-750 (pls. XCI, XCII). Houttuyn records specimens from J.C. and G. Philips (p. 491: "the Messrs. Philips namely, who made the artful plates of this 'Natuurlyke Historie' have in their collection several of these rare and strange butterflies [*Phalaena paphia*], slightly varying in colour and pattern"), l'Admiraal (p. 489 - *Cecropia*), van Dieden (p. 495 - *pavonia*), Meyer (p. 645 - *conspicillaris* aff.), Burman (p. 676 - *aestuata* aff.), as well as some in his own cabinet or observed in the field (p. 486 - *atlas*; p. 495 - *pavonia*; p. 569 - *dispar*; p. 613 - *humuli*; p. 622 - *jacobaeae*; p. 631 - *chrysitis*; p. 679 - *luteolata* and p. 748 - *tridactyla* aff.), those listed on p. 491, 613, 645, 676, 679 and 748 being figured. While the few locality records of specimens personally collected by Houttuyn usually concern the environs of Amsterdam, he mentions on p. 622 the occurrence in the dunes of *Phalaena jacobaea*.

"Bladwyzer van de kapellen en rupsen" (Index of butterflies and caterpillars), 6 unnumbered pages.

Volume 12. 1768. "Vervolg der insekten"
(Continuation of the insects), [8], 1-624, pls. XCIII-XCVIII.

The title-page and a blanc reverse are followed by two unnumbered pages presenting the contents of the insect chapters XLIV-LXXI and four unnumbered pages explaining and stating the locations of plates XCIII-XCVIII.

Chapter XLIV [Neuroptera], p. 1-4.

Chapter XLV [*Libellula*], p. 5-34 (pl. XCIII). Records of specimens Houttuyn examined on p. 17 (*L. quadrimaculata*), p. 18 (*flaveola*), presented by van Dieden in Utrecht),

p. 22 (*depressa*), p. 26 (*grandis*), all in his own cabinet. On p. 21 Houttuyn records having consulted "A neat collection of drawings ... which our cousin, the late Mr Oudaan, in Rotterdam, has left", including three figures of the discussed species (*depressa*). This may imply that, besides Oudaan's collection of pictures, Houttuyn also obtained specimens at the auction on 18 November 1766 in Rotterdam (Engel et al., 1986: 203).

Chapter XLVI [*Ephemera*], p. 34-55 (pl. XCIV, figs. 1-3). Specimens from Houttuyn's cabinet are recorded on p. 46 (*E. vulgata*) and 48 (*bioculata*), the first is pictured.

Chapter XLVII [*Phryganea*], p. 55-76 (pl. XCIV, figs. 4-7). Specimens from Houttuyn's cabinet are recorded on p. 63 (*P. grisea*, found near Amsterdam, between Muiden en Muiderberg) and p. 67 (*grandis*, collected near Amsterdam), both figured.

Chapter XLVIII [*Hemerobius*], p. 76-98 (pl. XCIV, figs. 8-11). Specimens of l'Admiraal and Houttuyn (presented by Juliaans in Utrecht) recorded on p. 86 (*H. phalaenoides*) and 92 (*formicaleo*), both figured.

Chapters XLIX [*Panorpa*], p. 98-102 (pl. XCIV, figs. 12, 13); L [*Raphidia*], p. 102-104 (pl. XCIV, fig. 14).

Chapter LI [Hymenoptera], p. 104-107.

Chapter LII [*Cynips*], p. 107-135 (pl. XCV, figs. 1-4). Specimens from Houttuyn's cabinet are referred to on p. "181" (= 118 - *C. glechomae*) and 130 (*fagi*), both pictured.

Chapters LIII [*Tenthredo*], p. 136-166 (pl. XCV, figs. 5-7); LIV [*Sirex*], p. 166-177 (pl. XCVI, figs. 1, 2).

Chapter LV [*Ichneumon*], p. 177-220 (pl. XCVI, figs. 3-8). Specimens of J.C. Philips (p. 199 - *I. manifestator*) and l'Admiraal (p. 206 - *appendigaster*) are mentioned and figured.

Chapter LVI [*Sphex*], p. 220-249 (pl. XCVI, figs. 9-18). Houttuyn states to have examined specimens in his own cabinet (p. 229 - unnamed; p. 233 - *S. fabulosa*; p. 234 - *inda* aff.; p. 239 - *viatica*; p. 240 - *pectinipes* and p. 247 - *cyanea*), as well as from Burman (p. 240 - *indica*), W. van der Meulen (p. 241 - *indica*) and l'Admiraal (p. 242 - *tropica*), all figured.

Chapter LVII [*Vespa*], p. 249-286 (pl. XCVII, figs. 1-4). One specimen from l'Admiraal is mentioned and figured (p. 259 - unnamed).

Chapter LVIII [*Apis*], p. 287-344 (pl. XCVII, figs. 5-14). This chapter starts with an extensive review of the considerable and detailed knowledge about bees at the time available, covering p. 286-414; for the common honey-bee (*A. mellifera*), the usage of dry pulverized specimens, honey and wax in food and as medicine is recorded.

Chapter LIX [*Formica*], p. 345-373 (pl. XCVII, figs. 15-18); LX [*Mutilla*], p. 374-378 (pl. XCVII, fig. 19).

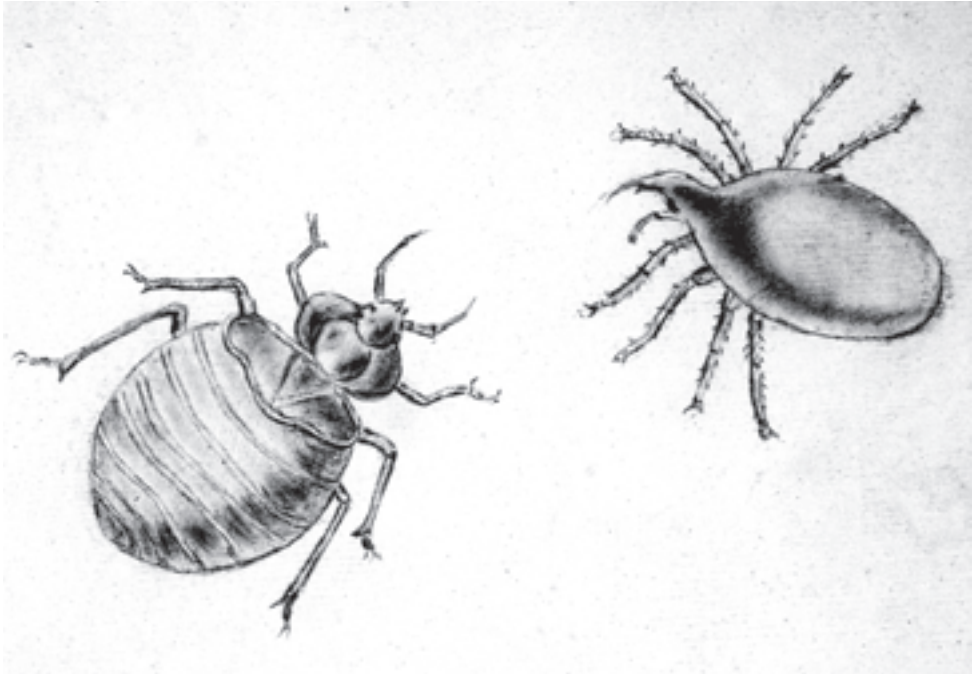


Fig. 8. Original drawings (or duplicates) for vol. 13 of Houttuyn's 'Natuurlyke Historie', 1769. Left: "*Cimex lectularius*" Linnaeus (pl. C fig. 1). According to Houttuyn (p. 94) this figure was made by G. Philips. Right: "*Acarus coleoptratorum*" Linnaeus (= *Gamasus halleri* G. & R. Canestrini) (pl. C fig. 3). Wetenschappelijk Archief: B 23, Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden.

Chapter LXI [Diptera], p. 378-394.

Chapter LXII [*Oestrus*], p. 395-418 (pl. XCVIII, figs. 1, 2).

Chapter LXIII [*Tipula*], p. 418-451 (pl. XCVIII, figs. 3-8). A single specimen of l'Admiraal is mentioned and figured (p. 444 - *T. florilega*).

Chapter LXIV [*Musca*], p. 452-520 (pl. XCVIII, figs. 9, 10). The first reference to the 12th edition of Linnaeus's 'Systema naturae' is found on p. 516.

Chapters LXV [*Tabanus*], p. 521-538 (pl. XCVIII, fig. 11); LXVI [*Culex*], p. 538-568; LXVII [*Empis*], p. 569-571; LXVIII [*Conops*], p. 572-578; LXIX [*Asilus*], p. 579-591 (pl. XCVIII, figs. 12, 13).

Chapter LXX [*Bombylius*], p. 591-604 (pl. XCVIII, figs. 14, 15). Specimens from Houttuyn's cabinet are mentioned on p. 601 (*B. minor*, presented by Baster) and p. 604 (*minor*).

Chapter LXXI [*Hippobosca*], p. 604-624 (pl. XCVIII, fig. 16).

Volume 13. 1769. "Vervolg en Besluit der insekten"
(Continuation and conclusion of the insects), [8], 1-534, [10], pls XCIX-CVI.

After the title-page, with a blank reverse, follow two unnumbered pages listing the contents of the insect chapters LXXII-LXXXVI, and four unnumbered pages with explanations and locations of plates XCIX-CVI.

Chapter LXXII [Aptera], p. 1-15.

Chapter LXXIII [*Lepisma*], p. 15-20 (pl. XCIX, fig. 1). Specimens were examined by Houttuyn (p. 18 - *L. saccharina*).

Chapter LXXIV [*Podura*], p. 20-36 (pl. XCIX, figs. 2-4).

Chapter LXXV [*Termes*], p. 36-46 (pl. XCIX, fig. 5). Houttuyn found specimens in a box with butterflies (p. 43 - *T. pulsatorium*).

Chapter LXXVI [*Pediculus*], p. 47-94 (pl. XCIX, figs. 6-8; pl. C, fig.1). Houttuyn collected a few specimens (p. 68 - *P. pubis*; p. 74 - *bovis*; p. 85 - *meleagridis*; p. 87 - *gallinae*), of which those recorded on p. 74 and 85 are figured. Added is a short discussion of *Cimex lectularius*, with doubt regarding its generic attribution according to Linnaeus (see vol. 10, chapter XXXIII: 327), adding a picture by G. Philips (see fig. 8).

Chapter LXXVII [*Pulex*], p. 94-110.

Chapter LXXVIII [*Acarus*], p. 110-156 (pl. C, figs. 2, 3). Specimens from Houttuyn's cabinet are recorded on p. 122 (*A. ricinus*) and 150 (*coleopratorum*), the latter being figured.

Chapter LXXIX [*Phalangium*], p. 157-177 (pl. C, figs. 4-6; pl. CI, fig.1). Specimens from Houttuyn's cabinet are recorded (p. 170 - *P. balaenarum*; p. 177 - *reniforme*), as well as the picture of a specimen in l'Admiraal's cabinet sold to Mr C.B. Voet.

Chapter LXXX [*Aranea*], p. 177-268 (pl. CI figs. 2, 3; pl. CII). The initial paragraphs (p. 178-206) present a detailed treatment of the anatomy and biology of the spiders. Besides several specimens in his own cabinet (p. 224 - *A. flavissima* aff.; p. 232, 233, 236 and 237 - *avicularia* aff; p. 241 - *spinimobilis* and 242 - *venatoriae*), Houttuyn examined specimens of J.C. Philips (p. 226 - *clavipes*), G. Philips (p. 227 - *clavipes*), l'Allamand (p. 238/239 - *spinimobilis*) and refers to a specimen in the cabinet of H. Ruisch (or Ruysch) (p. 241 - *spinimobilis*). Specimens mentioned on p. 224, 226, 227 and 238/239 are figured.

Chapter LXXXI [*Scorpio*], p. 268-294 (pl. CIII). In the general description much attention is given to the poisonous sting, its effects and possible remedies. Specimens from Houttuyn's cabinet are mentioned on p. 285/286 (unnamed), 289 (*S. afer*), and 291 (*americus*), those on p. 289 and 291 are figured.

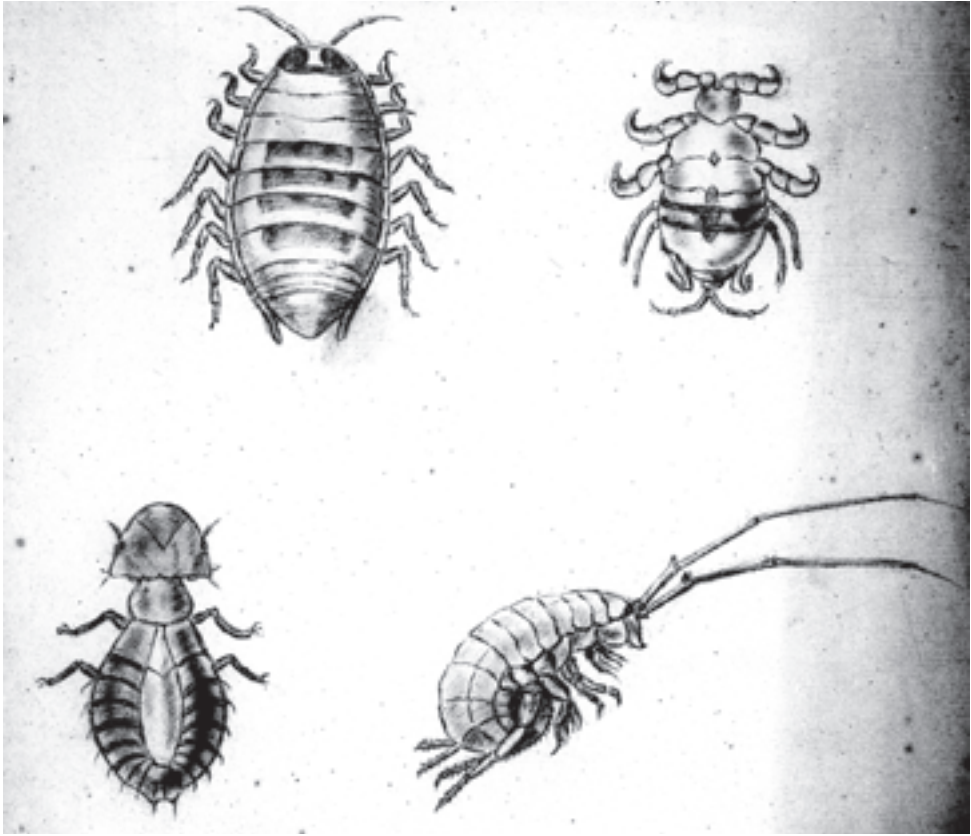


Fig. 9. Original drawings (or duplicates), presumably by J.C. or G. Philips, for vol. 13 of Houttuyn's 'Natuurlyke Historie', 1769. Upper left: "*Oniscus psora*" (= *Aega psora* (Linnaeus)) (pl. CVI fig. 6); upper right: "*Oniscus ceti*" (= *Cyamus ceti* (Linnaeus)) (pl. CVI fig. 4); lower left: "*Pediculus meleagridis*" Linnaeus (pl. XCIX fig. 8); lower right: "[*Cancer*] *crassipes*" (= *Talitrus saltator* (Montagu)) (pl. CVI fig. 1). Wetenschappelijk Archief: B 23, Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden.

Chapter LXXXII [*Cancer*], p. 295-455 (pl. CIV, CV, CVI, fig. 1). Several specimens from Houttuyn's cabinet are recorded (including *C. depurator* obtained from Baster), of which those on p. 316/317, 336, 425, 431 and 436 are figured:

p. 316/317 - <i>cordatus</i>	p. 351 - <i>horridus</i>	p. 410 - <i>squilla</i>
p. 331 - <i>vocans</i>	p. 354 - <i>cruentatus</i>	p. 425 - <i>homarus</i>
p. 333 - <i>pelagicus</i>	p. 356 - <i>graphicus</i>	p. 431 - <i>mantis</i>
p. 336 - <i>depurator</i>	p. 367 - <i>bernhardus</i>	p. 433/434 - <i>scyllarus</i>
p. 338 - <i>dormia</i>	p. 369/370 - <i>diogenes</i>	p. 435 - <i>crassipes</i>

Chapter LXXXIII [*Monoculus*], p. 456-481 (pl. CVI, figs. 2, 3). Houttuyn states on p. 460 to have examined some specimens, sent by Baster (*M. piscinus*), of which two are figured.

Chapter LXXXIV [*Oniscus*], p. 481-504 (pl. CVI, figs. 4-6). Specimens from Houttuyn's cabinet are mentioned on p. 488 (*O. psora*) and presumably p. 491/492 (*ceti*), both species being figured.

Chapter LXXXV [*Scolopendra*], p. 505-522 (pl. CVI, fig. 7). Specimens from Houttuyn's cabinet are recorded on p. 510 (*S. forficata*), p. 512/513 (*morsitans*) and p. 518 (*electrica*), the first being figured.

Chapter LXXXVI [*Julus*], p. 522-534 (pl. CVI, fig. 8).

"Bladwyzer der insekten" (Index of insects), 10 unnumbered pages.

Volume 14. 1770. "De Wormen en Slakken"
(The worms and snails), [8], 1-530, [2], pls. CVII-CXIV.

The title-page and a blank reverse are followed by two unnumbered pages listing the contents of the chapters I-XXVII dealing with Houttuyn's heterogeneous group of "worms" (see Chapter I below) and two also unnumbered pages explaining the plates CVII-CXIV and indicating their location. Another title-page follows: "Regnum animale. Het rijk der dieren Zesde Klasse. Vermes, Wormen" (The realm of animals. Sixth class. Vermes, Worms), and a blank reverse.

Chapter I [Vermes], p. 1-19. Houttuyn defines this group as including not only the actual worms but also the snails "and various strangely shaped creatures" like jellyfish, starfish, sea-urchins, "not only indigenous but also the whole multitude of animals which consists of the various conches and shells which adorn so many cabinets". Further corals, sponges, polyps, sea-pens, therewith concluding the realm of animals. Subsequently, restricting himself to the "proper worms" (Intestina), with various general information, he presents a short classification of the whole group (p. 16-19), including an annotated list of the seven genera attributed to Intestina.

Chapter II [*Gordius*], p. 20-30 (pl. CVII, figs. 1-3). Houttuyn mentions (p. 26/27 - *G. medinensis*; p. 29 - *marinus*) specimens in his cabinet, including an unnamed example "found by my housewife in the liver of a haddock" (p. 29), all being depicted.

Chapter III [*Ascaris*], p. 30-45. Defending himself against a misinterpretation by the Frisian physician Murk van Phelsum of a previous paper, Houttuyn states that J.C. Philips was the artist supervising the production of all pictures in the 'Uitgezogte Verhandelingen' and in the 'Natuurlyke Historie' (p. 37).

Chapter IV [*Lumbricus*], p. 46-66.

Chapter V [*Fasciola*], p. 67-95 (pl. CVII, figs. 4-6). Specimens from Houttuyn's cabinet (p. 88 - *F. hepatica*) are depicted and described in great detail (p. 67-90).

Chapters VI [*Sipunculus*], p. 96-101 (pl. CVII, fig. 7); VII [*Hirudo*], p. 101-126 (pl. CVII, figs. 8-10); VIII [*Myxine*], p. 127-131.

Chapter IX [Mollusca], p. 131-139. After pointing out the diversity in this group, Houuttuyn presents the classification (p. 136-139), including eighteen genera.

Chapter X [*Limax*], p. 140-189. After some general information Houuttuyn extensively discusses, with many quotations and references, the viability and regeneration potential of artificially mutilated slugs and snails, before treating eight species.

Chapters XI [*Laplysia*], p. 189-203 (pl. CVIII, fig. 1); XII [*Doris*], p. 203-215 (pl. CVIII, fig. 2); XIII [*Aphrodita*], p. 215-233, with reference to additional Pallas species; XIV [*Nereis*], p. 233-263; XV [*Ascidia*], p. 263-272 (pl. CVIII, figs. 3, 4); XVI [*Actinia*], p. 272-288 (pl. CIX); XVII [*Tethys*], p. 288-296 (pl. CVIII, fig. 5); XVIII [*Holothuria*], p. 296-326 (pl. CX, figs. 1-5); XIX [*Terebella*], p. 326-328; XX [*Triton*], p. 328-330.

Chapter XXI [*Lernaea*], p. 330-343 (pl. CX, figs. 6, 7). Houuttuyn (p. 333 et seq.), referring to his record in vol. 7, p. 195, of a specimen of *L. branchialis* his wife found in 1757 in the head of a cod (of which he sent a picture to Linnaeus, apparently without ever receiving any comment), states that Nozeman, at his request reporting on this animal, erroneously claimed it as his own discovery. This misbehaviour, moreover supported by Baster, must have infuriated Houuttuyn, leading to severe critical comments about Nozeman, Baster and also about Martinet, who had accused him of incompleteness in describing the fauna of The Netherlands, without properly reading his 'Natuurlyke Historie'. A second specimen of *L. branchialis* which Mrs. Houuttuyn found (p. 335), in the head of a haddock, is depicted.

Chapter XXII [*Scyllaea*], p. 344-347 (pl. CXI, fig. 1). A specimen from Houuttuyn's cabinet is mentioned (p. 347 - *S. pelagica*) and figured.

Chapter XXIII [*Clio*], p. 348-350.

Chapter XXIV [*Sepia*], p. 351-402 (pl. CXI, figs. 2-5). Specimens from Houuttuyn's cabinet are mentioned (p. 356 - *S. octopodia* and p. 400, several specimens of *S. sepiola*), both species being depicted on the accompanying plate.

Chapter XXV [*Medusa*], p. 402-427 (pl. CXII, figs. 1-4). Only a single specimen (*M. capillata*) seems twice mentioned from Houuttuyn's cabinet (p. 421, 422).

Chapter XXVI [*Asterias*], p. 427-478 (pl. CXII, figs. 5, 6, pl. CXIII). This in the cabinets apparently well represented group is recorded from the collections of Kramer (p. 443 - *A. papposa*), W. van der Meulen (p. 448 - *rubens*), Brandt (p. 458 - *nodosa*), and especially from Houuttuyn's own cabinet (p. 436 - unnamed, = *ciliaris*?), p. 445 - *rubens*, p. 450 - *rubens*, p. 451 - *rubens* var., p. 460 - *aranciaca*, p. 462, 464 - *equestris* (same specimen), p. 467 - *ophiura*, p. 469 - *aculeata*, 470 - *ciliaris* and 473/474, 477 - *caputmedusae* (all the same specimen). Those mentioned on p. 436, 443, 448, 451, 458, 460 and 470 are depicted. Houuttuyn (p. 446) states to have possessed many specimens, which must have facilitated his severe criticism of Linnaeus's treatment of the starfishes.

Chapter XXVII [*Echinus*], p. 478-530 (pl. CXIV). Only specimens from Houuttuyn's cabinet are considered (p. 502 - *E. esculentus*, p. 504 - *saxatilis*, p. 506 - *diadema*, p. 514/515 - *mamillatus*, p. 524 - *rosaceus* and p. 525 - *reticulatus*), those on p. 506, 514 and 525 being depicted.

"Bladwyzer" (Index), 2 unnumbered pages.

Volume 15. 1771. "De Schulpdieren"
(The molluscs), [6], 1-458, pls. CXV - CXIX.

After the title-page and a blank reverse follow two unnumbered pages presenting the contents of the chapters XXVIII-XLV dealing with the first part of the molluscs, and two also unnumbered pages listing the contents of the plates CXV - CXIX and their location in the text.

Chapter XXVIII [Testacea], p. 1-87 (pl. CXV). A general introduction, starting with a historical review of the molluscs mentioning Aristoteles, Plinius, Seneca and Androvandus, is followed by a discussion on their origin and propagation, in considerable detail. Much attention is given to the substance, formation, structure, growth, shape and use of their shells (p. 19-47), the ways of life and habitats, ending with the numerous efforts at a classification (p. 53-87) from Aristoteles to Linnaeus's 12th edition of the 'Systema Naturae' (1766-1767). The latter is briefly resumed on the final pages (p. 80-87).

Chapter XXIX [*Chiton*], p. 88-97 (pl. CXVI, figs. 1, 2). Two specimens from Houuttuyn's cabinet are mentioned and depicted (p. 95 - *C. punctatus*).

Chapter XXX [*Lepas*], p. 97-128 (pl. CXVI, figs. 3-9). Of the species dealt with by Houuttuyn, several are stated to be represented in his cabinet (p. 106 - *L. balanoides*, p. 108, 109 - *tintinnabulum*, p. 110 - *tintinnabulum*, p. 114 - *diadema*, p. 119 - *mitella* and p. 125 - *anatifera*), those mentioned on p. 110, 114, 119 and 125 being depicted.

Chapter XXXI [*Pholas*], p. 128-147 (pl. CXVI, fig. 10). Houuttuyn presents four records of specimens in his cabinet (p. 136 - *dactylus*, p. 139 - *costatus*, p. 145, 146 - *crispata*), none of which are depicted.

Chapter XXXII [*Mya*], p. 147-187. Records of specimens from Houuttuyn's collection are mentioned on p. 185 (*M. perna*) and p. 186 (*vulsella*), but none are depicted. Interesting is a very extensive historical account of fisheries of the freshwater mussel *Mya margaritifera* (p. 154-185), which appear to have been a rich source of pearls in Scandinavia, western and central Europe, leading to a depletion of the species in many areas, specially in Scotland and Scandinavia.

Chapter XXXIII [*Solen*], p. 187-202 (pl. CXVII, fig. 1). Only a single species of Houuttuyn's cabinet is mentioned (p. 192, 195 - *S. ensis*).

Chapter XXXIV [*Tellina*], p. 203-221 (pl. CXVII, fig. 2). Specimens from Houuttuyn's cabinet are recorded (p. 212 - *T. planata*).

Chapters XXXV [*Cardium*], p. 222-240 (pl. CXVII, figs. 3, 4); XXXVI [*Maetra*], p. 241-246; XXXVII [*Donax*], p. 246-252 (pl. CXVII, fig. 5); XXXVIII [*Venus*], p. 253-275 (pl. CXVII, fig. 6).

Chapter XXXIX [*Spondylus*], p. 276-284. Represented from Houuttuyn's cabinet are two species (p. 281 - *S. gaederopus*, p. 284 - *plicatus*).

Chapter XL [*Chama*], p. 285-304. Specimens from Houuttuyn's cabinet are recorded on p. 289 (*C. cor*) and 292 (*gigas*).

Chapter XLI [*Arca*], p. 305-319.

Chapter XLII [*Ostrea*], p. 319-362 (pl. CXVIII, figs. 1, 2; pl. CXIX, fig. 1). Two specimens from Houuttuyn's cabinet are mentioned (p. 325 - *O. jacobaea*, p. 332 - *pellucens*). The common oyster *Ostrea edulis* is very extensively dealt with (p. 342-359).

Chapter XLIII [*Anomia*], p. 363-380 (pl. CXVIII, fig. 3). Specimens from Houuttuyn's cabinet are mentioned on p. 367 (*A. ephippium*) and p. 379 (*placenta*).

Chapter XLIV [*Mytilus*], p. 380-439 (pl. CXIX, figs. 2-4). Several records of specimens from Houuttuyn's cabinet are mentioned (p. 382 - *M. cristagalli*, p. 389 - *margaritiferus*, p. 397 - *margaritiferus*, p. 424 - *ungulatus* aff., p. 430 - *cygneus*, p. 438, 439 - *hirundo*), while an extensive account on the mussel, *M. edulis* is presented on p. 408-424.

Chapter XLV [*Pinna*], p. 440-458 (pl. CXIX, fig. 5). Houuttuyn records specimens of two species (p. 444 - *P. rudis* and p. 452 - *muricata*) in his cabinet.

Volume 16. 1771. "De Hoorens"
(The conchs), [8], 1-629, [11], pls. CXX-CXXV.

As usual, the title-page and a blank reverse are followed by four unnumbered pages listing the contents of the mollusc chapters XLVI-LXIV, the fourth page also containing the beginning of a review of the contents and locations of plates CXX-CXXV, covering another two unnumbered pages.

Chapter XLVI [*Argonauta*], p. 1-16. Houuttuyn explains the usage of the name "horns" (= conchs) for the single shelled molluscs, thereby distinguished from the bivalves in the previous volume. Twice a specimen in his collection is mentioned, possibly the same specimen (p. 7 and 15 - *A. argo*).

Chapter XLVII [*Nautilus*], p. 16-42. Specimens from Houuttuyn's cabinet are mentioned (p. 25 - *N. pompilius*).

Chapter XLVIII [*Conus*], p. 42-80 (pl. CXX, fig. 1). Houuttuyn records specimens of two species in his collection (p. 51 - *C. virgo* and p. 80 - *geographus*).

Chapter XLIX [*Cypraea*], p. 81-118 (pl. CXX, fig. 2). Six species from Houuttuyn's

collection are recorded (p. 90 - *C. mappa*, p. 92 - *argus*, p. 94 - *talpa*, p. 110 - *caurica*, p. 114 - *ocellata*, p. 116 - *pediculus*).

Chapter L [*Bulla*], p. 119-136. Specimens from Houttuyn's cabinet are mentioned on p. 123 (*B. spelta*) and 130 (*rapa*).

Chapter LI [*Voluta*], p. 136-187 (pl. CXX, figs. 3-5; pl. CXXI, figs. 1, 2). Several specimens are stated to have been examined by Houttuyn (p. 149 - *V. persicula*, p. 151 - *glabella*, p. 159 - *caffra*, p. 159/160 - *morio*, p. 161 - *plicaria*, p. 164 - *mitrapapalis* [= *mitraepiscopalis*], p. 169 - *vespertilio*, p. 172 - [*h*]ebraea, p. 174 - *turbinellus*, p. 175 - *ceramica*, p. 177 - *pyrum*, p. 180 - *aethiopica*, lent by W. van der Meulen, p. 182 - *cymbium* and p. 183 - *olla*), one on p. 180 being depicted. Houttuyn's wording seems to suggest that several more specimens were involved, presumably from his own cabinet.

Chapter LII [*Buccinum*], p. 187-242 (pl. CXXII). Several specimens from Houttuyn's cabinet are indicated (p. 190 - *B. galea*, p. 196 - *cornutum*, p. 204 - *erinaceus*, p. 205 - *glau-cum*, p. 207 - *papillosum*, p. 209 - *pullus*, p. 210 - *gibbosulum*, p. 215 - *patulum*, p. 227 - *bezoar*, p. 229-231 - *undatum*, received from Baster and Juliaans in Utrecht, p. 233 - *undatum* and p. 241 - *lancaetum* aff.), but several more are suggested, presumably most from Houttuyn's cabinet.

Chapter LIII [*Strombus*], p. 243-273 (pl. CXXIII, fig. 1). A specimen from Houttuyn's cabinet is described (p. 262/263 - *S. gigas*) and depicted.

Chapter LIV [*Murex*], p. 274-338 (pl. CXXIII, figs. 2-4). Besides several cryptic indications, Houttuyn records specimens in his cabinet on p. 279 (*M. cornutus*), p. 286 (*ramosus*), p. 291 (*erinaceus*), p. 305 (*mancinella*), p. 311, 312 (*colus*), p. 314 (*morio*), p. 315 (*cochlidium*), p. 318 (*aruanus*), p. 321 (*antiquus*), p. 322/323 (*tritonis*), p. 328 (*corneus*) and p. 338 (*granulatus*), the specimen on p. 286 being depicted, that on p. 312 used to improve a copy of one of d'Argenville's pictures.

Chapter LV [*Trochus*], p. 339-358 (pl. CXXIV, fig. 1). Specimens from Houttuyn's cabinet are recorded on p. 351 (*T. solaris*) and p. 356 (*telescopium*).

Chapter LVI [*Turbo*], p. 358-407 (pl. CXXIV, figs. 2, 3). Specimens from Houttuyn's cabinet are mentioned on p. 383 (*T. pica*), p. 385 (*argyrostomus*), p. 390 (*scalaris*), p. 395 (*ambiguus* aff.) and p. 402 (*terebra*).

Chapter LVII [*Helix*], p. 408-476 (pl. CXXIV, fig. 4). Only few species are recorded from Houttuyn's cabinet (p. 446 - *H. nemoralis*, p. 448/449 - *lucorum*, p. 455 - *decollata*), but of several he reports the frequent occurrence in The Netherlands and thus presumably specimens were examined. Houttuyn notes the influence of the environment on the phenotype (p. 446).

Chapter LVIII [*Nerita*], p. 477-499. Several specimens from Houttuyn's cabinet are recorded (p. 483 - *N. albumen*, p. 484 - *mammilla*, p. 491 - *pupa*, p. 492 - *virginea*, p. 494 - *poloronta* (= *peloronta*), p. 497 - *chamaeleon* and p. 498 - *undata*).

Chapter LIX [*Haliotus*], p. 500-511 (pl. CXXIV, figs. 5, 6). Houuttuyn records specimens in his cabinet on p. 504 (*H. midae*), p. 507 (*tuberculata* aff.), p. 509 (*marmorata*) and p. 511 (*parva*).

Chapter LX [*Patella*], p. 511-549 (pl. CXXIV, figs. 7, 8). Specimens from Houuttuyn's cabinet are mentioned on p. 519 (*P. equestris*), p. 524 (*fornicata*), p. 530/531 (*granatina* aff.), p. 539 (*pellucida* aff.), p. 540 (*compressa*) and p. 548 (*nimbosa*).

Chapter LXI [*Dentalium*], p. 549-558 (pl. CXXV, fig. 1). Specimens from Houuttuyn's collection are noted on p. 551 (*D. elephantinum*, used to correct a figure of d'Argenville), p. 555 (*entalis*) and p. 556 (*politum*).

Chapter LXII [*Serpula*], p. 558-580 (pl. CXXV, figs. 2, 3). Two species are recorded to be represented from Houuttuyn's cabinet (p. 572 - *S. polythalamia*, p. 578 - *vermicularis*).

Chapter LXIII [*Teredo*], p. 580-606 (pl. CXXV, fig. 4). This chapter is entirely devoted to the shipworm (*T. navalis*) and its effects on ships and protective woodwork of embankments and quays.

Chapter LXIV [*Sabella*], p. 607-629 (pl. CXXV, figs. 5-7).

The chapter is followed by a note informing the readers about Houuttuyn contributions to Knorr's conchological works, resulting in changes in references in the present and preceding volume, which are listed on the next unnumbered page.

"Bladwijzer der hoorens en schulpen" (Index of conchs and shells), 10 unnumbered pages.

Volume 17. 1772. "De Zee-Gewassen"
(Sea Creatures), [8], 1-613, pls. CXXVI-CXXXVIII.

After the title-page and its blank reverse follow two unnumbered pages describing the contents of the chapters LXV-LXXVIII, covering his "sea creatures", and four unnumbered pages explaining the figures on plates CXXVI-CXXXVIII, with indications of their location.

Chapter LXV [Lithophyta], p. 1-87. These "sea creatures" originally were almost invariably considered to be plants, with apparently (according to Houuttuyn) only Theophrastes (ca. 380-287 B.C.), "Ferdinand Imperatus" (or Ferrante Imperator, ca 1550-1631), and hesitatingly Dodonaeus having a different opinion, as stated by Houuttuyn quoting Tournefort (p. 6), in a footnote (p. 22), and in a reference to Imperator (p. 29). Studies by Peyssonel and Marsigli around the beginning of the eighteenth century, recorded in detail by Houuttuyn, casted severe doubt on the previous ideas of e.g. Dioscorides, Dodonaeus and specially Tournefort. Houuttuyn states how many later authors such as Réaumur, de Jussieu, Donati, Ellis, Boddaert and Loeffling gradually became

convinced of the animal nature of this group of organisms, some after considerable hesitation. Only a few retained some doubts (Parsons, Baster, Pallas) or completely disagreed (Shaw, Muller). Amusing is Houuttuyn's reaction to Muller's statement (p. 63), about the general interpretation as "polyyps" by so many eminent scientists, that no convincing proofs are needed: "Does Mr Muller believe that the earth is round and how can he prove it?", while calling Muller by the biblical Christian name "Thomas". The chapter ends with short remarks on the classifications by Tournefort, Boerhaave, de Jussieu and Donati, leading to Linnaeus's adoption of this group of organisms in his zoological system, and a short review of his classification on p. 86 and 87 (Lithophyta), continued on p. 228-231 (Zoophyta).

Chapter LXVI [*Tubipora*], p. 88-102 (pl. CXXVI, figs. 1-3). Houuttuyn records the specimens in his cabinet (p. 92, 94-96 - all *T. musica*), three of which are depicted.

Chapter LXVII [*Madrepora*], p. 102-174 (pl. CXXVI, figs. 4, 5; pls. CXXVII - CXXIX). Numerous specimens, most in his own cabinet, are recorded:

p. 109 - <i>M. turbinata</i>	p. 131 - <i>agaricites</i>	p. 151 - <i>fascicularis</i>
p. 114 - <i>fungites</i>	p. 132 - <i>favosa</i>	p. 155 - <i>damicornis</i>
p. 124 - <i>maeandrites</i>	p. 138 - <i>astroites</i>	p. 158 - <i>muricata</i>
p. 127 - <i>areola[ta]</i>	p. 139 - <i>acropora</i>	p. 160 - <i>fastigiata</i>
p. 129 - <i>amaranthus</i>	p. 141 - <i>calycularis</i>	p. 165 - <i>ramea</i>
p. 130 - <i>amaranthus</i>	p. 148 - <i>flexuosa</i>	

Other specimens are mentioned from the cabinets of J. Burman (p. 128/129 - *areolata*), Brandt (p. 167 - *oculata*), W. van der Meulen (p. 117 - *fungites*, p. 121 - *pileus*, p. 145 - *musicalis*, p. 163 - *fastigiata*, p. 174 - *infundibuliformis*), Chr. P. Meijer (p. 121 - *pileus*, p. 174 - *infundibuliformis*), and Richter (p. 158 - *muricata*), which Houuttuyn evidently all examined. Those on p. 127, 129, 131, 132, 141, 145, 151 and 163 are depicted.

Chapter LXVIII [*Millepora*], p. 175-204 (pl. CXXX, figs. 1-6). Specimens from Houuttuyn's cabinet are mentioned on p. 177/178 (*M. alcornis*), p. 188 (*compressa*), p. 191 (two species *miniacea* and *fascialis*), p. 193 (*fascialis*), p. 195 (*reticulata* - from the cabinet of Pieter Kramer), p. 199/200 (*cellulosa*) and p. 204 (*polymorpha*). Additional specimens from the cabinet of Chr. P. Meijer (p. 178, 183 - *alcornis*) are also recorded. The specimens mentioned on p. 177/178, 188, 194, 195, 199/200 and 204 are depicted.

Chapter LXIX [*Cellepora*], p. 205-216 (pl. CXXX, fig. 7). On p. 210 (*C. pumicosa*), and possibly p. 214 (*verrucosa*), Houuttuyn mentions specimens in his cabinet, of which the first is depicted.

Chapter LXX [Zoophyta], p. 216-231. This chapter shortly deals with the problematical attribution of these creatures to the animals or the plants, a concise repetition of parts of chapter LXV, and ends with a short review of Linnaeus's classification of this group (p. 228-231).

Chapter LXXI [*Isis*], p. 232-294 (pl. CXXXI, figs. 1- 4). Specimens from Houuttuyn's cabinet are mentioned on p. 235, 238, 239, 240 (*hippuris*), p. 246 (*dichotoma*), p. 253 (*oc[h]racea*) and p. 264 (*nobilis*), the latter four being depicted. Also recorded is a large and beautiful collection of *I. ochracea* from the cabinet of the Stadholder (p. 249) and in the collection of Chr. P. Meijer (p. 279) a specimen of *I. nobilis*.

Chapter LXXII [*Gorgonia*], p. 294-369 (pl. CXXXII). Specimens from Houuttuyn's cabinet are well represented, including on p. 346 - *G. anceps*, a legacy from W. van der Meulen.

p. 311 - <i>G. verticillarus</i>	p. 333/334 - <i>verrucosa</i>	p. 349 - <i>setosa</i>
p. 316 - <i>placomus</i>	p. 335 - <i>muricata</i>	p. 351 - <i>petechizans</i>
p. 321 - <i>spiralis</i>	p. 337 - <i>flagellosa</i>	p. 355 - <i>ventalina</i>
p. 325 - <i>juncea</i>	p. 339 - <i>antipathes</i>	p. 357 - <i>ventalina</i>
p. 328 - <i>ceratophyta</i>	p. 344 - <i>antipathes</i>	p. 363 - <i>flabellum</i>
p. 330 - <i>elongata</i>	p. 348 - <i>pinnata</i>	p. 366-369 - <i>flabellum</i>

Other specimens are examined from the cabinets of Chr. P. Meijer (p. 319 - *abies*, p. 322 - *spiralis*, p. 330 - *elongata*, p. 351 - *petechizans*) and W. van der Meulen (p. 330 - *elongata*, p. 346 - *anceps*). Those on p. 311, 333, 334, 335 and 346 are depicted.

Chapter LXXIII [*Alcyonium*], p. 369-419 (pl. CXXXIII; pl. CXXXIV, fig. 1). On p. 376 (*A. arboreum*), p. 394 (*digitatum*), p. 396 (*digitatum*), p. 404 (*lyncurium*), p. 406 (*lyncurium*), p. 414 (*ficus*) and p. 417 (*gelatinosum*) Houuttuyn mentions specimens he examined, the first borrowed from the collection of P. Kramer. Those on p. 376, 394, 404 and 417 are depicted.

Chapter LXXIV [*Spongia*], p. 419-469 (pl. CXXXIV, fig. 2; pl. CXXXV). Many specimens from Houuttuyn's cabinet are referred to, including on p. 446 - *S. cancellata*, a legacy from Chr. P. Meijer.

p. 425/426 - unnamed	p. 438 - <i>fistularis</i>	p. 453 - <i>officinalis</i>
p. 430 - <i>S. ventilabra</i>	p. 442 - <i>tubulosa</i>	p. 455 - <i>oculata</i>
p. 432 - <i>flabelliformis</i>	p. 444/445 - <i>cancellata</i>	p. 461 - <i>bacillaris</i>
p. 436 - <i>infundibuliformis</i>	p. 447 - <i>officinalis</i>	p. 462 - <i>dichotoma</i>
p. 437 - <i>fistularis</i>	p. 450 - <i>officinalis</i>	

Other specimens are mentioned from the collections of W. van der Meulen (p. 435 - *infundibuliformis*, p. 438 - *fistularis* and p. 446 - *cancellata*), and J. Burman (p. 436 - *infundibuliformis*). Those on p. 438, 442, 445 and 446 are depicted.

Chapter LXXV [*Flustra*], p. 470-483 (pl. CXXXVI, figs. 1, 2). Specimens from Houuttuyn's cabinet are mentioned on p. 475 (*F. foliacea*) and possibly p. 480 (*pilosa*), both depicted.

Chapter LXXVI [*Tubularia*], p. 484-503 (pl. CXXXVI, figs. 3, 4). Specimens from

Houuttuyn's cabinet are mentioned on p. 492 (*T. muscoides*), p. 500 (*acetabulum*) and 501 (*splachnea*), that of p. 500 being depicted.

Chapter LXXVII [*Corallina*], p. 504-519 (pl. CXXXVII, figs. 1, 2). Specimens from Houuttuyn's cabinet are recorded on p. 508 (*C. opuntia*), p. 510/511 (*officinalis*) and p. 517 (*penicillus*), those on p. 510-511 and p. 517 are depicted.

Chapter LXXVIII [*Sertularia*], p. 520-599 (pl. CXXXVII, figs. 3, 4; pl. CXXXVIII). Specimens from Houuttuyn's cabinet are indicated on p. 528, 531 (*S. pumila*), p. 533 (*operculata*), p. 551 (*pluma*), p. 552 (*echinata*), p. 554 (*antennina*), p. 589 (*reptans*) and p. 597 (*cornuta*), but his remarks on microscopical observations (e.g. p. 546, 551, 563, 567, 583, 599) suggest more species to have been available and minutely examined. Those on p. 528 and p. 589 are depicted.

"Enumeratio zoophytorum Musaei Houuttuyniani / Optelling der zee-gewassen van myne verzameling." (Enumeration of the sea-creatures in my collection), p. 600-613. This list shows that Houuttuyn's very rich cabinet provided the means to study many more species than indicated in his text. Most species are numbered in accordance with the foregoing text, and approximately following the Linnaean numbering of species but several being unnumbered are additions to Linnaeus's classification, or possibly suggested new names.

Note to Volume 17

While already in the preceding volumes incidentally additional non-Linnaean species are indicated, often vaguely and without valid binomial names, the 37 species listed below (table 1), which are described and named in the present volume, appear to have been considered by Houuttuyn as complimentary to those recorded by Linnaeus in his 'Systema Naturae', ed. 12. This is confirmed by their inclusion, without numbers, in the otherwise numbered final list of all species dealt with in the zoological section of the 'Natuurlyke Historie' as presented at the end of volume 18.

Volume 18. 1773. "De plantdieren" (Phytozoa), [2], [i]-xxv, [5], 1-226, [400], pls. CXXXIX-CXLIII.

The title-page and a blank reverse are followed by a chapter entitled "Berigt van den auteur" (Notice from the author), covering p. [i]-xxv. In this chapter Houuttuyn starts with expressing his satisfaction in having completed in twelve years the zoological part of this project, overcoming some hesitations as mentioned in Volume 9.

Partly repeating his arguments in the introductory chapter of Volume 1, he again states his intention to provide on the basis of Linnaeus's concise classification all additional information discovered by previous authors and from his own observations, in order to present as far as possible a complete survey of our knowledge about nature, an effort that was supported by increasing acclaim. In spite of his admiration of Linnaeus and his classification, he does not refrain from occasional criticism, e.g. in hesitating to adopt Linnaeus's decision to include some fishes in the "Amphibia

Table 1. Non-Linnaean species recorded in volume 17.

[—]: No Latin names on page listed, but provided in the final list of vol. 18

Genus sensu						
Houuttuyn	No.	Species	Dutch name	Translation	Page	Author
<i>Madreporae</i>	1	<i>Talpa</i>	Zee-Mol	Sea-mole	116	Houuttuyn, suppressed
	2	<i>Limax</i>	Steen-Slak	Stone-snail	119	Houuttuyn, suppressed
	3	<i>Natans</i>	Dryfsteen	Floating-stone	124	Houuttuyn
	4	<i>Amaranthus</i>	Steen-Amaranth	Stone-Amaranth	128	Houuttuyn
	5	<i>Florida</i>	Zee-Bloemkool	Sea-Cauliflower	129	Houuttuyn
	6	<i>Nodosa</i>	Gember-Koraal	Ginger-Coral	[153]	Pallas
	7	<i>Angulosa</i>	Switzers-Broek	Swiss-Trousers	[160]	Pallas
	8	<i>Lacera</i>	Steen-Anjelier	Stone-carnation	[161]	Pallas
	9	<i>Rosea</i>	Roozekleur-Koraal	Rose-coloured Coral	170	Pallas
	10	<i>Foliosa</i>	Olyphants-Oor	Elephants-Ear	173	Pallas
<i>Milleporae</i>	11	<i>Coerulea</i>	Blaauw-Koraal	Blue-Coral	182	Pallas
	12	<i>Pinnata</i>	Gevinde	Finned	189	Pallas
	13	<i>Miniacea</i>	Menie-roode	Red-lead	190	Pallas
	14	<i>Ceylanica</i>	Ceylonisch	Ceylonese	192	= <i>Zeylanica</i> Pallas
	15	<i>Clathrata</i>	Tralie-Koraal	Bars-Coral	194	Pallas
	16	<i>Fron dipora</i>	Loof-Koraal	Foliage Coral	195	= <i>crustulenta</i> Pallas
<i>Gorgoniae</i>	17	<i>Muricata</i>	Gedoornde	Thorny	334	Pallas
	18	<i>Porosa</i>	Poreuze	Porous	335	Houuttuyn
	19	<i>Flagellosa</i>	Zwiepige	Swaying	336	Houuttuyn
	20	<i>Reticulum</i>	Netswijze	Reticulate	356	Pallas
<i>Alcyonia[e]</i>	21	<i>Digitatum</i>	Kwabbige	Lobate	390	Houuttuyn
	22	<i>Spongiosum</i>	Sponsagtige	Spongy	[394]	Houuttuyn
	23	<i>Mamillatum</i>	Tepelagtige	Mamillate	[394]	Houuttuyn
	24	<i>Asbestinum</i>	Asbestagtige	Asbestine	395	Pallas
	25	<i>Alburnum</i>	Spintagtige	Woody	397	Pallas
<i>Spongiae</i>	26	<i>Basta</i>	Doek-Spons	Cloth-sponge	429	Pallas
	27	<i>Crateriformis</i>	Beker-Spons	Cup-sponge	435	Pallas
	28	<i>Fron dosa</i>	Blad-Spons	Leaf-sponge	436	Pallas
	29	<i>Nigra</i>	Zwarte	Black	[445]	Houuttuyn
	30	<i>Fasciculata</i>	Harde spons	Hard sponge	445	Pallas
	31	<i>Panicea</i>	Brood-spons	Bread-sponge	452	Pallas
	32	<i>Ceylonica</i>	Ceylonsche	Ceylonese	[453]	Pallas
<i>Flustra</i>	33	<i>Fron diculosa</i>	Loofdragend	Foliate	482	Pallas
<i>Tubulariae</i>	34	<i>Penicillus</i>	Penseeltje	Small paintbrush	503	Pallas
	35	<i>Papyracea</i>	Papieren Kokertje	Small Paper Tube	503	Pallas
<i>Sertulariae</i>	36	<i>Speciosa</i>	Krul-Korallyn	Curly Coralline	552	Pallas
	37	<i>Gelatinosa</i>	Lil-Korallyn	Jelly Coralline	564	Pallas

A few remarks may be added. The major part, 26 out of the 37 species, were previously described by Pallas (1766), several thus indicated with "P" in the "Enumeratio". These include one species (no. 16) for which Houuttuyn for unknown reasons adds a new name, in addition to Pallas's name: *Millepora frondipora* = *M. crustulenta* Pallas.

Of the remaining eleven species, two (nos. 1, 2) have been extensively treated by Hoeksema (1988). Their Houuttuyn names were suppressed by the International Commission on Zoological Nomenclature (1990: Opinion 1573), to be replaced by *Madrepora limax* Esper, 1797 and *Fungia talpina* Lamarck, 1801. The remaining nine species probably should be attributed to Houuttuyn and are either accepted in pertinent literature (e.g. no. 3: *Colpophyllia natans* cf. Fenner, 1993), or are nomina oblita or problematic and deserving the attention of specialists.

nantes". On the other hand, he sharply attacks authors criticizing Linnaeus, though far from infallible themselves. While initially basing himself on Linnaeus's 10th edition of the 'Systema Naturae' (1758), Houttuyn had the misfortune that the 12th edition only became available a year after the publication of Volume 9 of his work, the first volume on insects (1766), so he decided to use this largely amended edition only for the subsequent group of lower animals, the "Worms".

Houttuyn's desire to remain the anonymous author of the 'Natuurlyke Historie', which led him to omit his name in the usual places, was thwarted by the necessity to consult, beside his own cabinet, those of various fellow collectors, specially looking for objects to be depicted by the brothers Philips. He states to have preferred newly made pictures, frequently made after his own specimens, but confesses to some amended copying. A considerable part of this notice (p. viii-xiv) deals extensively with his controversy with Murk van Phelsum (mentioned before in reviewing Volume 14, p. 36-39), claiming the support of Vosmaer (p. xi). Houttuyn further responds to Boddaert's complaint of feeling unduely criticized, stating to have been equally critical of Linnaeus, Pallas, Martinet and Baster. He continues with extremely severe criticism (p. xvi-xvii) of Boddaert's "Kort Begrip van het Samenstel der Natuur van den Ridder C. Linnaeus" (1772-1773), which he considers to be an effort to thwart his 'Natuurlyke Historie'. This may have been strengthened by the statement in a review of Boddaert's book (Anon. 1773: 156-158) that this publication was the first Dutch version of Linnaeus's 'Systema Naturae', completely overlooking Houttuyn's ongoing effort since 1761.

This "Berigt" ends with an explanation of the indices presented at the end of the volume, while emphasizing once more the originality of the contents of his writings in defence to the repeated accusations of merely having translated Linnaeus work. He states: "how always, when speaking in the first person using "ik" (I) or "my" (me) or "myne" (mine), unless indicated in quotation marks, the concerned observations, discoveries and remarks are my own and were made and first described by me".

An unnumbered page presenting the contents of the chapters LXXIX-LXXXV, the "Plantdieren" or Phytozoa, and four unnumbered pages explaining the figures on plates CXXXIX-CXLIII, with indications of their location, concludes this introductory part.

Chapters LXXIX [*Vorticella*], p. 1-36 (pl. CXXXIX, figs. 1, 2); LXXX [*Hydra*], p. 36-119 (pl. CXXXIX, figs. 3-6; pl. CXL).

Chapter LXXXI [*Pennatula*], p. 119-151 (pl. CXLI). Specimens from Houttuyn's cabinet are mentioned on p. 121 (*P. grisea*), p. 130 (*phosphorea*) and p. 143 (*rubra*), the last one being depicted. A specimen from the cabinet of the Stadholder, recorded by Pallas, possibly was not seen by Houttuyn (p. 145).

Chapter LXXXII [*Taenia*], p. 151-176 (pl. CXLII). Houttuyn records his own specimens on p. 159 (*T. solium*) and p. 163 (*vulgaris*), which are used to improve the copies of previous figures here presented.

Chapters LXXXIII [*Volvox*], p. 177-189 (pl. CXLIII, figs. 1, 2); LXXXIV [*Furia*], p. 189-192.

Chapter LXXXV [*Chaos*], p. 193-226 (pl. CXLIII, figs. 3, 4). Specimens observed by Houttuyn are mentioned, e.g. on p. 199 (*C. protheus*), p. 204-205 (*infusorium*) and p. 215 (*infusorium*).

“Bladwyzer der zee-gewassen en plantdieren” (Index of sea-creatures and phytozoa), 4 unnumbered pages.

“Uitheemsch register van de naamen der insekten en wormen” (Foreign language register of the names of insects and worms), 31 plus two partial pages, all unnumbered.

“Index systematicus sive compendiaria synopsis Regni Animalis, Secundum ultimum sive Duodecimam Editionem systematis naturae Linneani - Systematische bladwyzer of korte schets van het Rijk der Dieren, Volgens de laatste of Twaalfde Uitgaave van het samenstel der natuur.” (Systematic index or short review of the animal kingdom according to the last or twelfth edition of the natural classification), two partial plus 378 full unnumbered pages (with on the last page an erratum concerning the butterflies in Volume 11).

“Aanmerking” (Remark), 5 unnumbered pages. Records of additional beetles (12 species) and butterflies (6 species), with comments.

Part II and Part III

Botanical volumes 1-14, 1773-1783.

Mineralogical volumes 1-5, 1780-1785.

Since the primary subject of this paper is mostly restricted to Houttuyn's zoological contributions, a detailed review of the botanical and mineralogical volumes here seems inappropriate. The importance of the mineralogical part, providing access for a broad public, was recently mentioned (Sliggers, 2002: 64). The botanical part has been expertly dealt with by Merrill, who states (1938b: 296) that “there is little in common between Houttuyn's greatly amplified work and the model [...] on which it was based [Linnaeus]. For all practical purpose it is an independent work and bibliographically it should be so treated”. He further notes that: “What Houttuyn did was to amplify the 753 pages of that part of the Linnaean work appertaining to plants into 14 volumes containing somewhat 8600 pages of text, supplemented by 105 distinctly good copper plates [...].”

Still, some of Merrill's statements of a more general nature regarding the ‘Natuurlyke Historie’ or with respect to the person of Houttuyn may here be commented on. In his first two paragraphs Merrill (1938b: 291-292) presents an excellent exposé of the situation regarding Houttuyn's botanical contributions, including some remarks which equally apply to the zoological volumes, mainly explaining the numerous errors and omissions in contemporary literature dealing with Houttuyn's publication by the limited availability of his ‘Natuurlyke Historie’ leading to it rarely being consulted or even neglected. Merrill (p. 296) further states that Houttuyn's work also met with little attention since it was popular rather than scientific. This may have been

true in the beginning, when Houttuyn vainly tried to remain an anonymous author, but there are indications that with the probably unexpected increase in size and general appreciation of the project he gradually realised that this voluminous work might only be obtained by the restricted few with sufficient scientific interest and intentions, and with sufficient means, including rich cabinet owners.

We further note that Merrill repeats (p. 299) the evidently erroneous statement of Houttuyn being a dealer in natural history specimens. As already stated before, we think that Houttuyn at most may have disposed of some material no longer of use for the preparation of his 'Natuurlyke Historie', while about his entire cabinet was auctioned in 1787 (mainly zoological specimens) and in 1789 (the botanical specimens). Overlooking Houttuyn's thorough study of zoological specimens in various cabinets, Merrill (p. 298) states (erroneously, we think) that "the *Natuurlyke Historie* essentially seems to have been the work of a compiler" He also repeats the at the time current idea that the publisher Frans Houttuyn was his father. Actually, as we have shown, he was his second cousin, his father Willem being a physician in Hoorn.

At the end of the last (14th) volume of the botanical part (Part II), after an unnumbered four page "Bladwyzer der schuiltelinge planten" (Index of cryptogams), and a "Register der geslagten" (Register of genera) of two unnumbered pages, Houttuyn states in a "Na-berigt" (Epilogue) of one unnumbered page (our translation): "The second part of the Natural History, that hereby finishes, contains an extensive description of all Plants that were known to the old Mr Linnaeus, including several new ones which were unknown to His Honour, and embellished with more than one hundred Engravings; most made after the Natural Specimens by the famous Engraver G. Philips. These Specimens remain in the Collections of the Author, most coming from the Cape, from Japan, Ceylon and other parts of the East Indies, of which no engraved Pictures had been made". This last remark evidently points to shipments by the Swede C.P. Thunberg, who provided the material recorded in Houttuyn's paper on Japanese marine animals, discussed on p. 71 et seq.

At the end of volume 5 of the mineralogical Part III, actually the final (37th) volume of the entire 'Natuurlyke Historie', following a "Bladwyzer der mynstoffen" (Index of minerals) of ten unnumbered pages, and another index titled "Uitheemsch register van de naamen der mineraalen" (Index of foreign names of minerals) consisting of twenty unnumbered pages, Houttuyn adds an extensive "Systematische bladwyzer der planten" (Systematic index of plants) covering 170 unnumbered pages. In a subsequent "Na-bericht van den schryver der *Natuurlyke Historie*" (Postscript by the author of the 'Natuurlyke Historie') of four unnumbered pages, Houttuyn justifies the placement of the plant index after dealing with the minerals stating that due to its extent it could not be fitted into the final botanical volume. He proceeds reviewing the many indices provided in the earlier volumes which in his opinion made an intended comprehensive General Index superfluous; fortunately, since this would have added another whole volume to his work.

With a "Korte inhoud der geheele *Natuurlyke Historie*" (Short contents of the whole Natural History) on 24 unnumbered pages, very briefly summarizing the contents of all 37 volumes, Houttuyn finishes his project.

2. "Verlustiging der oogen en van den geest, of Verzameling van allerley bekende hoorens en schulpen, die in haar eigen kleuren afgebeeld zijn ..." (Delight of the eyes and of the mind, or Collection of various known conchs and shells, which are depicted in their own colours ...): IV (1773): [2], 1-34; V (1774): [2], 35-62; VI (1775): [2], 63-118, [24]. In: Knorr, G.W., *Verlustiging der oogen [etc.]* (1770-1775), 6 parts in 2 vols.: [8], 1-118, 1-118, [24], 190 col. pls.— De Erven van F. Houuttuyn, Amsterdam.

The last three parts of this serial publication are an addition to the first three translated from Knorr's original "*Vergnügen der Augen und des Gemüths, in Vorstellung einer allgemeinen Sammlung von Schnecken und Muscheln ...*" (Nürnberg, 1757-1768), with an anonymous Dutch text, and published by the heirs of F. Houuttuyn in Amsterdam from 1770-1772.

In malacological literature the entire Dutch edition is considered a translation from the German original (Dance, 1986: 193, 241), of which the text of the parts which appeared after Knorr's death in 1761, was attributed to Statius Müller (Bequaert, 1950: 149). Landwehr (1976: Cat. p. 121, Studies, p. 88) mentions Statius Müller and also Martinus Houuttuyn, the latter having "collaborated at this translation by contributing a large part of the text", and having supplied specimens from his cabinet for the drawings. Nissen (1969: 229-230, 1978: 151) referring to the German version also attributes the descriptions of the first parts published after Knorr's death to Statius Müller and those of part IV-VI to Houuttuyn.

The authorship of Houuttuyn for the additional parts could already have been surmised from the fact that he at the time probably was the only person with the required capabilities for such a project, moreover a cousin of the late publisher and himself involved with the preparation of the malacological volumes 15 and 16 of Part I of his '*Natuurlyke Historie*'. It is also noteworthy that in these volumes, published in 1771, there are frequent references to all six parts of the so-called 'Knorr' although the last three parts of the Dutch version were not published until two to four years afterwards. This shows that Houuttuyn was closely involved with the preparation of plates and text for the Dutch edition.

This is also evident from the "*Berigt van den Nederduitschen uitgever*" (Notice from the Dutch publisher) dated March 1769, in part I of the '*Verlustiging der oogen*', where it is mentioned that publication of the plates had been undertaken "in the interest of the '*Natuurlyke Historie*', in accordance with the classification of the Knight Linnaeus, [—] which is due to appear in the coming year; in which the conchs and shells of the present collection will be referred to as much as possible, in order to abbreviate the work [= '*Natuurlyke Historie*' vols. 15 and 16] to some extent, and not having to burden it with too many plates".

Resuming briefly, the publishers, the heirs of F. Houuttuyn, also involved with the publication of the '*Natuurlyke Historie*', and presumably also Martinus Houuttuyn, welcomed the opportunity to publish the numerous new pictures prepared for the Dutch Knorr edition since this allowed them to restrict the number of plates in the malacological volumes of Houuttuyn's '*Natuurlyke Historie*', where only the appropriate references had to be added.

The definite proof that Houuttuyn was the author of the three anonymous additional parts may be found in a postscript to vol. 16 of the '*Natuurlyke Historie*' (1771: 619),



Fig. 10. Knorr, 1770-1775. 'Verlustiging der oogen en van den geest [etc.]', Part 5, pl. IV, "Ex Museo Houuttuyniano". Fig.1 (upper left): "Bonte Brandaris - *Murex saxatilis*" = *Chicoreus brunneus* (Link, 1807); fig. 2 (upper right): "Noot Moskaat - *Buccinum bezoar*" = *Volema myristica* Röding, 1798; fig. 3 (lower left): "Scorpioen - *Strombus scorpius*" = *Lambis crocata* (Link, 1807); fig. 4 (lower right): "Gebor-duurde dadel - *Voluta oliva*" = *Olicia oliva* (Linnaeus, 1758).

where he states: "Since the 'Natuurlyke Historie' is not only intended for hobbyists but also for the education of the less qualified, I thought it useful to refer at the appropriate places to the coloured pictures of the "Verzameling van hoorens en schulpen" (Collection of conchs and shells), initiated by Knorr and continued by his heirs, of which now the third part, in Dutch, has been published by the heirs of F. Houuttuyn. And, since many species are still lacking, I have, the arrangement and treatment of the further continuation of that work with the fifth and sixth part having been left to me, while writing this and the previous volume [of the 'Natuurlyke Historie'], tried to repair this omission to some extent, whereby that collection of plates has become a rather complete Conchology."

With regard to Houuttuyn's text, it is mentioned in the "Berigt van den Nederduitschen Uitgever" that Knorr's original intention (Part 1: "Voorrede") to refrain from long-winded texts has been followed. In a 'Systematische bladwyzer' (Systematical index, 14 unnumbered pp. at the end of part VI) the page numbers listed after the Dutch names refer to the more detailed descriptions in the 'Natuurlyke Historie', Part I, vols. 15 and 16, allowing readers to widen their knowledge.

With regard to the plates the following remarks may be added. Pls. XXVIII-XXX in part IV, pls. III-V, VIII-XXV, XXVII-XXX in part V and pls. I-XXX in part VI carry the inscription 'Ex Museo Houuttuyniano'. The specimens shown on the remaining plates in part V were obtained from the collections of W. van der Meulen and [J.C.] Brandt, both collectors in Amsterdam. The plates listed above are signed by the following engravers: J.A. Joninger, Andr. Hoffer, G.P. Trautner, J.A. Eisenmann, H.J. Tyroff and Paul Küffner. Pl. XXX of part VI carries the inscription 'J. Wartenaar omn. Part. V and VI Tabul. Prototypa ad objecta fecit.' We note that while the engravers are the same as those who prepared the plates for parts I-IV, the artist Wartenaar was only involved in depicting the species displayed in parts V-VI.

The 58 plates showing specimens from Houuttuyn's collection contain from 2 to 9 pictures, or a total of approximately 350. The number of specimens used for the drawings clearly establishes the importance of his shell collection.

It is remarkable that Houuttuyn's evidently original contribution to 'Knorr' of the plates and descriptions in parts IV-VI was published in The Netherlands from 1773 to 1775, hence several years after the German and the French translation of these parts which appeared from 1769-1772, respectively 1770-1773. Concerning the German edition and the French translation, entitled 'Les délices des yeux [etc.]', both apparently very scarce and not found in the main libraries in The Netherlands, we had to rely on information from copies in the Bibliothèque Nationale in Paris and libraries in the United States. Ms L.K. Overstreet of the Smithsonian Library in Washington kindly provided us with the dates of publication of the French version. The first three parts of the latter, published from 1760 (or 1764) - 1768, are likely to have been derived directly from the German original as stated in the "Berigt van den Nederduitschen Uitgever" (l.c.) referring to the poor quality of this translation, possibly by Statius Müller (Nissen, 1978: 151). Mr J.F. Chanel kindly verified the Paris copy with regard to the plates in parts IV-VI, particularly those carrying references to Houuttuyn's cabinet, and found them identical to those contributed by Houuttuyn in the Dutch edition. Copies of a few pages obtained from the French text in part VI also showed great similarity with the corresponding descriptions of Houuttuyn's Dutch text.

In the text accompanying plate XXXI, the last plate of the entire work, the descriptions of the shells depicted are stated to have been communicated by Houuttuyn. It remains to be seen if this is his only contribution or if his Dutch descriptions for all plates in parts IV-VI were used as basis for the French version, even before having been published in Dutch. The same may then apply to the German version of parts IV-VI, as indicated by Nissen (1969: 229-230, 1978: 151).

3. "Beschryving van eenige Japanse visschen, en andere zee-schepzelen." (Description of some Japanese fishes, and other sea-creatures).— Verh. Holl. Mij Wet. Haarlem, 1782, 20 (2): 311-350.

This paper recently already has been the subject of a short publication by the present senior author (Boeseman, 1995) but, considering the limited distribution of the concerned Japanese periodical UO, pertinent parts and the accompanying table are repeated here, with some additional information. The collection on which Houuttuyn's paper was based consisted of 36 fish species and six invertebrates. They were assembled by the Swedish physician C.P. Thunberg in Japan, when stationed there for the "Vereenigde Oostindische Compagnie" (VOC, United East-India Company) from 13 August 1775 till 3 December 1776 (Holthuis & Sakai, 1970: 17). He sent them to J.C.M. Radermacher, a member of the College of Aldermen in Batavia (now Jakarta), from where the collection was forwarded to Houuttuyn. It is not clear whether forwarding the shipment to Houuttuyn was at the request of Thunberg or a personal initiative of Radermacher. The usually suggested theory that the specimens went rightfully to Houuttuyn as a sponsor of Thunberg's visit to Japan seems untenable for several reasons. Firstly, there is no evidence of any earlier contacts between Houuttuyn and Thunberg, before the present shipment. Secondly, this kind of negotiating was not in line with the evidently magnanimous nature of Houuttuyn, as shown by his efforts to produce anonymously a natural history for the benefit and education of his compatriots. Thus the rather depreciating description of Houuttuyn by Rees (1811) as "one of the people who subscribed towards the expense of sending Thunberg to Japan, by which he enriched both his collection and his purse, in the true spirit of a Dutch virtuoso and patron" is both insinuating and not true, possibly based on the record by Smith, who visited Houuttuyn in 1786, shortly before the auction of his cabinet (Smith, 1796: 23). Finally, Wijnands (1990: 77-78) appears to have disclosed the real sponsors of Thunberg: "the Commissioners of the Hortus, presided by Egbert de Vry Temminck" and some wealthy citizens of Amsterdam, but the available records of their correspondence do not refer to Houuttuyn in connection with Thunberg's collections.

The identification of the Japanese animals must have posed Houuttuyn many problems since the Indo-Pacific fauna was still virtually unknown and the available literature (Linnaeus, Johnston, Gronovius, Seba, Ruysch and his own 'Natuurlyke Historie') together with a still lacking knowledge of zoogeography and the distribution of marine animals, led him to name several of his species after similar forms he knew from the western hemisphere. Others, which he was unable to place, he gave new Latin names, which are mostly valid and still in use. The names of the fishes listed and described by Houuttuyn and their presumably correct names are given in table 2.

It seems interesting to note that Houuttuyn in a letter of 2 December 1781, recorded in the minutes of the meetings of the 'Hollandsche Maatschappij' in Haarlem (Arch.

Holl. Maatsch. Wetensch., inv. nr. 14: 1151), offered a picture of his *Gasterosteus Japonicus* (= *Monocentris japonica*, no. 17 in the table), to be added to his paper, but this was considered too expensive and superfluous. In an earlier letter of 1 September 1781 (l.c.: 1141) he presented several duplicate specimens tot the 'Maatschappy', as also stated in his paper and confirmed in a catalogue of the cabinet of the 'Bataafsche Maatschappy' (the name of the 'Hollandsche Maatschappy' during the French occupation) by van Marum (1803-1807: xxix-li; 1974 reprint: 301-349). All are indicated in the present table.

Table 2. Names of fishes listed by Houuttuyn (1782) and their presumably correct names according to Masuda et al. (1984). The species indicated with asterisks occur in van Marum's list, with references to Houuttuyn. The erroneous identifications are based on Linnaeus (1758, or the later 12th edition), the missing names may be found in synonymies, not given by Masuda et al., or are species dubious or not identifiable.

Number and name cf. Houuttuyn, 1782	Name and page cf. Masuda et al., 1984
1 * <i>Callionymus Japonicus</i> , n. sp.	<i>Calliurichthys japonicus</i> p. 344
2 * <i>Uranoscopus Japonicus</i>	<i>Uranoscopus japonicus</i> p. 293
3 <i>Coryphaena Japonica</i> , n. sp.	<i>Branchiostegus japonicus</i> p. 152
4 <i>Gobius Niger</i>	erroneous identification
5 * <i>Pleuronectes Japonicus</i> , n. sp.	missing
6 <i>Sparus Auratus</i>	erroneous identification
7 <i>Sparus Argentatus</i> , n. sp	<i>Argyrosomus argentatus</i> p. 162
8 * <i>Sparus Notatus</i> , n. sp.	<i>Apogon notatus</i> p. 147
9 <i>Sparus Erythrinus</i>	erroneous identification
10 * <i>Sparus Latus</i> , n. sp.	<i>Acanthopagrus latus</i> p. 178
11 * <i>Sparus Virgatus</i> , n. sp.	<i>Nemipterus virgatus</i> p. 176
12 * <i>Sparus Fuscescens</i> , n. sp.	missing
13 <i>Labrus Japonicus</i> , n. sp.	<i>Pseudolabrus japonicus</i> p. 206
14 <i>Labrus Boöps</i> , n. sp.	<i>Scombrops boops</i> p. 152
15 <i>Perca Fasciata</i> , n. sp.	missing
16 <i>Gasterosteus Volitans</i>	erroneous identification
17 * <i>Gasterosteus Japonicus</i> , n. sp.	<i>Monocentris japonica</i> p. 109
18 <i>Scomber Japonicus</i> , n. sp.	<i>Scomber japonicus</i> p. 224
19 <i>Scomber Auratus</i> , n. sp.	missing
20 <i>Scomber Trachurus</i>	erroneous identification
21 <i>Centrogaster Fuscescens</i> , n. sp.	<i>Siganus fuscescens</i> p. 233
22 * <i>Centrogaster Argentatus</i> , n. sp.	missing
23 <i>Mullus Japonicus</i> , n. sp.	<i>Upeneus bensasi</i> = <i>U. japonicus</i> cf. Randall et al. (1993) p. 163
24 <i>Mullus Imberbis</i>	erroneous identification
25 * <i>Trigla Alata</i> , n. sp.	<i>Lepidotrigla alata</i> p. 333
26 <i>Cobitis Japonica</i> , n. sp.	missing
27 <i>Siluris Inermis</i> , n. sp.	missing
28 <i>Fistularia Tabacaria</i>	erroneous identification
29 * <i>Atherina Japonica</i> , n. sp.	<i>Engraulis japonicus</i> T. & S.
30 <i>Clupea Thrissae</i>	erroneous identification
31 <i>Raja Rhinobatos</i>	erroneous identification
32 <i>Squalus Canicula</i>	erroneous identification
33 <i>Lophius Piscatorius</i>	erroneous identification
34 <i>Balistes Monoceros</i>	erroneous identification
35 <i>Ostracion Quadricornis</i>	erroneous identification
36 <i>Ostracion Cubicus/Aculeatus</i> , n. sp.	<i>Kentrocapros aculeatus</i> p. 361

Additional Japanese specimens were obtained by van Marum at the auction of Houttuyn's cabinet in 1787 (see also p. 83). In 1866 the Haarlem cabinet was sold to the Amsterdam Zoological Society "Natura Artis Magistra".

For the four crustaceans which Houttuyn lists and described, Prof. Dr L.B. Holthuis, emeritus curator of the Leiden Museum, tentatively provides the following identifications:

37. *Cancer Homarus*. This is certainly the common Japanese *Panulirus japonicus* (von Siebold), the real *Panulirus homarus* being an Indo-West Pacific species.

38. *Cancer Scyllarus*. Quite probably the common *Oratosquilla oratoria* (de Haan), though a few, more rare species also comply with the description.

39. *Cancer Squilla*. Apparently Houttuyn here dealt with more than one species. His small specimens may have been Carid or Penaeid shrimps, the larger one possibly *Penaeus japonicus* Bate, but the identification remains uncertain. Linnaeus's *Cancer squilla* belongs to the genus *Palaemon* and does not occur in Japan.

40. *Cancer Pelagicus*. With this "small crab" Houttuyn evidently does not mean the large *Portunus pelagicus* (Linnaeus), though it occurs in Japan. The Dutch vernacular name "Stekelige Krab" (spiny crab) seems to point to one of the many Japanese Portunids.

The two cephalopods finally listed are too scantily described to allow a definite identification:

41. *Sepia Octopoda*. Apparently Houttuyn dealt with two species, possibly *Octopus* species.

42. *Sepia Officinalis*. Probably one of the several *Sepia* species occurring in the Japanese waters.

4. "Het onderscheid der salamanderen van de haagdissen in 't algemeen, en van de gekkoos in 't byzonder, aangetoond." (The difference between salamanders and lizards in general, and geckos in particular, being demonstrated).— Verh. Zeeuwsch Genootsch. Wetensch. Vlissingen, 1782, 9: 305-336, 4 figs. (= 1 pl.).

In this interesting herpetological paper, unfortunately written in a difficult and sometimes ambiguous 19th century Dutch, Houttuyn begins with a detailed critical review of the classifications and nomenclature presented by previous authors: Linnaeus, du Fay, Ellis, Maupertuis, Klein and Geoffroy. After indicating their (presumed) errors and differences in observations and interpretation, Houttuyn provides his own clearly defined opinion, accepting and delimiting three genera and fifteen species: *Lacerta* with six species, *Gekko* with four species and *Salamandra* with five species.

Considering the problems in the interpretation of Houttuyn's rather unequal descriptions of the presumed species, the kindly offered assistance of Dr M.S. Hoogmoed, Curator of Herpetology of the Leiden Museum, was most welcome. Judging by his expert information several of Houttuyn's species, mostly referred to *Lacerta*, actually are synonyms, mainly or wholly based on literature, while most of the *Gekko* and *Salamandra* species are based on specimens from Houttuyn's cabinet and are either synonymous with previously described species or represent new taxa: "*Gekko Rapicauda*" (= *Thecadactylus rapicauda* (Houttuyn)), extensively dealt with by Hoogmoed, 1973: 55



Fig. 11. Houttuyn, 1782. 'Het onderscheid der Salamanderen van de Haagdissen [etc.]'. Verh. Zeeuwsch Genootsch. Wetensch. Vlissingen, 9: 305-336, pl. p. 335. Fig. 1: "Knolstaart [gekko] - *Gekko Rapicauda*" (= *Thecadactylus rapicauda* (Houttuyn)); fig. 2: "Gesnoerde [gekko] - *Gekko Vittatus*" (= *Gekko vittatus* (Houttuyn)); fig. 3: "Japanse [salamander] - *Salamandra Japonica*" (= *Onychodactylus japonicus* (Houttuyn)); fig. 4: "Gekamde salamander - *Salamandra cristata*" (*Triturus cristatus* (Laurenti)). Original illustration: 1.9 ×.

et seq.), "*Gekko Vittatus*" (= *Gekko vittatus* (Houttuyn)), and "*Salamandra Japonica*" (= *Onychodactylus japonicus* (Houttuyn)). The last Japanese species is recorded by Houttuyn (p. 329) to have been based on material collected by C.P. Thunberg and forwarded to Houttuyn by J.C.M. Radermacher in Batavia (now Jakarta), evidently together with the marine animals of Japan dealt with in our previous review.

Houttuyn does not record to have disposed of any specimens (duplicates) to other collections, like he did in his paper on Japanese marine animals, several of which were presented to the Haarlem cabinet. However, all three new species together with material of "*Salamandra Cristata*" (= *Triturus cristatus* (Laurenti)) and "*Gekko Aculeatus*" (in literature erroneously attributed to Spix, 1825; cf. Hoogmoed, pers. comm.), are listed in van Marum's (1803-1807) catalogue of the cabinet of the 'Bataafsche Maatschappij' in Haarlem, with references to Houttuyn's paper. Since these species are also listed in Houttuyn's auction catalogue of 1787 (Appendix B), we may assume that they were obtained at the auction for the Haarlem cabinet, most of which was sold in 1866 to the Amsterdam Zoological Society "Natura Artis Magistra". The excellent plate provided by Houttuyn, with pictures of the three new species and *Triturus cristatus*, all stated to be depicted natural size, may assist in localizing the types in Amsterdam.

5. "Nederlandsche Vogelen; volgens hunne huishouding, aert en eigenschappen beschreeven" (Dutch Birds; described after their occurrence, nature and habits etc.), II (1789): 175-194, col. pls. 91-100; III (1797): 195-294, col. pls. 101-150; IV (1809): 295-394, col. pls. 151-179, 181-187, ?189-192, ?194-195. In: Nozeman, C., M. Houttuyn & C. Sepp, 1770-1829. *Nederlandsche Vogelen [etc.]*, 5 vols., 1-500, 250 col. pls.—J.C. Sepp en Zoon, Amsterdam.

The actual text of this large folio work, originally intended to present a complete review of the birds of The Netherlands, covers 192 species including some colour variations and domestic species, but unfortunately remained unfinished and incomplete. The problem that, due to the untimely death of Nozeman, the text was written by three (or four) authors, without delimitation of their contributions, has been solved ably and convincingly (as far as possible) by Brouwer (1943). This should put an end to the confusion in bibliographical interpretations or even efforts to evade the problem by (mostly) earlier authors (e.g. van der Aa, 1867: 1334; Merrill, 1938b: 299; Schierbeek, 1940: 11; Boerlage & Hoek, 1975: 125). Brouwer (1954: 31-35, 197) subsequently summarised his findings, which were also adopted by Landwehr (1976, Cat.: 151) and in the present paper.

When the first author, C. Nozeman, a Baptist clergyman and able field ornithologist, at the age of 65 died in 1786, the 66 year old Houttuyn was asked to continue the project. This seems rather surprising since Houttuyn, obviously preferring his quiet study to field work, thereby acquiring an amazing knowledge of pertinent literature, nowhere shows a particular predilection for birds. Such may be deduced from the rather poor definitions and descriptions of several of the bird species in his 'Natuurlyke Historie' (vols. 4, 5, 1762, 1763), often based on literature only. This could be explained by pointing out that Houttuyn seems to have started assembling a cabinet only a few years before, but his catalogue prepared for the 1787 auction of his zoological collections still shows a remarkable paucity of bird specimens. Anyhow, and although his acquaintance with birds was mainly restricted to literature or specimens in cabinets, observed on markets or obtained from the poulterer (Brouwer, 1943: 79), Houttuyn probably was the only person available at the time with sufficient knowledge and experience in the natural sciences to succeed Nozeman. Unfortunately, in 1798, also Houttuyn died before finishing the project, and the final volume had to be left to the care of J. Sepp, with the probable assistance of J.C. Temminck, director of the Leiden Rijksmuseum van Natuurlijke Historie.

6. "Natuurlijke en naar het leven nauwkeurig gekleurde afbeeldingen en beschrijvingen der Spoken, Wandelende Bladen, Zabel-springhanen, Krekels, Trekspringhanen en Kakkerlakken. In alle vier deelen der wereld, Europa, Asia, Afrika en Amerika, huishoudende. Bij een verzameld en beschreven door Caspar Stoll' - Representation exactement colorée d'après nature des Spectres ou Phasmes, des Mantes, des Sauterelles, des Grillons, des Criquets et des Blattes. Qui se trouvent dans les quatre parties du monde. l'Europe, l'Asie, l'Afrique et l'Amérique; Rassemblées et Décrites par Caspar Stoll'".
2 vols., 1: [6], [1]-79 (incl. "Naberigt" (Postscript) and Register), 25 col. pls.; 2: [6], [1]-28, [1]-42, [1]-8, [1]-14 (incl. "Naberigt" and Register), 45 col. pls.— J.C. Sepp et fils, Amsterdam, 1813.

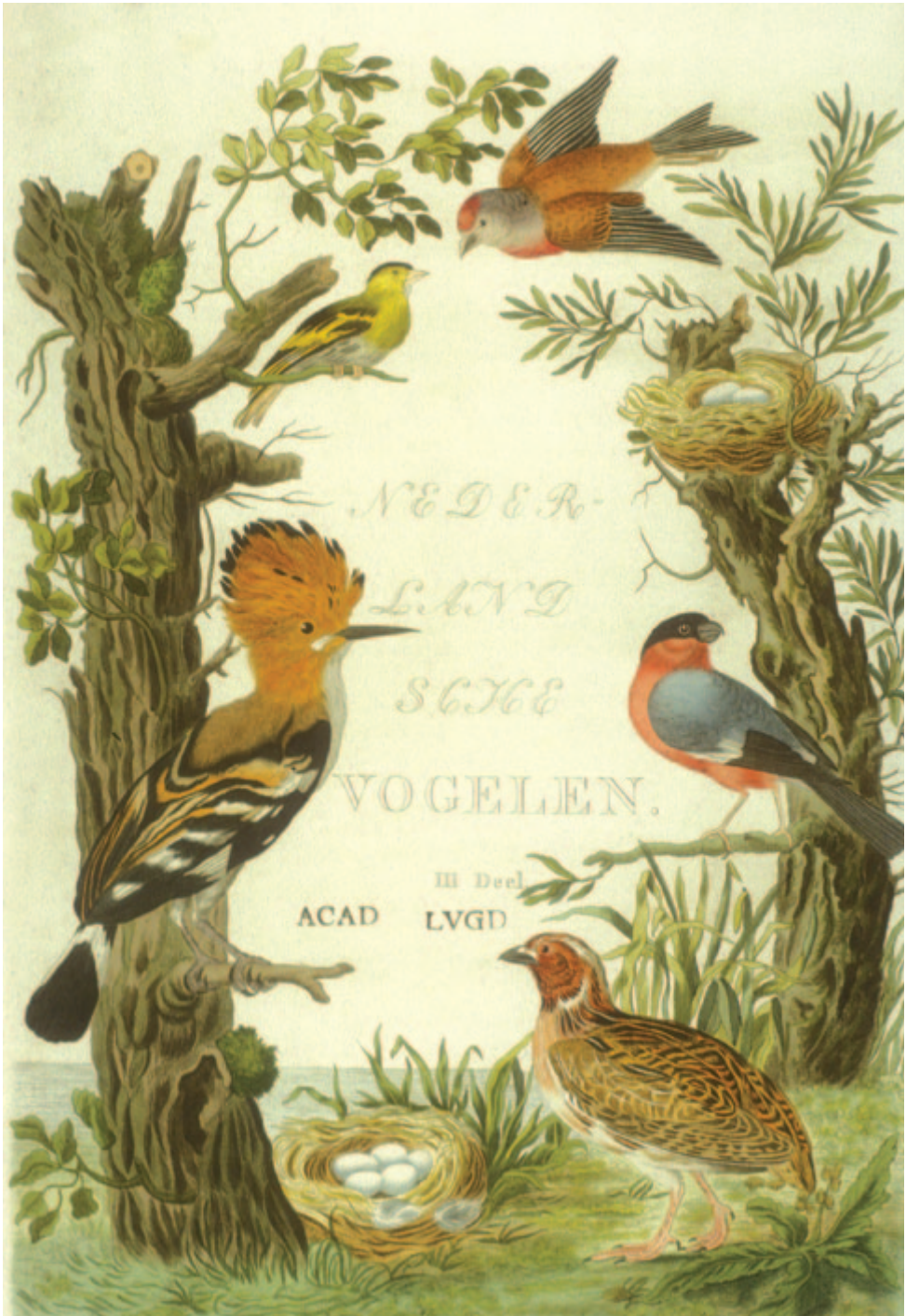


Fig. 12. Nozeman, Houttuyn & Sepp, 1770-1829. 'Nederlandsche Vogelen' Vol. III, 1779. Title-page.

Augmented and completed reissue, with comments and registers, including Latin nomenclature, by M. Houuttuyn of C. Stoll, 1787-1790, "Natuurlyke en naar 't leeven naauwkeurig gekleurde afbeeldingen en beschryvingen der Spookten, Wandelende Bladen, Zabelspringhaanen, Krekels, Trekspringhaanen en Kakkerlakken. In alle vier deelen der waereld Europa, Asia, Afrika en Amerika huishoudende, bij een verzamelt en beschreeven. - Representation exactement colorée [etc.]" — J.C. Sepp, Amsterdam.

The dating and authorship of this beautifully illustrated work, at first issued in four instalments, poses some problems. While mostly 1787 is recorded as the publication date of the first instalment, apparently correct since this is stated on the title-page, some authors mention 1788 (Sherborn, 1902: li; Anon., 1915: 2028; Bragg, 1996: 106). Also the final publication date, though recorded as 1813 on the title-page of the augmented issue, has for unknown reasons been noted as 1814 (Anon., 1832: 575) or even 1815 (Hagen, 1862 - reprint 1960: 199; Graesse, 1865: 502; Horn & Schenkling, 1928: 1193). However, more recent authors (Landwehr, 1976, Cat.: 214; Weidner, 1983: 318; Vickery & McE.Kevan, 1983: 1378; Kerzhner, 1994: 115) agree on the publication period 1787-1813.

It seems that after publication of four instalments, up to 1790, the publication or at least the distribution of instalments stopped, possibly on account of the troublesome times which must have caused prospective buyers rather to bother about their daily worries. It is likely that Stoll continued the project at least for some time, gathering notes and preparing manuscript pages which, after his untimely death in 1795, were passed over to Houuttuyn, who at the age of 75 and already cooperating with Sepp in continuing Nozeman's 'Nederlandsche Vogelen' (see previous chapter) consented to complete Stoll's project. This task was accomplished when, in 1798, Houuttuyn also died, but publication still had to wait another fifteen years.

When in 1795 Houuttuyn agreed to finish Stoll's work, he added a footnote, in a slightly different print (Vol. 1: 62), to specify his contribution (our translation from the Dutch text): "The able and renowned Mr Stoll, after the presentation of four instalments of this work, viz. three of the Phasmidae and Mantidae Pl. I-XVIII; and one of the Gryllidae Pl. I-VI, having passed away, I, Doctor M. Houuttuyn, have continued this work on behalf of interested amateurs." Since this footnote is in Dutch and rather hidden, and moreover obviously lacking in copies sold before Houuttuyn became involved, it has frequently been overlooked and the whole work was attributed to Stoll.

It seems evident, considering the style, the contents and the orthography (see further on) that the final pages of the first volume (p. 75-79) were added to the four instalments prepared by Stoll, already printed in 1787-1790. These pages contain a "Naberigt" or "Avis" (Postscript) with such interesting information that it seems worthwhile to translate it: "At the beginning of this work, that was published in instalments, we there promised to present the pictures and descriptions of the "Spoken" (spectres) or so-called "Scharminkels" (walking-sticks), in Latin named "Spectrum", but this name was later changed into "Phasma", Phasmidae, then of the mantids, Mantidae, the tettigoniids, Tettigoniidea, the crickets, Grillidae, the locusts, Locustidae, and of the cockroaches, Blattidae, in which we succeeded in such a way that certainly only very few examples will be known of which we did not present a picture, and we therefore believe to have to finish this work, dividing it in two parts, including in the

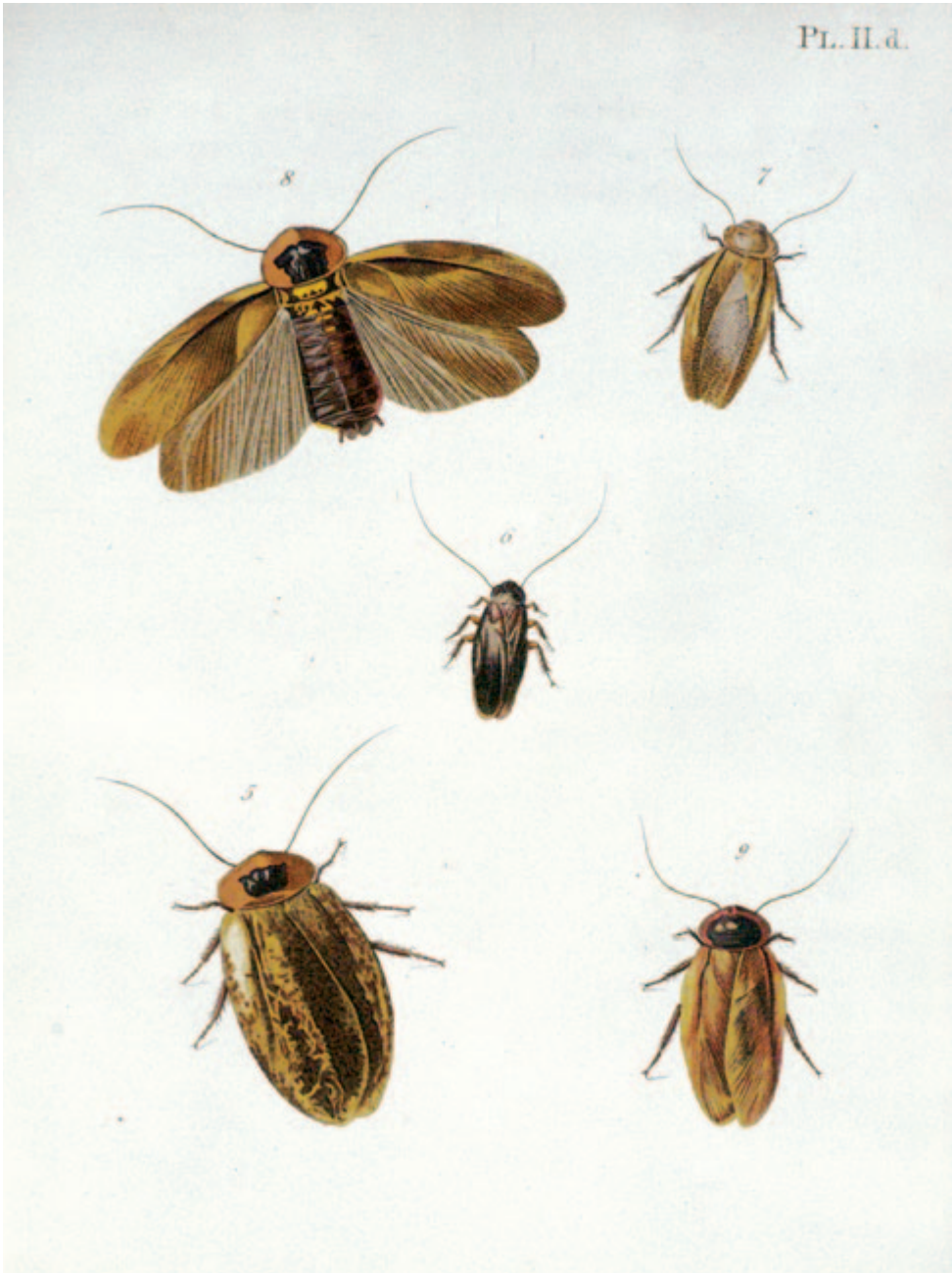


Fig. 13. Stoll, 1813. 'Natuurlijke en naar het leven nauwkeurig gekleurde afbeeldingen en beschrijvingen der Spoken [etc.]', vol. 2, pl. II d. Fig. 5: "*Blatta marmorata*" (= *Archimandrita marmorata* (Stoll)); fig. 6: "*Blatta nigrita*" (= *Salganea nigrita* (Stoll)); fig. 7: "*Blatta maderae*" (*Leucophaea maderae* (Fabricius, 1781)); fig. 8: "*Blatta atropos*" (= *Blaberus atropos* (Stoll)); fig. 9: "*Blatta ferruginea*" (= *Eublaberus posticus* (Erichson)). Nomenclature according to Princis (1963, 1965).

first part the pictures and descriptions of phasmids and mantids, totalling over a hundred figures depicted on twenty-five plates; and the second part including the pictures and descriptions of the other insects mentioned above.

To make this, our work more useful, we have added to it a register of the phasmids and mantids depicted in this work, not only of the Dutch and French names, but also of the Latin [names], for the latter we have consulted, as far as possible, other authors that have described these insects, and the species not having such [a name], have been named by us, which we considered the more necessary since now it is the general custom to name all insects as far as possible in Latin, trusting that thus we rendered no small service to those interested and that those consulting this work will get some satisfaction."

Interesting in the first sentence as well as throughout is the plural "we", which seems to suggest some collaboration between Houttuyn and Stoll. The remark about consulting previous literature for available Latin names, including Lichtenstein, 1796, published a year after Stoll's death, clearly proves Houttuyn's authorship. The post-script is followed by an index of the Dutch, Latin and French names (p. 76-79).

In the second volume Houttuyn provides a similar "Naberigt" or "Avis" (p. 9) including a record of forty-five plates: 13 with tettigoniids (50 species); 23 with locusts (over 80 species); 4 with crickets (12 species) and 5 with cockroaches (nearly 20 species), followed by another index with Dutch, French and Latin names (p. 10-14).

The delimitation of Stoll's and Houttuyn's contributions is not as clear as stated by Houttuyn in his footnote (vol. 1: 62), evidently as a result of the inclusion in the second volume of important contributions already prepared as manuscripts by Stoll. This has been discussed in some detail by Weidner (1983: 318-320). Another interesting point, also raised by Weidner (l.c.), is the difference in spelling used by Stoll and Houttuyn, as may be seen by comparing the two title-pages, cited at the start of this review (e.g. the use of single or double vowels, in "leeven" or "leven", or in "naauwkeurig" or "nauwkeurig", or the substitution of "y" by "ij", in "natuurlyke" or "natuurlijke"), which may enable attribution to the right author.

More important, however, is the attribution of the scientific names, which clearly were added in his indices by Houttuyn. Excluding specimens indicated as 'nympha' or otherwise not clearly identified, the registers in vol. 1 and vol. 2 list 230 species names of which at least 110 are recorded in Sherborn (1922-1933) as "Houttuyn in Stoll [1813]", the remaining mainly as names assigned by Linnaeus or other authors (Pallas, Fabricius, Lichtenstein, Manuel, Schwaegrichen, Thunberg and Weber). While the involvement of Houttuyn in the work of Stoll has been acknowledged by several authors (Hagen, 1862 - reprint 1960: 199; Graesse, 1865: 502; Anon., 1915: 2028; Horn & Schenkling, 1928: 1193; Landwehr, 1976, Cat.: 214; McE.Kevan, 1980: 139-140; Vickery & McE.Kevan, 1983: 1378; Weidner, 1983: 320; Carlberg, 1985: 55; Engel et al., 1986: 131), it is surprising that among Orthopteran specialists the use of the name Stoll as the sole author of the species names seems to prevail (Princis, 1963, 1965; Otte, 1995). Bragg (1996: 106) even states that "the specific names are generally attributed to Stoll". It may be noted that in his bibliography this author does not record the Register of the first volume, while he apparently overlooked Houttuyn's footnote. Carlberg, who earlier used the designation of 'Houttuyn in Stoll' 1813' (1985: 51), recently in reporting the occurrence of the cockroach *Neosty-*

lopyga rhombifolia as a temporary resident in Sweden (Carlberg, 2003), emphasized that the names in 'Stoll 1813' actually were assigned by Houttuyn.

Houttuyn's cabinet and the auction catalogue

Around 1786, at the quite advanced age of 66, having completed his 'Natuurlyke Historie' and without any further use for his collection or an heir interested to continue his collecting and study, Houttuyn must have decided to dispose of his cabinet. For this purpose he prepared an annotated catalogue that was published in two parts in 1787 and 1789. Only the first part covering the animals is of importance here: "Catalogus van eene uitmuntende verzameling van allerley soort van dieren en dierlyke zaaken, tot opheldering der Natuurlyke Historie in meer dan dertig jaaren vergaderd en, volgens het samenstel van den wydberoemden Linnaeus, in orde geschikt." (Catalogue of an excellent collection of various species of animals and animal objects, to clarify natural history gathered in more than thirty years and arranged according to the classification of the famous Linnaeus). A reproduction of this catalogue is added at the end of the present paper.

In his "Voorrede" (Preface) to the first part of the catalogue, published in 1787, Houttuyn states that "Terwyl ik, onder de beschryving der Natuurlyke Historie, welke my bykans dertig Jaaren bezig gehouden heeft, niet kon nalaaten, allerley Voorwerpen, daar toe dienende, te koopen en te verzamelen; als waar door ik niet alleen tot derzelver onderzoek meer bekwaam gemaakt, maar ook in staat gesteld werde, om nieuwe en nog niet afgebeelde Zaaken in Plaat te brengen; zo is myne Collectie allengs zeer uitgedyd." (Since I, during the writing of the Natural History, which for almost thirty years has kept me occupied, was unable to abstain from buying and collecting all kinds of specimens serving that purpose; by which I not only enhanced my ability to study them, but also was enabled to have new and hitherto not figured objects depicted; thus has my collection gradually become quite extensive).

A rather free translation of Houttuyn's introduction, including more detail, has been provided by Engel (in Hemming, 1956: 16-17), but requires some amplification. Having reviewed the different groups represented in his cabinet, their various ways of preservation, including references to exotic animals like birds from the Cape, birds of paradise, fishes from the East-Indies and Japan, numerous butterflies from the East-Indies (Ambon), the West-Indies and the Cape, and "Magellanic" or South Sea invertebrates, he states (our translation from the Dutch text) the following regarding the scientific names assigned to his specimens: "In the description I have as far as possible tried to provide the correct current names, and distinguished new species with an asterisk: which, however, with regard to butterflies and other insects is not always the case: because some, which I had given new names, as I perceived afterwards, had been differently named in the work of Fabricius, and the asterisks added to the numbers of the butterflies etc. only serve to indicate how in my collection they are named, usually in accordance with Goeze."

He further states to have consulted for the names the works of Kramer (or Cramer), presumably 'De uitlandsche kapellen' (1775-1782), and Stoll's 'Cicaden en Wantzen' (1780-1788) claiming that in all three specimens from his cabinet were depicted and described. In a similar way he refers to Goeze (1777-1783).

From the introductory paragraph of the present chapter it is evident that Houttuyn must have started assembling his cabinet around 1756 not as a pastime, as so many of his contemporaries, but with the purpose to use it for the preparation of his 'Natuurlyke Historie', to verify and, if desirable, to correct and/or augment the information available in previous or contemporary literature.

It seems clear that the gradual assembling of a cabinet must have taken some time, specially for a man of presumably limited means (most cabinet owners probably belonged to the financial upper classes). Since following Linnaeus's classification forced him to start with the often large and unavailable mammal species or usually stuffed birds, both expensive, it is clear that Houttuyn's contributions based on specimens of these groups were limited. The remaining vertebrates, usually preserved in spirits, and the invertebrates, in spirits or dry, posed less problems and over the years, with the extending cabinet, offered many more opportunities for verification of actual specimens. Specially the dry specimens posed few problems, and it is not amazing that Houttuyn's mollusc collection was, after that of Lyonet (Hublard, 1910; van Seters, 1962), among the foremost at his time (Dance, 1986: 57). This is also evident from the ample use which was made of the molluscs from his cabinet for the plates of the additional volumes of Knorr's magnum opus (see p. 68, 70), and of the butterflies for the illustrations in Cramer's "De uitlandsche kapellen" (Landwehr, 1976, Cat.: 76).

Houttuyn's cabinet was auctioned in Amsterdam in two parts, the first on 14 March 1787 dealing mainly with animals, but with a few minerals added; the second with plants and an added third part including various items presumably not belonging to the main collection (fossils, petrefacts, minerals, lithophytes, zoophytes and some unclassified animals) on 30 and 31 March 1789. To this auction a collection from another source was added. As stated before, for our purpose only the first auction seems of importance.

In a copy of the auction catalogue available in the Koninklijke Bibliotheek at The Hague, we found pencilled annotations with regard to the buyers at the auction, comparable with similar annotations in the auction catalogue of Seba's collection (1752) in Amsterdam (Boeseman, 1970), and of the prices paid (fig. 14).

From this catalogue we have been able to interpret the occasionally vague or variably spelled names of 23 of the 36 buyers (or possibly 38, depending on the interpretation of the names of Lobé and Posthumus with various or lacking initials). Initials or parts of the surname of the buyer given below in square brackets were not found in the catalogue but may provide a likely or possible identification. It seems remarkable that of these names only 14 occur in Engel's exhaustive list of cabinet owners (1939, 1986), while only a few of the renowned collectors or cabinet owners at the time are represented. Additional potential sources consulted (Oskamp (1796: ix-xviii), van der Aa (1852-1878), van Benthem Jutting (1939), Bierens de Haan (1970), Forbes (1969), Lefebvre & de Bruijn (1976), Dance (1986), Sliggers (2002)) provided some scattered information, but on 15-16 more buyers nothing was found.

The following list of buyers (in alphabetical order) may give at least some indication of their acquisitions and interests. The references to the main zoological groups, as used by Houttuyn (vertebrates, "insects" [= higher invertebrates] and "vermes" [=

76 *Insecta seccata.* 77

Gedroogde Insecten. 77

Doos. {

2-5- N.57 { *Cicindela Hybrida*, LINN. str. Sp. 2. Bruine Zandlooper. Nat. Hist. als boven, blad. 63 6 Fig. 16. De waak. Voer f. 3 dito. s N. Capesul. LINN. str. Sp. 3. Kaupse witte gestrepte. 3 K. Surinamsejt. — Dergelyke van Suriname. 4 S. *Agronochila*, LINN. str. Sp. 7. Geete zwart gekoende van Suriname. 5 S. *Craicifera* *. Kruisdraagende. Dergelyke als N. 5, van de Kaap, maar het borststuk met een kruis getekend. 6 S. *Vridia* *. Vind *. Kopergroen glanzige met de Oogen Sprieten. Voeten geel van Suriname: 3 stuks. 7 S. *Sepsideralis* *. Grafscheenachtige in 't wit en bruin, 3 stuks. 9 S. *Vridia* *. Groene Zandlooper met kleine stipjes, van de Kaap. 3 stuks. 9 S. *Paluis* *. Zwartrok van de Kaap. 10 K. *Aurichalca* *. Brouskop, van dito. 11 K. } *Doos* N.60

2-5- N.58 { *Buprestis Gigantea*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 11. Sp. 1. Egyptische Luis, zogenoemd. Nat. Hist. I. O. X. Suuk, blad. 2. Pl. LXXVII. Fig. 1. Van Suriname 4 stuks. *Vriassa Faba*, Chineseche Goudlreep. Goetze, p. 553 vier stuks. Uit China, 2 Ch. *Braconaria*, LINN. str. Sp. 16. De gesceijde tweevlakkige Omeidische, op een Schip in de Sirat Sueds gevangen. Ze Nat. Hist. als boven, blad. 12. Pl. LXXVII. Fig. 3. Descriptioo tamen LINN. nou gesceide quadrat. An potius Ovalata FABR. 11 ? 3 O. } *Doos* N.60

2-5- N.59 { *Buprestis Splendida*, SCHROTER. *Ablaud*. p. 395. T. 2. f. 3. Goetze. I. p. 595. Pragtige Kestelbreume met groen-glanzige Borststuk. Van Suriname. 4 S. *Fascicularis*, LINN. str. Sp. 12. Kaupse *Pionosor*, of gesplumde Agret-Tor. Nat. Hist. blad. 10. 3 stuks. *Hirta*, LINN. str. Sp. 13. Kaupse reijde Agret-Tor. Nat. Hist. als boven. Pl. LXXVII. Fig. 2. 6 K. An Sexu solum dif. fert a petori vel acetate 3 stuks. *Cyrtus - maculata*. Rood Koper-Vlak. Kige. Goetze. pag. 596. Daarv I. T. 30. f. 3 ? Virginea. Decree vjn uit Duitschland. 7 D. *Arao-viridis* *. Goudgroen bonse met geelstece Dekfeldden. van Suriname. 8 S. *Tanarica* ? Pall. Reiz. II. App. N. 45. Ut Hongric. 9 H. *Fuacrisas* *. Fyn gestippelde bruine, van de Kaap. 10 K. *Aurichalca* *. Bronskleurige van dito. 11 K. *Gramdea* *. Def of Graangoese gestrepte met Lazuurbloaw: van de Kaap. 12 K. *Fugasa* ? Dwerze, zeer klein van Suriname. De Geza. IV. 137. 13 S. } *Doos* N.61

DYTISCI. WATER-TORREN. { *Dytiscus Picus*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 112. Sp. 1. Zwarte Wateror. Nat. Hist. I. D. X. St. blad. 16. Pl. LXXVII. Fig. 4. Nederl. *Marginalis*, LINN. str. Sp. 7. Geel gerande dito. Nat. Hist. als boven, blad. 26. Fig. 5. 6. *Reflex*. Goetz Ent. *Boys*. I. p. 617. N. 62 } *Doos* N.62

Fig. 14. Annotated page from M. Houttuyn 'Catalogus van eene uitmuntende verzameling van allerley soort van dieren en dierlyke zaaken [etc.], 1787. Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.

lower invertebrates], are added together with any particulars found with respect to the buyer. The numerous butterflies (Catalogue numbers 98-196, p. 90-101) apparently were sold in one lot, but the name of the buyer is not recorded. The added numbers of lots (not specimens) are occasionally indistinct and therefore by approximation.

- Agtienhoven, [J.B.J.], 1756-1801, Amsterdam, trader and cabinet owner: four vertebrates, 17 insects and 53 vermes;
- Andries, no information, 7 vertebrates, 52 vermes;
- Bevoordt, [C.] van, ca. 1735-1796, Amsterdam, collector of shells: 19 vertebrates, six insects and 15 vermes;
- Bierman, J., no information: 12 vermes;
- Boekhoven, no information: one insect, 55 vermes;
- Boers, [F.W.], since 1782 Director of the Hollandsche Maatschappij in Haarlem: 14 vertebrates, 16 insects;
- Bonn, A., Amsterdam, Professor of Anatomy, Athenaeum Illustre: 10 vertebrates;
- Camper, [P.], 1722-1789, Professor of Anatomy, Leiden, Franeker, Amsterdam, The Hague: three vertebrates, three vermes;
- Chatelain, [J.J., née Smith], collector of butterflies: two vertebrates;
- Coenraads, [J.E.], Zwollekerspel, collector of birds: six vertebrates, three vermes;
- Engelbronner, [C.C.E.d'], 1736-1802, Amsterdam, apothecary-merchant, cabinet of shells and minerals: one vermes;
- Goll [van Franckenstein, Jhr. J. baron], 1756-1821, Amsterdam, Velsen, merchant-banker, cabinet of shells and minerals: 13 vermes;
- Hoogstraten, [C.A. van], member of the Municipal Council of Leiden: three insects;
- Lobé, A. or H. or R. or without initials, presumably related to W.J. Lobé, one of the brokers handling the auction: respectively 16 vermes, three vertebrates and 12 vermes, and without initial: 24 vertebrates, 11 vermes;
- Marum, [M.] van, 1750-1837, Director of the Cabinet of the Hollandsche Maatschappij in Haarlem: 79 vertebrates (including several Japanese fishes), three insects, 26 vermes;
- Meurs, [A.] van, Leiden: 17 vertebrates, four vermes;
- Meyer, [C.P.], died 1802, Amsterdam, Utrecht, merchant and collector: two vertebrates;
- Ooster, N., no information: 14 vermes;
- Otto, [F. or F.W.], Berlin, Curator Schönberg Garten: eight vermes;
- Posthumus, H. or without initials, the latter probably one of the brokers at the auction: 72 vertebrates, 65 insects, 69 vermes;
- Raye [van Breukelerwaard, J.], died 1823, Paramaribo, Amsterdam, friend of J.C. Temminck (who in 1820 became Director of the Rijksmuseum van Natuurlijke Historie in Leiden): three vertebrates, 10 insects, 30 vermes;
- Rijken, H., no information, but possibly J.J. Rycke, one of the brokers: 47 vertebrates, five insects, 11 vermes;
- Rumbel, no information: two vertebrates;
- Schapens, no information: one vertebrate;
- Scherenberg, [R.], Utrecht: four vermes;
- Smit, no information: 39 vermes;

Sorge, no information: 27 vertebrates, six vermes;
 Stoutenberg, [T.J.], died 1798, Amsterdam: one vermes;
 Surger, no information: three insects, two vermes;
 Turk, [C.S.], medical doctor: 34 vertebrates, one insect, 24 vermes;
 Vaillant, [C.E. François le], 1753-1824, Amsterdam: two vertebrates, four insects, 10 vermes;
 Veltbrugge, no information: two vermes;
 Voogd, [H.], 1766/67-1839, Amsterdam, landscape painter: 110 vertebrates, 79 insects, 134 vermes;
 Walter, no information: 32 vermes.

Remarkably, Vosmaer does not figure among the buyers, but the names of Posthumus, Lobé and possibly Rycke also featuring on the title-page of the catalogue as brokers of the auction seems to make it likely that he left bidding to them, the acquired specimens enriching the Stadholders cabinet. Similarly, the large acquisition by van Marum only partially was charged to the account of the Haarlem cabinet ("51 dieren in liquor, 1 kreeft, 6 zeegewassen"), while the remaining part was bought for a third party (Sliggers, 2002: 123, 138). The same may apply to other large scale buyers such as Agtienhoven, Andries, van Bevoordt, Boekhoven, Raye van Breukelerwaard, Turk and Voogd. It seems interesting to note that van Marum in his catalogue of the Haarlem cabinet (1803-1807) includes distinctly indicated specimens (5 species on p. xxxvi-xxxvii) described from Houuttuyn's herpetological paper (see p. 73 et seq.), and 11 species (on p. xlix-xli, xliii, xlv, xlvii-xlviii) from his paper on Japanese marine animals (see p. 71 et seq.), while no reference is made to the auction catalogue. Since many of the objects from the cabinet have been obtained at auctions (Sliggers, l.c.: 130-142), these sources apparently were only recorded in the archives of the 'Hollandsche Maatschappij' (Sliggers, l.c.: 70), not in van Marum's catalogue.

The Haarlem cabinet also acquired material from Houuttuyn already in 1779 ("8 zeegewassen", Sliggers, l.c.: 135) and, besides the duplicates of at least 11 Japanese fishes, just mentioned, which were presented by Houuttuyn (Houuttuyn, 1782: 312; Boeseman, 1995: 3; Sliggers, 2002: 90), three more Japanese fishes were bought in 1790 (Sliggers, l.c.: 90). Unfortunately the cabinet subsequently became neglected and was sold in 1866 (Bierens de Haan, 1941: 77, 1970: 266) to the museum of the Amsterdam Zoological Garden "Natura Artis Magistra" where, however, they could not be found anymore.

These vicissitudes of objects from Houuttuyn's cabinet have been dealt with before (Boeseman, 1995) in a short paper mainly concerning Japanese marine animals, from which much of the present information was taken. We may assume that possibly also before the auction already some unknown numbers of zoological items were bought by Vosmaer for the cabinet of the Stadholder. This cabinet was mostly confiscated by the French when they occupied the Low Countries in 1795 and sent to Paris to become incorporated in the collection of the Museum National d'Histoire Naturelle (Boeseman, 1970: 184). Some Houuttuyn specimens possibly still exist there, but the collection having been sold to various collectors mostly seems irretrievably dispersed.

We are indebted to Dr Isbrücker of the Amsterdam museum for calling attention to a master's thesis by van der Bijl (1992), in which the existence of a few Houuttuyn

specimens in the Amsterdam malacological collection is recorded (p. 45, 139). Possibly these are the only specimens which with reasonable certainty can be considered as derived from Houttuyn's cabinet, but additional Houttuyn specimens may still be hidden in other collections, possibly under different names.

Efforts to locate the whereabouts of any still existing botanical specimens of Houttuyn at first also met with only limited success (Merrill, 1938b: 310; Stafleu & Cowan, 1979: 343-344; Goudswaard 1980: 170; Wijnands, 1987). More recently, however, Wijnands & Heniger (1993) wrote: "An obvious place to look for Houttuyn specimens is the Geneva Herbarium, as Lasegue (1845: 66) reported that Houttuyn's specimens were bought by Delessert as part of Burman's collections. Delessert's herbarium is in Geneva at present". They enumerate 92 collections seen in Geneva, Leiden, and Uppsala, and also mention Houttuyn's 'Catalogus van eene uitmuntende Verzameling van Plantgewassen [etc.]' prepared for the auction of the second part of his cabinet in 1789 (See List of Publications). Retrieval of some specimens in the Nationaal Herbarium Nederland, Leiden (van Steenis & Veldkamp, 1973: 151-152) led to further searches: Veldkamp (2003) lists 32 specimens present in Leiden and 7 in Amsterdam.

The fate of the zoological part of the auction catalogue as a taxonomic publication has been mentioned before (p. 20). Turning up after having been forgotten for more than a century and overlooked by taxonomists for 170 years, it threatened to create confusion by the required replacement of over 50 current names (cf. Engel in Hemming, 1956: 24). At the request of Engel (l.c.) the catalogue was suppressed for nomenclatorial purposes by the International Commission on Zoological Nomenclature (Hemming, 1956: Opinion 380).

List of publications

A considerable part of Houttuyn's scientific publications consists of translations into Dutch of foreign books, articles and [published] letters considered of importance for the promotion among his compatriots of interest in, and knowledge of the natural and medical sciences. Almost all of these are variably annotated, usually in footnotes but also within the translated text or in added paragraphs. Many are critical reviews, presenting Houttuyn's opinion on the article or the subject, rather than simple translations. Larger publications may contain introductions, or even complementary chapters from Houttuyn's hand. Many publications, however, do not carry his name and were omitted in earlier listings of his works (van der Aa, 1867: 1343-1335; Merrill, 1938b: 299-300). Although in the bibliographical reviews of Nissen (1966, 1969) and Landwehr (1976) Houttuyn's name is mentioned as editor of a number of publications, the original contributions he made to these works remain obscure. For his major work, the 'Natuurlyke Historie' and for his contributions to Knorr's 'Verlustiging der oogen [etc.]', to Nozeman, Houttuyn & Sepp's 'Nederlandsche Vogelen [etc.]' and to Stoll's 'Natuurlijke [...] afbeeldingen en beschrijvingen der Spoken [etc.]' we have discussed this in detail in previous chapters of the present paper.

Contributions by Houttuyn to vol. 1-10 of the 'Uitgezogte Verhandelingen', published from 1757-1765 by Frans Houttuyn, were signed with the initial "H." and authenticated by the author himself in a postscript concluding the last volume of the series ("Naberigt", *Uitgez. Verh.* 10: 518). For other publications in which the identity

of Houttuyn as the author, or his contribution, are not explicitly stated available evidence of his authorship is presented in our annotations. In case of a few works attributed to him by other authors but which we have not been able to verify, the source of the information is given. We also should note that articles, particularly translations, in contemporaneous journals of a similar nature as the 'Uitgezogte Verhandelingen' (Delprat, 1927) may have remained unnoticed.

The vast diversity of Houttuyn's contributions, ranging from the 37 volume 'Natuurlyke Historie' to simple footnotes, made it desirable to arrange the list of publications into four sections, allowing for some arbitrary assignments. Within the sections publications are listed in chronological order of the date of appearance.

Section 1 lists the original publications and reviews, including those published in the 'Uitgezogte Verhandelingen'. Full references of reviewed papers can be found in the articles cited. In order to illustrate Houttuyn's uninterrupted productivity the individual parts of the 'Natuurlyke Historie' have been inserted as separate abbreviated entries. Part of the zoological volumes have been reissued as "Nieuwe uitgave" (New edition) by Lodewijk van Es, Amsterdam with slightly different titles but identical contents. They do not carry a date of publication. According to Landwehr (1976, Cat.: 112) they appeared in 1770, but it may be noted that some parallel volumes of the original 'Natuurlyke Historie' were published thereafter. They are listed in the 'Alphabetische naamlijst van boeken, welke sedert het jaar 1790 tot en met het jaar 1831, in Noord-Nederland zijn uitgekomen [etc.]' (Anon. 1832: 320), confirming that they may have been published well after 1770. An entire new edition of the botanical part entitled 'Handleiding tot de plant- en kruidkunde [etc.]', containing 14 volumes similar to those of Part II of the 'Natuurlyke Historie', was published from 1774 onwards by Lodewijk van Es (Merrill. 1938b: 304; Nissen, 1966, 3: 40-41; Stafleu & Cowan, 1979: 345). These new editions are not included in our List of publications.

Section 2 lists Houttuyn's contributions to works, mainly serial, initiated by other authors in order of the date of appearance of his first contribution. The full titles and further bibliographical data of the complete works are added for reference. It may be noted that some works with contributions from Houttuyn (e.g. Stoll, 1813) were published well after his death.

Section 3 contains the translations of books and papers all with introductions, additional chapters or other contributions signed by or attributed to Houttuyn, as indicated in our annotations. They are listed according to the date of the publication of the Dutch version.

Section 4 lists the translations published in the 'Uitgezogte Verhandelingen'. Annotations by Houttuyn, additional paragraphs or postscripts are noted. The names of the original authors and the translated titles are taken from the tables of contents. They are occasionally slightly at variance with the titles in the actual text, where also further reference to the author and the year and site of publication of the original paper may be found. It may be noted that the translated articles were taken from a large variety of scientific journals, proceedings of learned societies and books published throughout Europe. Reviews of books or articles have been considered as original publications and are included in Section 1.

This overview of Houttuyn's publications may demonstrate his wide ranging interest and awareness of the international developments in the medical and natural

sciences, including astronomy, zoology, botany and geology, but also technical innovations in the field of microscopy as well as airborne balloons. It also may show the arduous effort he displayed throughout his lifetime, critically assessing previous and contemporaneous literature, studying and describing collected material as well as translating, the latter probably to secure a living. In 1773, in the midst of writing his 'Natuurlyke Historie', he noted in his introduction to the translation of Knorr & Walch's 'De natuurlyke historie der versteeningen' having produced at the request of the publisher "meer dan dertig bladzyden vertaling, in ééne maand" (over 30 pages of translation in one month). However, he certainly was not translating only at the request of publishers, but able to select himself works worthy to be translated, already at an early stage in his career, as mentioned in his introduction to the translation of Platner's medical handbook in 1764.

His lifelong endeavours were apparently favoured by good health and lasting eyesight, as mentioned in 1796 in his preface to vol. 2 of the 'Artsenygewassen' (Medicinal herbs), initiated by Oskamp: "... deeze mijne arbeid, in mijn zes-en-zeventigste jaar ondernomen ... nog het geluk heb met de bloote oogen te kunnen doen." (this work undertaken in my 76th year ... praising the luck I can still do with bare eyes). The reputation he gained among his contemporaries of various disciplines was summed up by Krauss (1800) in his introduction to vol. 4 of this work which he continued after Houttuyn's death in 1798: "... een man gelijk wijlen de heer Houttuyn was, over wiens verdiensten de geheele Geleerde Republiek reeds voor lang beslist heeft." (... a man like the late M. Houttuyn, about who's achievements the entire Scientific Republic already decided long ago).

1. Original publications

[1748]

Houttuyn, M. Med. Stud. Nieuwe afbeelding der zonsverduystering die op den 25. July 1748, over Europa gezien zal worden, waarin niet alleen de grootheyd, maar ook de tyd van het begin midden en eynde, voor alle plaatsen, op een geheel nieuwe manier word aangetoond.— I. Tirion, Amsterdam, Ph. Bonk, Leiden & K. Kloek, Hoorn. Map with text captions, 1 p. plano.

Map designed by Houttuyn to indicate the visibility of an expected eclipse of the sun over Europe, based on his calculations and accompanied by a detailed explanatory text of his hand in Latin and Dutch. Appraised by the astronomer Nicolaas Struyck (1753 [1]: 132) as original work.

1749

Houttuyn, M. Spasmologia spasmorum theoriam exhibens. Dissertatio Medica Inauguralis: 1-23, [1].— Philippum Bonk, Lugduni Batavorum. See this paper p. 10-11.

1756

Houttuyn, M. Kort begrip van de natuurlyke historie der gemeene polyphen, die in de binnenlandsche of zoete wateren worden gevonden: [2], 469-498, [14], pl. XVIII. In: Baker, H. Nuttig gebruik van het mikroskoop [etc.]: [14], 1-466, [2], 469-498, [14], pls I-XVIII.— F. Houttuyn, Amsterdam.

This attachment to the translation of Baker's 'The employment for the microscope' is a review of contemporary literature on the subject including Baker's publication of 1743 'An attempt towards

a natural history of the polype'. It is authenticated by Houuttuyn in his preface to the Dutch edition of Baker's work. See section 3.

1757

Anon. Voorreden.— *Uitgez. Verh.* 1: 14 unnn. p.

In this preface to the first volume of the 'Uitgezogte Verhandelingen' (see this paper p. 6) the editor outlines the purpose and scope of the new periodical. In the "Na-berigt" (Postscript) in the last volume of the series (*Uitgez. Verh.* 10: 517-518) Houuttuyn reveals his leading role in its publication, clearly indicating that he also is the author of the "Voorreden".

H. Bedenkingen over den komeet of de staartster, waarvan de wederkomst eerlang verwacht wordt.— *Uitgez. Verh.* 2: 492-506.

Review with translated quotes from various papers by Halley, Newton, de Maupertuis and Struyck.

1758

H. Naberigt van den vertaaler.— *Uitgez. Verh.* 3: 105-106.

Postscript of the translator to the preceding translations of eight articles on the subject of smallpox.

H. Byvoegzel van den vertaaler.— *Uitgez. Verh.* 3: 181-184.

Addition by the translator to the translation of article by A. van Haller 'Waarneemingen over de oorzaak des doods in de drenkelingen'.

H. Byvoegzel van den vertaaler.— *Uitgez. Verh.* 3: 268-270.

Addition by the translator to the translation of article by P. Zetzel 'Aanmerkingen over de lamheid, en derzelver geneezing door middel van het elektrizeeren'.

H. Onderzoek der eigenschappen van het witte goud of agtste metaal, genaamd Platina del Pinto; uit proeven en waarneemingen, daaromtrent in 't werk gesteld, door leden der Koninglyke genootschappen van Londen, Parys, Stokholm en andere geleerden.— *Uitgez. Verh.* 3: 526-552.

Review with translated quotes from papers and letters by various authors.

1759

H. Aanmerkingen over de manier van oogligting, welke in trein gebragt is door den heer Daviel, en sedert door de La Faye, Sharp en andere voornaame heekundigen, verbeterd.— *Uitgez. Verh.* 4: 72-96.

Review with translated quotes from papers by various authors.

H. Aanmerkingen op de ontdekking van den heer Daubenton, raakende de koleuren der edele gesteenten.— *Uitgez. Verh.* 4: 119-129.

Critical review of article by Daubenton and additional observations on the subject.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtgesteldheid, weder en wind, en de ziekten te Amsteldam, in January, February en Maart, des jaars 1759.— *Uitgez. Verh.* 4: 145-148.

These and further quarterly observations on the weather conditions and the occurrence of diseases in Amsterdam are authenticated by Houuttuyn in *Uitgez. Verh.* 4: 457.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtgesteldheid, weder en wind, en de ziekten te Amsteldam, in April, Mey en Juny, des jaars 1759.— *Uitgez. Verh.* 4: 297-302.

H. Waarneemingen over de smaakdeeltjes der lighaamen, door den Heer P. Luchtmans.— *Uitgez. Verh.* 4: 305-344.

Review with translated quotes from a doctoral thesis.

H. Onderzoek naar de manier van verteering der spyzen in de maag der vogelen, door den Heer Réaumur.— *Uitgez. Verh.* 4: 345-381.

Review of article by Réaumur.

H. Berigt wegens de warmte der lugt in verscheide deelen des aardkloots, tot verge-

lyking met de uitsteekende zomer-hitte des jaars 1759, hier te lande.— Uitzgez. Verh. 4: 457-470.

Signed with the initial "H." and referring on p. 457 to "onzer gewoone Waarneemingen op de Lugtsgesteldheid te Amsteldam" (our usual observations about the weather conditions in Amsterdam).

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid, weder en wind, en de ziekten te Amsteldam, in July, Augustus en September.— Uitzgez. Verh. 4: 471-476.

H. Onderzoek of de miswyzing van 't kompas dienen kan om het Oost en West te vinden.— Uitzgez. Verh. 4: 483-494.

Review with translated quotes from papers by various authors.

Anon. Waarneemingen over de lugtsgesteldheid, weder en wind, en de ziekten te Amsteldam, in Oktober, November en December, des jaars 1759.— Uitzgez. Verh. 4: 639-642.

1760

H. Vergelyking der zwaare koude van deezen winter met de waarneemingen op de afgryzelyke koude in Siberie.— Uitzgez. Verh. 5: 119-144.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid, weder en wind en de ziekten te Amsteldam, geduurende de maanden January, February en Maart des Jaars 1760.— Uitzgez. Verh. 5: 145-148.

H. Vergelyking der aardwormen met den menschen- of kinderen-worm, inzonderheid ten opzigt van derzelve deelen van voortteeling; by gelegenheid van een zeldzaame vertooning in een worm die uit de darmen was geloost.— Uitzgez. Verh. 5: 207-225.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid, weder en wind en de ziekten te Amsterdam, in de maanden April, Mey en Juny, des jaars 1760.— Uitzgez. Verh. 5: 293-296.

H. Verhandeling over den afstand der zonne van den aardkloot.— Uitzgez. Verh. 5: 410-416, pl. XXXVII, fig. 5.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid, weder en wind, en de ziekten te Amsteldam, in July, Augustus en September.— Uitzgez. Verh. 5: 449-452.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid, weder en wind, en de ziekten te Amsteldam, in Oktober, November en December, des jaars 1760.— Uitzgez. Verh. 5: 581-586.

1761

Anon. Natuurlyke historie of uitvoerige beschryving der dieren, planten en mineraalen, volgens het samenstel van den Heer Linnaeus, met naauwkeurige afbeeldingen. Part I. Vol. 1. Van den mensch en eenige zoogende dieren: [24], 1-500, pls. I-X.— F. Houuttuyn, Amsterdam.

All volumes of Part I of this work and their attribution to Houuttuyn are discussed in detail in a previous chapter of the present paper.

Anon. Natuurlyke historie [etc.]. Part I. Vol. 2. Vervolg der zoogende dieren: [6], [1]-504, pls. XI-XXI.— F. Houuttuyn, Amsterdam.

H. Eenige waarneemingen, op den thermometer en barometer, in de zwaare koude te Petersburg.— Uitzgez. Verh. 6: 67-73.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid en de ziekten te Amsteldam, in de maanden January, February en Maart, des jaars 1761.— Uitzgez. Verh. 6: 155-158.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid en de ziekten te Amsteldam, in de maanden April, Mey en Juny, des jaars 1761.— Uitzgez. Verh. 6: 309-314.

H. Byvoegzel.— Uitzgez. Verhand. 6: 454-458.

Addition to the translation of 'Bedenkingen omtrent de verandering van de miswyzing van 't kompas, en derzelver gesteldheid over den geheelen aardkloot.'

H. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid en de ziekten te Amsteldam, in July, Augustus en September, des jaars 1761.— Uitzgez. Verh. 6: 459-470.

H. De nuttigheden van het te paard ryden onderzocht door den Heer Dr J. Benvenuti.— Uitzgez. Verh. 6: 499-511. Book review.

H. Zonderlinge vertooning aan een varkens-blaas.— Uitzgez. Verh. 6: 603-611, pl. XLIV, 2 figs.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid te Amsteldam, in Oktober, November en December, des jaars 1761.— Uitzgez. Verh. 6: 612-[614].

1762

Anon. Natuurlyke historie [etc.]. Part I, Vol. 3. Vervolg der zoogende dieren: [6], [1]-554, [4], pls. XXII-XXVIII.— F. Houuttuyn, Amsterdam.

Anon. Natuurlyke historie [etc.]. Part I, Vol. 4. De Vogelen: [10], [1]-452, pls. XXIX-XXXVI.— F. Houuttuyn, Amsterdam.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid en ziekten te Amsteldam, in de maanden January, February en Maart, des jaars 1762.— Uitzgez. Verh. 7: 145-148.

Tissot, (-). De in-enting der kinderpokjes verdedigd tegen haare bestryders: of beantwoording der tegenwerpingen van den heer Antonius de Haen.— Uitzgez. Verh. 7: 149-180.

Although not signed "H." this review of the discussion between Tissot and de Haen about vaccination against smallpox refers to a postscript by Houuttuyn (Uitzgez. Verh. 3: 105-106) following his translation of a series of articles on the subject.

H. Aanmerkingen op de bepaaling der uitgestrektheid van des aardkloots schaduw in de maan-eklipsen door den Heer Le Gentil.— Uitzgez. Verh. 7: 285-300.

Critical review of article by le Gentil.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid en de ziekten te Amsteldam, in de maanden April, Mey en Juny, des jaars 1762.— Uitzgez. Verh. 7: 301-304.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid en de ziekten te Amsteldam, in de maanden July, Augustus en September, des jaars 1762.— Uitzgez. Verh. 7: 459-462.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid en de ziekten te Amsteldam, in de maanden Oktober, November en December, des jaars 1762.— Uitzgez. Verh. 7: 607-610.

1763

Anon. Natuurlyke Historie [etc.]. Part I, Vol. 5. Vervolg der Vogelen: [10], 1-618, [8], pls. XXXVII-XLIX.— F. Houuttuyn, Amsterdam.

H. Onderzoek naar de middelen om het gebruik van ys te vervullen, wanneer hetzelfde ontbreekt.— Uitzgez. Verh. 8: 101-122. Review of article by Abt Nollet.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtsgesteldheid en de ziekten te Amsterdam, in de maanden January, February en Maart, des jaars 1763.— Uitzgez. Verh. 8: 159-164.

H. Berigt aangaande den uitslag der observatiën, omtrent de verschyning van Venus in de zon.— Uitzgez. Verh. 8: 315-316.

- Anon. Waarneemingen omtrent de lugtgesteldheid en de ziekten te Amsteldam, in de maanden April, Mey en Juny, des jaars 1763.— Uitzgez. Verh. 8: 317-320.
- Anon. Waarneemingen omtrent de lugtgesteldheid en de ziekten te Amsteldam, in de maanden July, Augustus en September, des jaars 1763.— Uitzgez. Verh. 8: 477-480.
- Anon. Waarneemingen omtrent de lugtgesteldheid en de ziekten te Amsteldam, in de maanden Oktober, November en December, des jaars 1763.— Uitzgez. Verh. 8: 605-608.

1764

- M.H. Bericht aangaande de grootheid der verduistering welke door de zon-eclips van zondag den 1st. April des Jaars 1764 zal veroorzaakt worden: 1 p. plano, 1 fig.— K. van Tongerlo, Amsterdam.
Announcement of predicted eclipse of the sun and its effects on visibility, signed M.H., and attributed to Houuttuyn by Zuidervaart (1999: 552).
- Beschryving van een nieuw Instrument om Polushoogte op zee te nemen: 28 pp.— [Editor not mentioned.]
Bibliographical entry under "Houuttuyn (Martinus)" in Bierens de Haan (1883: 132). Not seen.
- Anon. Natuurlyke historie [etc.]. Part I, Vol. 6. Dieren van beiderley leven: [8], 1-558, [4], pls. L-LVI.— F. Houuttuyn, Amsterdam.
- Anon. Natuurlyke historie [etc.]. Part I, Vol. 7. De visschen: [8], 1-446, pls LVII-LXII.— F. Houuttuyn, Amsterdam.
- Anon. Waarneemingen omtrent de lugtgesteldheid en de ziekten te Amsterdam, in de maanden January, February en Maart des jaars 1764.— Uitzgez. Verh. 9: 153-156.
- H. Aanmerkingen omtrent de middelen, die men in een thans uitgekomen werk aangepreezen vindt tegen de hondsdoelheid of watervrees.— Uitzgez. Verh. 9: 203-213.
Review of book by Tissot.
- H. Beschryving en afbeelding van een zonderling klein Brasiliaansch Monkje of Staart-aapje.— Uitzgez. Verh. 9: 214-221, pl. LVIII, 1 fig. by J.C. Philips.
- Anon. Waarneemingen omtrent de lugtgesteldheid en de ziekten te Amsterdam, in de maanden April, Mey en Juny, des jaars 1764.— Uitzgez. Verh. 9: 303-306.
- H. Bedenkingen omtrent een zogenaamde nieuwe uitvinding tot het bepaalen van de lengte op zee, door middel van de maan, en nader berigt wegens 't zee-uurwerk of tydmeeter van Monsr. Harrison.— Uitzgez. Verh. 9: 307-330.
- H. De Tek of Hondsluis, naauwkeurig afgebeeld.— Uitzgez. Verh. 9: 348-351, pl. LX, figs. 5-7 by Sepp.
- Anon. Waarneemingen omtrent de lugtgesteldheid en de ziekten te Amsterdam, in de maanden July, Augustus en September, des jaars 1764.— Uitzgez. Verh. 9: 447-450.
- H. Aanmerkingen over de Voortteeling der Haaijen en de Haaijen-tasjes.— Uitzgez. Verh. 9: 480-487, pl. LXII.
- Anon. Waarneemingen omtrent de lugtgesteldheid en de ziekten te Amsterdam, in de maanden Oktober, November en December, des jaars 1764.— Uitzgez. Verh. 9: 597-[600].

1765

- Anon. Natuurlyke historie [etc.]. Part I, Vol. 8. Vervolg der visschen: [10], 1-525, [67], 1-30, pls. LXIII-LXX.— F. Houuttuyn, Amsterdam.

In a preface (4 unkn. p.) entitled "Noodig Berigt van den auteur deezer Natuurlyke Historie" (Necessary notice by the author of this Natural History) the author points out that his work is not just a translation of Linnaeus 'Systema Naturae', but maintains his anonymity.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtgesteldheid en de ziekten te Amsteldam, in de maanden January, February en Maart des jaars 1765.— *Uitgez. Verh.* 10: 141-142.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtgesteldheid en de ziekten te Amsterdam, in de maanden April, Mey en Juny, des jaars 1765.— *Uitgez. Verh.* 10: 297-298.

Anon. Waarneemingen omtrent de lugtgesteldheid en de ziekten te Amsterdam, in de maanden July, Augustus en September des jaars 1765.— *Uitgez. Verh.* 10: 454-454.

H. Aanmerkingen omtrent eenige vreemde visschen.— *Uitgez. Verh.* 10: 506-516, pl. LXVII, 3 figs. by J.C. Philips.

Houuttuyn, M. Na-berigt.— *Uitgez. Verh.* 10: 517-518.

Signed and dated: M. Houuttuyn, 15 November 1765.

1766

Houuttuyn, M. *Natuurlyke historie* [etc.]. Part I, Vol. 9. De insekten: vi, [8], 1-640, pls. LXXI - LXXVI.— De Erven van F. Houuttuyn, Amsterdam.

With preface ("Voor-berigt": [iii]-vi), signed and dated: M. Houuttuyn, 21 July 1766.

[Houuttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part I, Vol. 10. Vervolg der insekten: [8], 1-528, pls. LXXVII-LXXXIII.— De Erven van F. Houuttuyn, Amsterdam.

These and most of the following volumes of Part I of the 'Natuurlyke Historie' do not carry Houuttuyn's name, but they are clearly authenticated by his notice in the previous volume.

1767

[Houuttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part I, Vol.11. Vervolg der insecten: [10], 1-750, [6], pls. LXXXIV-XCII.— De Erven van F. Houuttuyn, Amsterdam.

1768

[Houuttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part I, Vol. 12. Vervolg der insekten: [8], 1-624, pls. XCIII-XCVIII.— De Erven van F. Houuttuyn, Amsterdam.

1769

[Houuttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part I, Vol. 13. Vervolg en besluit der insecten: [8], 1-534, [10], pls XCIX-CVI.— De Erven van F. Houuttuyn, Amsterdam.

1770

[Houuttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part I, Vol. 14. De wormen en slakken: [8], 1-530, [2], pls. CVII-CXIV.— De Erven van F. Houuttuyn, Amsterdam.

1771

[Houuttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part I, Vol. 15. De schulpdieren: [6], 1-458, pls. CXV-CXIX.— De Erven van F. Houuttuyn, Amsterdam.

[Houuttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part I, Vol. 16. De hoorens: [8], 1-629, [11], pls. CXX-CXXV.— De Erven van F. Houuttuyn, Amsterdam.

1772

[Houuttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part I, Vol. 17. De zee-gewassen: [8], 1-613,

pls. CXXXVI-CXXXVIII.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

On p. 600-613 a list of the specimens present in the “Musaei Houttuyniani”, or “mijne verzameling” (my collection) provides additional evidence of the identity of the author.

1773

Houttuyn, M. *Natuurlyke historie* [etc.]. Part I, Vol. 18. De plantdieren: [2], i-xxv, [5], 1-226, [400], pls. CXXXIX-CXLIII.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

With preface (“Berigt van den Autheur”: [i]-xxv), signed and dated: M. Houttuyn, 20 Mey 1773.

Houttuyn, M. *Natuurlyke historie* [etc.]. Part II, Vol. 1. De plantboomen. [4], [I]-X, [10], 1-438, [2], pls. I-IV.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

With preface (“Voorrede van den Autheur”: [i]-x), signed and dated: M. Houttuyn, 25 November 1773.

1774

Houttuyn, M. *Natuurlyke historie* [etc.]. Part II, Vol. 2. De boomen: [2], [I]-VIII, [6], 1-616, [2], pls. V-XI.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

With preface (“Berigt van den Autheur”: [i]-viii), signed and dated: M. Houttuyn, 3 July 1774.

[Houttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part II, Vol. 3. De boomen: [8], 1-688, [12], pls. XII-XVII.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

Although this and the subsequent volumes of Part II do not carry Houttuyn’s name, his authorship is explicitly mentioned in announcements by the publisher in the ‘Leydse Courant’ (Fuchs, 1962: 41 - 48).

Houttuyn, M. Bericht aangaande de echte *Oleum Cajupoeti*, inzonderheid betreffende derzelve afkomst, en hoe zy onlangs alhier van *Folia Cajupoeti* is gestookt.— Hedend. Vad. Letteroeff. 1774, 3(2): 104-113.

1775

[Houttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part II, Vol. 4. De heesters: [10], 1-564, pls. XVIII-XXIII.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

[Houttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part II, Vol. 5. De heesters: [8], 1-576, pls. XXIV-XXIX.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

1776

[Houttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part II, Vol. 6. De heesters: [8], 1-468, [12], pls. XXX-XXXVII.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

1777

[Houttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part II, Vol. 7. De kruiden: [8], 1-832, pls. XXXVIII-XLIV.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

[Houttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part II, Vol. 8. De kruiden: [8], 1-784, pls. XLV-LII.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

1778

[Houttuyn, M.] *Natuurlyke historie* [etc.]. Part II, Vol. 9. De kruiden: [8], 1-760, pls. LIII-LX.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

Houttuyn, Martinus. Aanhangzel, behelzende nieuwe waarneemingen en ontdekkingen, aanmerkingen op de voorige, inzonderheid omtrent de zaaddiertjes en ‘t menschelyk bloed: als ook een berigt van de verbetering der mikroskooopen tot deezē

tyd toe en afbeeldingen van de voornaamste der laatst uitgevondene op koperen konstplaten: 307-496. In: Baker, H., *Het mikroskoop gemakelyk gemaakt [etc.]*: [2], 3-36, 1-496, [16], pls. I-XXVIII.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

In his "Voorrede" (Preface, p. 3-16) to the 3rd Dutch edition of Bakers 'The microscope made easy' (See section 3) Houttuyn describes in detail the contents of this "Aanhangzel" (Attachment). Besides 10 translations of reports on microscopic studies, it contains four chapters (p. 352-368, 415-436, 437-442, 442-458) in which Houttuyn critically assesses, reviews or describes recent developments of the microscope. In a final chapter "Handleiding tot mikroskoopische waarneemingen op de vrugtmaakende deelen der plantgewassen, waar door tevens de vliegdoodende eigenschap van het Kanadaasche Apocynum nader opgehelderd wordt en duidelyk aangetoond." (p. 485-496) he describes his own microscopical observations of the fly catching mechanism of the flower of the Canadian *Apocynum*, already briefly mentioned in his 'Natuurlyke Historie' (Part II, vol. 7 (1777): 741). He states that pls. XXV and XXVIII were especially prepared for this publication, the latter after his sketches by G. Philips, brother to J.C. Philips.

1779

[Houttuyn, M.] *Natuurlyke historie [etc.]*. Part II, Vol. 10. De kruiden: [8], 1-828, pls. LXI-LXIX.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

Houttuyn, M. *Natuurlyke historie [etc.]*. Part II, Vol. 11. De kruiden: [8], 1-456, [30], pls. LXX-LXXXVI.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

With postscript ("Na-berigt": 421-432), signed and dated: Martinus Houttuyn, 26 Sept. 1779.

1780

[Houttuyn, M.] *Natuurlyke historie [etc.]*. Part II, Vol. 12. De bolplanten: [10], 1-558, [6], pls LXXVII-LXXXVI.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

Houttuyn, M. *Natuurlyke historie [etc.]*. Part III, Vol. 1. De versteeningen: [4], [iii]-viii, [14], 1-[600], pls. I-XII.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

With preface ("Voorrede") p. [III]-VIII, signed and dated: M. Houttuyn, 30 Novemb. 1780.

1781

[Houttuyn, M.] *Natuurlyke historie [etc.]*. Part III, Vol. 2. De delfstoffen: [12], 1- 700, [8], pls. XIII-XXIV.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

Houttuyn, M. *Verhoog over de veranderlijke steenen, oculus mundi genaamd, en een zeldzaame, van dien aart, 1 pl., 4 figs.*— Verh. Holl. Maatsch. Weetensch. Haarlem, 20(1): 311-330.

1782

[Houttuyn, M.] *Natuurlyke historie [etc.]*. Part II, Vol. 13. De grasplanten: [8], 1-616, [6], pls. LXXXVII-XCIII.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

[Houttuyn, M.] *Natuurlyke historie [etc.]*. Part III, Vol. 3. De steenen: [10], 1-638, [6], pls. XXV-XXXIV.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

Houttuyn, M. *Beschryving van eenige Japanse visschen, en andere zee-schepzelen.*— Verh. Holl. Maatsch. Weetensch. Haarlem, 20(2): 311-350. See p. 71 et seq. of the present paper.

Houttuyn, M. *Het onderscheid der Salamanderen van de Haagdissen in 't algemeen, en van de Gekkoos in 't byzonder, aangetoond.*— Verh. Zeeuwsch Genootsch. Wetensch. Vlissingen, 9: 305-336, 1 pl., 4 figs. See p. 73 et seq. of the present paper.

Houuttuyn, M. Beschryving van eenige Oostindische tin-ertsen.— Verh. Zeeuwsch Genootsch. Wetensch. Vlissingen, 9: 337-350.

1783

[Houuttuyn, M.] Natuurlyke historie [etc.]. Part II, Vol. 14. De Varens, Mossen, enz.: [10], 1-698, [14], pls. XCIV-CV.— De Erven van F. Houuttuyn, Amsterdam.

Houuttuyn, M. Bedenkingen over de sterflykheid en het getal des volks in Amsterdam: i-viii, 1-37, [3].— De Erven van F. Houuttuyn, Amsterdam.

With publishers announcement (3 unnn. p.) of the continuation of the publication of the "Natuurlyke Historie volgens het samenstel van Linnaeus, beschreeven door M. Houuttuyn [etc.]" by de Erven van F. Houuttuyn.

1784

[Houuttuyn, M.] Natuurlyke historie [etc.]. Part III, Vol. 4. De mynstoffen: [10], 1-498, pls. XXXV- XLI.— J. van der Burgh en Zoon, Amsterdam.

Houuttuyn, M. Het onderscheid der zwarte en witte peper, en afbeelding van 't gewas der staart-peper.— Verh. Zeeuwsch Genootsch. Wetensch. Vlissingen, 10: 604-613, 2 pls. 3 figs.

Houuttuyn, M. De echte benzöin-boom en kamfer-boom van Sumatra.— Verh. Holl. Maatsch. Weetensch. Haarlem 21: 257-274, 2 pls.

1785

Houuttuyn, M. Natuurlyke historie [etc.]. Part III, Vol. 5. De mynstoffen: [10], 1-360, [30], pls. XLII-XLVIII; Systematische bladwyzer der planten: 170 unnn. p.; Na-bericht van den schryver der Natuurlyke Historie: 4 unnn. p.; Korte inhoud der geheele Natuurlyke Historie: 24 unnn. p.— J. van der Burgh en Zoon, Amsterdam.

With concluding poem (p. 360), signed: M. Houuttuyn. See p. 14 of the present paper.

1786

Houuttuyn, M. Beschrijving van de Malakse tin-erts en derzelver mijnen.— Verh. Zeeuwsch Genootsch. Wetensch Vlissingen 11: 383-389.

Houuttuyn, M. Aanmerkingen over de rupsen, die de boomen in 't voorjaar zodanig benadeelen, dat zy in den zomer geheel vrugt- en bladerloos staan, en over de middelen, die men tot voorkoming daar van in 't werk kan stellen.— Nieuwe Algem. Vaderl. Letter-Oef. 1786, 1(2): 327-334.

Houuttuyn, M. Bericht van hier te lande genomene proeven, omtrent het vangen der vorst-uiltjes, om te dienen tot voorkoming van den teelt der voorjaars-rupsen, die zo veel nadeel aan 't geboomte toebrengen.— Nieuwe Algem. Vaderl. Letter-Oef. 1786, 1(2): [627]-638.

1787

Houuttuyn, M. Catalogus van eene uitmuntende verzameling van allerley soort van dieren en dierlyke zaaken. Benevens een appendix van een kostbaare party gouden zilver-ertsen [etc.]: Voorrede: [v]-viii; Musaei Houuttuiniani Pars prima, quae spectat Regnum animale [etc.]: [1]-178; Appendix [1]-16.— J. van der Burgh en Zoon & J.C. Sepp, Amsterdam.

Catalogue of the auction to take place on 14 March 1787 [et seq.] with the brokers J. Posthumus, N. Blinkvliet, P. Posthumus, W.J. Lobe, P. Bel & J.J. Rycke. See p. 80 et seq. of the present paper.

Houttuyn, M. Bericht, aangaande een zeldzaame onweers-buy, welke, omstreeks Amsterdam, op den laatsten dag van July 1787, veel schade heeft veroorzaakt; met zonderlinge uitwerkingen.— Nieuwe Algem. Vaderl. Let.-Oef. 1787, 2 (2): 408-413.

1788

Houttuyn, M. Aanmerkingen over de herfstdraaden, of het vliegend spinrag in de lugt.— Nieuwe Algem. Vaderl. Let.-Oef. 1788, 3(2): 520-523.

1789

Houttuyn, M. Aanmerkingen over de bloemen van den nooten-moskaat-boom;— Verh. Holl. Maatsch. Weetensch. Haarlem, 26: 211-224, 1 pl., 8 figs. Followed by: E.P. Swagerman, Beschryving der afbeeldingen op de plaat: 225-230.

Houttuyn, M. Catalogus van een uitmuntende verzameling van plantgewassen, derzelve vrugten en zaaden, als ook van een aanzienlyk kabinet van petrefacten, gesteenten en mineraalen [etc.]; Musaei Houttuiniani Pars Altera, quae complectitur Regnum vegetabile [etc.]: [2], [1]-100.— J. van der Burgh en Zoon, Amsterdam. Catalogue of the auction of plant materials (p. [1]-17) and minerals (p. [19]-61) from Houttuyn's cabinet, followed by materials from a different source, to take place on March 30-31 1789. Brokers: J. Posthumus & P. Posthumus, Amsterdam.

2. Contributions to works initiated by other authors

1759 and 1765

Seba, A., 1734-1765. *Locupletissimi rerum naturalium thesauri accurata descriptio et iconibus artificiosissimis expressio per universam physices historiam [etc.]*, 4 vols.— Janssonio-waesbergios, Amstelaedami.

According to literature (Engel, 1961: 120; Holthuis, 1969: 245; Nissen, 1969: 378) Houttuyn, among others, assisted Vosmaer in the editing and preparation of vols. 3 and 4, or vol. 3 only (Pieters & Rookmaker, 1994: 24). Nissen (l.c.) states that he also provided the Dutch index.

1773-1775

Knorr, G. W., 1770-1775. *Verlustiging der oogen en van den geest, of Verzameling van allerley bekende hoorens en schulpen, die in haar eigen kleuren afgebeeld zijn [-], thans nagezien, verbeterd, vervolgd, en met een geheel nieuwe Nederduitsche beschryving uitgegeven*, 6 parts in 2 vols.: 1: [8], 1-118, 1-118, [24]; 2: 190 col pls.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

Individual copies of this work are differently assembled, either vol. 1 containing the entire text and vol. 2 all plates, or into two volumes containing respectively parts I-III and IV-VI, each part with accompanying plates. Dance (1986: 193) refers to "6 vols. in 3".

Parts IV (1773): [2], 1-34, V (1774): [2], 35-62 and VI (1775): [2], 63-118, [24] were contributed by Houttuyn, who also provided the specimens for some plates in part IV, for most of the illustrations in part V and for all the plates in part VI. See further p. 68 et seq. of the present paper.

1774

Admiral, J. I', 1774. *Naauwkeurige waarneemingen omtrent de veranderingen van veele insekten of gekorvene diertjes, die in omtrent vyftig Jaaren, zo in Vrankryk,*

als in Engeland en Holland, by een verzameld, naar 't leven konstig afgetekend, en in 't koper gebragt zyn: [2] 1-34 [2], col. pls I-XXXIII.— J. Sluyter, Amsterdam.

With "Voorrede" (Preface), 2 unnumbered pages, signed and dated: M. Houuttuyn, 1 Sept. 1774. Augmented edition of Admiral, J. I., 1740, 'Naauwkeurige waarneemingen, van veele gestaltverwisselende gekorvene diertjes, [etc.]'. According to his "Voorrede", Houuttuyn edited the original text accompanying the first 25 plates and, based on notes of l'Admiral, provided the descriptions for the 8 plates that were added to the 1774 edition. He also had used these plates with l'Admiral's consent in his 'Natuurlyke Historie' (Scheffer, 1939: 143).

1789-1809

Nozeman, C., M. Houuttuyn & C. Sepp, 1770-1829. *Nederlandsche Vogelen; volgens hunne huishouding, aert, en eigenschappen beschreeven door Cornelis Nozeman [etc.] en verder, na zijn Ed. overlijden, door Martinus Houuttuyn [etc.], alle naer 't leeven geheel nieuw en naeuwkeurig getekend, in 't koper gebragt, en natuurlijk gekoleurd door, en onder opzicht van Christiaan Sepp en Zoon. 5 vols.: 1-500, 250 col. pls.— J.C. Sepp en Zoon, Amsterdam.*

According to Brouwer (1954: 197) Houuttuyn contributed Vol. II (1789): 175-194, col. pls. 91-100; vol. III (1797): 195-294, col. pls. 101-150; vol. IV (1809): 295-394, col. pls. 151-179, 181-187, ?189-192, ?194-195. See further p. 75 et seq. of the present paper.

1791 and 1795

Sepp, J. C. [& Houuttuyn, M.], 1791-1795. *Houtkunde, behelzende de afbeeldingen van meest alle bekende, in- en uitlandsche houten die tot den huis- en scheepsbouw, tot schrynerwerk, werktuigen en gereedschappen, tot verwstoffen en in de geneeskunde, worden gebruikt [etc.], 2 vols.: 1: [20], [100], i-lviii, fold. errata leaf; suppl.: [8]; 2: col. frontispiece, 100 col. pls.; suppl.: 6 col. pls.— J.C. Sepp, Amsterdam.*

The work was issued in instalments and copies may be differently assembled. The supplement was issued separately in 1795 (Anon., 1913: 1902) but may be found included in the main work. The title-page does not mention the name of Houuttuyn, but the "Voorrede" (Preface, 2 unnumbered pages) is signed "Doctor M. Houuttuyn, 12 September, 1791". It provides illustrations of over 800 cross-sections of woods. Its publication was initiated by Sepp in 1773 as a translation of Seligmann's 'Abbildung in- und ausländischer Hölzer' (Nuremberg, 1773-1778) with 48 plates showing some 400 samples (Nissen, 1966, 2: 87; 3: 40; Landwehr, 1976, Cat.: 112-113). According to Houuttuyn's "Voorrede", Sepp added illustrations made after specimens especially of timbers from the West Indies in the cabinet of Hazeu, Rotterdam, increasing the number of plates to approx. 90. Houuttuyn proposed and arranged the addition of eleven plates depicting over eighty wood samples from his own collection. For all samples, he provided indices with the Dutch, German, English, French and Latin names (p. i-lviii). To the index of Dutch names (p. i-xxviii) he added "Beredeneerde aantekeningen" (Documented notes) about the origin, properties and usage of the woods shown, based on literature and personal communications from experts. He presumably also provided the indices and notes for the samples shown on the 6 plates of the supplement published in 1795.

1796

Oskamp, D.C., M. Houuttuyn, & J.C. Krauss, 1796-1800. *Afbeeldingen der artseny-gewassen met derzelve Nederduitsche en Latynsche beschryvingen, 6 vol., 600 col. pls.— J.C. Sepp en Zoon, Amsterdam. (Fascimile reprint vol. 1, 1998, vol. 2, 1999.— Indros b.v., Almere). Vol. 2 with "Voorbericht" (Preface, 2 unnumbered pages) signed: "Doctor M. Houuttuyn, 18 Mey 1796."*

To this work initiated by Oskamp based on 'Icones plantarum medicinalium', published by J. Zorn in Nuernberg, 1779-1784 (Nissen, 1951, 2: 203), Houuttuyn contributed vol. 2 (1796): [8], 1-101, col. pls. 101-200, [4], and vol. 3 (1796): [6], 1-100, col. pls. 201-300, [4]. In his preface to vol. 2 he states that at the request of the publisher he agreed to continue this serial work in view of heavy commitments of Oskamp. Dutch descriptions were taken from the 'Natuurlyke Historie' (Merrill, 1938b: 300). After Houuttuyn's death, in 1798, Krauss prepared vols 4-6 in the same way, also adopting Houuttuyn's Dutch descriptions where differing from the Latin version (Krauss, 1800, Preface to vol. 4). In vols. 2 and 3 Houuttuyn apparently also contributed the sections on "Gebruik" (Usage), as indicated by references to "mijne Natuurlyke Historie" (my Natural History).

1813

Stoll, C., 1813. *Natuurlijke en naar het leven nauwkeurig gekleurde afbeeldingen en beschrijvingen der Spoken, Wandelende Bladen, Zabel-springhanen, Krekels, Trekspringhanen en Kakkerlakken. In alle vier deelen der wereld Europa, Asia, Afrika en Amerika, huishoudende. Bij een verzameld en Beschreven door Caspar Stoll' - Representation exactement colorée d'après nature des Spectres ou Phasmes, des Mantes, des Sauterelles, des Grillons, des Criquets et des Blattes. Qui se trouvent dans les quatre parties du monde. L'Europe, l'Asie, l'Afrique et l'Amérique; Rassemblées et Décrites par Caspar Stoll', 2 vols.: 1: [6], [1]-79, 25 col. pls.; 2: [6], [1]-28, [1]-42, [1]-8, [1]-14, 45 col. pls.— J. C. Sepp et fils, Amsterdam.*

Augmented and completed version of Stoll (1787-1790) 'Natuurlyke en naar 't leeven nauwkeurig gekleurde afbeeldingen en beschryvingen der Spookten [etc.]'. The contribution by Houuttuyn is discussed on p. 77 et seq. of the present paper.

3. Translations of major works with contributions by the translator

1751

Sharp, S. *Oordeelkundige aanmerkingen over de heelkunde in 't algemeen, en de behandeling der operatien in 't byzonder, benevens de instrumenten daar toe dienende; naar den Engelschen druk in 't Nederduitsch vertaald: [22], 1-508, [60], pls. I-II.— F. Houuttuyn, Amsteldam.*

With "Voorreden van den vertaler" (Preface by the translator, 13 unnn. p.). Although the name of the translator is not mentioned, Houuttuyn in his preface to the Dutch version of Platner's 'Handleiding tot de chirurgie of heelkonst' (see below) states to have translated Sharp's work. In the translator's preface he compares the contents of Sharp's 'A treatise on the operations of surgery', published in 1739, with those of more recent German and French medical texts. In the Dutch version he has incorporated a later work by Sharp, 'A critical enquiry into the present state of surgery', published in 1750, and taken account of publications or comments by other authors by making amendments or additions to Sharp's text, in footnotes between square brackets. He further added a "Bladwyzer" (Index, 19 unnn. p.) and a glossary of Latin terms (24 unnn. p.).

1753

Smith, R. *Volkomen samenstel der optica of gezigtkunde, behelzende eene gemeenzame, eene wiskonstige, eene werktuiglyke en eene natuurkundige verhandeling [etc.]. Vertaald door een liefhebber der wiskonst en natuurkunde, 2 vols. 1: [24], 1-488, pls. I-LXI; 2: [2], 489-778. [20], [2], pls. LXII-LXXXIV.— Isaak Tirion, Amsterdam.*

The translator of this work entitled 'A complete system of optics' (Cambridge, 1738) is indicated on the titlepage as "een liefhebber der Wiskonst en Natuurkunde" (an amateur of mathematics

and physics). In the printer's preface (2 unnumbered pages) he is referred to as "een Heer, niet minder in de Gronden der Wiskonst dan die der Natuurkunde ervaren" (a gentleman no less experienced in the basics of mathematics as of physics). In two footnotes (p. 354 and p. 435) to articles in the 'Aanhangzel' (Appendix) of Baker's 'Het mikroskoop gemakkelyk gemaakt' (1778, see below) reviewing the development of microscopes, Houttuyn refers to his translation of Smith's work and mentions having made an addition in square brackets on p. 642.

1756

Verney, G.J. du. Genees- en heilkundige verhandeling van alle de gebreken der beenederen, in 't Nederduitsch vertaald door Martinus Houttuyn, 2 vols. 1: [8], cxxxii, 1-385; 2: 1-424, [20].— Pieter Spriet en Zoon, Amsterdam.

This translation of 'Traité des maladies des os' (Paris, 1751) contains an "Opdragt" (Dedication, 2 unnumbered pages) by Petrus Camper appraising Houttuyn's skills as translator. The unsigned "Voorreden" (Preface, p. i-cxxxii) providing in over 130 pages a concise review of previous literature which was not covered by du Verney, most likely was added by Houttuyn.

Baker, H. Nuttig gebruik van het mikroskoop, of handleiding tot nieuwe waarneemingen omtrent de configuratiën en krystallen der zouten, de takschieting der metaalen, de vorming van de edele gesteenten, de koraalen, den barnsteen, enz. Waar by komt de beschouwing van veele te vooren onbekende water-diertjes en andere insekten; van schimmel-plantjes, kampernoelje-zaadjes; de vergiftige wapenen van den spinnekop en andere gedierten; de spuitjes in de zaaden der gewassen, enz. als ook een berigt van het mikroskoop, tot deeze waarneemingen gebruikt, dat bekwaam is om de wezentlyke grootte der voorwerpen, op eene zeer gemakkelyke wyze, naauwkeurig te bepalen, enz. In 't Engelsch beschreeven door Henry Baker; Hier agter is gevoegd de Natuurlyke historie van de polypen: [14], 1-466, [2], 469-498, [14], pls I-XVIII.— F. Houttuyn, Amsteldam.

Translation of Baker's 'The employment for the microscope' (London, 1753), with "Voorreden" (Preface, 8 unnumbered pages) signed "M. Houttuyn, den 12 December 1755", in which he mentions having made some additions and annotations, distinguished from the translated text by brackets. A 2nd Dutch edition published in 1770 by De Erven van F. Houttuyn, is identical to the first, including Houttuyn's preface of 1755. The attached 'Natuurlyke historie van de polypen' (p. 469-498, pl. XVIII) is a review by Houttuyn of contemporary literature on the natural history of polyps. See section 1.

1759

Keill, J. Korte schets van de ontleeding van des menschen lichaam [etc.]. Vierde druk, nagezien, verbeterd en met aanmerkingen verrykt door M. Houttuyn: [34], 1-496, [2].— Petrus Schouten, Amsterdam.

With "Nader berigt wegens deezen vierden druk" (Additional notice to this 4th edition, 4 unnumbered pages) signed "M. Houttuyn, 29 July 1759". This Dutch translation of Keill's 'Anatomy of the human body abridg'd' contains an anonymous notice from the translator and a preface by H. Ulhoorn, dated 1734. In the 'Nader berigt' Houttuyn mentions that having been requested to edit the existing translation, he noted that it was not fully adequate. Hence he consulted the English text, presumably the 13th edition (London, 1759) and clarified or improved the translation. In the last chapter he added footnotes. Although Houttuyn hence was not the translator of this work, he had a major involvement in the publication of the 4th Dutch edition.

1764-1765

Platner, J.Z. Handleiding tot de chirurgie of heilkunst, volgens het Hoogduitsch van den Heer J.Z. Platner; Met veele nieuwe aanmerkingen verrykt door M. Houttuyn,

Medicinae Doctor te Amsteldam, 2 vols.: 1 (1764): [28], 1-634; 2 (1765): [2], 1-460, [26], pls I-III.— F. Houuttuyn, Amsteldam.

With "Voorrede" (Preface, 12 unnn. p.) by Houuttuyn, including a translation of the prefaces to Platner's original Latin text of 1745 and to the German translation of 1748 by J.B. Bohmer. Houuttuyn explains how previously having translated the medical textbooks of Sharp and du Verney (see above), he choose to publish a Dutch edition of Platner's work as a general comprehensive text for the teaching of medical students and as a manual for practitioners. He mentions how he has augmented and updated Platner's work by incorporating new findings reported in literature since its publication. He also has added some critical comments, based on the opinion of contemporary medical practitioners or his own observations and experience. The extensive additions, mainly in footnotes, are entered in square brackets.

1772-1781

Seligmann, J.M. *Verzameling van uitlandsche en zeldzaame vogelen, benevens eenige vreemde dieren en plantgewassen: in 't Engelsch naauwkeurig beschreeven en naar 't leven met kleuren afgebeeld, door G. Edwards en M. Catesby: vervolgens, ten opzigt van de plaaten merkelyk verbeterd, in 't Hoogduitsch uitgegeven door J.M. Seligmann: thans in 't Nederduitsch vertaald en met aanhaalingen van andere autheuren verrijkt, door M. Houuttuyn, Medic. Doctor*, 5 vols.: 9 parts: 1 (1772): part I and II, [2], i-xvi, 1-40, 41-84, col. pls. I-L, LI-CII; 2 (1776): part III and IV, [2], 1-44, 45-108, [4], col. pls. I-L, LI - CXIV; 3 (1776): part V and VI, [2], 1-56, 57-118, col. pls. I-LII, LIII-CV; 4 (1776): part VII and VIII, [2], 1-56, 1-56, col. pls. I-L, LI-C; 5 (1781): part IX, 1-90, col. pls. I-LII.— J.C. Sepp, Amsterdam.

Vol. 1 contains an anonymous "Voorrede" (Preface, p. i-xiii), including a footnote referring to "onze bedenkingen in de Natuurlyke Historie" (our considerations in the 'Natuurlyke Historie'), identifying Houuttuyn as its author. It outlines the importance for the study of natural history of coloured pictures. Previous German and English publications with coloured pictures of birds are mentioned, with emphasis on the works of Edwards [*A natural history of birds*' (1743-1751) and '*Gleanings of Natural History*' (1758-1764)] and Catesby [*The Natural History of Carolina*' (1731-1743, 2nd ed. 1754)] (Balis, 1968: 42; Nissen, 1969: 89), and their incorporation into a German edition for which [J.M.] Seligmann produced the plates after the originals and [G.L.] Huth translated the text [*Sammlung verschiedener ausländischer und seltener Vögel*' (1749-1776), Balis, l.c.; Nissen, l.c.; Landwehr, 1976, Cat.: 186]. The Dutch edition is stated to contain the plates of the German edition, the text is translated from Huth's version, but where in doubt, verified against the English originals.

The text contains many comments by the translator, frequently referring to the 'Natuurlyke Historie'. They are added as footnotes, or in the text between square brackets. In the footnotes Houuttuyn also has added the generic and species names according to Linnaeus, for the birds as well as for the plants and the insects occasionally depicted on the plates, and also for the mammals, reptiles, amphibians and fishes, shown on separate plates. According to the preface this was done to enable the reader to connect the plates with the references to the work by Edwards and Catesby, provided by Linnaeus as well as other authors. Houuttuyn considers this to be the main importance of this collection of coloured plates because, he says, Linnaeus based most of his descriptions of foreign birds on these pictures. To each volume Houuttuyn also added an index of the Dutch names of the birds and of the plants depicted, while vol. 5 contains a general index of the Dutch names of all animals portrayed.

1773

Knorr, G. & J.E.I. Walch. *De natuurlyke historie der versteeningen, of uitvoerige afbeelding en beschryving van de versteende zaaken, die tot heden op den aard-*

bodem zyn ontdekt: aangevangen door Georg Wolfgang Knorr; vervolgd en omstandig beredeneerd door Johan Ernst Immanuel Walch. Uit het Hoog- in 't Nederduitsch vertaald door M. Houuttuyn, Medicinae Doctor, met verscheide aanmerkingen, 3 vols.: 1: [4], i-vii, [2], x-xiv, 1- 64, 57 col. and 1 uncol. pls.; 2: part I: [4], 1-184, 81 col. pls., part II: [4], 185-484, 50 col. pls.; 3: [4], 1-236, 84 col. pls.— J.C. Sepp, Amsterdam.

Translation of 'Lapides diluvii universalis testes. Sammlung von Merkwürdigkeiten' (Nuremberg 1750-1773) (Landwehr, 1976 Cat.: 120-121). Vol. 1 contains a "Voorrede" (Preface, p. i-vii) signed "Martinus Houuttuyn, 7 November 1772" in which Houuttuyn mentions to have taken on the translation about 5 years ago at the request of Sepp, in spite of his involvement with the 'Natuurlyke Historie'. The work was to be delivered in issues, requiring him at times to translate in a month over 30 pages of text. He further states having added remarks based on study of material from his own collection, and a "Korte Inhoud" (Brief Contents, p. ix-xiv) covering all volumes. His annotations, of which some are quite critical of the original text, are relatively few and brief, but more frequent in some sections, e.g. the fossil coralloids (vol. 2 (II): 185-254). They include references to contemporary studies, including his 'Natuurlyke Historie' or to his own observations. They are entered as footnotes in square brackets and marked by an asterisk.

1776

Anon. Afbeelding der Marmor Soorten, volgens hunne natuurlyke koleuren naauwkeurig afgebeeld, ook met bygevoegde Hollandsche, Hoogduitsche, Engelsche, Fransche en Latynsche benaamingen voorzien: [10], [42], 43-100 with 100 opposite col. pls., [3].— J.C. Sepp, Amsterdam.

Landwehr (1976, Cat.: 1) suggests that this publication is a translation from a German edition and that the prefaces in the five languages, each one leaf, may have been written by M. Houuttuyn. We should note, however, that Houuttuyn in the 'Natuurlyke Historie' (Part III, vol. 3, 1782: 55) referring to Sepp's publication, does not mention having been involved.

Ledermueller, M.F. Mikroskoopische vermaaklykheden, zo voor de oogen als voor den geest, behelzende de afbeeldingen van veelerley voorwerpen, zo van dierlyke lighaamen, als van planten en delfstoffen, die of geheel of gedeeltelyk ten naauwkeurigste onderzocht, en in sterke vergrooting met hunne natuurlyke kleuren afgebeeld, als ook omstandig beschreeven zijn [etc.]; thans aanmerkelyk vermeerderd door Adam Wolfgang Winterschmidt, 4 vols.: 1: [8], 1-78, col. pls. I-L; 2: [4], 1-88, col. pls. LI-C; 3: [6], 1-80, col. pls. I-L; 4: [4]. 1-58, [12], 24 discount. numb. col. pls.— De Erven van F. Houuttuyn, Amsterdam.

As noted by Landwehr (1976, Cat.: 450) this augmented Dutch version of 'Mikroskopische Gemueths- und Augenergoetzungen' (Nuremberg, 1759-1763) has annotations by the translator quoting or referring to Houuttuyn's 'Natuurlyke Historie' or Baker's 'Nuttig gebruik van het mikroskoop' (see above), edited and translated by Houuttuyn suggesting that he also may have translated this work. The references to the 'Natuurlyke Historie' are very detailed, including improvements or additions to Ledermueller's text. It seems more than likely to us that Houuttuyn translated the German text. It is remarkable, however, that in his preface to Baker's 'Het mikroskoop gemakkelijk gemaakt' (see below) referring to Ledermueller's work, Houuttuyn does not mention having been involved with its publication.

1778

Baker, H. Het mikroskoop gemakkelijk gemaakt, of gemeenzaame beschryving, van allerley werktuigen, die men gebruikt om zeer kleine diertjes en andere voorwerpen, klaar en duidelyk, vergroot zynde, te beschouwen; met al het gene daar toe

behoort: vervolgd met een berigt van de verbaazende ontdekkingen, die door middel van vergrootglazen gedaan zyn: weleer beschreeven door wylen Henrik Baker [etc.]. By deezen derden druk thans nagezien, verrykt met aantekeningen en vermeerderd met een aanhangzel, behelzende nieuwe waarneemingen en ontdekkingen, aanmerkingen op de voorige, inzonderheid omtrent de zaaddiertjes en 't menschelyk bloed: als ook een berigt van de verbetering der mikroskooopen tot deezen tyd toe en afbeeldingen van de voornaamste der laatst uitgevondene op koperen konstplaat: door Martinus Houttuyn: [2], 3-36, 1-496, [16], pls. I-XXVIII.— De Erven van F. Houttuyn, Amsterdam.

With "Voorrede" (Preface, p. 3-16) signed "M. Houttuyn, 20 Octobris 1777" and "Aanhangzel" (Attachment, p. 307-496) by Houttuyn. The main text (p. 1-304) consists of the translation of Bakkers 'The microscope made easy' (London, 1742) and is similar to that of two earlier Dutch editions published in 1744 and 1760 by Tirion in Amsterdam. The name of the translator was mentioned in neither of the three editions. However, on the title-page of a copy of the 1744 edition, on sale at Burgersdijk & Niermans, Leiden (23-24/11/1999) the printed text "uit het Engelsch vertaald" (translated from English) is followed by an inscription in ink: "door M. Huisinga M.D." We assume that the translation hence can be attributed to M[atthaeus] Huisinga, a medical doctor at Leiden. According to the preface to the 3rd edition Houttuyn has edited the text of the earlier editions, providing a few annotations mainly in the footnotes, all in square brackets and marked "H." The attachment contains 10 chapters (p. 307-312, 313-316, 316-323, 324-329, 329-351, 368-382, 382-387, 388-414, 458-477, 478-483) consisting of translations by Houttuyn of contemporary publications about microscopical techniques or observations. In five additional chapters Houttuyn reviews the subject and reports his own microscopical observations (See section 1). A detailed index (15 unnumbered pages) covers the contents of Baker's translated text and Houttuyn's appendix.

1784

Faujas de Saint-Fond. Beschrijving der proefneemingen met konstige lugtbollen, die in 't voorleeden jaar, meestendeels te Parys, opgelaten zyn vervolgd met al het gene, zo tot het maaken der aërostatische machinen, als tot derzelve vulling, 't zy met vuurdamp of met ontvlambaare lugt, betrekking heeft en de nuttigheden, die er van te verwachten zyn, wanneer zy nader tot volmaaktheid worden gebragt; in 't Fransch beschreeven en verzameld door den heer Faujas de Saint-Fond; in 't Nederduitsch vertaald en met eenige aantekeningen verrijkt door Martinus Houttuyn: xx, [4], 1-222, 4 unnumbered pages.— Jacobus van der Burgh en Zoon, Amsterdam.

Translation of 'Description des expériences de la machine aérostatique de MM. de Montgolfier [etc.]' (Paris, 1783). Preceded by an unsigned "Voorrede" (Preface, p. iii-xx) with a last sentence specifying that additions have been inserted in square brackets, characteristic for Houttuyn. The author briefly summarizes historical aspects of man's endeavours to become airborne and critically reviews contemporary Dutch experiments and publications on the subject.

Faujas de Saint-Fond. Vervolg der proefneemingen met konstige lugtbollen, behelzende een omstandig berigt van verscheide lugtreizen met derzelve gedaan; en verder eenige natuurkundige waarneemingen, ten dien opzigte; als ook nieuwe manieren, om de aërostatische machinen te vullen; om de ontvlambaare lugt daar toe te bekomen; eene vernis te bereiden om ze te bestryken; derzelve te bestuuren in de lugt, en de gedagten van de Akademie der Weetenschappen van Parys, dienaangaande, in 't algemeen; in 't Fransch beschreeven en verzameld door den heer Faujas de Saint-Fond; in 't Nederduitsch vertaald en met eenige aantekeningen verrijkt door den heer Martinus Houttuyn [etc.]: xxxii, [8], 1-230, 5 unnumbered pages.— Jacobus van der Burgh en Zoon, Amsterdam.

Translation of 'Premier suite de la description des expériences aérostatiques [etc.]' (Paris, 1784) about the experiments with airborne balloons. Unsigned "Voorrede" (Preface, p. iii-xxxii), evidently by Houuttuyn specifying that he has abbreviated the original work in places and not translated the French text literally. He also discusses other Dutch publications on the subject, and deals at length with critical comments on his preface and additions to the previous work. Additions to the text are inserted in square brackets.

1786

Thunberg, C.P. Aanmerkingen over de kaneel, op Ceylon, gemaakt door C.P. Thunberg; vertaald en met eenige aantekeningen vermeerderd door M. Houuttuyn. Verh. Zeeuwsch Genootsch. Wetensch. Vlissingen, 12: 296-312.

Paper by Thunberg translated, augmented and presented by Houuttuyn to the Zeeuwsch Genootschap van Wetenschappen in Vlissingen. At the occasion, Houuttuyn also proposed Thunberg as member of the 'Genootschap' (Minutes of meeting of 30 August 1785. In: Arch. Koninkl. Zeeuwsch Genootsch. Wetensch. Inv. Nr. 5: 238).

4. Translations in the 'Uitgezogte Verhandelingen'

1757

Crusio, C. Beschryving van eene ongewoone ziekte der huid en derzelver geneezing.— Uitgez. Verh. 1: 84-97. Annotated.

Mazeas, Abt. Waarneemingen omtrent de koleuren, die door de wryving van platte en doorschynende oppervlakten, tegen elkander, worden voortgebragt.— Uitgez. Verh. 1: 104-126.

Proefneemingen aangaande het gebruik van de Eiken-zwam, in het stempen der bloedstortingen: als

1. Sharp, S. Een verhaal van den uitslag der proefneemingen, met de zwam gedaan bij de afzetting der beenen van twee vrouwspersonen, in Guy's-Hospitaal te Londen.— Uitgez. Verh. 1: 160-162.

2. Warner, J. Beschryving van een geval, raakende de uitwerkingen van de Eiken-zwam, in het stempen van bloedstortingen.— Uitgez. Verh. 1: 163-166.

3. [Warner, J.] Kort berigt der uitwerkingen van de Eiken-zwam; met eenige Verklaring van de manier, hoe dezelve op de bloedvaten werkt.— Uitgez. Verh. 1: 167-173.

4. Watson, W. Waarneemingen, om te bepalen, welk een soort van plant de zwam zy.— Uitgez. Verh. 1: 174-176.

Pott, (-). Scheikundig onderzoek der eigenschappen van 't vlugge zuure zout van den barnsteen.— Uitgez. Verh. 1: 223-259. Annotated.

Sreiberus, J.F. Ontleed- en geneeskundige waarnemingen.— Uitgez. Verh. 1: 281-296. Annotated.

Sharp, S. Beschryving van eene nieuwe manier, om het hoornvlies van 't oog te openen, tot uithaaling van het krystallyne vogt.— Uitgez. Verh. 1: 297-299.

Whytt, R. Vertoog over de verschillendheid der ademhaaling en beweeging van het hart, in slaapende en waakende menschen.— Uitgez. Verh. 1: 313-323. Annotated.

Fournier, (-). Waarneemingen over de schemerblindheid, genaamd Heemeralopia.— Uitgez. Verh. 1: 481-487. Annotated.

Watson, W. Nader berigt, welk eene plant het zy, daar de zwam, die men tot bloedstemping thans gebruikt, van bereid wordt.— Uitgez. Verh. 1: 488-490.

- Haller, A. van. Nieuwe proefneemingen omtrent de gevoeligheid der lichaamsdeelen; en de beweging der hersenen, met die van de ademhaaling overeenkomstig.— Uitgez. Verh. 1: 505-526. Annotated.
- Darlue, (-). Waarnemingen over de toevallen, veroorzaakt door het byten van eene dolle wolvin in verscheide personen.— Uitgez. Verh. 1: 527-550. Annotated.
- Nugent, C. Voorbeeld van eene gelukkige geneezing der watervrees in een vrouwspersoon, die van een dollen hond was gebeeten.— Uitgez. Verh. 1: 551-580. Annotated.
- Ekstroom, D. Beschryving van een nieuw geographisch werktuig.— Uitgez. Verh. 2: 35-60. Annotated.
- [Low, J.] Konst om de otters levendig te vangen, tam te maaken en zo af te rigten, dat zy visch aanbrengen.— Uitgez. Verh. 2: 61-69. Annotated.
- Lieutaud, (-). Berigt van eene zeldzaame kwaal der maag, benevens eenige aanmerkingen over 't braaken en de grootte der milt.— Uitgez. Verh. 2: 81-97. Annotated.
- Haller, A. van. Proeven aangaande de uitwerkingen der aderlaating.— Uitgez. Verh. 2: 175-184. Digest.
- Scheffer, H.Th. Onderzoek wat de stoffe zy, daar het Oostindisch porselein van gemaakt wordt.— Uitgez. Verh. 2: 227-232.
- Anon. Beschryving van de uitwerkingen eenes donderslags, gevallen in de kerk van 't dorp Alfwa in Gothland.— Uitgez. Verh. 2: 233-237. Annotated.
- Henry, (-). Waarneeming, aangaande een man, die van den donder was getroffen.— Uitgez. Verh. 2: 238-241. Annotated.
- Boucher, (-). Waarneemingen omtrent de galsteen en bezoars.— Uitgez. Verh. 2: 291-311. Annotated.
- Eller, (-). Onderzoek aangaande het voorgewende gevaar des gebruik van koperen vaatwerk in de keukens.— Uitgez. Verh. 2: 312-334. Annotated.
- Verscheide nieuwe waarneemingen over de kinderpokjes, in Zwitserland, Sweeden, Engeland en Vrankrijk: als
1. Haller, A. van. Beschryving der kinderpokjes, die in 't jaar 1735 zo menigvuldig waren.— Uitgez. Verh. 2: 335-347. Annotated.
 2. Rosen, N. Eene manier om kwaade kinderpokjes voor te komen.— Uitgez. Verh. 2: 348-349. Annotated.
 3. Baily, (-). Over 't gebruik van kina in de kinderpokjes.— Uitgez. Verh. 2: 350-355.
 4. Varnier, (-). Vertoog over eenige middelen tot herstelling in het allerslimste soort van kinderpokjes.— Uitgez. Verh. 2: 355-366.
- Waiz, (-). Onderzoek der oorzaak, waarom het water uit den Wester-Ocean of de Spaansche Zee, door de Straat van Gibraltar altyd inwaards stroomt, naar de Middellandsche Zee.— Uitgez. Verh. 2: 367-398. Annotated.
- Vullyamoz, (-). Nieuwe scheikundige waarneemingen, omtrent de manier van bereiding, de eigenschappen en 't gebruik, van de suiker van melk.— Uitgez. Verh. 2: 542-555. Annotated.
- Zuingerus, F. Geneeskundig berigt van een geweldig lachen, tegen wil en dank, waar op de witte en roode purperkoorts volgde.— Uitgez. Verh. 2: 556-560.
- Zetzel, P. Proefneemingen omtrent de uitwerkingen der elektrisiteit op verscheide lichaamskwaalen.— Uitgez. Verh. 2: 561-568. Annotated.

Tronchin, T. Verhandeling over het kolyk van Poitou.— Uitzgez. Verh. 2: 589-612. Digest.

1758

Bonnet, (-). Proefneemingen omtrent het groeijen der planten, in andere stoffen dan de aarde.— Uitzgez. Verh. 3: 36-75. Digest from a letter.

Verscheide nieuwe berigten, aangaande de in-oculatie of in-enting der kinderpokjes: als

1. Porter, J. Antwoord op een vraag van den heer Maty, Med. Dr noopens den tegenwoordigen staat van de in-enting in de Oostersche landen.— Uitzgez. Verh. 3: 76-78.

2. [Porter, J.] Nader brief van den zelfden Heer Ambassadeur, over 't zelfde onderwerp.— Uitzgez. Verh. 3: 79.

3. Bonnet, (-). Over 't succes der in-enting te Geneve.— Uitzgez. Verh. 3: 80. Digest from a letter to Dr Clephane

4. Apples, J. d'. Genees- en heekundig berigt over de in-oculatie der kinderpokjes; te Lausanne gepraktiseerd.— Uitzgez. Verh. 3: 81-85. Annotated.

5. Hosty, (-). Waarneemingen omtrent de wonderbaare voordeeligheid, waar mede denzelve te Londen wordt geoefend.— Uitzgez. Verh. 3: 86-95. Annotated.

6. [Hosty, (-)]. Verdere aanmerkingen en onderzoek van dien heer deswegens.— Uitzgez. Verh. 3: 96-99. Annotated.

7. Hadow, (-). Brief aan Doktor Pringle, over zyne manier van in-enting der kinderpokjes.— Uitzgez. Verh. 3: 100-102.

8. Anon. Berigt van het getal dergenen, die in het hospitaal der kinderpokjes, te Londen, daar door genezen zyn.— Uitzgez. Verh. 3: 103-104.

Daviel, (-). Verhandeling over de mogelykheid der geneezing van de kankreuzige gezwollen, aan de oogleden, de neus, den grooten hoek van 't oog, en de nabuurige deelen.— Uitzgez. Verh. 3: 124-137. Digest.

Venel, (-). Scheikundig onderzoek der bronwateren van Seltz.— Uitzgez. Verh. 3: 145-173. Annotated.

Haller, A. van. Waarneemingen over de oorzaak des doods in de drenkelingen.— Uitzgez. Verh. 3: 174-180.

Klerck, K. Aanmerkingen over het vangen en bewaaren der insekten.— Uitzgez. Verh. 3: 228-231. Annotated.

Zetzel, P. Aanmerkingen over de lamheid, en derzelve geneezing door middel van het elektrizeeren.— Uitzgez. Verh. 3: 262-267.

Hamel, (-) du. Over de vorming der beenderen in de dieren en van het hout in de boomen.— Uitzgez. Verh. 3: 271-279. Annotated.

Hales, St. Beschryving eener gemakkelijke manier tot het maaken van gest.— Uitzgez. Verh. 3: 279-280. Annotated.

Anon. Berigt van de proeven, die in Vrankryk genomen zyn omtrent een nieuw soort van kanonstukken.— Uitzgez. Verh. 3: 281-284.

Bonnet, (-). Natuurkundige aanmerkingen over den Lintworm.— Uitzgez. Verh. 3: 309-348. Annotated.

Hamel, (-) du. Uitztrekzel eener verhandeling over de bewaaring der graanen, inzonderheid de tarwe.— Uitzgez. Verh. 3: 349-362. Digest.

- Anon. Onderrigting om cyder of appeldrank te maaken, te zuiveren en goed te houden.— Uitz. Verh. 3: 363-370. Annotated.
- Ravaton, (-). Vertoog over de nuttigheid der afzetting van het scheenbeen naby de enklaauwen, wegens gebreken van den voet, en over eene laars van nieuwe uitvinding.— Uitz. Verh. 3: 413-422. Annotated.
- Hales, (-). Middel om het buskruid, zonder vuur, te droogen en droog te bewaaren, tot voorkoming van het springen der stooven van de kruidmolens.— Uitz. Verh. 3: 423-432. Annotated digest.
- Varnier, (-). Waarneemingen over de zwarte ziekte.— Uitz. Verh. 3: 433-446. Annotated.
- Louis, (-). Aanmerkingen over de verscheide soorten van wryvingen en de uitwerking derzelve.— Uitz. Verh. 3: 447-454. Annotated.
- Caylus, Graaf van. Beschryving eener byzondere manier van schilderen in navolging der ouden; met aanmerkingen daaromtrent.— Uitz. Verh. 3: 455-459. Annotated.
- Anon. Manier der bereiding van het Spaansch wit of witzel, in de steengroeven by Orleans.— Uitz. Verh. 3: 460-463. Annotated.

1759

- Rouelle, (-). Uittrekzel eener verhandeling van den heer Rouelle over het balsemen der lyken by de Egyptenaaren.— Uitz. Verh. 4: 1-21. Digest.
- Whytt, R. Aanmerkingen over de verscheiderley sterkte van verschillend kalkwater.— Uitz. Verh. 4: 22-35.
- Clozier, (-). Verhaal der ontdekkingen van een versteende boomstam, in 't gebergte omtrent Estampes, in Vrankryk.— Uitz. Verh. 4: 36-48. Annotated.
- Montamy, (-) de. Middelen om het goud te behouden, dat tot verguldsel is gebruikt geweest.— Uitz. Verh. 4: 97-108. Annotated.
- Herissant, (-). Waarneemingen over de ingewanden van den koekoek.— Uitz. Verh. 4: 109-118.
- Wathen, J. Een nieuwe handgreep tot herstelling van 't gehoor.— Uitz. Verh. 4: 130-142. Annotated.
- [Marechal, den Zoon]. Zeldzaam berigt van een hondje, dat naar een Proquer geleek, en een meisje dat de gedaante had van een aap.— Uitz. Verh. 4: 143-144.
- Berryat, (-). Vertoog over de nuttigheid der waarneemingen met den barometer, in de praktyk der geneeskunde.— Uitz. Verh. 4: 149-165. Annotated.
- Demours, (-). Beschryving van het werktuiglyk gestel, dienende tot de beweeging des oogappels etc.— Uitz. Verh. 4: 166-186.
- Dalibard, (-). Waarneemingen over de reuk der bloemen.— Uitz. Verh. 4: 187-196. Annotated.
- Réaumur, (-) de. Beschryving van het insekt, genaamd Leeuw-worm.— Uitz. Verh. 4: 197-228. Annotated.
- [Kahler, M]. Uittrekzel uit een brief, over een nieuw soort van water-polypen, die steenen uitknagen.— Uitz. Verh. 4: 229-241. Annotated digest.
- [Grant, W]. Berigt wegens het paaren en voortteelen van de zalm.— Uitz. Verh. 4: 236-241. Annotated digest from a letter to A. van Haller.
- Tilloloy, (-). Verhandeling over de traanfistel, waar in de regte manier van derzelve geneezing voorgesteld wordt.— Uitz. Verh. 4: 246-254.

- Mellet, (-). Onderzoek naar de oorzaak der vlaagen van pyn, tegen de tyd der verlossinge.— *Uitgez. Verh.* 4: 255-269.
- Lorry, (-). Proefneemingen over de uitwerkingen van het opium.— *Uitgez. Verh.* 4: 270-283.
- Morel, (-). Byzonderheden, in 't ontleeden van menschelyke lighaamen waargenomen.— *Uitgez. Verh.* 4: 382-391.
- Perqueult, (-). Waarneeming van eene been-plaat in de borst.— *Uitgez. Verh.* 4: 392-394.
- Moubllet, (-). Zeldzaame toevallen van eene buikwonde.— *Uitgez. Verh.* 4: 395-408.
- Riviere, (-) de la. Aanmerkingen over de bereiding van 't zogenaamde Eau de Luce.— *Uitgez. Verh.* 4: 409-417.
- Betbeder, (-). Brief aan den heer Boyer; dienende tot verklaring van zyne manier, om het Eau de Luce te bereiden zonder middelvoigt.— *Uitgez. Verh.* 4: 418-422.
- Gleditsch, (-). Onderrigting, hoe verscheide inlandsche planten tot leertouwen gebruikt kunnen worden, om de bast van 't eikenhout te bespaaren.— *Uitgez. Verh.* 4: 423-446. Annotated.
- Marrigues, (-). Waarneeming over de braakverwekkende kragt van de tabak.— *Uitgez. Verh.* 4: 447-450.
- Anon. Beschryving van den roofvogel, genaamd Buizert, die door den heer Réaumur tot zyne proefneemingen was gebruikt.— *Uitgez. Verh.* 4: 477-482. Annotated.
- [Pringle, (-)]. De uitwerkingen van zeep en kalkwater tegen den steen, aangetoond in 't geval van wylen den Hoog Ed. Heer Horatio Walpole.— *Uitgez. Verh.* 4: 542-557. Annotated.
- Whytt, (-). Beredeneerde aanmerkingen daar omtrent; in een brief aan Dr Pringle, tot antwoord op deszelfs berigt van de byzonderheden, die by de opening in het lyk van zyne lordschap waargenomen werden.— *Uitgez. Verh.* 4: 558-573. Annotated.
- Salerne, (-). Geneezing van een Bekkeneel-breuk met zonderlinge omstandigheden vergezeld. — *Uitgez. Verh.* 4: 597-599.
- Lajard, D.P. De nuttigheid van de in-enting der vee-ziekte aangetoond.— *Uitgez. Verh.* 4: 600-614. Annotated.
- Peissonel, J.A. Waarneeming omtrent een kleine doch zonderlinge aardbeving, welke aanleiding kan geeven tot kennis der oorzaak van groote en geweldige, die geheele landschappen en steden verwoesten.— *Uitgez. Verh.* 4: 615-619.
- Trembley, A. Verscheide byzonderheden, raakende de diertjes der koraalgewassen en andere deelen der natuurlijke historie.— *Uitgez. Verh.* 4: 620-626. Annotated.
- Peissonel, J.A. Nieuwe ontdekkingen omtrent de wormen, die in sponsen huisvesten.— *Uitgez. Verh.* 4: 627-632.
- [Chapman, W.] Berigt hoe men, met hout-asch, versch water kan destilleeren van zee-water.— *Uitgez. Verh.* 4: 633-638.

1760

- [Pultney, R.] Eenige waarneemingen omtrent den slaap der planten, benevens een berigt van die eigenschap, welke van den heer Linnaeus genoemd wordt, het waaken der bloemen, met een optelling van verscheide planten, die zulks onderworpen zyn.— *Uitgez. Verh.* 5: 1-17. Annotated.
- Whytt, R. De nuttigheid van blaarpleisters of Spaansche vliegen, tot vermindering der

- snelheid van de pols, in borst-kwaalen.— Uitzgez. Verh. 5: 77-91. Annotated.
- Anon. Nader proefneemingen omtrent de uitwerkingen van het elektriseeren op de lamheid en andere lighaamskwaalen.— Uitzgez. Verh. 5: 92-106. Annotated translation, not signed but referring to earlier translations and a postscript by Houuttuyn on the subject (Uitzgez. Verh. 2: 561-565; 3: 262-267; 268-270).
- Anon. Onderzoek naar den tyd van het ophouden der vrugbaarheid in de vrouws-persoonen.— Uitzgez. Verh. 5: 107-111. Annotated.
- Robertson, J. Waarneeming omtrent de lighaamelyke zwaarte van een levendig mensch.— Uitzgez. Verh. 5: 112-118.
- Bonnet, (-). Berigt wegens het zuure vogt, 't welk de Groote Rups van den Wilgenboom met een gevorkten staart, uit haar lighaam spuit.— Uitzgez. Verh. 5: 226-239. Annotated.
- [Geer, (-) de. Waarneeming omtrent de gemelde rups, en beschryving der deelen, die tot het uitspuiten van derzelve zuur vogt dienen.]— Uitzgez. Verh. 5: 239-255. Annotated.
- Geer, (-) de. Waarneeming over de plant- of boomluizen, en in 't byzonder omtrent derzelve paaring.— Uitzgez. Verh. 5: 255-262.
- Wright, E. Proefneeming tot bewys, dat het zout van staal niet in de chylvaten doorgaat.— Uitzgez. Verh. 5: 263-271.
- Warner, J. Aanmerkelyk voorbeeld van vier ruuwe steenen, gevonden in eens menschen blaas, en gelukkig daar uitgehaald door de lateraale manier van steensnyding.— Uitzgez. Verh. 5: 272-279. Annotated.
- Marteau de Grandvilliers, (-). Waarneeming van doodelyke gevolgen uit het inslokken van pruim- en krieke-steenen.— Uitzgez. Verh. 5: 280-289. Annotated.
- Anon. Aanmerkingen over de hand van een lyk, meer dan honderd jaaren begraven geweest, die groen was en bleef.— Uitzgez. Verh. 5: 290-292.
- Geoffroy, (-). Vertoog over het werktuig van 't gehoor in de kruipende dieren en in eenige visschen.— Uitzgez. Verh. 5: 297-350.
- Arderon, W. Berigt hoe men de magneetische kragt kan geeven aan geel koper.— Uitzgez. Verh. 5: 417-421. Digest from a letter to Henrt Baker.
- Roger, Abt. Vertoog over de Tuinierkonst en in 't byzonder over de manier om de Persik-boomen zodanig te behandelen, dat zy veel meer vrugt geeven dan gewoonlyk.— Uitzgez. Verh. 5: 107-111. Annotated.
- Eller, (-). Proefneemingen, waar uit blykt, dat men bloed en andere vogten, verscheide jaaren, zonder bederf, in 't lugtledige bewaaren kan.— Uitzgez. Verh. 5: 504-521. Annotated.
- Anon. Onderzoek of de spraak den mensch alleen eigen zy, dan of de beesten ook een soort van spraak hebben.— Uitzgez. Verh. 5: 522-529.
- Whytt, R. Waarneemingen omtrent de steenbreekende kragt der Carlsbad-wateren in Boheme, met die van kalkwater en Spaansche zeep vergeleeken.— Uitzgez. Verh. 5: 530-537.
- Peyssonel, J.A. Waarneemingen omtrent de purper-slak.— Uitzgez. Verh. 5: 538-545.
- Miles, J. Eenige byzonderheden, raakende de Carlsbad-wateren in Boheme.— Uitzgez. Verh. 5: 546-553.
- Anon. Berigt van de uitvinding van een nieuw soort van verrekykers met zeven glazen.— Uitzgez. Verh. 5: 554-563. Annotated.

Lantingshausen, (-). Berigt hoe de aard-appelen in den Elsz, Lotharingen en de Paltz geteeld, en zo voor het vee als van de menschen gebruikt worden, tot het bakken van brood, het stookken van jenever, het maaken van styfzel, haitpoeijer enz.— Uitgez. Verh. 5: 565-580. Annotated.

1761

Braun, J.A. Vertoog over het bevrozen en styf worden van het kwikzilver, in de konstig verkreegene koude.— Uitgez. Verh. 6: 74-115. Annotated.

Wilson, B. Elektriikale proefneemingen, omtrent de steen die Tourmalin of Aschtrekker genoemd wordt.— Uitgez. Verh. 6: 121-148. Annotated.

Anon. Verhaal van de opkomst en vordering der tuinier-konst te Montreuil.— Uitgez. Verh. 6: 149-154. Annotated.

Wilson, B. Vervolg der elektriikale proefneemingen met den Tourmalin of Aschtrekker.— Uitgez. Verh. 6: 200-219. Annotated.

Pringle, J. Verscheide berigten aangaande een vuurbal, die zig, in 't jaar 1758, in Engeland verstoond heeft, by een verzameld, en met aanmerkingen over de vorming van zodanige verschynzelen verrykt.— Uitgez. Verh. 6: 220-259. Annotated.

[Trulland, (-)]. Nieuwe manier om door konst magneeten te maaken, die van zeer groote kragt zyn, zonder behulp van den natuurlyken zeilsteen.— Uitgez. Verh. 6: 266-276. Annotated.

Godeheu de Riville, (-). Vertoog over 't ryp maaken der vygen in de Levant. — Uitgez. Verh. 6: 277-292. Annotated.

Alembert, (-) d'. De rekening der kansen toegepast op de in-enting der kinderpokjes.— Uitgez. Verh. 6: 293-305. Annotated digest.

Block, (-). van den. Waarneemingen omtrent het inwendig gebruik der onlangs aangepreezen middelen tegen de kanker in 't borst.— Uitgez. Verh. 6: 315-329. Annotated.

Marteau, (-). Berigt van de geneezing van een kanker in 't borst door Belladonna, met een nieuwe manier om dit middel te bereiden.— Uitgez. Verh. 6: 330-348. Annotated.

[Marteau, (-)]. Verhaal van de goede uitwerkingen der Scheerling of Dolle Kervel in de klierverhardingen.— Uitgez. Verh. 6: 349-354. Annotated.

Guettard, (-). De oorsprong der lely- en sterre-steenen, als ook die der rader- of rol-steenen. — Uitgez. Verh. 6: 389-406. Annotated.

Roy, (-) le. Waarneemingen omtrent het licht, 't welk het zeewater by nacht uitgeeft.— Uitgez. Verh. 6: 407-427. Annotated.

Macquer, (-). Aanmerkingen omtrent een nieuwe manier van de metaalen te ontbinden.— Uitgez. Verh. 6: 428-444.

Anon. Bedenkingen omtrent de verandering van de miswyzing van 't kompas, en derzelver gesteldheid over den geheelen aardkloot.— Uitgez. Verh. 6: 444-453. Annotated.

Levret, (-). Vertoog over de manier om de kraamvrouwen te verlossen van de nageboorte, en de voorzigtigheden, die daar in, volgens de verschillende omstandigheden, worden vereischt.— Uitgez. Verh. 6: 471-498. Annotated.

Tour, (-) du. Verklaaring van een voorstel der gezigtkunde: hoe het bykomt, dat men, met de beide oogen te gelyk, de voorwerpen enkel ziet.— Uitgez. Verh. 6: 543-572.

1762

- Wright, E. Bedenkingen over den oorsprong van de versteende schulpen en dergelyke delfstoffen.— Uitgez. Verh. 7: 101-115. Digest from a letter to P. Collinson.
- De Baux, (-). Over het getal der genen, wien de kinderpokjes in de Provence zijn ingeënt, benevens eenige aanmerkingen over de in-enting der bejaarde menschen.— Uitgez. Verh. 7: 181-189.
- Godeheu de Riville, (-). Vertoog over het vuuren der zee.— Uitgez. Verh. 7: 255-270. Annotated.
- Ehret, G.D. Waarneemingen omtrent den Saffaphras-boom, en de kenmerken van deszelfs bloemen; met een byvoegsel en aanmerkingen omtrent de vrugt door den heer C.J. Trew.— Uitgez. Verh. 7: 364-372. Annotated.
- Pfan, M.G. Waarneemingen omtrent den doodelyken waasem van gloeiende kolen, met een byvoegsel en eenige aanmerkingen van den heer C.J. Trew.— Uitgez. Verh. 7: 393-417.
- Hasselquist, (-). Beschryving van de manier, op welke het armoniak-zout in Egypte gemaakt wordt.— Uitgez. Verh. 7: 418-421.
- Chappe d'Auteroche, (-) Vertoog noopens de verschyninge van Venus in de zon benevens eenige andere sterrekundige waarneemingen in den Jaare 1761 gedaan te Tobolsk in Siberie.— Uitgez. Verh. 7: 422-454. Postscript with amendment.
- Himsel, (-). Nader berigt aangaande de koude door konst gemaakt; en de bevrozing van 't kwikzilver te Petersburg.— Uitgez. Verhand. 7: 551- 561. Annotated.
- Romieu, (-). Vertoog over een nieuwlings ontdekte takschieting van de Kamfer, en eenige andere eigenschappen van die drogerye.— Uitgez. Verh. 7: 562-578. Annotated.
- Albrecht, J.S. Waarneemingen omtrent de oorzaak en geneesmiddelen van de runder-ziekte. — Uitgez. Verh. 7: 579-595.

1763

- Menghini, V. Berigt van een menigte van proefneemingen met de kamfer, op veelerley dieren in 't werk gesteld.— Uitgez. Verh. 8: 1-42. Annotated.
- Symmer, R. Nieuwe waarneemingen omtrent de elektriciteit van het menschelyke lighaam, en de dierlyke zelfstandigheden, zyde en wol.— Uitgez. Verh. 8: 67-94. Annotated.
- Anon. Waarneeming omtrent het broeijen en verbranden der wollen stoffen, voor dat zy zyn schoon gemaakt.— Uitgez. Verh. 8: 95-98.
- Anon. Een zonderling middel tot brandblussching, als men geen water heeft.— Uitgez. Verh. 8: 99-100. Annotated.
- [Lardillon, (-)]. Voorbeeld van een zeer langduurige onthouding van spyze, in een vrouwspersoon.— Uitgez. Verh. 8: 123-128. Annotated.
- Ovelguun, R.F. Verscheide middelen tegen de kies- of tandpyn, benevens eenige waarneemingen omtrent het gebruik en misbruik van de tabak.— Uitgez. Verh. 8: 129-141. Annotated.
- Brisson, (-). Waarneemingen omtrent de koude van deezen winter in Parys, gedaan in 't Kollegie van Navarre.— Uitgez. Verh. 8: 155-158. Annotated translation of letter to Houuttuyn.
- Haller, A. van. Verdediging tegen de zwaarigheden van den heer Ant. de Haen,

- omtrent het stelzel van de aandoenlykheid en gevoeligheid der lichaamsdeelen.—
Uitgez. Verh. 8: 165-195. Annotated.
- Bourgelat, (-). Onderzoek naar eenige ziekten der paarden, afhankelijk van wormen,
mitsgaders de middelen tot geneezing.— Uitgez. Verh. 8: 196-235. Annotated.
- Chaulnes, Hertog van. Waarneemingen omtrent eenige proeven uit de geneeskunde.—
Uitgez. Verh. 8: 236-252.
- Anon. Berigt van eenige byzonderheden raakende een olifant, die eenige jaaren te
Napels heeft geleefd.— Uitgez. Verh. 8: 253-262. Annotated.
- Roux, (-). Zonderlinge uitwerkingen van den waasem der mieren.— Uitgez. Verh. 8:
262-266. Annotated.
- [Roux, (-)]. Nieuwe manier, om de bereiding van staal, die men Crocus Martis noemt,
te maaken.— Uitgez. Verh. 8: 267-274.
- [Schober (-)]. Berigt aangaande de mynen van steenzout, die er by Krakaw in Poolen
zyn.— Uitgez. Verh. 8: 275-284. Annotated.
- Bouguer (-). Zaakelyke inhoud van twee vertoogen, over het regeeren der schepen in
de zeilagie.— Uitgez. Verh. 8: 285-314. Annotated digest.
- Andree, J. Aanmerkingen op de verhandeling van Dr Storck, over de kragten van de
Cicura of Dolle Kervel, tot geneezing van de kanker.— Uitgez. Verh. 8: 321-332.
Annotated digest.
- Cat, (-) le. Gelukkige wegneeming of extirpatie van een verzworeen kanker, met wild
vleesch en verhardingen.— Uitgez. Verh. 8: 333-339. Annotated.
- Mauchart, Burch. D. Bedenkingen over de blindheid van Tobias, derzelve oorzaaken
en geneezing.— Uitgez. Verh. 8: 340-366. Annotated.
- Vogel, R.A. Praktikaal samenstel der mineraalen of aard- en bergstoffen.— Uitgez.
Verh. 8: 387-404. Annotated.
- Schmidt, H.W. Beschryving van de Spaansche souda en derzelve nuttigheid, zo in de
genees- en scheikunde, als tot andere gebruiken, met aanmerkingen van Dr Kar.
Lod. Nenenhahn.— Uitgez. Verh. 8: 405-443. Annotated.
- Everhard, J.P. Verhandeling over de kleur der lugt.— Uitgez. Verh. 8: 444-476. Anno-
tated.
- Anon. Levensbeschryving van den vermaarden Cassini, heer van Thury, enz.— Uitgez.
Verh. 8: 481-505.
- Pihl, J. Berigt wegens een leevende pad, welke men in Gothland, diep in steen, gevon-
den heeft, en bedenkingen over de beddingen van steen en aarde, die aldaar zyn,
benevens den oorsprong van den Gothlandschen steen.— Uitgez. Verh. 8: 506-517.
- Schuster, G. Waarneemingen omtrent de zekerheid van de kragt en werking der
geneesmiddelen in zekere byzondere ziekten.— Uitgez. Verh. 8: 518-543.
- Philip, (-). Aanmerkingen over 't inwendig gebruik van vergiftige kruiden, waar in
wordt aangetoond, dat zulks geen nieuwe zaak zy.— Uitgez. Verh. 8: 544-556.
- Planchon, (-). De schadelyke uitwerkingen van 't zaad van Bilsenkruid.— Uitgez.
Verh. 8: 557-564.
- Saint Martin, (-) de. De kwaade gevolgen van het eeten der besien van 't kruid ge-
naamd Belladonna, in plaats van zwarte aalbessen.— Uitgez. Verh. 8: 565-572.
Annotated.
- Agasson, (-). De gevaarlykheid van 't inwendig gebruik der Cicuta of Dolle Kervel.—
Uitgez. Verh. 8: 573-576. Annotated.

- Pibrac, (-). Het misbruik van de hechtingen der wonden in de heelkonst.— Uitgez. Verh. 8: 577-595. Annotated.
- Darwin, E. Een ongewoon geval van eene bloedspuwing.— Uitgez. Verh. 8: 600-604.

1764

- Hasselquist, (-). Natuurkundige waarneemingen in en omstreeks Smyrna, in klein Asie.— Uitgez. Verh. 9: 1-26. Annotated.
- Bonnet, C. Wederlegging der stellingen van den heer de Buffon omtrent de verandering der insekten en den oorsprong der wormen in de kinderen.— Uitgez. Verh. 9: 27-40. Annotated.
- Ramstrom, C.L. De afhankelijkheid der voortteeling van de beide sexen.— Uitgez. Verh. 9: 41-62. Annotated.
- Pibrac, (-). Het misbruik van de hechtingen der wonden in de heelkonst.— Uitgez. Verh. 9: 63-85.
- Daviel, (-). Vertoog over de ooglichting, in de genen, die met de staar gebooren zyn.— Uitgez. Verh. 9: 86-103.
- Bergen, K.A. de. Waarneeming omtrent de verduistering van 't gezigt wegens het sterk kyken op de zon.— Uitgez. Verh. 9: 104-111. Annotated.
- Smeaton, J. Berigt aangaande eenige verbeteringen in de lugtpomp.— Uitgez. Verh. 9: 112-129.
- Bonnet, C. De nieuwe ontdekking van den vermaarden heer Alb. van Haller, over de vorming van 't kuiken in 't ey, met de proefneeming van den beroemden Harvaeus, over de voortteeling der hinden vergeleeken.— Uitgez. Verh. 9: 171-203.
- Socinus, A. Proefneemingen met de elektriciteit in verscheide soorten van lichaamskwaalen, en waarneemingen omtrent de elektrische proeven in 't algemeen.— Uitgez. Verh. 9: 222-252.
- Parsons, J. Brief aan den President der Koninglyke Societeit van Londen, aangaande een zoogenaamde hermaphrodiet, die aldaar, nu veertien jaar geleeden, te kyken was.— Uitgez. Verh. 9: 331-337. Annotated.
- Nicholls, F. Gesteldheid van het lyk zyner Majesteit George den II. Koning van Groot-Brittannie, op den 26 Oktober des jaars 1760.— Uitgez. Verh. 9: 352-366.
- Tenon, (-). Vertoog over de oorzaak der verduistering van 't gezigt, die gemeenlyk de staar of cataract genoemd wordt.— Uitgez. Verh. 9: 366-393. Annotated.
- Blom, C.M. Het Quassie-hout uit Suriname als een voornaam koortsmiddel.— Uitgez. Verh. 9: 394-414.
- Anon. Aanmerkingen omtrent het inzouten van vleesch.— Uitgez. Verh. 9: 426-446. Annotated.
- Hasselquist, (-). Natuurkundige waarneemingen op een reize van Kairo naar de Egyptische pieramieden en naar de grafsteden der momiën.— Uitgez. Verh. 9: 451-479. Annotated.
- Rav, W.T. De zogenaamde Bloed-regen, die, den 15 November des jaars 1755, te Ulm in Zwaben gevallen is, onderzocht, en met andere dergelyke verschynzelen vergeleeken.— Uitgez. Verh. 9: 488-502.
- Canton, J. Proefneemingen, waar uit blykt dat water niet onsamendrukbaar zy.— Uitgez. Verh. 9: 503-508.
- Nollet, Abt. De elektriciteit der zyden en wollen stoffen, en de sterke aankleeving, die

dezelve veroorzaakt.— *Uitgez. Verh.* 9: 509-537. Annotated.

Darluc, (-). De nuttigheid van de vlugge alkalia tegen de hondsdolheid of watervrees.— *Uitgez. Verh.* 9: 538-555. Annotated.

Daran, (-). Het maakzel en de voordeeligheid van een nieuwen katheter of buigzaame holle sonde.— *Uitgez. Verh.* 9: 556-568.

1765

Chappe d'Auteroche, Abt. Berigt van eenen reistogt naar en door Siberie, en van de gesteldheid des lands aldaar.— *Uitgez. Verh.* 10: 1-30. Annotated.

Short, J. Vergelyking der waarneemingen van Venus in de zon, welke op verscheide plaatsen van Europa, met die aan de Kaap der Goede Hope gedaan zyn, om daar uit het verschilzigt van de zon te bepaalen.— *Uitgez. Verh.* 10: 31-56. Annotated.

Lande, (-) de la. Aanmerkingen over sterrekundige waarneemingen.— *Uitgez. Verh.* 10: 57-63.

Condamine, (-) de la. Nader vertoog over de in-enting der kinderziekte. Bevattende het vervolg der historie van deeze ziekte, van 't jaar 1754 tot aan 1758.— *Uitgez. Verh.* 10: 77-118. Annotated.

Luc, (-) de. De oorsprong der jooden-steenen opgehelder.— *Uitgez. Verh.* 10: 136-140. Annotated.

Anon. Berigt, aangaande de opregting van een keizerlyk kinderhuis en kraam-hospitaal voor onvermogen vrouwvolk in de stad Moskou.— *Uitgez. Verh.* 10: 143-156.

Wargentín, (-). Vertoog over de nieuwste uitvindingen, om de schepen van vuile lugt te zuiveren.— *Uitgez. Verh.* 10: 188-204.

Tour, (-) du. Vervolg der verklaring van een voorstel der gezigtkunde; hoe het bykomt, dat men, met beide oogen te gelyk, de voorwerpen enkel ziet.— *Uitgez. Verh.* 10: 238-260. Annotated.

Lauraguais, Graaf van. Vertoog over de ontbinding van zwavel in wyngest.— *Uitgez. Verhand.* 10: 261-265.

Anon. Berigt der Kommissarissen van de Fakulteit der geneeskunde van Parys, die tegen de in-enting der kinderziekte geadviseerd hebben; behelzende de redenen, waar op hun gevoelen gegrond was.— *Uitgez. Verh.* 10: 266-296. Annotated.

Bosc d'Antic, (-). De oorzaak der blaasjes, die 'er in het glas zyn.— *Uitgez. Verh.* 10: 299-314. Annotated.

Braad, C.H. Berigt wegens het teelen van koffy, en den handel, die daar mede gedreeven wordt in Gelukkig Arabie.— *Uitgez. Verh.* 10: 335-344. Annotated.

Bonnet, (-). Onderzoek van het gebruik der bladen in de plantgewassen, en meer dergelyke zaaken [-].— *Uitgez. Verh.* 10: 345-353. Annotated.

Russel, A. Berigt van een zeldzaam zee-schepzel uit Noord-Amerika — *Uitgez. Verhand.* 10: 354-359. Annotated.

Forster, R. Aanmerkingen omtrent de vergiftigheid van sommige dieren in Engeland.— *Uitgez. Verh.* 10: 360-364. Annotated.

Beccaria, J. Berigt aangaande de dubbele straalbreking in krystallen.— *Uitgez. Verh.* 10: 365-371. Annotated.

Lund, C,F. Manier van voortplanting der visschen in de binnenlandsche wateren.— *Uitgez. Verh.* 10: 371-388. Not signed but with annotations referring to the 'Natuurlyke Historie.'

Anon. Vervolg van het bericht der Kommissarissen van de Fakulteit der geneeskunde van Parys, die tegen de in-enting der kinderziekte geadviseerd hebben.— *Uitgez. Verh.* 10: 389-449. Annotated.

Anon. Proefneemingen om de vrugten, 's winters, frisch en goed te houden.— *Uitgez. Verh.* 10: 450-453.

Acknowledgements

While preparing the present paper attempting to assemble all available data needed for a comprehensive biography and (a reasonably complete) list of scientific publications of Martinus Houuttuyn, we were amazed to find that so few authors seem to have made the same attempt with regard to a scientist with such a renown during his lifetime. There have been a few efforts, e.g. van der Aa (1867), Merrill (1938), Landwehr (1976), but to a varying extent all were incomplete or occasionally even erroneous. Moreover, they did not give Houuttuyn the well deserved praise as being one of the most prominent natural scientists of his time.

Therefore, the present study had almost to start from scratch involving searches in libraries and archives, either private, municipal, regional or national and consultation of various persons connected. Among the archives, one of the most interesting for the biographical part was the extensive private archive of the Houuttuyn family, kindly placed at our disposition by the late Mr A. Houuttuyn Bloemendaal in Zeist. This enabled us to disentangle some genealogical controversies in previous literature. These archives also included the detailed diary of Gerrit Houuttuyn, a brother of Martinus, providing an interesting picture of the French occupation of The Netherlands and the British invasion in the province of North-Holland. After his father's death, Mr F.M. Houuttuyn Bloemendaal in Broek in Waterland kindly read the manuscript of the biographical part of our paper, and agreed with the use of the data from the family archives, now in his possession.

The information on the early part of Houuttuyn's life available in the introduction of his thesis was disclosed to us by translation of the Latin text by Mr Wouter Kool, Leiden. Mrs G.J. den Boggende, Amsterdam, was of great help in locating biographical data in various archives. Furthermore, we gratefully acknowledge the kind cooperation we experienced during visits to the Gemeentearchief in Amsterdam and in Leiden, the Zeeuws Archief in Middelburg and the Noordhollands Archief in Haarlem, and the Centraal Bureau voor Genealogie in The Hague. Access to unpublished manuscripts about the fate of Houuttuyn's herbarium was kindly provided by Dr J.K. Veldkamp, Nationaal Herbarium Nederland, Leiden.

Prof. Dr L.B. Holthuis, Dr M.S. Hoogmoed and Drs J. van Tol, Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden, and Dr W. Backhuys, Backhuys Publishers, Oegstgeest, contributed by verifying and updating the nomenclature of the species mentioned by Houuttuyn in the text of his publications, or shown in the illustrations.

In the several libraries we visited in preparing the list of Houuttuyn's publications we received valuable cooperation of the staff and personnel. We mention the Koninklijke Bibliotheek, Den Haag, the University libraries of Amsterdam, Leiden and Utrecht, and the libraries of the Nationaal Natuurhistorisch Museum, Museum Boerhaave and the Nationaal Herbarium Nederland, all in Leiden, and Teylers Museum in

Haarlem. We should add the *Muséum National d'Histoire Naturelle* and the *Bibliothèque Nationale de France*, both in Paris, and the *Smithsonian Institution* in Washington, D.C. for providing essential information for the attribution to Houuttuyn of parts of a French edition of 'Knorr', apparently not available in The Netherlands.

Reproduction of the catalogue of the 1787 auction of Houuttuyn's cabinet was arranged with the help of the librarian of *Museum Boerhaave*, Mr H.J.F.M. Leechburch Auwers. We are very grateful to Dr F.M. Willemse, Eyselshoven, for allowing reproduction of pictures from his copy of 'Stoll'. Reproduction of coloured plates from the '*Natuurlyke Historie*' was permitted by Mr C.W.J. Lut, librarian of the *Nationaal Herbarium Nederland*. For reproduction of the illustrations from 'Knorr' we are indebted to Dr R. Breugelmans, *Universiteitsbibliotheek Leiden*. We are also grateful for the permission to reproduce letters from Houuttuyn, present in the *Universiteitsbibliotheek, Leiden*, and the *Zeeuws Archief, Middelburg*.

Finally, in various ways and to a varying extent we are indebted to the following persons, some of which connected with the aforementioned institutions: Dr A. Arpots, *Universiteitsbibliotheek Nijmegen*, Mrs Dr M.-L. Bauchot, former director *Muséum National d'Histoire Naturelle, Paris*, Mr J.D. Cramer, *Universiteitsbibliotheek Leiden*; Mr J.F. Chanal, *Bibliothèque Nationale de France, Paris*; the late Dr L. de Gou, former director *Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen, Haarlem*, Mr S. den Haan & Mr L.M. Hollestelle, *Zeeuws Archief, Middelburg*, Dr I.J.R. Isbrücker, *Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie, Amsterdam*, Ms A. Langendoen and Dr A. Leerintveld, *Koninklijke Bibliotheek, The Hague*; Mrs Prof. Dr A.M. Luyendijk-Elshout, formerly *Museum Boerhaave, Leiden*; Mrs L.K. Overstreet, librarian *Smithsonian Institution, Washington D.C.*, Mrs F.F.J.M. Pieters, *Artis bibliotheek, Amsterdam* and Dr R.W.R.J. Dekker, Dr C. Smeenk, Mrs Caroline Pepermans, Mrs Marian van der Wal, Mr Bernardo Guillen and Mr Niko Korenhof, all from the *Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden* and Mr Ben Kieft, *Nationaal Herbarium Nederland, Leiden*. If unfortunately any contributors of information are omitted here, we sincerely apologize.

To our regret and in spite of inquiries and efforts by several contacts, including some mentioned above and collaborators from the following institutions, a portrait of Houuttuyn has not been located in the *Gemeentearchief Amsterdam*, the library of *Artis, Amsterdam*, the *Rijksmuseum* and *Rijksprentenkabinet, Amsterdam*, the *Iconografisch Bureau, The Hague*, the *Prentenkabinet/Kunsthistorisch Instituut, Universiteit Leiden* or the *Instituut voor Geschiedenis der Natuurwetenschappen, Universiteit Utrecht*.

References Archives

- Archief Collegium Medicum. In: *Gemeentearchief Amsterdam*, access nr. 27.
 Archief Doopsgezinde Gemeente "De Zon". In: *Gemeentearchief Amsterdam*, access nr 877.
 Archief Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen. In: *Rijksarchief Noord-Holland, Haarlem*, access nr. 444.
 Archief Koninklijk Zeeuws Genootschap van Wetenschappen. In: *Zeeuws Archief, Middelburg*, access nr. 26.1.
 Archief van Senaat en Faculteiten. In: *Universiteitsbibliotheek Leiden*, inv. nr. 14.
 Collectie LFvB (LeFrancq van Berkheij). In: *Gemeentearchief Leiden*.
 Dossier Houuttuyn. In: *Centraal bureau voor Genealogie, Den Haag, Familiedossiers*.

DTB (Doop, trouw en begraafboeken). In: GAA & GAL.

GAA: Gemeentearchief Amsterdam.

GAL: Gemeentearchief Leiden.

Houuttuyn Bloemendaal archief. In possession of Mr F.M. Houuttuyn Bloemendaal, Broek in Waterland.

Personalia archief. In: Nationaal Herbarium Nederland, Leiden University Branch.

Wetensch. Archief B 23. In: Archief Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden.

Literature

- Aa, A.J. van der, 1852-1878. Biographisch woordenboek der Nederlanden, bevattende Levensbeschrijvingen van zoodanige Personen, die zich op eenigerlei wijze in ons Vaderland hebben vermaard gemaakt, 21 vols.— Haarlem. (Reprint 1969, 7 vols.— B.M. Israël, Amsterdam).
- Aa, A.J. van der, 1867. Houuttuyn (Martinus). In: Aa, A.J. van der, 1852-1878. See above 8(2): 1334-1335 (Repr. 1969, 3: 413-414).
- Aa, A.J. van der, 1872. Philips (Jan Caspar). In: Aa, A.J. van der, 1852-1878. See above 15: 263 (Repr. 1969, 6: 79).
- Aa, A.J. van der, 1874. Struyck (Nicolaas). In: Aa, A.J. van der, 1852-1878. See above 17: 1052 (Repr. 1969, 6: 328).
- Aarsen, A., 1886. Uitgeversmerken en vignetten.— *De Navorscher*, 36:163.
- Abkoude, J. van & R. Arrenberg, 1788. Naamregister van de bekendste en meest in gebruik zynde Nederduitsche Boeken, welke sedert het jaar 1600 tot het jaar 1761 zyn uitgekomen [etc.]. Nu overzien, verbeterd en tot het jaar 1787 vermeerderd, ed. 2: [10], 1-598.— Rotterdam (Fascimile reprint 1965.— Leiden).
- Allamand, J. [N.S.], 1778a. Addition à l'histoire du Condoma ou de Coesdoe. In: Buffon, 1766-1785. Histoire naturelle, générale et particulière. Servant de suite à l'histoire des animaux Quadrupèdes, Suppl. 4: 142-146, pl. LXI.
- Allamand, J. [N.S.], 1778b. Addition à l'article du Pasan. In: Buffon, 1766-1785 Histoire naturelle, générale et particulière. Servant de suite à l'histoire des animaux Quadrupèdes, Suppl. 4: 147-150, pl. LXII.
- Anon., 1765. Sistema der natuurlijke Historie in IV Rijken. Dieren, Planten, Mineralien en Wateren met Plaat. Systeme d'histoire naturelle ... System of natural history in IV reigns. (Sistema historiae naturalis in IV regna divisum, animale, vegetabile, minerale et aquaticum, tabulis aere incisus illustratum). Regnum animale, 1: Quadrupedia, 20 p., 14 pls., 127 figs. Regnum vegetabile, 1: 40 p., 10 pls., 126 figs.— Staatman, Hagae-comitum.
- Anon., 1766. [Announcement of auction in Rotterdam of the shells and minerals cabinet of Michiel Oudaan].— *Leydse Woensdagse Courant* (100): [2]; (103): [2].
- Anon., 1767. Natuurlyke Historie of uitvoerige beschryving der Dieren, Planten en Mineralien, volgens het Samenstel van den Heer Linnaeus. Eerste deels negende Stuk. De Insekten. Te Amsterdam, by de Erven van F. Houuttuin, 1766.— *Vaderlandsche Letter-oefeningen* [etc.] 7(1): 185-192.
- Anon., 1773. [Review of Boddaert, P. (1772) 'Kort begrip van het zamenstel der natuur'].— *Hedend. Vaderl. Letter-oef.* 2 (1): 156-158.
- Anon., 1788. [First announcement of the second auction of Houuttuyn's cabinet].— *Alg. Konst- en Letter-bode. Haarlem I* (17): 136.
- Anon., 1789. [Further announcements of the second auction of Houuttuyn's cabinet].— *Alg. Konst- en Letter-bode. Haarlem II* (35): 71; idem, II (36): 80.
- Anon., 1832. Alfabetsche naamlyst van boeken, welke sedert het jaar 1790 tot en met het jaar 1831, in Noord-Nederland zijn uitgekomen [etc.]: viii, 1-755; Suppl.: 1-159.— 's Gravenhage - Amsterdam (Fascimile reprint 1965.— Leiden).
- Anon., 1857. Vragen door het Bestuur beantwoord. Maarten Houuttuyn.— *De Navorscher* 7: 128.
- Anon., 1897. Nicolaas Struyck: 107-116, 1 pl. (portrait). In: *Bouwstoffen voor de geschiedenis van de levensverzekeringen en lijfrenten in Nederland*: [4], 1-370, 12 pls.— Amsterdam.
- Anon., 1913. Catalogue of the books, manuscripts, maps and drawings in the British Museum (Natural History), 4 (P-SN): 1495-1956.— London.

- Anon., 1915. Catalogue of the books, manuscripts, maps and drawings in the British Museum (Natural History), 5 (SO-Z): 1957-2403.— London.
- Anon., 1940. Handwritten information on Martinus Houuttuyn from Dr A. Schierbeek. In: Dossier Houuttuyn, Centraal Bureau voor Genealogie. On stationery with heading 'Nederland's Patriciaat'.
- Anon., 1990. De natuur in laden en kasten: 21-23, figs. In: De drie rijken der natuur.— Mededeling 236: 1-32, unn. figs., Museum Boerhaave Leiden.
- Anon., 1991. Houuttuyn Fr.Zn., Martinus. In: Grote Winkler Prins Encyclopedie, ed. 9, 11: 530.— Amsterdam.
- Arpots, R.P.L., 1990. Vrank en Vry - Johannes le Francq van Berkheij (1729-1812). Thesis Nijmegen: xiv, 1-275, [1], cover portrait, 20 pls.— Nijmegen.
- Backer, C.A., 1936. Verklarend woordenboek der wetenschappelijke namen van de in Nederland en Nederlandsch-Indië in het wild groeiende en in tuinen en parken gekweekte varens en hoogere planten: xii, 1-664.— Groningen/Batavia.
- Backer, C.A., 1941. [Handwritten note to W.H. Wachter]. In: Personalia archief.— Nationaal Herbarium Nederland, Leiden University Branch.
- Bakkum, A., 1976. Spectrum Kruidenboek van kroonplanten en lipbloemen: 1-134, unn. figs., 16 col. pls.— Utrecht/Antwerpen.
- Balis, J., 1968. Van diverse pluimage. Tien eeuwen vogelboeken: viii, 1-163, [2], col. cover, 10 figs., 32 pls.— Gent.
- Baster, J., 1762-1765. Natuurkundige uitspanningen, behelzende eenige waarneemingen over sommige zee-planten en zee-insecten, benevens derzelve zaadhuisjes en eijernesten, 1 (1762): [4], 5 - 169, [4], pls. i-xvi; 2 (1765): [4], 5 - 167, [3], pls. i-xiii.— Haarlem.
- Belonje, J., 1933. De Schermeer 1633-1933: 1-119, [4], 24 unn. pls.— Meijers's Boek- en handelsdrukkerij, Wormerveer.
- Bennet, J.A. & G. van Olivier, 1802. Voorrede: [v]-xxii. In: Blumenbach, J.F., 1802. Hand-boek der natuurlijke historie of natuur-geschiedenis: xxiv, 1-1062.— Leyden.
- Bentham Jutting, W.S.S. van, 1939. A brief history of the conchological collections at the Zoological Museum of Amsterdam, with some reflections on 18th century shell cabinets and their proprietors, on the occasion of the centenary of the Royal Zoological Society "Natura Artis Magistra".— Bijdr. Dierk. Amsterdam 27: 167-246.
- Bentham Jutting, W.S.S. van, 1969. Leendert Bomme 1727-1788, een 18-de eeuwse bioloog te Middelburg: 21-35, 4 figs. In: Ghijsen, H.C.M., L.W. de Bree & M.P. de Bruin (eds.), Zeeuwisch Genootschap der Wetenschappen 1769-1969, Archief [etc.], [1]-165.— Zeeuwisch Genootsch. Wetensch., Middelburg.
- Bequaert, J.C. 1950. Studies in the Achatininae, a group of African landsnails.— Bull. Mus. Comp. Zool. Harv. 105 (1): 1-216, pls. 1-81.
- Bie, J.P. de & J. Loosjes (eds.), 1931. Biographisch woordenboek van protestantsche godgeleerden in Nederland, 4: 1-796.— 's-Gravenhage.
- Bierens de Haan, D., 1883. Bibliographie Néerlandaise historique-scientifique des ouvrages importants dont les auteurs sont nés aux 16^e, 17^e et 18^e siècles sur les sciences mathématiques et physiques avec leurs applications: 1-424.— Rome.
- Bierens de Haan, J.A., 1941. De geschiedenis van een verdwenen Haarlemsch Museum van Natuurlijke Historie - Het kabinet van naturalien van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen 1759-1866: (6), 1-84, frontispiece (portrait), 2 figs., 1 pl.— Haarlem.
- Bierens de Haan, J.A., 1970. De Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen. Reprint with supplement 1952-1970: [i]-vii, 1-461, frontispiece (portrait), 47 unn. figs. (incl. portraits).— Haarlem.
- Bijl, A.N. van der, 1992. De malacologische collectie van Artis 1838-1900. Masters Thesis University of Amsterdam: 1-184.— Notes on the history of the malacological collection of the Zoologisch Museum Amsterdam, nr. 3.
- Blumenbach, J.F., 1779-1780. Handbuch der Naturgeschichte, 2 vols.: [i]-xiv, [1]-448; [ii], 449-559 [560-586, index].— Göttingen (cf. Stafleu & Mennega, 1993: 229-230, not seen).
- Blumenbach, J.F., 1802. Hand-boek der natuurlijke historie of natuur-geschiedenis. Uit het Hoog-

- duitsch vertaald, vermeerderd [etc.] door J.A. Bennet en G. van Olivier: xxiv, [1]-1062, 2 pls.— Leyden.
- Boddaert, P., 1772-1773. Kort begrip van het zamenstel der natuur, van den heer C. Linnaeus. Met zeer veele soorten vermeerderd, door P. Boddaert: 1(1) (1772): c, 1-95, [1]; 1(2) (1773): [20], 96-437, [2].— J. v. Schoonhoven en Comp., Utrecht. (Reissued in 1783 by D. Schuurman, Amsterdam).
- Boddaert, P., 1778. Natuurkundige beschouwing der dieren in hun inwendig zamenstel, eigenschappen, huishouding [etc.]: [2], i-xxxviii, 1-419, 4 unnn. col. pls.— Utrecht.
- Boerlage, J.G. & P.P.C. Hoek, 1975. Bibliografie van de flora en fauna van Nederland 1753-1886: ix, [1], 1-150.— Amsterdam. (Partial reprint of *Algemeene Aardrijkskundige Bibliographie van Nederland [etc.]*, 2: *Natuurkundige Toestand*, Leiden, 1888.— Afd. Nederland v. h. Aardrijksk. Genootsch.)
- Boeseman, M., 1970. The vicissitudes and dispersal of Albertus Seba's zoological specimens.— *Zool. Med. Leiden* 44 (13): 177-206, 1 fig., 4 pls.
- Boeseman, M., 1995. Martinus Houuttuyn (1720-1798) and his Japanese fishes.— *UO Tokyo* 43: 1-9, 1 table.
- Boeseman, M., 1997. Collectors and fish collections of the Rijksmuseum van Natuurlijke Historie in Leiden, Netherlands (1820-1980): 81-100, 11 figs. In: Pietsch, Th.W. & W.D. Anderson (eds.), *Collection Building in Ichthyology and Herpetology*.— *Am. Soc. Ichth. Herp., Special Publ.* 3: xiii, 1-593.
- Bomme, L., 1777. [Letter of 24 February 1777 to Mr Justus Tjeenk, referring to his correspondence with Houuttuyn]. In: *Arch. Koninkl. Zeeuwsch Genootsch. Wetensch., Inv. nr.* 61.— *Zeeuws Archief, Middelburg*.
- Bontius (de Bondt), J., 1658. *Historiae Naturalis & Medicae Indiae orientalis: Libri sex*, 1-160, unnumb. figs. In: Piso, G., *De Indiae utriusque re naturali et medica [etc.]*: [11], 1-327, [5], figs. [etc.]— Amsterdam. (Reprint 1931. *Historiae Naturalis & Medicae. Liber quintus. De Quadripedibus, Avibus et Piscibus*: 210-289, figs. In: *Bontius tropische geneeskunde - Bontius on tropical medicine*: lxix, [5], 1-459.— *Opuscula selecta Neerlandicorum de arte medica* Amsterdam X).
- Boxer, C.R., 1957 (Reprint 1973). *The Dutch in Brazil 1624 - 1654*: xiii, [2], 1-329, [4], 4 maps.— Oxford.
- Bragg, P.E., 1996. Type specimens of Phasmida in the Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden (*Insecta: Phasmida*).— *Zool. Med. Leiden* 70: 105-115, 5 figs.
- Bräuning-Oktavio, H., 1913. Briefwechsel von Johann Heinrich Merck und Peter und Adrien Gilles Camper mit Erläuterungen.— *Arch. Gesch. Naturwiss. Technik Leipzig* 4: 270-306.
- Brouwer, G.A., 1943. *De waarde van Nozeman en Sepp's Nederlandsche Vogelen (1770-1829) voor de faunistiek*.— *Ardea* 32: 74-107, 1 fig., 1 pl., 1 map.
- Brouwer, G.A., 1954. *Historische gegevens over onze vroegere ornithologen en over de avifauna van Nederland*.— *Ardea* 41: xiii, [1], 1-225 [1], 12 figs., 25 pls.
- Bruijn, J.G. de, 1977. *Inventaris van de prijsvragen uitgeschreven door de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen 1753-1917*: 1-549, unnn. pls.— Groningen.
- Buffon, G.L. Leclerc Comte de, 1749-1788. *Histoire naturelle, générale et particulière, avec la description du Cabinet du Roi*: 36 vols.— Imprimerie Royale, Paris.
- Buffon, G.L. Leclerc Comte de [& L.J.M.Daubenton], 1766-1785 (ed. J.N.S. Allamand). *Histoire naturelle, générale et particulière. Nouvelle edition: I-XV, Suppl 1-6*.— J.H. Schneider, Amsterdam.
- Buffon, G.L. Leclerc Comte de [& L.J.M.Daubenton], 1773-1802 (ed. J.N.S. Allamand). *De algemeene en byzondere natuurlyke historie, met de beschryving van des konings kabinet*: 20 vols.— Schneider, Amsterdam / Allart, Amsterdam.
- Buffon, [G.L.Leclerc] Comte de, 1785-1791. *Histoire naturelle, générale et particulière*: 54 vols.— Deux-Ponts: Sanson, Paris.
- Buijnsters, P.J., 1987. *Briefwisseling van Betje Wolff en Aagje Deken*, 2 vols.: 1-490, pls. 1-24; 491-886, pls. 25-53.— Utrecht.
- Camper, P., 1756. *Opdragt: 2 unnn. p.* In: Verney, G.J. du, 1756. *Genees- en heelkundige verhandeling van alle de gebreken der beenderen*, in 't Nederduitsch vertaald door Martinus Houuttuyn, 2 vols.: 1: [8], cxxxii, 1-385.— Amsterdam.
- Campos-da-Paz, R., 2003. *Family Gymnotidae (naked-back knifefishes): 483-486*, In: Reis, R.E., S.O. Kullander & C.J. Ferraris. *Check List of the Freshwater Fishes of South and Central America*: 742 pp.— Edipucrs, Porto Allegre, Brazil.

- Carlberg, U., 1985. Postembryonic stages in *Anisomorpha buprestoides* (Houuttuyn in Stoll' 1813) (Insecta: Phasmida).— Zool. Jb. Anat. 113: 51-66, 4 figs.
- Carlberg, U., 2003. Kackerlackor tillfälliga gäster [Cockroaches – temporary guests]. — http://www.nrm.se/jourhavande_biológ/sida51-b3.
- Chalmot, J.A. de, 1778. Voorrede: ix-xviii. In: Chomel, N., 1778-1793. Algemeen huishoudelijk-, natuur-, zedekundig- en konst-woordenboek [etc.], 2de dr. Geheel verb. en meer als de helfte verm. door J.A. de Chalmot, 7 vol., 1: xxxvii, ix-xviii, 1-565, 12 pls.— Leyden/Leeuwarden.
- Christmann, G.F. & G.W.F. Panzer, 1777-1788. Des Ritters Carl von Linné Königlich Schwedischen Leibartzes [etc.] vollständiges Pflanzensystem nach der dreyzehnten lateinischen Ausgabe und nach Anleitung des holländischen Houuttuynischen Werks übersetzt und mit einer ausführlichen Erklärung ausgefertigt: 14 vols.— Nürnberg (cf. Stafleu & Cowan, 1976: 502-503; not seen).
- Cramer, P., 1775-1782. De uitlandsche Kapellen, voorkomende in de drie waereld-deelen Asia, Africa en America [etc.], 4 vols.: 400 col. pls.— S.J. Baalde, Amsterdam / Barthelemy Wild, Utrecht.
- Cuvier, [G.L.C.F.D. Baron de] & M. Valenciennes, 1828. Histoire naturelle des poissons, 1: xvi, 1-573 [1], 8 pls.— Paris.
- Dance, S. P., 1986. A history of shell collecting: xv, 1-265, 17 figs., 32 pls., 1 col. pl (frontispiece).— Leiden.
- Danser, B.H., 1926-1927. Die Systematische Stellung der Houuttuyn'schen Gattungen *Reynoutria* und *Truellum*.— Bull. Jard. Botanique Buitenzorg, Série 3, vol. 8: 24-31.
- Delprat, C.C., 1927. De geschiedenis der Nederlandsche geneeskundige tijdschriften van 1680-1857: 1-301, unn. pls.— Amsterdam.
- Dyserinck, J., 1904. Brieven van Betje Wolff en Aagtje Deken: xlviii, 1-419, 2 pls.— 's Gravenhage.
- Ehrhart, F., 1788. Beiträge zur Naturkunde und den damit verwandten Wissenschaften, 2: 1-182.— Schmidtschen Buchh. Hannover-Osnabrück.
- Engel, H., 1939. Alphabetical list of Dutch Zoological Cabinets and Menageries.— Bijdr. Dierk. Amsterdam 27: 247-346.
- Engel, H., 1952. Proposed use of the plenary powers to suppress for nomenclatorial purposes the catalogue of the collection of animals formed by Martinus Houuttuyn prepared under the title "Animalium Musaei Houuttuiniani Index" in connection with the sale of the collection which took place in 1787.— Bull. Zool. Nomencl. 6: 292-303.
- Engel, H., 1961. The sale-catalogue of the cabinets of natural history of Albertus Seba (1752). A curious document from the period of the naturae curiosi.— Bull. Res. Counc. of Israel. B. Zoology 10B: 119-131.
- Engel, H. et al., 1986. Hendrik Engel's Alphabetical list of Dutch Zoological Cabinets and Menageries. 2nd enlarged edition by P. Smit, A.P.M. Sanders & J.P.F. van der Veer, Nieuwe Nederlandse Bijdragen tot de Geschiedenis der Geneeskunde en Natuurwetenschappen 19: [4], x, 1-340, 19 pls.— Amsterdam.
- Enschedé, [J.W.], 1912. Houuttuyn (Frans). In: Molhuysen, P.C. & P.J. Blok (eds.), Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek 2: 612.— Leiden.
- Favanne de Montcervelle, [J. & J.G.], 1780. Des plus fameux Cabinets d'Histoire Naturelle qui sont en Europe: 199-412. In: Argenville, [A.J.] Desallier d', 1780. La Conchyliologie ou Histoire Naturelle des Coquilles de mer, d'eau douce, terrestres et fossiles [etc.], ed. 3, 1: [6], xxiv, [4], i - lx, 1-878, illustr.— Paris.
- Fenner, D.P., 1993. Species distinctions among several Caribbean stony corals.— Bull. Mar. Sci. 53 (3): 1099-1116, 1 fig.
- Forbes, R.J., 1969. Biographical index of van Marum's friends and correspondence, 376-400. In: Forbes, R.J. (ed.), Martinus van Marum - Life and work, 1: xi, 1-415, col. frontispiece, 35 figs.— Haarlem.
- Francq van Berkhey, J. le, 1776. Natuurlyke Historie van Holland, 1769-1811, 4 parts in 9 vols.: 3 (1): [8], [1]-684, pls. I-V.— Amsterdam.
- Fries, Th. M., 1909. Bref och skrivelser af och till Carl von Linné. Första afdelningen, 3: [4], 1-342.— Stockholm.
- Fuchs, H.P., 1962. Publication dates of Houuttuyn's "Translation" of Linnaeus' "Systema Naturae".— Taxon 11: 41-48.
- Gelder, A.H. van, 1816. Redevoering over onderwerpen uit de natuurlijke historie, voorgelezen in

- het tweede Amsterdamsche departement der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, I: viii, [1]-134; II: [1]-122.— Amsterdam.
- Gmelin, J.F. See Linnaeus, C., 1788-1793.
- Goeze, J.A.E., 1777-1783. Entomologische Beyträge zu des Ritter Linné zwölften Ausgabe des Natursystems, 6 vols.— Leipzig.
- Goudswaard, P.C., 1980. The genus *Zoysia* (Gramineae) in Malesia.— *Blumea* 26: 169-175.
- Graesse, J.G.Th., 1865. Trésor de livres rares et précieux ou nouveau dictionnaire bibliographique, 6 (1): 1-543.— Dresden.
- Groskurd, C.H., 1780-1783. Jacob Jonas Björnståhls Briefe auf seinen ausländischen Reisen an den Königlichen Bibliothekar C.C. Gjörwell in Stockholm, 6 vols.: 5 (1782): 467-469.— Leipzig - Rostock.
- Haafien, M. van, 1925. Nicolaas Struyck met bibliografie zijner actuariale, geografische, statistische, astrologische, wiskundige en boekhoudkundige geschriften: 1-71.— 's-Gravenhage.
- Haafien, M. van, 1937. Struyck (Nicolaas). In: Molhuysen, P.C. & K.H. Kossmann (eds.), *Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek* 10: 987-988.— Leiden.
- Hagen, H.A., 1862 (Reprint 1960). *Bibliotheca entomologica. Die Litteratur über das ganze Gebiet der Entomologie bis zum Jahre 1862*, 2 vols.: I (A-M): xii, 1-566.— Leipzig (Weinheim, Codicote, New York).
- Haks, L. & G. Maris, 1995. *Lexicon of foreign artists who visualised Indonesia (1600-1950)*: 1-528, 171 figs., 304 pls., 330 col. pls.— Utrecht.
- Hartsinck, J.J., 1770. Beschryving van Guiana, of de Wilde Kust, in Zuid-America, Betreffende de Aardrijkskunde en Historie des Lands, de Zeeden en Gewoontes der Inwooners, de Dieren, Vogels, Visschen, Boomen en Gewassen, [etc.], 2 vols.: xii, [4], 1-520; 521-962, [15], figs., pls., maps.— Amsterdam (Fascimile reprint Amsterdam, 1974).
- Heilbrun, G., 1952. *Essai de bibliographie*: 225-237, pls. 24 and 25. In: Bertin, L. et al., *Buffon, Les grands naturalistes français*: 1-244, 25 pls., 5 figs.— Paris.
- Hemming, F., 1956. Opinion 380 Suppression for nomenclatorial purposes under the plenary powers of the catalogue of the collection of animals formed by Martinus Houuttuyn prepared under the title "Animalium Musaei Houuttuiniani Index" in connection with the sale of the collection in 1787.— *Opinions and Declar. Intern. Comm. Zool. Nomencl.*, London, 12 (1): 1-32.
- Hoeksema, B.W., 1988. *Madrepora limax* Esper, 1797 (currently *Herpolitha limax*) and *Fungia talpina* Lamarck, 1801 (currently *Polyphylla talpina*; both Cnidaria, Anthozoa): proposed conservation of the specific names.— *Bull. Zool. Nomenclat.* 45 (1): 13-17.
- Holthuis, L.B., 1969. Albertus Seba's "Locupletissimi rerum naturalium thesauri...." (1734-1765) and the "Planches de Seba" (1827-1831).— *Zool. Med. Leiden* 43: 239-252, 3 pls.
- Holthuis, L.B., 1995a. *Rijksmuseum van Natuurlijke Historie 1820-1958*: 1-172, many unnn. figs.— *Nat. Natuurhist. Mus.*, Leiden.
- Holthuis, L.B., 1995b. Who was Jacob Evertsen? Search for the identity of the godfather of some spotted groupers (Pisces: Serranidae: Epinephelinae).— *Zool. Med. Leiden* 69: 73-78, 1 fig.
- Holthuis, L.B., 1998. F.C. Meuschen (1719-1811), an eighteenth-century diplomat-naturalist.— *Arch. Nat. Hist.* 25: 75-85.
- Holthuis, L.B. & T. Sakai, 1970. *Ph.F. von Siebold and Fauna Japonica - A History of early Japanese Zoology*: xviii, 1-323, figs., 32 col. pls.— Tokyo.
- Hoogmoed, M.S., 1973. Notes on the herpetofauna of Surinam IV. The lizards and amphisbaenians of Surinam. Thesis Leiden: ix, 1-419, 81 figs., 42 pls.— Den Haag.
- Horn, W. & S. Schenkling, 1928. *Index Litteraturae Entomologicae. Serie I: Die Welt-literatur über die gesamte Entomologie bis inklusive 1863*, 3: 705-1056, 1 pl.— Berlin-Dahlem.
- Hublard, E., 1910. *Le naturaliste Hollandais Pierre Lyonet Sa Vie et ses Oeuvres (1706-1789) d'après des lettres inédites*: 1-159, 2 pls.— Bruxelles.
- Hulth, J.M., 1907. *Bibliographia Linnaeana*, 1 (1): [1], 1-170, pls. 1-3, 5-11.— Uppsala.
- Hulth, J.M., 1916. *Bref och skrivelser af och till Carl von Linné. Andra afdelningen. Utländska brev-växlingen*, 1: [4], 1-429.— Uppsala - Berlin.
- Hulth, J.M. & A.H. Uggla, 1943. *Bref och skrivelser af och till Carl von Linné. Andra afdelningen, Utländska brev-växlingen*, 2: [4], 1-297.— Uppsala.

- International Commission on Zoological Nomenclature, 1990. Opinion 1573. *Madrepora limax* Esper, 1797 (currently *Herpolitha limax*) and *Fungia talpina* Lamarck, 1801 (currently *Polyphylla talpina*; both Cnidaria, Anthozoa): specific names conserved.— Bull. Zool. Nomencl. 47 (1): 63-64.
- Jacobsen Jensen, J.N., 1919. Reizigers te Amsterdam. Beschrijvende lijst van reizen in Nederland door vreemdelingen vóór 1850: xvi, 1-259.— Amsterdam.
- Jansen, P. & W.H. Wachter, 1941. Personalialia, III.— Nederl. Kruidkundig Arch. 51: 355.
- Kernkamp, G.W. (ed.), 1910. Bengt Ferner's dagboek van zijne reis door Nederland in 1759.— Bijdr. Meded. Hist. Gen. 31: 314-509.
- Kerzhner, I.M., 1994. A.A.H. Lichtenstein's (1796, 1797) Catalogus musei zoologici ... Sectio Tertia. Continens Insecta and D.H. Schneider's (1800) Verzeichnis einer Parthei Insekten...: proposed suppression, with conservation of some Lichtenstein (1796) names (Insecta and Arachnida).— Bull. Zool. Nomencl. 51 (2): 108-115.
- Knipscheer, F.S., 1930. Houuttuijn (Willem). In: Molhuysen, P.C., P.J. Blok & F.K.H. Kossmann (eds.), Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek 8: 859-860.— Leiden.
- Knorr, G.W., 1770-1775. Verlosting der oogen en van den geest, of Verzameling van allerley bekende hoorens en schulpen, die in haar eigen kleuren afgebeeld zijn [etc.], 6 parts in 2 vols.: [8], 1-118, 1-118, [24], 190 col. pls.— Amsterdam.
- Kobus, J.C. & Jhr. W. de Rivecourt, 1854-1861. Houuttuijn (Martinus) 1: 818. In: Beknopt biographisch handwoordenboek van Nederland, 3 vols.: 1 (1854): [2], ii, 1-840.— Zutphen.
- Kobus, J.C. & Jhr. W. de Rivecourt, 1886. Houuttuijn (Martinus) 1: 818. In: Biographisch Woordenboek van Nederland, [etc.], Nieuwe uitgave, 3 vols.: 1: [ii], 1-840.— Arnhem-Nijmegen.
- Koeman, C., 1970. Nakomelingen van Cornelis Seylemaker.— Gens nostra - Ons geslacht - Maandbl. Nederl. Geneal. Ver. 25 (4/5): 164-168.
- Koeman, C. (ed.), 1973. Links with the past. The history of the cartography of Surinam, 1500-1971: xii, 1-179, 39 maps.— Amsterdam.
- Kooijmans, L., 1985. Onder regenten - De elite in een Hollandse stad, Hoorn 1700-1780. Among regents - The elite in a Dutch town, Hoorn 1700-1780.— Hollandse historische reeks, 's Gravenhage IV: [8], 9-390, 21 unnn. pls.
- Kostelijk, G., 1993. Speurtocht naar een Nederlandsche natuurkenner.— De Ratelaar 12 (2): 23-24, 1 fig.
- Kramer, P. See Cramer, P., 1775-1782.
- Krauss, J.C., 1800. Voorbericht: 2 unnn. p. In: Oskamp, D.L., M. Houuttuyn, & J.C. Krauss. 1796-1800. Afbeeldingen der artseny-gewassen met derzelver Nederduitsche en Latynsche beschrijvingen, 6 vols.: 4: [9], 2-100, col. pls 301-400, [4].— J.C. Sepp en Zoon, Amsterdam.
- Krogt, P.C.J. van der, 1985. Advertenties van kaarten, atlassen, globes e.d. in Amsterdamse kranten 1621-1811 with an introduction in English: xv, 1-473.— Utrecht.
- Krul, R., 1891. Haagsche doctoren, chirurgen en apothekers in den ouden tijd: [1], 1-220, [1].— 's-Gravenhage.
- Kruseman, A.C., 1893. Aanteekeningen betreffende den boekhandel van Noord-Nederland in de 17^{de} en 18^{de} eeuw. Bijdragen tot de geschiedenis van den Nederlandschen boekhandel 6: xi, 1-655.— Amsterdam.
- Landwehr, J., 1976. Studies in Dutch books with coloured plates published 1662-1875. Natural history, topography and travel, costumes and uniforms: ix, (Studies) 1-134, (Catalogue) xvii, 1-605, 16 pls., 21 unnn. figs.— The Hague.
- Lasègue, A., 1845. Musée botanique de M. Benjamin Delessert: [12], [1]-588.— Paris/Leipzig.
- Lefebvre, E. & J.G. de Bruijn (eds.), 1976. Martinus van Marum - Life and work, vol. 6: i-xi, 1-435, 25 pls., 5 text figs.— Haarlem.
- Lindeboom, G.A., 1984. Dutch medical biography. A biographical Dictionary of Dutch Physicians and Surgeons 1475-1975: xiii, 1-2243 columns, xv-xxx. — Amsterdam.
- Linnaeus, C., 1758-1759. Systema Naturae per Regna tria Naturae, secundum Classes, Ordines, Genera, Species, cum Characteribus, Differentiis, Synonymis, Locis, ed. 10, 2 vols.: 1. Animalia: iv, 1-823, [1]; 2. Vegetabilia: iv, 825-1385.— Holmiae.
- Linnaeus, C., 1766-1768. Systema Naturae [etc.], ed. 12, 3 vols.: 1. Regnum Animale: 1-532, 533-1327, [36]; 2. Regnum Vegetabile: 736, [16]; 3. Regnum lapideum: 1-222, 223-236, [18], 3 pls.— Holmiae.

- Linnaeus, C., 1788-1793. *Systema Naturae* [etc.], ed. 13 (J.F. Gmelin), 3 vols.: 1. *Regnum Animale*: xii, 1-500, 501-1032, 1033-1516, 1517-2224, 2225-3020, 3021-3910, 3911-4120. 2. *Regnum Vegetabile*: xl, 1-884, 885-1662. 3. *Regnum Lapideum*: 1-476, 3 pls.— Lipsiae.
- Lutjeharms, W.J., 1933. Schets van de beoefening van de mycologie in Nederland tot aan de oprichting van de Nederlandsche Mycologische Vereeniging.— *Meded. Nederl. Mycol. Ver.* 21: 87-134, 3 pls.
- Maitland, R.T., 1855. De verdiensten der Nederlanders ten opzichte van de beoefening der dierkunde. *Jaarb. Kon. Zool. Genootschap "Natura Artis Magistra"*, 1855, 159-172.— Amsterdam.
- Martinet, J.F., 1769. Antwoord op de vraag, voorgesteld door de Hollandsche Maatschappye der Weetenschappen: Wat is er tot nu toe over de natuurlyke historie van ons vaderland geschreeven? [etc.].— *Verhand. Holl. Maatsch. Weetensch. Haarlem* 11 (2): 61- 326.
- Martinet, J.F., 1777-1779. *Katechismus der Natuur*, 4 vols.— Amsterdam.
- Marum, M. van, 1803-1807. Naamlysten van het naturalien-kabinet van de Bataafsche Maatschappye der Wetenschappen te Haarlem: lxxiii, 1 pl. (Reprint 1974. *Catalogue of the natural history cabinet of the Dutch Society of Sciences at Haarlem*: 301-376. In: Lefebvre, E. & J.G. de Bruijn (eds), 1974. *Martinus van Marum, life and work*, 5: xviii, 1-445.— Haarlem).
- Masuda, H. et al. (eds), 1984. *The fishes of the Japanese Archipelago*: xxii, 1-437, 247 figs.— Tokai Univ. Press, Tokyo.
- McE.Kevan, D.K., 1980. *Romalea guttata* (Houuttuyn), name change for well-known 'eastern grasshopper' (Orthoptera: Romaleidae).— *Entom. News* 91(4): 139-140.
- Merrill, E.D., 1938a. On Houuttuyn's overlooked binomials for native or introduced plants in eastern North America.— *Rhodora* 40: 288-293, 1 pl.
- Merrill, E.D., 1938b. A critical consideration of Houuttuyn's new genera and new species of plants, 1773-1783.— *J. Arnold arbor.*, 19: 291-375.
- Mijnhardt, W.W., 1978. Veertig jaar cultuur bevordering: Teylers Stichting 1778-±1815: 58-111. In: "Teyler" 1778-1978 *Studies en bijdragen over Teylers Stichting naar aanleiding van het tweede eeuwfeest*.— Haarlem/Antwerpen.
- Mijnhardt, W.W., 1987. Tot Heil van 't Menschdom. Culturele genootschappen in Nederland, 1750-1815. Thesis Utrecht: [8], 1-429.— Amsterdam. (Also in: *Nieuwe Nederlandse Bijdragen tot de Geschiedenis der Geneeskunde en der Natuurwetenschappen*, Utrecht, 1988, 24: 1-429).
- Mizuno, M. et al., 1984. Iinuma Yukusai: vi, 1-513, 21 col. pls. (in Japanese), incl. A Bibliographical Sketch of Yukusai Iinuma: iv-vi (in English).— Publ. by Special Committee, Gifu-City.
- Molhuysen, P.C., 1920. Bronnen tot de geschiedenis der Leidsche universiteit, 4 (18 Febr. 1682 - 8 Febr. 1725): viii, 1-380, 1-323.— Den Haag.
- Molhuysen, P.C., 1921. Bronnen tot de geschiedenis der Leidsche universiteit, 5 (10 Febr. 1725 - 8 Febr. 1765): viii, 1-491, 1-346.— Den Haag.
- Nieuwenhuis, G., 1820-1829. *Algemeen Woordenboek van Kunsten en Wetenschappen*, 8 vols.— Zutphen.
- Nieuwenhuis, G., 1836. Houuttuyn (Martinus): G-K: 468. In: *Aanhangsel op het Algemeen Woordenboek van Kunsten en Wetenschappen*, 9 vols.: (G-K): [2], ii, [1]-721.— Nijmegen.
- Nieuwenhuis, G., 1857. Houuttuyn (Martinus). In: *Nieuwenhuis' Woordenboek van Kunsten en Wetenschappen*. Herzien, omgewerkt en vermeerderd [etc.], 1855-1868, 10 vols.: 4: 1-384.— Leyden.
- Nissen, C., 1951. Die botanische Buchillustration, Ihre Geschichte und Bibliographie, 1. Geschichte: vii, [1], 1-264; 2. Bibliographie: [8]. 1-324.— Stuttgart.
- Nissen, C., 1966. Die botanische Buchillustration, Ihre Geschichte und Bibliographie, ed. 2, 1. Geschichte: x, [1]-264; 2. Bibliographie: x, 1-316; 3. Suppl.: 1-97.— Stuttgart.
- Nissen, C., 1969. Die zoologische Buchillustration, Ihre Bibliographie und Geschichte, 1. Bibliographie: [6], [1]-666.— Stuttgart.
- Nissen, C. 1978. Die zoologische Buchillustration, Ihre Bibliographie und Geschichte, 2. Geschichte: xvi, [1]-604.— Stuttgart.
- Nozeman, C., 1757. Brief van C.N. aan den Heere M.H. over een onlangs ontdekt Water-Insekt.— *Uitgez. Verh.* 2: 282-290.
- Nozeman, C., 1769. Antwoord op de vraag, voorgesteld door de Hollandsche Maatschappye der Weetenschappen: Wat is er tot nu toe over de natuurlyke historie van ons vaderland geschreeven?

- [etc.].— *Verhand. Holl. Maatsch. Weetensch. Haarlem* 11 (2): 1-60.
- Nozeman, C., M. Houuttuyn & J.C. Sepp, 1770-1829. *Nederlandsche Vogelen; volgens hunne huishouding, aert, en eigenschappen beschreeven [etc.]*, 5 vols.: 1-500, 250 col.pls.— J.C. Sepp en Zoon, Amsterdam.
- Oskamp, D.L., 1796. Voorbericht: [v]-vii; Naamlijst der intekening [etc.]: [ix-xviii]. In: Oskamp, D.L., M. Houuttuyn, & J.C. Krauss, 1796-1800. *Afbeeldingen der artseny-gewassen met derzelver Nederduitsche en Latynsche beschryvingen*. 6 vol., 600 col. pls.— J.C. Sepp en Zoon, Amsterdam. (Fascimile reprint vol. 1, 1998, vol. 2, 1999.— Indros b.v., Almere).
- Otte, D., 1995. Grasshoppers [Acridomorpha] C. Acridoidea.— *Orthoptera species file*, 4: [8], 1-518, Philadelphia.
- Oudschans Dentz, F., 1938. Cornelis van Aerssen van Sommelsdijck. Een belangwekkende figuur uit de geschiedenis van Suriname: 1-198, [1], 13 pls.— Amsterdam.
- Oudschans Dentz, F., 1944/45. De herkomst en de beteekenis van Surinaamsche plantagenamen II (Slot).— *West-Indische Gids* 27: 161-180.
- Pallas, P.S., 1766. *Elenchus zoophytorum sistens generum adumbrationes generaliores et specierum cognitarum succinctas descriptiones cum selectis auctorum synonymis*: [28], 1-451.— *Hagae Comitum*.
- Pieters, F.F.J.M., 1978. Diergaarden in de Nederlanden 1750-1850 en hun betekenis voor de zoologie.— *Acta Octavi Conventus Historiae Scientiae Medicinae Matheseos Naturaliumque Excolendae, Bergae ad Zomam; sextum-, quintum decimum kalendae Apriles MCMLXXVII*, Amsterdam: 51-72, 11 figs.
- Pieters, F.F.J.M., 1994. De menagerie van stadhouder Willem V op het Kleine Loo te Voorburg. (La ménagerie du stathouder Guillaume V dans le domaine Het Kleine Loo à Voorburg): 39-60, figs. 15-26. In: Sliggers, B.C. & A.A. Wertheim (eds.), *Een vorstelijke dierentuin - De menagerie van Willem V. (Le zoo du prince - La ménagerie du stathouder Guillaume V)*: 1-120, 56 figs.— Zutphen.
- Pieters, F.F.J.M. & L.C. Rookmaker, 1994. Arnout Vosmaer, topcollectionneur van naturalia en zijn *Regnum animale*: 11-38, figs 1-14. In: Sliggers, B.C. & A.A. Wertheim (eds.), *Een vorstelijke dierentuin - De menagerie van Willem V. (Le zoo du prince - La ménagerie du stathouder Guillaume V)*: 1-120, 56 figs.— Zutphen.
- Pieters, F.F.J.M., 2002. Het schatrijke naturaliënkabinet van Stadhouder Willem V onder directoraat van topverzamelaar Arnout Vosmaer: 19-44, un. figs. In: Sliggers, B.C. & M.H. Besselink (eds.), *Het verdwenen museum. Natuurhistorische verzamelingen 1750-1850*.— *Blaricum/Haarlem*.
- Princis, K., 1963. *Orthoptera Catalogus. Pars 4. Blattariae: Subordo Polyphagoidea: Fam.: Homoga- miidae, Euthyrraphidae, Latindiidae, Anacompsidae, Atticolidae, Attaphilidae. Subordo Blabe- roidea: Fam. Blaberidae*: 75-172 — Junk, 's-Gravenhage.
- Princis, K., 1965. *Orthoptera Catalogus. Pars 7. Blattariae: Subordo Blaberoidea: Fam.: Oxyhaloidea, Panesthiidae, Cryptocercidae, Chorisoneuridae, Oulopterigidae, Diplopteridae, Anaplectidae, Archiblattidae, Nothoblattidae*: 283-400.— Junk, 's-Gravenhage.
- Radermacher, J.C.M., 1780-1782. *Naamlyst der planten, die gevonden worden op het eiland Java. Met de beschryving van eenige nieuwe geslagten en soorten*, 3 parts: 1 (1780): 1-60; 2 (1781): i, [1]-67, [1]-88, 1-40; 3 (1782): i, iii, [1]-102, 1-42, 1-70.— Batavia.
- Randall, J.E., M.-L. Bauchot & P. Guézé, 1993. *Upeneus japonicus* (Houuttuyn), a senior synonym of the Japanese goatfish *U. bensasi* (Temminck & Schlegel).— *Jap. Journal Ichthyol.*, Tokyo 40 (3): 301-306, 1 fig.
- Rees, A., 1811. *Houuttuynia*. In: Rees, A., 1802-1819/20. *The Cyclopaedia; or Universal Dictionary of Arts, Sciences and Literature*: 18 (Hov-Hue).— London.
- Rieu, G. du, (ed.), 1875. *Album Studiosorum Academiae Lugduno Batavae, 1575-1875*, lxiii, 1-1440 col., p. 1441-1723.— *Hagae Comitum*.
- Rookmaker, L.C., 1992. J.N.S. Allamand's additions (1769-1781) to the *Nouvelle Edition of Buffon's Histoire Naturelle* published in Holland.— *Bijdr. Dierk.* Amsterdam 61(3): 131-162, 10 figs.
- Ruysch, H., 1718. *Collectio nova piscium Amboinensium [etc.]*: vol.1. In: H. Ruyschii, *Theatrum Universale Omnium Animalium [etc.]*: 2 vols.— Amsterdam.
- Sander, H., 1783. *Beschreibung seiner Reisen durch Frankreich, die Niederlande, Holland, Deutschland*

- und Italien; in Beziehung auf Menschenkenntnis, Industrie, Litteratur und Naturkunde insonderheit 1: [28], [i]-xxxii, [1]-642.— Leipzig.
- Scheffer, J., 1939. Tentoonstelling van boeken, teekeningen en andere voorwerpen uit de bibliotheek van het Koninklijk Zoölogisch genootschap "Natura Artis Magistra", ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van het genootschap.— Bijdr. Dierk. Amsterdam 27: 115-163.
- Schierbeek, A., 1940. Inleiding. In: Sepp-Nozeman, *Nederlandsche vogelen 1770-1829*: 7-32, col. cover, 16 col. pls.— 's-Gravenhage.
- Schutte, O., 1980. *Het album promotorum van de academie te Harderwijk*: 1-362, 8 figs.— Zutphen.
- Sepp, J.C., 1762-1860. *Beschouwing der wonderen Gods, in de minstgeachte schepzelen of Nederlandsche insecten*, [etc.], 8 vols.: vol. 1 (1762), 6 pts., (1): [16], 1-44, 8 col. pls.; (2): 1-21, 4 col. pls.; (3): 1-30, 6 col. pls.; (4): 1-100, 24 col. pls.; (5): 1-8, 1 col. pl.; (6): 1-32, 7 col. pls.— J.C. Sepp en Zoon, Amsterdam.
- Seters, W.H. van, 1962. *Pierre Lyonet 1706-1789. Sa vie, ses collections de coquillages et de tableaux, ses recherches entomologiques*: xviii, 1-227, 28 figs (pls).— La Haye.
- Sherborn, C.D., 1902. *Index Animalium, 1758-1800*: lix, 1-1195.— Cantabrigiae.
- Sherborn, C.D., 1922-1933. *Index Animalium, 1801-1850*, 9 vols.: cxxxi, 1-7056; vii, cxxxiv-cxlvii, 1-1098.— London.
- Simoni, A.E.C., 1975. *Newton in the timberyard. The device of Frans Houuttuyn*.— *The British Library Journal* 1: 84-89.
- Slabber, M., 1769-1778. *Natuurkundige Verlustigingen, behelzende microscopise waarneemingen van in- en uitlandse Water- en Land-Dieren*: [14], 1-166, 18 col. pls.— Haarlem.
- Sliggers, B.C., 2002. *Het Naturaliën kabinet van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen 1759-1866*: 45-142, unkn. figs. In: Sliggers, B.C. & M.H. Besselink (eds.), *Het verdwenen museum. Natuurhistorische verzamelingen 1750-1850*.— Blaricum/Haarlem.
- Smith, J.E., 1796. *Reise durch Holland, Frankreich und Italien aus dem Englischen übersetzt von G.C. Reich*, 2 vols.: 1: xxviii, 1-483.— Leipzig.
- Smith, J.E., 1798. *Review of a Dutch edition of the Systema Naturae of Linnaeus. Tracts relating to natural history*: 203-214.— London.
- Soulsby, B.H., 1933. *A catalogue of the works of Linnaeus (and publications more immediately related thereto) preserved in the libraries of the British Museum (Bloomsbury) and the British Museum (Natural History) (South Kensington)*, ed. 2: xi, 1-246, 1-68, frontispiece.— London.
- Stafleu, F.A., 1971. *Linnaeus and the Linnaeans. The spreading of their ideas in systematic botany, 1735-1789*: xvi, 1-356, frontispiece, 71 figs.— Utrecht.
- Stafleu, F.A. & R.S. Cowan, 1976-1988. *Taxonomic literature. A selective guide to botanical publications and collections with dates, commentaries and types*, ed. 2, vol. 1-7.— Utrecht/The Hague.
- Stafleu, F.A. & R.S. Cowan, 1976. *Christmann, Gottlieb Friedrich*: 502-503. In: Stafleu, F.A. & R.S. Cowan, 1976-1988. See above, 1 (A-G): xl, 1-1136.
- Stafleu, F.A. & R.S. Cowan, 1979. *Houuttuyn, Maarten*: 343-345. In: Stafleu, F.A. & R.S. Cowan, 1976-1988. See above, 2 (H-Le): xviii, 1-991.
- Stafleu, F.A. & E.A. Mennega, 1993. *Taxonomic literature. A selective guide to botanical publications and collections with dates, commentaries and types. Suppl. 2 (Be-Bo)*: vi, 1-464.— Königstein.
- Stadius Müller, P.L., 1773-1789. *Des Ritters Carl von Linné ... Vollständiges Natursystem nach der zwölften Lateinischen Ausgabe (1766-68) und nach Anleitung des holländischen Houuttuynischen Werks (1761-85) mit einer ausführlichen Erklärung ausgefertigt*.— Nürnberg. (cf. Soulsby, 1933: 13; not seen).
- Steenis, C.G.G.J. van & J.F. Veldkamp, 1973. *Note on Houuttuyn's herbarium*.— *Blumea* 121: 151-152, 1 fig.
- Steenis-Kruseman, M.J. van, 1950. *Malaysian plant collectors and collections being a cyclopaedia of botanical exploration in Malaysia [etc.]— Flora Malesiana* 1 (1): clii, 1-639, figs. 1-26, maps 1-3, portraits.— Djakarta (Reprint 1985, Koeltz, Koenigstein).
- Stoll, C., 1780-1788. *Natuurlyke en naar 't leeven naauwkeurig gekleurde afbeeldingen en beschryvingen der Cicaden en Wantzen in alle vier waerelds deelen Europa, Asia, Africa en America huishoudende [etc.]*, 2 vols.: 1: [1]-124, 1-172; 2: [4], 29 col. pls., [4], 41 col. pls.— J.C. Sepp, Amsterdam.
- Stoll, C., 1813. *Natuurlijke en naar het leven naauwkeurig gekleurde afbeeldingen en beschrijvingen*

- der Spoken, Wandelende Bladen, Zabel-springhanen, Krekels, Trek-springhanen en Kakkerlakken. In alle vier deelen der wereld [etc.] - Representation exactement colorée d'après nature des Spectres ou Phasmes, des Mantes, des Sauterelles, des Grillons, des Criquets et des Blattes. Qui se trouvent dans les quatre parties du monde [etc.], 2 vols.: 1: [6], [1]-79, 25 col. pls.; 2: [6], [1]-28, [1]-42, [1]-8, [1]-14, 45 col. pls.— J. C. Sepp et fils, Amsterdam.
- Struyck, N., 1740. Inleiding tot de algemeene geographie, benevens eenige sterrekundige en andere verhandelingen: [12], 1-392, [8], 5 pls.— Amsterdam.
- Struyck, N., 1753. Vervolg van de beschryving der staartsterren, en nader ontdekkingen omtrent den staat van 't menschelijk geslagt, benevens eenige sterrekundige, aardrykskundige en andere aanmerkingen, 2 unn. parts: [6], 1-182; 1-216, [6], 3 pls.— Amsterdam.
- Trimpe Burger-Mekking, G.G. 2002. Prijsvragen en conceptprijsvragen van het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen uitgeschreven in het tijdvak 1769-1860.— *Archief, Meded. Koninkl. Zeeuwsch Genootsch. Wetensch.* 2002: 69-257.
- U[ithoorn, M.], 1914a. Uit de oude geschiedenis der Doopsgezinde Gemeente te Hoorn, XIII.— *Ons godsdienstig leven, Hoorn 1914* (4): 4-5.
- U[ithoorn, M.], 1914b. Uit de oude geschiedenis der Doopsgezinde Gemeente te Hoorn, XVII.— *Ons godsdienstig leven, Hoorn 1914* (31): 3-4.
- Veldkamp, J.F., 2003. List of Houuttuyn collections in Leiden (L) and Amsterdam (AMD), 3 pp. Manuscript notes. In: *Personalialia, Library Nationaal Herbarium Nederland, Leiden.*
- Vickery, V.R. & D.K.McE. Kevan, 1983. A monograph of the orthopteroid insects of Canada and adjacent regions.— *Lyman Ent. Mus. and Res. Lab., Quebec (Mém. 13)*, 2 vols.: xxii, 1-[680]; iv, 681-1467.
- Visser, R.P.W., 1985. The zoological work of Petrus Camper (1722-1789). Thesis Amsterdam: [6], 1-207, 12 figs.— Amsterdam.
- Waa, G. van der, 1992. "De irritabilite". Een onderzoek naar de betekenis van het irritabiliteitsbegrip in de geschiedenis van de achttiende-eeuwse Nederlandse fysiologie. Thesis Rotterdam: 1-263.— Rotterdam.
- Weidner, H., 1983. Schriften von Liebhaber-Entomologen im ausgehenden 18. und beginnenden 19. Jahrhundert (im Archiv der entomologischen Sammlungen des Zoologischen Instituts [etc.]).— *Ent. Mitt. Zool. Mus. Hamburg, Hamburg 7* (117): 279-342, figs. 9-23.
- Wijnands, D.O., 1987. The herbarium of M. Houuttuyn and its relations to C.P. Thunberg and N.L. Burman. Abstracts of the General Lectures, Symposium Papers and Posters presented at the XIV International Botanical Congress: 144.— Berlin.
- Wijnands, D.O., 1990. The letters of Maarten Houuttuyn to Carl Petter Thunberg (1780-1790).— *Proc. Kon. Akad. v. Wetensch., Amsterdam 93* (1): 77-95.
- Wijnands, D.O. & J. Heniger, 1993. Houuttuyn's herbarium in Geneva, 16 unn. pp. Manuscript notes. In: *Personalialia, Library Nationaal Herbarium Nederland, Leiden.*
- Wurmb, F. Baron van, 1781. Orde der Palmboomen.— *Verhand. Bataav. Gen. Konsten en Wetensch., Rotterdam - Amsterdam 1*: [2], 337-157 [=357].
- Zijpp, N. van der, 1956. Houuttuyn. In: *The Mennonite Encyclopedia 2*: 822.— Scottsdale, Pennsylv.
- Zuidervaart, H.J., 1999. Van 'Konstgenoten' en hemelse fenomenen. Nederlandse Sterrenkunde in de achttiende eeuw: [7], 1- 663, [1].— Rotterdam.

Received: 9.x.2003

Accepted: 30.x.2003

Edited: M.J.P. van Oijen

Appendix A.

Translations of Houuttuyn's letters reproduced in figs. 2 and 3.

Fig. 2. Letter of Houuttuyn to G. Kuipers, Secretary of the "Zeeuwsch Genootschap der Weetenschappen" and Minister, of 21 September 1786. A detailed description of the two problems suggested was attached (Arch. Koninkl. Zeeuws Genootsch. Wetensch., inv. nr. 59: 216-218).

Reverend and most learned Sir,

After your previous letter and request I already had drawn up the subjects of two questions which now, on the occasion of the receipt of the most recent letter, announcing the date of the General Meeting of our Society, I take the liberty to propose. For the first a special incentive was provided by the gentlemen who this summer, similar to the general complaint in these provinces, and as I heard also in yours, in their orchards suffered so much damage, that they hardly got any trees bearing fruit, and moreover were affected so much by the extraordinary loss in this respect of the farmers, that they were inclined to propose a similar question elsewhere. The other question is a subject on which since long my thoughts have dwelled. Hoping that both will prove acceptable and for general benefit will be published by our Society. I have the honour to be at your special service and with respectful greetings to the Honourable Directors and Members, and also particularly to Your Honour,
Amsterdam

Your humble servant

M. Houuttuyn

21 September 1786

Fig. 3. Letter of Houuttuyn to A. Vosmaer, Director of the Cabinet and Menagerie of the Stadholder, of 14 July 1767 (Universiteitsbibliotheek Leiden, BPL 246).

Dear Sir,

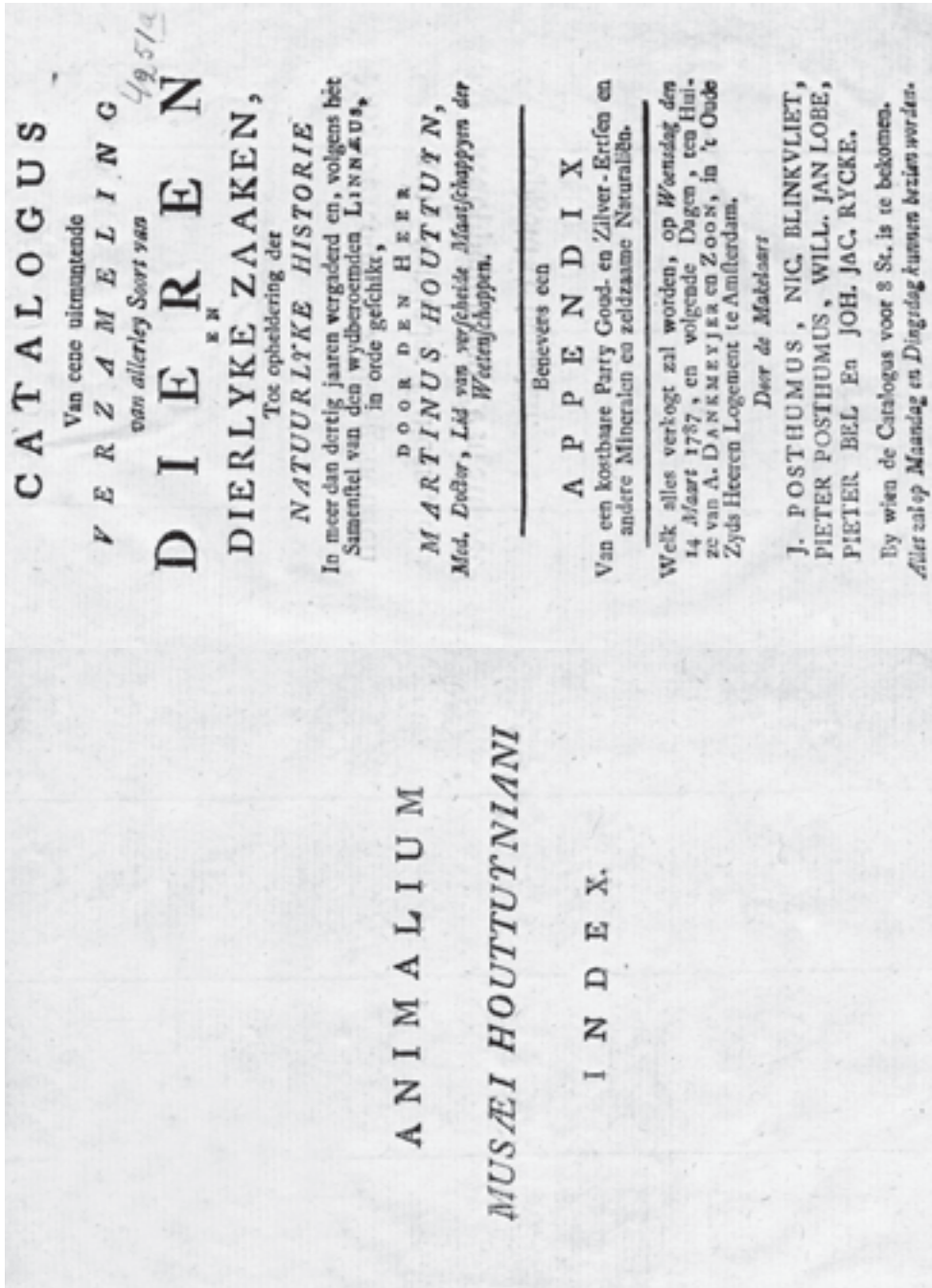
Do not doubt whether Mr Dr Kuhn of Philadelphia, whom I had taken the liberty to present a letter of recommendation to Your Honour, has already visited Your Honour. This morning my brother and cousin traveled from here, to visit after Leiden also The Hague. They presumably will be in The Hague tomorrow or the day after tomorrow. Request Your Honour to have the goodness, when they come to your house, as I trust, to show them the Cabinet of Natural History of his Illustrious Highness, and also if required, to give them an address to visit the Court. I myself will probably have an opportunity to view next Saturday in passing the new arrangement of the splendid collection under the direction of Your Honour, possibly Saturday afternoon and to ensure Your Honour of my respect, remaining Your Honourable Most Learned Sir, Your Honour's humble servant.

Amsterdam 14 July 1767

M. Houuttuyn

Appendix B.

Copy of the catalogue of the 1787 auction of Houuttuyn's cabinet.



VOORREDE.

Terwijl ik, onder de beschryving der Natuurly-
ke Historie, welke my bykans dertig Jaaren bezig
gehouden heeft, niet ken nalaten, allerley Voor-
werpen, daar toe dienende, te koop en te ver-
meen; als waar door ik niet alleen tot dierzeker
onderzoek meer bekwaam gemaakt, maar ook in
staat geseld werde, om nietwee en nog niet afge-
beide Zaaken in Plaas te brengen; zo is myne
Collectie allengs zeer uitgegryd. De gewaagde
voortgang, ondertusschen, in die beschryving, be-
naam my de gelegenheid, om alles in orde te schik-
ken; 't welk ik dan, na het voltoojen van dat Werk,
heb moeten ondernemen, en wagens myse bejaar-
heid, als nu reeds gaande in myn zeven- en zes-
tigste Jaar, vond ik raadzaamst, gedeekelyk daar
of te stappen en myne zeer uitgebreide Collectie
wat bekooper te maaken.

Dus bidde ik den Liefhebber, tegenwoordig, het
Eerste Deel myner Verzameling, het Dierlyke
Ryk betreffende, aan, terwijl de overigen nog niet
in gereedheid zyn. Men zal hier alles, mogelyk,
volgens den Leidschen myser beschryvinge geschild-
de vinden, en dat, in de eerste plaats, al het gans-
te de Zoogende Dieren behoort, zo in Finschen
met Vogt, die zeer veel en zinnelyk dings gemaint
en

EUDONIA FAO
W. E. A. W. S. A. A.
M E I I I I
M H A A N S B Y L I J D
M I O T G A W B E T A N N O O T V A N

**NB. De Koopers zullen gehouden
zyn, van ieder Gulden, der
Koopenningen, één Stuiver
Opgeld te betalen.**

K. I. C. M. B. H. Q. A.
M I O T G A W B E T A N N O O T V A N

VI V O O R R E D E:

en met rood Lak. Vernis bezorgd zijn; (zodanig dat zy lang digt kunnen blyven, gebyt de Onderwindig wy geleerd heeft;) als gedroogde en dier-zolver Dieren: vervolgens, in de tweede plaats, de Vogelen, meestendeels in Kasjen met Glas, naar 't leven opgezet, onder welken verscheide zeldzaame Lianse en Paradijsvogelen: in de derde plaats de Ampelbilen of Dieren van beldeley Leven, anders ook Land- en Water-Dieren genaamd, zo Kruidende, gebyt Schilspadden, Kikvoerschen, Haagdijscen, als Slangen en Zwermdieren van dien aard, meestendeels in Fleschen met Vogg: voorts de Visschen, waar onder een menigte Japanse en andere Oostindische, zeer aangemen en fraay, zig bevindien. Hier is de geheele reeks der genen, welken ik, in het XX. Deel der Verhandelingen van de Hollandische Maatschappij, onafhendig heb beschreeven, en genen uitgezonderd. Op de gedroogde Visschen volgen de Insekten in Vogg, en voorts de gedroogde Insekten.

Hier heeft men een Uitvoerige Verzameling van allerley soort van Torren, Bokken, Spooibijt, Springhaanen, Cicaden, Wanzen, en al het gene 'tot de Schilbvegeelge en Halfbilige behoort, in orde geschikt. Voorts een niet minder groote Collectie van allerley uitbeensche Kapellen of Vlinders, waar onder zeer vele Ambonische en andere:

V O O R R E D E. VII

dere Oest- en Westindische en Kanoise die naar zijn; benevens eenige Landjes, Verzamelingen beentende van Duitche, Inlandsche, Ceylonse en Japanse Kapellen: welke lastigen, allerzeldzaamst, met andere Insekten een getal van tagtig stuks uitmaken. Verder kunnen de Peersvegeelge, Vliesvegeelge en Ongevegelde Insekten, die met de Krabben en Kreeften, waar onder ook verscheide ongewentens zijn, beslooten worden.

In de Klasse der Wormen en Slakken volgen, op de Zee-Sterven en Zee-Appelen, de Schulpdieren of Conchylien, waar van eenne uitvoerige Collectie, in haare Geslagten verdeeld, byna vyfhonderd Nummers uitmakende: onder welken verscheide Magellansche en uit de Grootte Zuidzee, die by nistiek naar zijn. Eindelyk de Zee-Gewassen, zo Steenschobig als Plantaarzig, van welken zeventig Nummers en onder dezelveen fraajje Stukken.

In de beschryving heb ik, zo veel mooglyk, gezegt, de waare benamingen op te geeven, die in gebruik zijn en de nieuwe Soorten met een Sterrelyse onderscheiden: 't welk echter, ten opzigt van de Kapellen en andere Insekten, niet algemeen plaats heeft: dewyl eenigen, met nieuwe benamingen van my getekend, zo ik naderhand ontdekt heb, zig in het Werk van den Heer F. A.

BRIJ:

VIII V O O R R E D E.

BRICUS anders getyeld bevinden, en de Sterren-
sijns by de Nummers der Kapellen enz. stegs dis-
nen tot aanwysing, beedantig zy in myn Ver-
zameling, meest volgens den Heer GORZE,
getekend zyn. Ook heb ik de benamingen
van deze altemaal, zo veel mooglyk, uit het
voorvorige Werk van wylen den Heer KAMMER,
dat den zo kundigen Heer STOLL, tot Eere
sijreks, gelyk die der Cicaden en Wanten uit
derzelfs eigen-naamig Werk; in beide walken
wele van deze mynen, amsprenglyk, oislykeid
en besclarenen zyn; inticeest.

Alzo, nu, deze Verzameling van Dieren vol-
gens het Samenstel van den beriemden LINNÆUS
gesclits is, zens dezelve dus kunnen Myen, indien
de een of ander Liefhebber verkoes die geheel of ge-
deelyk uit de hand te koop, waar toe dezelve
weg aangebooden wordt.

Voorts dient tot uadigt, dat in de Catalogus, onder
anderen, ingesloopen zyn, deze DRUKFEULEN.

- Bladz. 4. R. 8. Lees circa.
- 5. N. 33. — inijda.
- 19. N. 121. — Koss.
- 50. R. 11. — Holl. Maas/oc. XX. Deel.
- 40. R. 26. — — — — —
- 59. R. 19. — — — — — Langhand.
- 103. R. 11. Voor Marnarus Lees Xanthar.
- 140. R. 1. Voor Marnarus Lees Marnarus
MU.

M U S Æ I
H O U T T U I N I A N I

P A R S P R I M A,
Q U Æ S P E C T A T

R E G N U M A N I M A L E.

K A B I N E T

V A N

D I E R E N E N D I E R L Y K E Z A A K E N,

U I T M A A K E N D E H E T
E E R S T E D E E L

D E R

V E R Z A M E L I N G V A N

N A T U R A L I Ë N

D O O K

M. H O U T T U Y N

Med. Doctor, Lid van de Hollandse Maatschap-
py en van het Zeeuwsch Genootschap der
Wetenschappen, enz.

COLLECTIO
ANIMALIUM.
 VERZAMELING VAN
 DIEREN EN DIERLYKE ZAKKEN.



REGNI ANIMALIS, CLASSIS PRIMÆ.
MAMMALIA.

Quæ ad HUMANUM CORPUS pertinent,
ANATOMICA, MEDICA, CHIRURGICA
PRÆPARATA, &c. in Liquor.

MENSCHELYKE VRUGTEN
 en verscheyde andere
PREPARATEN
 in Fleischen.

- N. 1** *Fetus Nigræ matus, qui rufisavit, Sexus*
Femine.
 Een volwassen Neger-Kind, dat geleefd heeft,
 van de Vrouwelyke Sexe.
2 *Fetus plene magnitudinis, Foetus, quæ non re-*
spiravit.
 Een volragen Meisje, met Ringesjes in de
 Ooren.
3 *Fetus sex fere Mensium, Puellus.*
 Een Jongetje van ontfant zes Maanden.
4 *Fetus quinq; Mensium in Utero sem emaciatiss.*
 Een uitgeleed Jongetje van vyf Maanden draags.

A 2
 N. 5



4 *Præparata Anatomica.*

- N. 5 *Fetus quædam Mensium, puberriores.*
Een zeer nooy Kinde van ruim vyf Maanden.
- 6 *Fetus quædam sere Mensium debilis constitutioms.*
Een slap Kinde van ongeveer vier Maanden.
- 7 *Fetus trifidus vel quatuor Mensium, perquam degenus.*
Een aartig Kinde van ruim drie Maanden dragts.
- 8 *Fetus Hærentatus etusdem ætatis.*
Een Hottentotich Kinde van drie Maanden of daar omrent.
- 9 *Fetus vel Embryo sex Hebdomadarum.*
Een Vrugte van zes Weeken dragts.
- Fœtusum ætatis non ad mensuram determinatum.*
- 10 *Embryo humanus unius Mensis et ultra.*
Een Vrugte van ruim eene Maand dragts.
NB. Met het Hoofd byna zo groot als 't Lyf.
- 11 *Embryones duo gemelli viz. dextrum Septimæmæsum, sinist. extrin.*
Twee Vrugtes van veertien Dagen op 't hoogste.
- 12 *Embryo humanus in statu Membranis operis postiche conspicuus.*
- 13 *Ovum humanum elongatum exsertum.*
- 14 *Uteri pars flexuosa.*
- 15 *Uterus mulieris cum Ligamentis latis, Ovaris, &c.*
De Lyfmoeder met haare Banden, enz.
- 16 *Fetus satis proventus, membrans Anonii parte Caput involvete & Fasciulo Umbilicali ter ad Collum interio; hinc Partus masculinus.*
Een zonderinge Geboorte van een Kind met de Helm op 't Hoofd en een Strop om den Hals.
- 17 *Mola humanæ.*
Een Misgeboorte of zogenaamde Zuiger.
- 18 *Cystidæus Uteri Ovidi.*
De Nafjes aan de Lyfmoeder van een Schape.
- 19 *Tosficiæ ex Hæmæ Sanguis.*
De Balen van een halfjaartig Bok.

Anatomische Præparaten. 5

- N. 20 *Cur Infantis præparatum.*
Het Hart van een Kind, geëpareerd.
- 21 *Ren ex Infante vel Fœtu.*
De Nier uit een Kinde of Vrugt.
- 22 *Glandula Thyreas ex Fœtu.*
De Borskliek of Zwerterik uit dito.
- 23 *Liquor Humana cum Epiglottide & Uvula in fœtu ex Humilis infans Cadavere. Anno 1761.*
De Voeg van een Mensch, met de Hoig &c.
- 24 *Colla ex Fœtu.* Een Ribbetje van een Vrugte.
- 25 *Cutis Humana parva, unde Epidermis pulchre præparata deservit.*
De Opperhuid van het Vel geëpareerd.
- 26 *Simile ejusdem.* Een dergelyk Voorwerp.
- 27 *Parti Cutis ex Nigritâ, qui distans est in Therastra Angolodensis, ad fœtus Anno 1761.*
De Huid van een Neger, ten deele ontbloot.
- Cutis hic alba apparet, dextra Epidermis & Retiçula.*
- 28 *Cutis Dignis Humani ablata.*
De Huid van een Vinger afgestroopt.
- 29 *Digitus unde pars Cutis ablata.*
Een Vinger met een deeltje van de Huid opgeligt.
- 30 *Præparatum pulcherrimum Rusficianum: an Len Fœtus Cerd rubrâ infans?*
Een zeer fraay ongeëpareerd Præparat van den Hoogleeraar RUISCH.
- 31 *Intestini Ilii pars, Cerd rubrâ replata Rusficis.*
Gedeelte van den Karteldarm rood geëpareerd door Professor RUISCH.
- 32 *Intestini Ilii pars Cerd viridi replata.*
Gedeelte van den Karteldarm groen geëpareerd.
- 33 *Intestini Ilii pars Cerd rubrâ infans.*
Gedeelte van dito zeer fraay rood ongeëpareerd de Aderen met Groen.
- 34 *Epidermis Palis ex Fœtu; item Vasa quædam Cerd rubrâ replata.*
De Opperhuid van een Kinde Voetje, enz.

6 *Preparata Anatomica.*

- N 55 *Excrescentia Glauclola oblata per Rucifera.*
Een Glauclous Uitwas gebuitpreparé door Prof. RUYSCHE.
- 56 *Part Stomachi seu Ventriculi ex Parilla, que Arsenico affusis perit: ex prep. Rucifera.*
Gedeelte van de Mlag van een Mensje, aan Rottkruid gestorven: door Prof. RUYSCHE.
- 37 *Digitus Uleris Casii oblatus.*
De afgerette Vinger van een Man.
- 38 *Gastricopila et Hernia Oment.*
Een Boekhechting en Netbreuk.
- 39 *Sutura Tendinis Aclidii in Cana.*
Hechting van de Kuitspier in een Houd.
- 40 *Mucus cœcivatis.*
Samengestocde Slijm.
- 41 *Hepar Oscillum Vermis pro parte exsicc.* Een stuk van een Schaapen-Lever, van de Botjes ten deele dooverrechten.
- 42 *Fœtus Ovis in Membranis suis et extra.*
Schaapen-Vrugtjes in en buiten de Vliezen.
- 43 *Papilla Uterum ex Balena.*
De Spouwen van Walvisch-Frammen.
- 44 *Balena Cœni papilla ♂ Larvum.*
De Tepekjes van een Walvisch-Houd en 't Speck.
- 45 *Oculus ex Balena.*
Een Walvisch-Oog.
- 46 *Oraui ex Fura, qui Wirvis dicitur.*
De Oogen van een Wirvis, my door Comman-deur W A L I G den Ouden, uit Groenland medebrengt A° 1780.
- 47 *Car ♂ Lingua ex Aquila.*
Het Hart en de Toeg van een Adelaar.
- 48 *Fœtus cum Glauclis ex Tigride?*
De Schaft van een Tiger, zo 't schynt.
- 49 *Pavus Gallina Capite duplici et Pedibus tantum biniis.*
Een Hoender-Kuiken met twee Koppen.
- 50 *Cervi Caprii Menstrum bicarpurum, uno Capite, Pedibus sex.*
Een

Anatomische Preparaten. 7

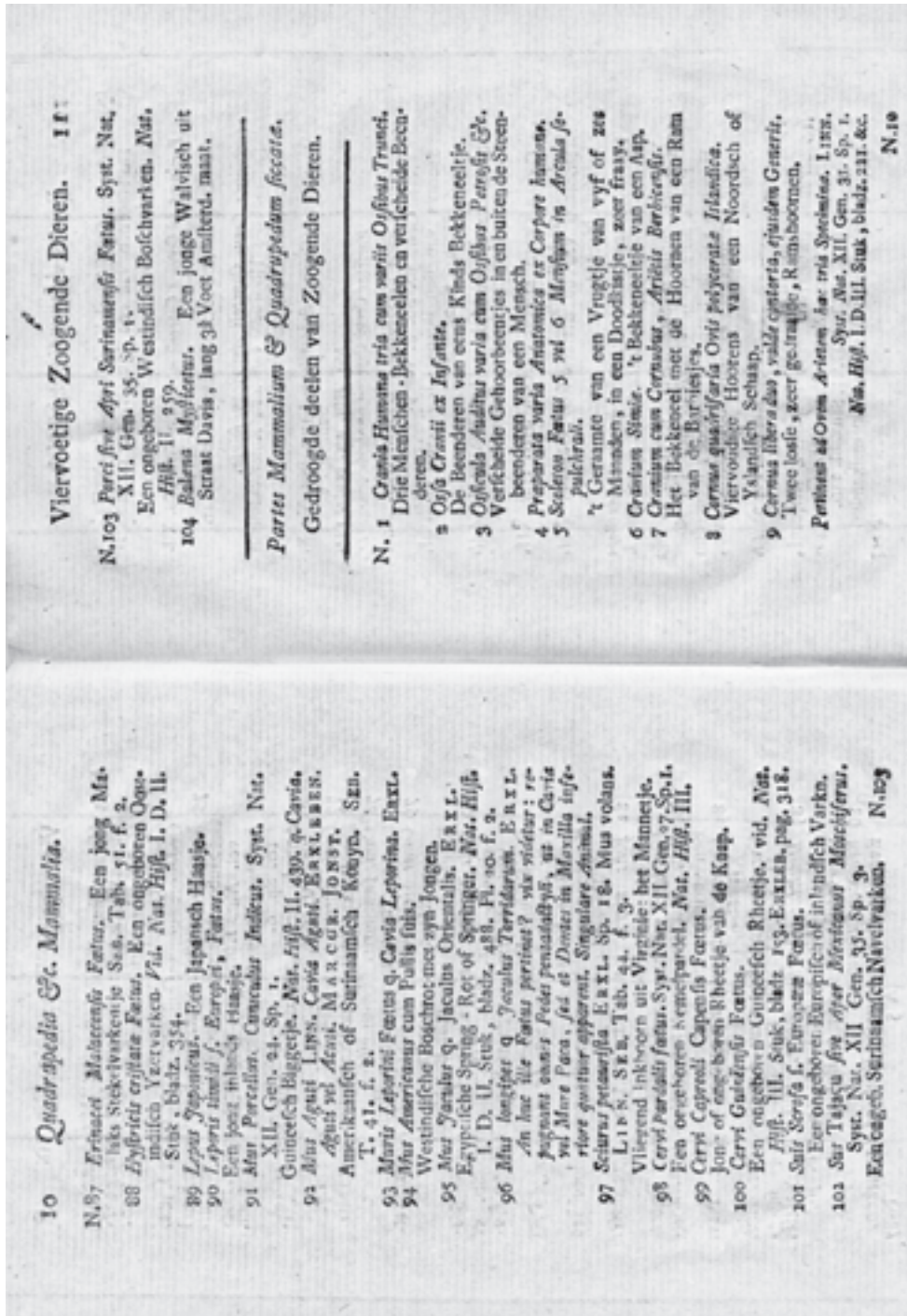
- Een wanfchapen Jong van een Rhoerje, met twee Lywen, zes Pooten en één Hoofd.
- N. 51 *Lingua et Larynx ex Delphis, cum Asters Asters parte.*
De Toeg en Lonscklep van den Dolpöyn, om deszelfs Ademhaling door 't Gehemelte aan te toonen.
- 52 *Maxilla cum Larynge et peritone Asters Asters ex Testudine.*
De Onderkaak met de Toeg en 't Strottenhoofd, uit een Schildpad.
- 53 *Pulmones Avis Anatis montana, ubi Asters Asters valde dilatata cum Capisul adnatis, pro clangere sumus quos edant.*
De Loozen en Loozipp van een Daikers Berg-Kesje, met de verwyding en 't Kraakbeemige Kasje door 't welke zy een zo sterk Gebuld maaken.
- 54 *Pulsoris in Testudine confraclis, ubi patens Pulsula.*
De Structuur der Loozen in een Schildpad, met veele open Gaten in de Loozipp, tot de Ademhaling onder Water.
- 55 *Organa Respiratoria in Eruca magna Sarisemensi.*
De Loozbuiscen in een groote Sarinaamfche Ruc.
- 56 *Germes Pulli in Ovis incubata, sex Diernum, mare Malpighii preparatum.*
De eerste vorming van een Kuiken in 't Ey, zes Dagen geboerd.
- 57 *Part Arteris ex Homine.*
Stuk van een Slaagter uit een Mensch.
- 58 *Car Testudinis Marina, ponderis circa 300 Libras, hic Anisidamensis casella A°. 1774.*
Het Hart van een Zee-Schildpad, 300 Pooten zwaar, hier leverodig aangebragt en graget, A°. 1774.

Viervoetige Zoogende Dieren. 9

- N.73 *Myrmecobaga didactyla* Syst. N. XII. Gen. 8. Sp. 1.
Kleine Westind. Mieren-eester. Nat. Hist. I. 437.
- 74 *Myrmecobaga tridactyla*, Syst. Nat. XII. Gen. 8. Sp. 2.
Ongeborene groote Oostindische. Nat. Hist. I. 488.
- 75 *Mantis pretiosa* Syst. Nat. XII. Gen. 9. Sp. 1.
Gefchubde Mieren - Eester of Taloanische Duivel. Nat. Hist. I. 494. Een zeer kleine ras. 10. Sp. 6.
- 76 *Dasyurus novem-clavatus*, Syst. Nat. XII. Gen. Armadil met negen Ge'de's. Nat. Hist. II. 284. Pl. XVI. f. 3.
- 77 *Canis aureus*, Syst. Nat. XII. Gen. 12. Sp. 7.
Een Ross - Jakkals uit de Westindien, zeer ras.
- 78 *Canis familiaris*. (*Fatua tipes*)
Een jong Hondje met maar twee Poosten.
- 79 *Canis Mexicanus*. *Felis montana Americana*, Syst. Nat. XII. Gen. 12. Sp. 8.
Een jonge Amerikaanse Boefchond.
- 80 *Felis Tigrina* EXLERS. *Canis Pardus* MEXICANUS. Syst. Nat. XII. Gen. 13. Sp. 3.
Wilde Westind. Boeschkat. Sen. I. Tab. 30. f. 2.
- 81 *Felis concolor*? EXLERS. *Le Tigre rouge d'Amérique*. BARR.
Een jong van d' Amerikaanse roode Boeschkat of Tyger - Lecur.
- 82 *Felis nigra*. EXLERS. P. 512. *Tigre noir*. BRISSON. *Fatua*.
- 83 *Felis domestica* *Fatua per abartum immaturus*.
Een verfnat jeug Katje.
- 84 *Fiverra vulpula*. EXLERS. Syst. Nat. XII. Gen. 14. Sp. 4.
Kwastje of Stinkhoer uit Amerika. Nat. Hist. II. 154. Pl. XIII. f. 9. Sen. Tab. 42. fig. 1.
- 85 *Didelphis Opusum*. Nat. Hist. Pl. XVIII. Fig. 2. *Morphiditis*. EXLERS. P. 76.
Westindische Pulaard of Buidel - Rot.
- 86 *Erinaceus Europaeus*.
Een Europeisch volhvast Eget - of Yzrvarken. N. 57

QUADRUPEDIA & MAMMALIA.

- N.59 *Simia Milar*. LINN. Nat. Hist. Pl. VI. Fig. 4.
Le Tanarin BEYRON. T. 13. Geel Poos van Guinée, of Lecur - Aapje.
- 60 *Simia Verna*. EXLERS. *la Mone*. *Bisfom*. T. 36. *Quam proxima*. Aap, genaamd Smoosje; zeer ras.
- 61 *Simia cynocephala*. EXLERS. P. 305. *An? off* *Fatua* *maturus*.
- 62 *Simia Sciuca*. LINN. Nat. Hist. Pl. VI. Fig. 5. Aap genaamd Semije.
- 63 *Simia Mariae* L. Een ongeborene Monke zeer fraay.
- 64 *Lemur terdigrahu*. LINN. Nat. Hist. T. VII. Fig. 1. Vraslopser of Iakhoorn - Aap; Spookdier van Ceylon.
- 65 *Perperthia Vanoyrus*. *Canis Felans Ternatensis* *Orientalis*. Syst. Nat. XII. Gen. 4. Sp. 1.
Vliegende Hoed van Ternate. Nat. Hist. I. 407. Pl. VIII. 1. Een zeer groot en schoone Stuk.
- 66 *Perperthia Pithu*, Benghalensis. Groote beeste Vledermuis van Bengale. *Vide* EXLERS. p. 150.
- 67 *Perperthia Mollur*. EXLERS. p. 151. *Chas* *vs*. *Seoris* *strangere*. *BOFFON* *Ton*. X. Tab. 19. *The Buitog - Bat*. *Pannant*. De Hondskop - Vledermuis junior.
- 68 *Perperthia Peribulianus*, *Americanus vulgaris*. Syst. Nat. XII. Gen. 4. Sp. 3.
Geortide Westind Vledermuis. Nat. Hist. Lecur.
- 69 *Perperthia Auritus*. Syst. Nat. XII. Gen. 4. Sp. 3.
Europeische met groote Oore. Nat. Hist. I. 110.
- 70 *Bradyrus tridactylus*. *As fiv* *Iguayus*. Syst. Nat. XII. Gen. 7. Sp. 1.
Drevingrige of Westindische Luijaard. Nat. Hist. I. 486. Pl. IX. Fig. 1.
- 71 *Bradyrus tridactylus* *Fatua*. Een jong van de zelfde.
- 72 *Bradyrus didactylus* *Fatua*.
Een ongeborene Ceylonische djo. Nat. Hist. I. 84.

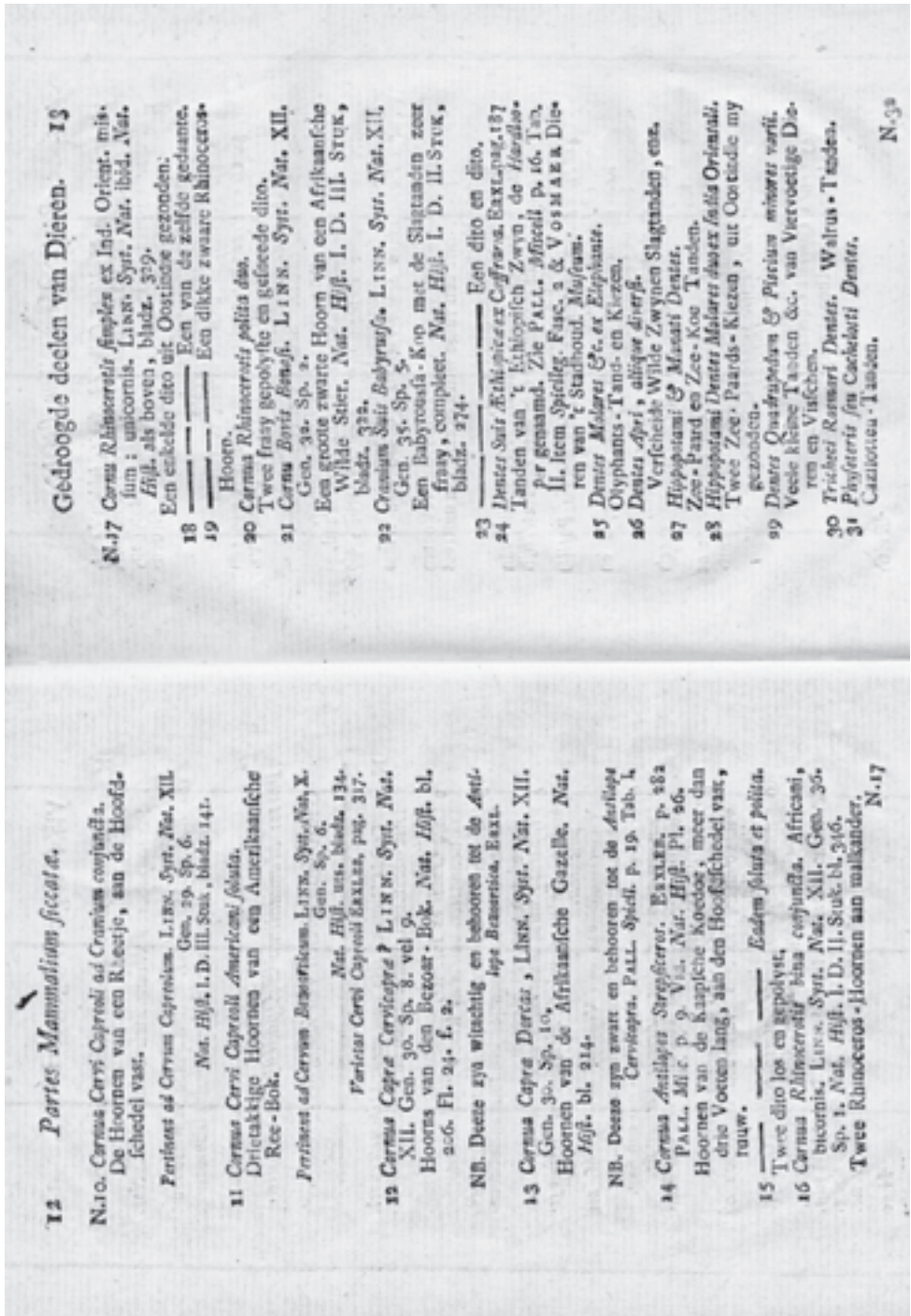


10 *Quadrupedia &c. Mammalia.*

- N. 87 *Erinacei Malacensis Fetus.* Een jong Malaische Stekelvarken. *Sab.* Tab. 51. f. 2.
- 88 *Elyptictis cristata Fetus.* Een ongeboren Oostindisch Vetzvarken. *Nat.* *Hijf.* I. D. II. Stuk, blad. 354.
- 89 *Lepus Japonicus.* Een Japanisch Hasje.
- 90 *Lepus timidi f. Europæi, Fetus.* Een jong timisch Hasje.
- 91 *Mus Porcellus, Canaliculus Indicus.* Syst. Nat. XII. Gen. 21. Sp. 1.
- Guineesch Biggetje. *Nat.* *Hijf.* II. 439. q. *Cavia.*
- 92 *Mus Agouti Linn.* *Cavia Agouti.* EXL. BERN. *Agouti vel Agouti.* MARC. JONST. Amerikansch of Surinaamsch Konyne. SEN. T. 41. f. 2.
- 93 *Mus Leporinus Fœtus q. Cavia Leporina.* EXL.
- 94 *Mus Americanus cum Fœtus suis.* Westindische Boschrot; met zyn Jongen.
- 95 *Mus Yambur q. Jaculus Orientalis.* EXL. Egyptische Spring - Rot of Springrot. *Nat.* *Hijf.* I. D. II. Stuk, blad. 488. Pl. 90. f. 3.
- 96 *Mus longipet q. Jaculus Terridarius.* EXL. *An hoc ille Fetus perissus? via videtur: respiciant omnes Fœtus penesditijs, ut in Cavia vel Mus Pan, sed et Dentes in Moxilla infertore gonitur apparent. Singulare Anomali.* LIX. SK. Tab. 44. f. 3.
- 97 *Sciurus penariffa.* EXL. Sp. 18. *Mus volans.* Vlietend Inboren uit Virginië; het Mannetje. Een ongeboren hemsparde. *Nat.* *Hijf.* III. 99. *Cory Caprelli Capensis Fœtus.* Jong- of ongeboren Rheetje van de Kaap.
- 100 *Cory Gaidingeri Fœtus.* Een ongeboren Guineesch Rheetje. *vid. Nat.* *Hijf.* III. Stuk, blad. 153. EXL. B. pag. 318.
- 101 *Sais Sereja f. Europæi Fœtus.* Een ongeboren Europeesch of Indisch Varken.
- 102 *Sar Talcu fœ. Ater Africæus Moxidifera.* Syst. Nat. XII. Gen. 35. Sp. 9. Een ongeb. Surinaamsch Navelvarken. N. 109

Viervoetige Zoogende Dieren. II.

- N. 103 *Perci fœ. Api Serinensis Fetus.* Syst. Nat. XII. Gen. 35. Sp. 1. Een ongeboren Westindisch Bofchwariën. *Nat.* *Hijf.* II. 959.
 - 104 *Baleus Myfœtus.* Een jonge Walvisch uit Straat Davis, lang 3½ Voet Amalherd, maat.
-
- Partes Mammalium & Quadrupedum fœcatis.*
Gedroogde deelen van Zoogende Dieren.
-
- N. 1 *Cavia Hamana iris cum variis Ovisque Trunci.* Drie Menschchen - Bekkezeelen en verlicbde Beendieren.
 - 2 *Ovis Grassi ex Infante.* De Beendieren van een Kinds Bekkeneelje.
 - 3 *Ovicula Anathar varia cum Ovisque Perseji &c.* Verlicbde Geboortebecnetjes in en buiten de Steenbeendieren van een Mensch.
 - 4 *Preparata varia Anatomica ex Corpore Hamana.*
 - 5 *Scaleno Fetus 5 vel 6 Membrum in Arcula fœtalitrali.* Geramte van een Vrugtje van vyf of zes Mensden, in een Doodbisje, zeer fraay.
 - 6 *Cranium Simle.* 't Bekkeneelje van een Aap.
 - 7 *Cranium cum Cervicibus, Arterialis Berleicnsis.* Het Bekkeneel met de Hoornen van een Ram van de Berlesjes.
 - 8 *Cervus quadrifaria Ovis polycornata Indandica.* Viervoetige Hoornen van een Noordsch of Ylandisch Schaap.
 - 9 *Cervus libera das, valde cinctaria, ejusdem Generis.* Twee losse, zeer ge-trajalle, Rensboornen.
 - Pellucis ad Orem Arctem Ar. iris Specimens.* L. 129. *Syr. Nat.* XII. Gen. 31. Sp. 1. *Nat.* *Hijf.* I. D. III. Stuk, blad. 211. &c.



12 *Partes Mammalium fœcundæ.*

- N.10. *Cervus Cervi Capreoli ad Cranium conjuncta.*
De Hoornen van een R. eetje, aan de Hoofd-
fchedel vast.
Peristom ad Cervum Capreolum. LINN. Syst. Nat. XII.
Gen. 29. Sp. 6.
Nat. Hist. I. D. III. Stuk, bladz. 141.
- 11 *Cervus Cervi Capreoli Americani soluta.*
Driektaklige Hoornen van een Amerikaanfche
Ree-Bok.
Peristom ad Cervum Americanum. LINN. Syst. Nat. X.
Gen. 89. 6.
Nat. Hist. uti. bladz. 134.
Peristom Cervi Capreoli Exule. EXUL. pag. 317.
- 12 *Cervus Capre Cervicæ præ Linn.* Syst. Nat. XII.
XII. Gen. 30. Sp. 8. vel 9.
Hoornen van den bezoer. Bok. Nat. Hist. bl.
206. Pl. 24. f. 2.
NB. Deette zyn witschtig en behooren tot de *Antilope*
genæ Bœmerica. EXUL.
- 13 *Cervus Capra Darcia.* Linn. Syst. Nat. XII.
Gen. 30. Sp. 10.
Hoornen van de Afrikaanfche Gazelle. Nat.
Hist. bl. 214.
NB. Deese zyn zwart en behooren tot de *Antilope*
Cervicæ. PALL. Spid. p. 19. Tab. 4.
- 14 *Cervus Antilope Streperet.* EXUL. p. 282
PALL. Mic. p. 9. Vid. Nat. Hist. Pl. 96.
Hoornen van de kaspiſche Koedoe, meer dan
drie Voeten lang, aan den Hoofsfchedel vast,
touw.
- 15 Twee dito los en gepolyt.
16 *Cervus Rhinocerosi Inha conjuncta.* Africani,
bicornis. Linn. Syst. Nat. XII. Gen. 30.
Sp. 1. Nat. Hist. I. D. II. Stuk. bl. 246.
Twee Rhinoceros-Hoornen aan malkander.
N. 17

Gedroogde deelen van Dieren. 13

- N.17 *Cervus Rhinocerosi fœpales ex Ind.* Orient. mis-
sum : unicornis. Linn. Syst. Nat. ibid. Nat.
Hist. als boven, bladz. 279.
Een enkele dito uit Oostindie gezonden.
18 ————— Een dikke zwaare Rhinoceros-
19 ————— Hoorn.
20 *Cervus Rhinocerosi pelita dan.*
Twee frasy gepolyt en gefceede dito.
21 *Cervus Bovis Bœasi.* Linn. Syst. Nat. XII.
Gen. 30. Sp. 2.
Een groote zwarte Hoorn van een Afrikaanfche
Wilde Stier. Nat. Hist. I. D. III. Stuk,
bladz. 322.
22 *Cranium Suis Bœyrusis.* Linn. Syst. Nat. XII.
Gen. 35. Sp. 5.
Een Bœyrusis. Kop met de Slagtanden zeer
frasy, compleet. Nat. Hist. I. D. II. Stuk,
bladz. 274.
23 ————— Een dito en dito.
24 *Dentes Suis Ethiopice ex Caffra.* EXUL. pag. 187
Tanden van 't Ethiopifch Zwyn, de *Horſes*
pr gemamt. Zie PALL. Afriell p. 16. Ten
II. Icem Spielleg. Fasc. 2 & VOYAGEE Die-
ren van 't Stadhou. *Mufcum.*
25 *Dentes Malære &c. ex Ethiopias.*
Olyphanten. Tand- en Kiezen.
26 *Dentes Apri.* alique diverſe.
27 Verſceide Wilde Zwynen Slagtanden, enz.
Hippopotami & Manati Dentes.
Zee-Paard en Zee-Koo. Tand. 28
Hippopotami Dentes Malære duæ ex Indis Orientali.
Twee Zee-Paards-Kiezen, uit Oostindie my
gezonden.
29 *Dentes Onchrodæm & Piscium minoræ varii.*
Veete kleine Tand. &c. van Viervoetige Die-
ren en Viſchen.
30 *Trichei Ramari Dentes.* Wahu. Tand. 31
Phyſteris ſua Cachelati Dentes.
Cacheloten-Tanden. N. 38

14 *Partes Mammalium siccatae.*

- N. 52 *Baleae Myfliceti Cella* *U. Aoris*, *titulum Lamellae ex Ore* *U. Toluquibus capicantur a Gronlandis.*
Een jonge Walvisch - Rib, 't Geboor, Blyven, en Harpocnen, waar mede zy van de Groenlanders worden verzegen.
- 33 *Baleae Myfliceti Penis siccata.*
De gedroogde Schaft van een Walvisch.
- 34 *Os ex Pene Onnari.* Een uit de Schaft van een Walrus. Zie Nat. Hist. I. D. II. Stuk, Pl. XI. Fig. 4.
- 35 *Dorsalis Cavita.* Schaart van een Dorado.
- 36 *Dens sine Cernis Monocerotis f. Maedentis.*
Een Eenhoorn - Vusch de Hoorn, of Tand.
- 37 ———— Een dito zeer klein en aartig, als vynde nog geen acht Duimen lang.
- 38 *Pellis nigra Suae variis, Cauda alba trism Proliu.*
De Zwartie Vagt van een zeldzaame Asp, 11 Voeten lang, met een rugle witte Schaart van omstreef drie Voeten.
- 39 *Talpa alba.* Een witte Mol.
- 40 *Dalysi tegumen serens - eindh.* Het Schild van een Armandil met negen Gordels. Zie Nat. Hist. I. D. II. Stuk, bl. 284.
- 41 *Sagmenus Penis ex Baleae, ejusdemque Papilla* *U. Oculis, siccata.*
Een gedroogd Walvisch - Oog en Tepel en Sneede van de Schaft.
- 42 *Raja Ophi Hydatis ex Marte Aguti seu Cavia.*
Het Tongbeens Grondstuk uit een Amerikaansch Koryn.
- 43 *Pis ex Urya Caati.* De Voet van het Beertje of Amerikaansch Dier, dat men Caati noemt. Zie Nat. Hist. I. D. II. Stuk, Pl. XV.
- 44 *Pinna Hydris Africana.*
Pinnen van een Steekvatken.
- 45 *Curra Cereali Guisensf.*
Guineische Rhee - Footjes.

REC.

REGNI ANIMALIS
CLASSIS SECUNDA.

AVES. VOCELEN.

In Liqueur vel Phisist.

- N. 105 *Alcedo Cypresis.* Kaasde Yvoegel.
- 106 *Alcedo Ispida* vel Europaea. Inlandsde dito.
- 107 *Trochilus Calchris f. Gula Purpura - Hamma.*
fepa nidum esse Pallis. Een Kollheiet met paarsch glimmende Keel, boven een Neerje met Jagen.
- 108 *Hirundo ocularia.* Hor Zwalwije dat de eenbare Vorchesies maakt, van Java.
- 109 *Struthio Cypariti Pallus.* Een joeg van den Calquait.

AVES. VOGELN.

AVES SICCATAE & AD VITAE IMAGINEM
COMPOSITAE, IN ARCULIS VITRATIS.

Gedroogte en opgezette Vogels in Kasfen met Glas.

- N. 46 *Phasianus pictus.* LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 101. Sp. 5.
Goudkeefe Faifant uit China. Nat. Hist. I. D. V. St. bl. 388. In een glazde Kas rondom met Glas.

N 47

N 6 *Aves sic. in Arcul. Vitratis. I*

- N 47 *Ardea Nycticorax*, LINN. Syst. Nat. XII, Gen. 84. Sp. 9.
De Kwaak. Nat. Hist. I. D. V. Stuk. bl. 200.
Pl. XLIII. f. 1.
- 48 *Larus fuscus*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 76. Sp. 7.
Kok-Meeuw of Burgemeester. Nat. Hist. V. St. bl. 147.
- 49 *Falco Nivus*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 48. Sp. 31.
Een witte Sperwer. Nat. Hist. als boven, IV. St. bl. 177.
- 50 *Cuculus canorus*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 57. St. 1.
Een Koekoek. Nat. Hist. I. D. IV. Stuk, bl. 354.
- 51 *Paradisaea epoda*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 54. Sp. 1.
Paradys-Vogels. Twee gewoone geels, een kleine rood en groen bonne, een doekker-blauwachtige en een graauwe, by elkaander in een Kas.
- 52 *Paradisaea Regia*. LINN. Syst. Nat. uts. Sp. 2.
De Koning der Paradys-Vogelen. Nat. Hist. I. D. IV. Stuk. bladz. 350. Pl. XXXIV. f. 9.
- 53 *Columba Bengalensis* Mart. Col. macroura, *Candécarand*, *Corpus supra fusca*, *inferna alba*, *pedalis* & *repens laevis*: *Milhi*.
Locanda in Syst. Nat. LINN. later Sp. 38 & 39.
- 54 *Familiae*.
Bengalische Duifjes, Mannetje en Wyfje, beiden hier geleicid beebonde by den Heer Schnotter, q. d. d.
- 55 *Alcedo Capensis cristata*, *Alcedo rufula*, LINN. Gen. 65. Sp. 9, 11. & *Certhia Chalybeata*, Elnest. Gen. 65. Sp. 10.
Drie zeer rare Kaapje Vogeltes. Een gekuifde Henschelblauwe, een zwarte bonne Ysvogel en een Staalglanzige Boomkruipjer.

N. 56

Opgezette Vogels in Kasfen. 17

- N. 56 *Lasia cristata* & *Capensis*. LINN. Gen. 109. Sp. 9 & 39. — item an *Emberiza spectans* an *Olivacea* an nova?
Drie aartje Kaapje Vogels. Twee Kernbytters en een Geelcoos.
57 *Lasia Ovis*. LINN. Syst. Nat. Mus. Append. Regn. Anim. *Certhia Africana* & *Jamaica* & *longicauda*.
Vier dito Kaapje Vogeltes. De roode Kernbytters en twee zeer aartig gekleurde Boomkruipjers Man en Wyf, benevens een groene langhaartige.
- 58 *Certhia jamaica* LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 65. Sp. 20. *que* Trech. *Afr.* Nat. Hist. I. D. IV. Stuk, bl. 476. Pl. XXXVI. Fig. 9 & C. *Afra* & *Certhia Caffra*. *Mus.* *Anim.* *Append.* p. 533 item *Ovis* species.
Vier dito Kaapje Vogeltes. Drie Boomkruipjers of Byên-coosers, en een bekende.
- 59 *Picus Martinus*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 59. Sp. 1. Kraay-Specht uit Hongarie, *Nat. Hist.* IV. St. bl. 375.
- 60 *Pfiscus garrulus*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 45. Sp. 25.
Lory van de Molakkes. *Nat. Hist.* IV. St. bl. 218.
- 61 *Pfiscus pallarius*. LINN. Syst. Nat. uts. Sp. 45. Geeneelche Mouch-Parkiet. *Nat. Hist.* ibid. bl. 269. & *Lasia Oryzivora*. LINN. Gen. 109. Sp. 14. De Carolinische Rysvogel. *Nat. Hist.* V. St. 106. Dreeze beken heb ik levendig gehad.
- 62 *Picus viridis*, *Tanagra Militaris* & *virens* LINN. Drie Westindische Vogels.
- 63 *Tanagra Militaris* & *Pringilla Erythrogastralis*. Twee Westindische Vogeltes.
- 64 *Emberiza flava* & *Pringilla exim.* Twee Westindische Vogeltes.
- 65 *Oriolus Perforatus* & *Pringilla carolin.* Twee Westindische Vogeltes.

N. 56

13 *Avec fict. in Arc. Vitr.*

- N.66 *Trechidus esulifragus*, LINN. Gen. 66, Sp. 15. Vier groene Kolibrieten en één op 't Nest.
 - 67 *Trechidus Calibris*, LINN. uts. Sp. 1a. Een Vuuskleurige en twee andere dito.
 - 68 *Trechidus*. Twee dito, de een broedende op 't Nest.
 - 69 *Trechidus*. Twee grootte en een Nest met een Eijde daar in.
 - 70 *Buceros Rânsarot*, *Reffram cum Carms*, ex vivo pulcherrimum, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 47. Sp. 3.
- De fraay gehoorede Kop van den Javsantschen Jager-Vogel.
- 71 *_____* Een dito van een dooden Vogel.
 - 72 *Rânsaphasi Tusani Kollira*.
- Diverse Tonkans - Bekken.

REGNI ANIMALIS
CLASSIS TERTIA.
A M P H I B I A,
TWEESLAGTIGE DIEREN

OF
DIEREN VAN BEIDERLEY LEVEN,
allia
LAND- EN WATER-DIEREN.

- In Phialis cum Liquor.*
- N.110. *Trechidus Mydar*, flava. Geel Zee-Schildpadje. SER. I. Pl. 79. Fig. 4. Nat. Hist. VI. Pl. 50. f. 4.
 - 111 *_____* nigra. Zwart Zee-Schildpadje. SER. I. Pl. 79. F. 5. Nat. Hist. Pl. 50. f. 5. N.112

Kruipende Dieren. 19

- N.113 *Trechidus Mydar nigra*, albo marginata. Wit-
screand dito.
 - 113 *Trechidus Carolinus*. Westindisch Landchildpadje.
 - 114 *Trechidus Mydas Ovis*, ex *Corpora ingratia*, wé
300 *Lutrerium foetoris*, exsiccâ.
Eijeren uit het Lyf van een grootte Zee-Schildpad
uitseefneden.
 - 115 *Trechidus Mydas Ovis Excretum*. Een uitge-
worsen Schildpad - Ey. Hoc Teitum habet.
 - 116 *Rana Pipa Surinamensis*, Mas. Surinaamsche
Pad, genaamd Pip, het Manantje.
 - 117 *_____* Formosa. Het Wyfje met de
jongen op de Rug. Zie *Nat. Hist. I. D. VI.*
Stuk, bl. 187.
 - 118 *Rana Mirata* *. *Brasilensis*. Gemeyende Pad
als met *Favetijes* bezaaid. *SAB. Tab. I. Tab.*
LXXI. Fig. 3.
 - 119 *_____* Dezeifde met een witte streep op de
Rug, overlays. *SAB. Ibid. Fig. 5, 7. Lib-*
neo incognita.
 - 120 *Rana Papilio* *. *Tota flavescens nigro macu-*
lata et in Dorso toto Papillis exasperata. Pub-
lickeig gepeeld Paddeje. An Sen. Ibid. Fig.
97 vel Tab. LXXIII. Fig. 1. 2.
- NB. *Afferticis notata species ut plurimum nova, mi-*
hi determinata. De nieuwe Soortcn zyn met
Siermetjes gevekend.
- 121 *Rana Ferrugô* *. *Wrastige Kikvoesch.*
Hanc nuda peritidis fanilis apud Strass occurrit:
proxima egi, Tab. LXXV. Fig. 1. cum Ocel-
lorum speciem ad Jacea habet, unde Ocellata dic-
ta Linnæo: ingeminis vero: propter verrucarum
fanilis in Dignis Pedum, et fingulam Articulum.
Carunculâ, qua Sasa notat in nullâ aliâ Specie
inventi: tum et Dignis pteridibz fisis et aceros
ut in Bulbosibus percredesalibus. Hinc Ferru-
esim appellavi. Nova maculis nec apcis omniao
cava et pilcum in Fronte habet fingularem, hoc
rivera Speciem.
 - 122 *Rhacocaulus* * *Blauwe Surinamsche Kikvorich.*
Hoc nomine bene distinguitur vulgo, que la Dor-
B 2

Kruipende Dieren. 31

- N.130 *Lacerta Graecular.* Krokodil uit de Westindia of Kayman, met volkomen gevleete Pooten, wilschtig, van Kleur over t geheel. *Lyt. Sca.* I, T. CVI. Fig. 1. *Gron. Zoëph.* Sp. 37. — Krokodil of Kayman van Ceylon, geelachtig, met nauwlyks gevleete Agterpooten. *Sca.* I. Tab. IV. Fig. 10. *Gron. Zoëph.* Sp. 38. — Krokodil of Kayman van Ceylon met Kamsching verheven Schubben op de Rug, die zwartachtig bruin is en de Luuk nos geel van Kleur. *Sca.* Tab. CV. Fig. 3. *Gron. Zoëph.* Sp. 39.
- 131 *Lacerta Minor.* Sauevegarde uit Westindie, zwart boest.
- 132 zeer fyn als met Paarsen geboordeurd.
- 133 zeer fraay gestippeld en geringel of gekandeerd, over t Lyf. *Sca.* II, T. XLIX. Fig. 2.
- 134 Wat kleiner en fraaijer getekend.
- 137 *L. Minoris* Ova. Eijeren van de Sauevegarde Haagdis.
- 138 *Lacerta Anaira.* Stierlyke Haagdis. *Sca.* I. T. 96. f. 3.
- 139 *Lacerta Chasodana.* Kamelion. *Sca.* II. achtig grauwe Ceylonise. Occipite valde aculmipato.
- 141 ————— Een dito kleiner, droog, van Ambon.
- *Mirabilis bte Liagus,* non *Cauda* folam, sed fere *Corporis* aequam, longitudo.
- 143 blaauwrechtig Aschgrauw, van de Kaap. Capite planiore. *Vid. Sca.* I, T. LXXXIII. Fig. 5.
- B 3 N.143

Amphibia, Repentes.

- fo Colore lasensé cereuleo vel azureo, Inferius Colore Aurantio superbit; policharisma Surinamensis, *LINNAEO* & *SENE* ignota, sed forte ad *Arborum* referenda. *Vid. BOONBART de Rana Mestieri.*
- N.143 *Rana Arborea.* Boon-Kikvorsch.
- Hic, praeter nostras *Europaeas* virides & illas *Americanas* retroritur, quae praeter *Abdominis* sumam, ad *Claves*, gradatim, Pedibus omnibus fasis *distinguit*: imprimis quae vulgo *Alba* & *Rubra* *Surinamensis* appellatur. De *Witte* en *Roodo* *Amerikaansche*. *Sca.* I, T. 73. f. 3. II, T. 68. f. 5. *Vid. Nieuwlyke Bijzette.* 1. D. VI. Stuk. bladz. 255.
- 144 *Rana boaris.* Bulkende Kikvorsch.
- Hoc titulo *LINNAEO* distincta species, continet *Ranas Surinamenses* vulgares, versimiliter *Aquaticas*, non tamen *albas*, etiam generaliter dixerit *Corpor* *albam* *equum*, sed *versiegas*, vel *Marmoratas*; quales omnes, et quae ex *Sca.* citavit. *Idemque* hic nostras, *hinc* *per* *decem* *Camareras* *versuansicht* *Kikvorschen*.
- 145 *Rana paradisi.* 1, 2, 3, 4. *Visch-Kikvorsch* van *Surinam*, of *Jakjes*; vier *stuks*.
- Succentive *variaciones*, *dem* ex *Piloz* *transit* in *Ranas* *perfectam*, quam *Fernandus* *Paglier* *abigau*; *fristis* *distinguit* *LINNAEO*, hoc *mirum* *Animas*; quod foret *paradises*, *est* *Ranis* *nostratis* *similis* *continget* *transmutatio*.
- 146 *Ranasus Ambonensis* perfecte similis variatip. *Vid. Sca.* T. 73.
- Verandering der *Amboesche* *Visch-Kikvorschen*.
- 147 *Ranasus aspratans*, quae *Temporaria* *LINNAEO*, non *distimilis* *transmutatio*, septem *phasis* *distincta*.
- Verandering der *Europische* of *Inlandische* *Kikvorschen* in zeven *Glaasjes*.
- 148 *R. Bugeis*, *transmutatio*. Verandering der *Padden* in één *Fleeschje*.
- 149 *Dryas volans* ex *India* *Orientali*, item ex *India Occidentali*. *LINN.* *Vliegende* *Haarlijven* uit *Oost-* en *Westindie*, *Nat. Hist.* IV. Stuk; bl. 67. Pl. L. Fig. 4, 5.

22 *Amphibia Reptentia.*

- N.143 *Lacerta Gekko* Peristos. Genera Gekko. *Zeeuwijche Maasfch. Verh.* IX. Deel, bladz. 327.
- 144 _____ Gepaarde Gekko, met een byna ten ende toe geringde Staart. *Ibidem.*
- 145 _____ Rapiscus fa. Knoolhaart - Gekko. Hec Digtos multos habet. *Ibidem.*, bladz. 323. Pl. Fig. 1.
- 146 _____ Aedilestus. Doornstaart - Gekko. *Ibid.*, bl. 324.
- 147 _____ _____ Klein. bl. 325.
- 148 _____ Vittatus. Gefinoerde Gekko. *Ibid.* Pl. Fig. 2.
- 149 _____ Japonicus. Japanfche Gekko. Hec Rapiscus quam proxima.
- 150 *Lacerta Scincus*. Schink. Scincus officinarum i fida Cauda brevissima, Digtis Unguiculis fa.
- 151 *Lacerta Scincoides*. Schink. Haagdla. Cauda brevior, Corpore Zonis longitudoinalibus favis: hinc vitata, Gefinoerde. Delinsearum non invenio.
- 152 _____ Faciata. Gebaandende. Gemeenlyk Land - Krotdla genaaud. Nerges afgebeeld of befcreeven. Cauda multorum habet. Dit fuk is zeer groot.
- 153 _____ Lineata. Geftreepde. Treu habet in Tergo lineas longitudoinales. Eitan non invenio. Caudam longam habet.
- 154 _____ Unicolor. Eenkleurige. Hec forsan perinet ad *Auratum* Linnæi, fed huius est Speciei et maxime convenit *Scincus Marinus* Americanus, Stat. II Tab. X. f. 4. Ad Cauda non una long.
- 155 _____ _____ Coruleccus. Blaauwachtige. Hec etiam Americana, ut fere omnes, folo colore a praececedenti differtio videtur. Latas habet Zonas conuales.

N.150

Kruipende Dieren. 23

- N.156 *Lacerta Scincoides* Cincera. Afgranauwe. Onsi habitu hac convenit prioribus, que omnes, tam Corpore Squamis ad finem usque Cauda amque fubricato, quam figurâ, a medio Abdomine fessim attenuatâ, & Oculorum Auribusque paritate, et profundo feno, conveniant, omnesque Digtos habent Unguiculatos.
- 157 *Lacerta Salamandra* Terrestris. Land - Salamander. *Nat. Hist.* I. D. VI. Stuk, bladz. 143. Pl. Li. Fig. 5. *Zeeuwijch. Maasfch. Verh.* IX. Deel, bladz. 327.
- 158 _____ Aquatica. Water - Haagdlaes. *Nat. Hist.* ah boven, bladz. 103. Pl. Li. Fig. 3. *Zeeuwijche Maasfch. Verh.* IX. Deel, bladz. 328.
- 159 _____ Japonica Japonische Salamander. *Zeeuwijche Maasfch. Verh.* IX. Deel, bladz. 329. T. Fig. 3.
- 160 _____ Americana. Westindische Salamander. *Zeeuwijche Maasfch. Verh.* IX. Deel, bladz. 330.
- 161 _____ Amer. Varietas. Een weinig verfchiltende door de bleeker Kleur aan den Buik.
- 162 _____ Cristata. Geboude Salamander. *Zeeuwijche Maasfchappy Verh.* IX. Deel, bl. 333. T. Fig. 4.
- 163 _____ Omnes Peda tetradactylis & Digtis muticis conveniunt.
- 163 *Lacerta Igana*. Leguan met Eijeren. *Nat. Hist.* I. D. VI. Stuk, bladz. 168. Pl. Li. f. 2.
- 164 *Lacerta Calcar.* Kempbaanijde. *Nat. Hist.* I. D. VI. Stuk, bladz. 174.
- 165 *Lacerta Agana*. Salamander - Haagdla. *Seb. I. T. 107. F. 2. Nat. Hist.* I. D. VI. Stuk, bladz. 175. Het Wyffe.
- 166 _____ *Seb. I. T. 107. F. 1. Ibidem.* Het Mameijde.
- 167 _____ *Seb. I. T. 107. F. 3. vel. T. 93. f. 2. Ibidem.* Blaauwe.

FIGURA SEPTIMA. A. L. I. N. N. 50. SIMILIS, MAGIS QUAM DETAILIATI RESPONDENT. B. 4 N.165

24 Amphibia, Reptiles.

- N.168 *Lacerta azurea*. Hemelsblauwe. Nat. Hiff. uss. bl. 190.
 169 *Lacerta Lemnicata*. Gefloerde Haagslân. Seb. I. T. 9. f. 3. Nat. Hiff. I. D. VI. Stuk, bladz. 183. Pl. LI. Fig. 6.
 170 ----- Var. vid. Seb. I. T. 92. f. 4 & T. 53. f. 9.
 171 *Lacerta Fasciata* *. Gebaderde, zwart en wit. Fasciata Linnæi non convenit.
 172 *Lacerta Arelata* *. Geperkte met witte Stippen. Seb. I. T. 52. f. 5.
 173 *Lacerta Ocellata* *. Ge-oogde met Mascinjes. Seb. I. T. 91. f. 1. 2.
 174 *Lacerta Marmorata* *. Gemarmerde, san het Agterhoofd met iteitelige Krooppen.
 175 *Lacerta Hypida*. Stekelige.
 176 *Lacerta Orbicularis*. Rondbuikige of Pad-Elaagdis. Nat. Hiff. I. D. VI. Stuk, bladz. 159. Pl. LI. F. 7.
 Capitis figuram et ritum hæc tres quodammodo-
 butonicum habent.
 177 *Lacerta Lineata*. Geffreepde. Seb. II. T. 2. Fig. 9. Que Fig. ad pectusam Lincæi cuncta, sed palm. verru-
 dadytas habet, bloc 4. lineata respicit vid. Nat. Hiff. bl. 184.
 178 *Lacerta agilis*. Euronische of geneene Haag-
 dis. Nat. Hiff. I. D. VI. Stuk, bladz. 184.
 179 *Lacerta Anguina*. Slang- of Worm-Haagslân.
 Nat. Hiff. I. D. VI. Stuk, bladz. 186. Pl. LI. f. 8.
 Sed Peles habet digitatos.
 180 *Lacertarum Ova*. Eijeren van Haagslân.

AMPHIBIA, SERPENTES.
 S L A N G E N.

- N.181 *Crotalus horridus*. Westindische Ratslân-
 Seb. II. T. 95. f. 1. Nat. Hiff. I. D. VI. St. bl. 310.
 182 ----- Junior. Een jonge dito. N. 18

Slangen.

- N.183 *Crotalus Dryinus*. Oostindische of Ceylonische.
 Seb. II. T. 96. f. 1. Nat. Hiff. Ibid. bladz. 311. Pl. LIV. f. 1.
 Achgrauw met zes Rattel.
 184 *Boa Constrictrix*. Omdraaijer-Slang of Screenge-
 laar. Nat. Hiff. I. D. VI. Stuk, bladz. 334.
 Sub titulo Colubris.
 185 *Boa Conina*. Boomlang, *Bojeld* der Amerikaa-
 ren. Nat. Hiff. I. D. VI. St. bladz. 317.
 Cobra verds der Portug. drie Voeten lang.
 186 *Boa Hippale*. Oostindisch zeer sferlyk Boom-
 slangtel. Nat. Hiff. I. D. VI. Stuk, bladz. 319.
 187 *Boa Constrictor*. Afgeod-Slang der Negeren. Nat.
 Hiff. Ibid. Pl. LIV. Fig. 5. Een zeer grootte.
 188 ----- Twee kleinere dito, of van ge-
 meene grootte, by de twee Voeten lang.
 189 *Boa Marina*. Schildpad-Slang of Meizen-Slang.
 Seb. II. T. 29. f. 1. Nat. Hiff. Ibid. bladz. 323.
 Lang 2 Voet 2 Duim met 218 Buik- en 68
 Staart-Schilden, samen 316 Schil en.
 190 *Boa Constrictrix*. Koenigs-Slang of Ge-Oogde
 Slang uit de Westindische. *Tamandilla-Huilla*.
 Seb. II. T. 98.
 Hy is over de 3 Voeten lang; heeft 260 Buik en
 60 Staart-Schilden, te samen 320, dat naar 2
 verschilt met de telling van Linnæus. Zie *Nat.*
Hiff. uss. bladz. 324.
 191 *Boa Sryale*. Stokking. Nat. Hiff. uss. bladz.
 316.
 192 *Boa Ophias* vel *Cropliaz*. Berg-Slang. De-
 zelfde, bladz. 324.
 193 *Boa Hartuana*. Yain-Slang. Ibid. bladz. 325.
 Hæc tribus certe appropinquare videtur.
 194 *Coluber Oviparus*. Tjettie-Tjettie-Slang of
 Eijerveeter.
 Wel 6 Voeten lang en meer dan 2 Duimen dik,
 zeer groot.
 195 ----- Een dito lang 4 Voet, dik an-
 deersif Duim.
 Buikschilten 199 Staartschilten 74. Sam 273. Zie
 Nat. Hiff. I. D. VI. St. bl. 394. Seb. II. T. 52. f. 1.
 B 5 N. 196

26 Amphibia; Serpentes.

- N. 196 *Celaer Cynour*. Hemelblauwe Slang. Lang 3 Voeten. Buischillen 213. Staartschubben 196. Samen 359. *Sax. Tab. 82. f. 1. Nat. Hist. ut. p. 374.*
- 197 *Celaer Escalapii*. Slang van Escalapius met 278 Ey. Buischillen 196. Staartschubben 112. Samen 268. *Sax. II. 54. f. 2. Zie Nat. Hist. ut. bl. 394. Pl. I. V. f. 5.*
- Celaer Lemniscatus*. Gebandeerde Ceylonische. *Sax. T. 76. f. 3.*
- 198 { Buischillen 238; Staartschubben 44. Samen 300. *Zie Nat. Hist. ut. bladz. 400.*
- Celaer Typhlar*. Blauw Gervogde. *Nat. Hist. ut. bladz. 367.*
- 199 *Celaer Jacapara* *. Jakapara - Slang uit West-Indië. *Sax. T. 28. f. 1. quam proxime: spud Linsarab non occurrat.*
- 200 *Celaer Naja*. Brillang. Groote, wel drie Voeten lang en byns een Duim dik, donker geelachtig bruin van Schubben op de rug; de Buischillen geel en bruin gebandeerd. Het Gestel der Buischillen tel ik 187. dat der Staartschubben circa 65. die maakt Samen 252. Naast komt dit kenlyke Seuk aan de Afb. van *Saxa. Tab. 96.*
- 201 Brillang. Middelbaar, met een zeer groote Brill, die vol-maakt naar eens Menschens Amspergely gelykt. Deze is wilschtig van kleur met geelachtig rood se Tekenling van *Saxa. Tab. 97. f. 1.* welke de Afbeelding van *Saxa. Tab. 97. f. 1.* welke een Ceylonische voorliet. Deze is, met de Staart, meer dan twee Voeten lang en een half Duim dik.
- 202 Kleine, Byzonder zweet de Kleinstje naar het Voorwerp, by *Saxa II. Tab. 85.* afgebeeld, doch dat wat grooter is gewest; als ook naar de Af-beelding van den Brillang, die in 't Koninklyk Sweed-

Slangen.

- Sweedse Kabbest zig bevondt: *Mus. Al. F. 14. Tab. 21. f. 11* welke zielehaaf Voet lang was en van dikte byns als een Naak, gelyk de myne, die ook byns zulk een hoogte zal hebben. G a o - soeven licht geen azerees dan zulk éénen, met een Weerhaef in plaats van Brill. 17 Duimen lang. *Celaer Aspil*. Gervogde Viper, lang 15 Duim. Buischillen 116: Staartschubben 76: Samen 192. *Nat. Hist. I. D. VI. Seuk. bladz. 365.*
- 203 *Celaer Rerut*. Eanionische of gemene Adder. *Nat. Hist. I. D. VI. 3. ut. bladz. 341.*
- 204 *Celaer Maris*. Ringling of Water - Slang uit de Dierem - Meest, hier by de Stad. Deze is swart van Buischillen en zeer frasy blauw gemerd over 't Lyft als denzelfven afgebeeld in myne *Nat. Hist. ut. Pl. I. V. Fig. 3* en beichreeven bl. 379
- 205 *Celaer Astartula*. Zweeppling. Een blauwe met een Hangels in 't Lyf; als *Nat. Hist. ut. bladz. 408*. Een paarfchichtige ditto, daar soeven. Zweeppling.
- 206 Een blauwe ditto, zeer hoogkleurig, vier Voeten lang; Buischillen 164: Staarsich. 171: Samen 337. zie *Nat. Hist. bladz. 408*. en een zeer Goudglanzige van ongeveer drie en een halven Voet.
- 207 *Celaer azidatar*. Aischgrauw, blaauwachtige, die syn gefchubd is, lang 3¹/₂ Voet: Buischillen 183. Staartschubben 107. Samen 292. *Een Sge. Sng: Saxa II. T. V. Fig. 3. 4.*
- 208 *Celaer sanditar*. Witte Adderling, bruin ge-handeerd, niet gemene: ruim twee Voeten lang, met soth Buischillen. *Zie Mus. Al. F. 14. T. 7. Fig. 1.*
- 209 *Celaer Coralinar*. Korallifang. Zie *Nat. Hist. ut. bl. 398*. Een rood gebandeerde. Een zwart gebandeerde van 13 Duim lang. Buischillen 185: Staartschubben 40: Samen 215.
- 210 Een ditto met een Rot in de Buischillen.
- 211 *Celaer Coralini*. Korall - Slangen. Een roode bruin gebandeerde en een witte zwart geban-deerde een *Tetrisulid*. *N. 213*

28	<i>Amphibia, Serpentes.</i>	N.213	Coluber Fittatus, Gefnoerde Slang, Sza. II. Tab. 45. f. 5. Zie Nat. Hift. us. blad. 372.	Slangen.	29
214	Coluber Punicatus, Stipdrasgende. Van boven grauwachtig paarsch, wederzyds met een donkere Streep den Buik geel met drie ryen van ronde Stippen. Vid. Syst. Nat. XII. P. 376.	215	Coluber Nefidatus, Gewoekte Adderslang. 57 Duim lang. Buiksch. 184: Staartsch. 60. fam. 551. Nat. Hift. I. D. VI. Suk. blad. 393.	226	Coluber angulatus, Zwartboote met een Muiz in de Buik. Mss. Ad. Fris. quom filis et Tab. Sebæ oblati quadres. vid. Nat. Hift. us. blad. 340.
216	Coluber Rheinstatus, Ronse zwart Reitswys gevlaakte dito. 55 Duim lang, met 180 Buikschelden: 4 Leden, differt.	217	Coluber atrox, Cryze Adderslang, bont van Buik. Nat. Hift. 392.	227	Coluber albus, Wit Adderslangetje. Nat. Hift. us. bl. 364. Hic fere ictur albens.
218	Coluber maculatus*, Ros gevlaakte Adderslangen. Forsk. hi et seq. ad Dissertat. perlonas: vid. Nat. Hift. 493.	219	Colubres Marmorati*, Gemarmete Adderslangen.	228	Coluber lineatus, Gestrepte blaauwachtige, met een Kikvorsch, zo't selynt, in de Buik. Nat. Hift. bl. 387. Mss. Ad. Fris. T. 13. f. 1. Sza. T. 12. f. 3.
220	Coluber Cypreus*, Koperflappige Adderslang. Leobvinius. Nat. Hift. bl. 367. Squamæ supetores singule pseudo Capreo terminantur. Lang 14 Voet: Buikschelden 162: Staartschelden 40.	221	Coluber Menilit, Gejuweelde Adderslang. Nat. Hift. bl. 386.	229	Colubres parvuli, Kleine Slangtjes.
222	Coluber Anulatus, Geel getingde dito. Nat. Hift. us. bl. 401. Juv. ita appellandus, quoniam Annulis fere perfectis cingitur, quod perquam rarus: a Linea, differt.	223	Coluber Oridatus, Getegelde: an Sza. II. T. 20. f. 37.	230	Calabarius Ova, concatenata, 67 fensper. Slangtjes. Eijeren.
224	Coluber melanocephalus, Zwartkoppige Adderslang. Mss. Ad. Fris. T. 15. f. 2. Nat. Hift. bl. 367.	225	Coluber fabyur, Vaaspeele: an Naja femina? Nat. Hift. bl. 368. Certæ non abominis. Lineas curvatis, an Calotis?	231	Anguis scytale, Stokslang. Nat. Hift. I. D. VI. Stuk, blad. 424. Een rood gebonderde lang 21. Duim. Een zwart gebonderde. Sza. II. T. 39. f. 3. lang 23 Duim Buikschelden 120 Staartschelden. 44.
226	Coluber angulatus, Zwartboote met een Muiz in de Buik. Mss. Ad. Fris. quom filis et Tab. Sebæ oblati quadres. vid. Nat. Hift. us. blad. 340.	227	Coluber albus, Wit Adderslangetje. Nat. Hift. us. bl. 364. Hic fere ictur albens.	232	Anguis Gynulata* Een zeer rare zwartachtig bounroode Slang uit Bengale, wiens Huid geheel selynt bekleed te zyn met Korrelige Schubberjes. Een zeer zeldzaam Voorwerp. utk. P. 433.
228	Coluber lineatus, Gestrepte blaauwachtige, met een Kikvorsch, zo't selynt, in de Buik. Nat. Hift. bl. 387. Mss. Ad. Fris. T. 13. f. 1. Sza. T. 12. f. 3.	229	Colubres parvuli, Kleine Slangtjes.	233	Anguis maculata, Geel, wit gevlaakt Slangetje. Vid. Seb. I. T. 53. f. 1. Nat. Hift. us. blad. 419.
230	Calabarius Ova, concatenata, 67 fensper. Slangtjes. Eijeren.	231	Anguis scytale, Stokslang. Nat. Hift. I. D. VI. Stuk, blad. 424. Een rood gebonderde lang 21. Duim. Een zwart gebonderde. Sza. II. T. 39. f. 3. lang 23 Duim Buikschelden 120 Staartschelden. 44.	234	Anguis Lambricalli, Wormslang Nat. Hift. utk. P. 433. Van boven roos, van onderen geel.
232	Anguis Gynulata* Een zeer rare zwartachtig bounroode Slang uit Bengale, wiens Huid geheel selynt bekleed te zyn met Korrelige Schubberjes. Een zeer zeldzaam Voorwerp. utk. P. 433.	233	Dito met breeder bandscrakten.	235	Dito van boven zwartachtig van onderen geel.
234	Anguis Lambricalli, Wormslang Nat. Hift. utk. P. 433. Van boven roos, van onderen geel.	235	Dito van boven zwartachtig van onderen geel.	236	Anguis maculata, Geel, wit gevlaakt Slangetje. Vid. Seb. I. T. 53. f. 1. Nat. Hift. us. blad. 419.
236	Anguis maculata, Geel, wit gevlaakt Slangetje. Vid. Seb. I. T. 53. f. 1. Nat. Hift. us. blad. 419.	237	Amphisbæna alba, Witte geringde Eicceps, Geheel wit, met twee Veenen lang.	238	Amphisbæna flavescens* Geelachtig ronse Tweekop. Zie Nat. Hift. us. blad. 433. Lang 26 Duim, dik 17 Duim. Ringen 139. 15. & 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

30 Amphibia, Serpentes.

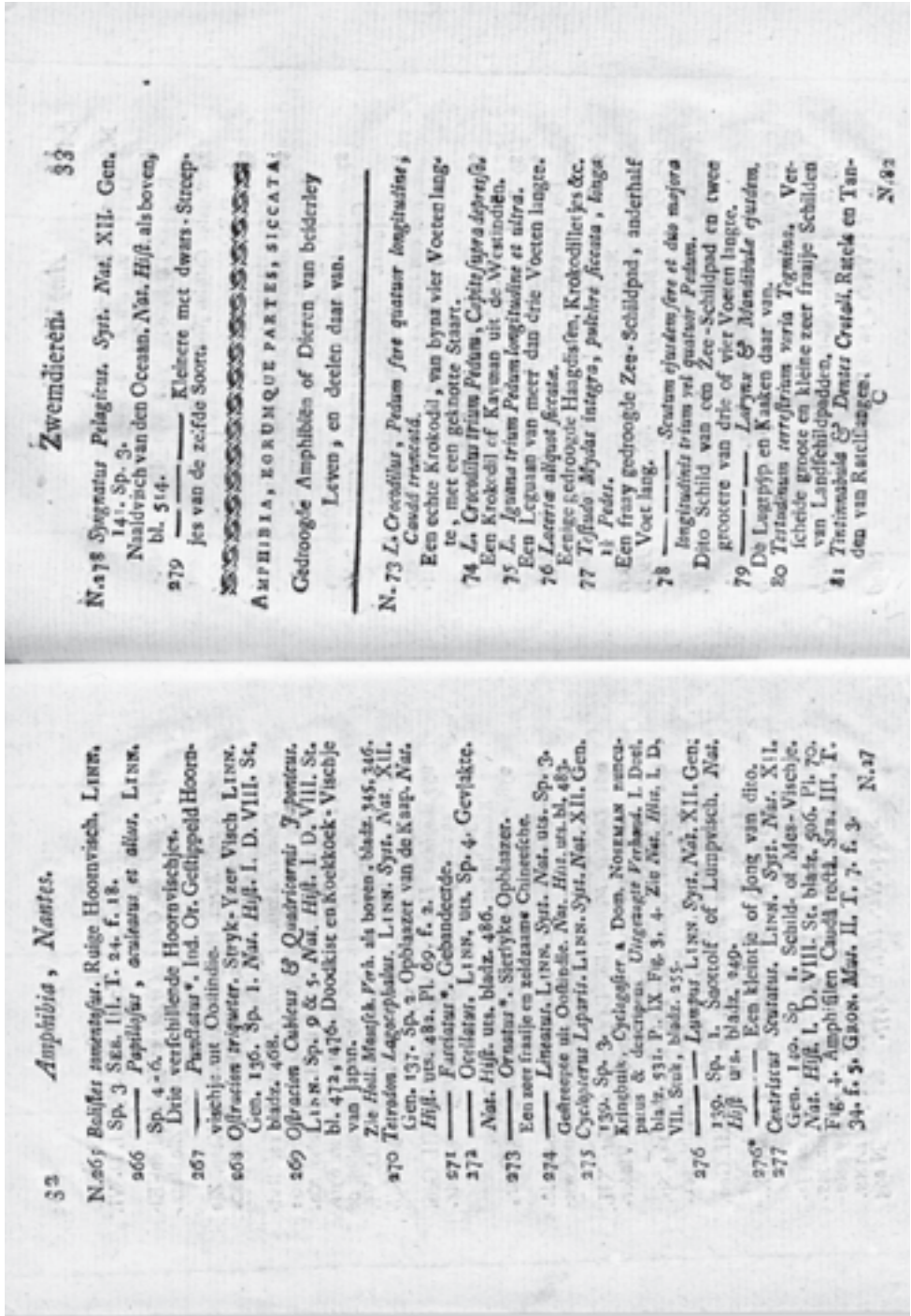
- N. 241 *Ampibium Marmorata* *. Een gemarmerde zwarte roscachtige.
Rea merita Fuliginosa epellaris jappa.
- 242 *Cacilia glutinosa*. Een Worm of Pierslangele twee Voeten lang.
Vid. Nat. Hist. us. blad. 438. Mus. 46. Pl. I
4. f. 1. *Figuur een veldt ebladit.*

A M P H I B I A, N A N T E S
Z W E M D I E R E N.

- N. 243 *Pteromyon fluviatilis*. LINS. Syst. Nat. XII. Gen. 189. Sp. 2. Rivier Lamprey. Prik of Negen-Oog. *Nat. Hist. I. D. VI. St. bl. 444.*
- 244 *Raja Paphosia*. LINS. Syst. Nat. XII. Gen. 150. Sp. 7. Pylilaart-Rocen. *Nat. Hist. I. D. VI. Stuk, bl. 476.*
- 245 *Raja Rhinoceros*. LINS. Syst. Nat. XII. Gen. 150. Sp. 9. Haay-Roch van Japan. *Nat. Hist. I. D. VI. St. bl. 483.*
Zie Hall. Masfchepp Verh. XX. D. 2. Stuk, bladz. 343.
- 246 *Squalus Strambur*. LINS. Syst. Nat. XII. Gen. 151. Sp. 1. Doorn-Haay. *Nat. Hist. I. D. VI. Stuk, bladz. 487.*
De langste 12 Duim, een reeds geworpen Jong.
- 247 *Jantor*. Een ongebooren Jong, met den Zak van 't Lyf: zie aldaar bladz. 489.
- 248 *Squalus Casidula*. LINS. Syst. Nat. XII. Gen. 151. Sp. 8. Bonce Haay. *Nat. Hist. I. D. VI. Stuk, bladz. 505.*
- 249 *Idem Japonicus*. De zeifde van Japan, weinig of niet geprikeld. *Hall. Masfchepp Verh. us. bl. 544.*
- 250 *Ejandem Fetus*. Een Jong daar van, met een zeer grooten Zak aan 't Lyf.
- 251 *Squalus Carubar* Giesbrouck's Haay. *Syst. Nat. us. Sp. 10. Nat. Hist. als boven, bladz. 506.*
N. 252

Zwemdieren. 31

- N. 252 *Squalus Squatina*. LINS. Syst. Nat. XII. Gen. 151. Sp. 4. Zee-Engel. *Nat. Hist. I. D. VI. St. bladz. 492.*
- 253 *Squalurus Ova ex Corpore exsufa* Haaijen-Eijeren die uit het Lyf gefbreeden zyn. Zie bladz. 501.
- 254 *Squali Therca*. Haaijen-Tasje van de Kasp. Zie *Uytrigsteit Verhand. IX. Deel, bladz. 480.* en de Afoebting aldar Pl. 63.
- 255 *Squalus Mullus*. *Syst. Nat. us. Sp. 13. Gladde Haay. Nat. Hist. als boven, bladz. 516;* tot welke waarschijnlijk die Tasje behooren.
- 256 *Lophus Piscatorius Japonicus*. LINS. Syst. Nat. XII. Gen. 153. Sp. 1. Hoozenbek of Zee-Duivel van Japan. *Nat. Hist. I. D. VI. Stuk, bladz. 530. Pl. LVI. Fig. 3. Hall. Masfchepp Verh. bl. 344.*
- 257 *Lophus Hifris*. LINS. Syst. Nat. XII. Gen. 153. Sp. 3. Kroos-Vischje. *Nat. Hist. us. bladz. 538.*
Kleine in het Zee-Kroos van den Oceaan.
- 258 *Idem*. Een grootte geelachtig van Kleur, gevakt.
- 259 *Idem*. Een bruin geflijt uit Oostindie.
- 260 *Idem*. Een zeer zeldzaam dito met witte Schuppen.
- 261 *Lophus Vesperillus*. LINS. Syst. Nat. XII. Gen. 153. Sp. 2. Zee-Klikvorich of Vlader-muis. *Nat. Hist. us. bl. 537.*
- 262 *Arctonger*. LINS. Syst. Nat. XII. Gen. 154. Sp. 1. Seut. *Nat. Hist. I. D. VI. Stuk, bl. 541.*
Een Jong van naegraar een Voet lang.
- 263 *Bullus maculatus*. LINS. Syst. Nat. XII. Gen. 155. Sp. 1. Eeaboomrige Hoorvifch. *Nat. Hist. I. D. VIII. Stuk, bladz. 452. Plaat LIX. Fig. 1.*
Een ongemeen grootte bulius Hoorvifch van Japan. Hall. Masfchepp Verh. als boven, bladz. 545.
- 264 *Idem*. Een Wrangte zeer fraay gekende van de Kasp der Goeds Hope. LINS. Sp. 5. *Nat. Hist. bl. 457.* N. 265



33 Amphibia, Nantes.

- N. 65 *Basiliscus amantissimus*, Ruijsse Hoorvisch, LINN. Sp. 3. Sgs. III. T. 24. f. 18.
- 266 *Pepiliscus*, *aculeatus* et *altus*, LINN. Sp. 4. f. 6. Ditte verschillende Hoorvischjes.
- 267 *Purpuriscus**, Ind. Or. Gefluppeld Hoorvischje uit Oostindie.
- 268 *Olfracon irroratus*, Stryk. Yzer Visch LINN. Gen. 136. Sp. 1. Nat. Hist. I. D. VIII. S. 6. bladz. 408.
- 269 *Olfracon* *Cabeus* & *Quadriscus* *Zosteriscus*, LINN. Sp. 9 & 5. Nat. Hist. I. D. VIII. S. 6. bl. 472. 476. Doodkint en kockkock - Vischje van Japan. Zie *Hed. Mussefch. Verh.* als boren bladz. 345. 346. *Terradon Lagerblater*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 137. Sp. 2. Opblaszet van de Kaap. Nat. Hist. us. 482. Pl. 69. f. 2.
- 270 *Furciscus**, Gebandeerde.
- 271 *Ocelliscus*, LINN. us. Sp. 4. Gevlakte.
- 272 *Nat. Hist.* us. bladz. 486.
- 273 *Ornatiscus**, Stertyke Opblaszet.
- 274 *Lineatus*, LINN. Syst. Nat. us. Sp. 3. Een zeer fraaije en zeldzame Chineseche Gedroogte uit Oostindie. *Nat. Hist.* us. bl. 487.
- 275 *Cyclopterus Lparis*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 150. Sp. 3. *Kringhuit*, *Cyclogaster* & *Doon*, NOEMAN *encheirus* & *descurvus*. *Uitgezet* *Porbas*. I. Deel. bl. 37. 53. P. IX. Fig. 3. 4. Zie *Nat. Hist.* I. D. VII. S. 6. bladz. 255.
- 276 *Lampas*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 130. Sp. 1. Soortlof of Lumpvisch. *Nat. Hist.* us. bladz. 249.
- 276* *—* Een kleinje of Jong van dito.
- 277 *Centricus* *Scutatus*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 140. Sp. 1. Schild- of Men-Vischje. *Nat. Hist.* I. D. VIII. S. 6. bladz. 506. Pl. 70. Fig. 4. Amphillen *Cauda* rech. Srs. III. T. 34. f. 3. *GAON. Mar.* II. T. 7. f. 3. N. 17

34 Zwem dieren.

- N. 178 *Syngnatus Pelagicus*, Syst. Nat. XII. Gen. 141. Sp. 3. Naaldrivich van den Oceaan. *Nat. Hist.* als boven, bl. 514.
 - 279 *—* Kleinere met dwars - Streepjes van de zelfde Soort.
-
- AMPHIBIA, EKORUNQUE PARTES, SICCATÆ
- Gedroogde Amphibien of Dieren van belderdicy Leven, en deelen daar van.
-
- N. 73 *L. Crocodilus*, *Pedum fere quadr longissimus*, *Cauda truncata*. Een echte Krokodil, van byna vier Voeten langte, met een geknotte Staart.
 - 74 *L. Crocodilus irinus Pedum*, *Capite supra depresso*. Een Krokodil of Kayman uit de Westindien.
 - 75 *L. Iguana trinum Pedum longissimum et ultra*. Een Leguaan van meer dan drie Voeten langte.
 - 76 *Leontis aliquot feratæ*. Eenige gedroogde Haagschinken, Krokodilletjes, &c.
 - 77 *Tifido Mylar integra*, *pubere ferata*, *linga* *11* *Pedar*. Een frasy gedroogde Zee-Schildpad, anderhalf Voet lang.
 - 78 *—* *Scutum ejusdem fere et duo majora longissimum trinum vel quadr Pedum*. Ditte Schild van een Zee-Schildpad en twee grootere van drie of vier Voeten langte.
 - 79 *—* *Laryx* & *Mandibula ejusdem*. De Laryx en Kaaken daar van.
 - 80 *Terradon irregularis varia Tegmina*. Verscheide groote en kleine zeer fraaije Schillen van Landchildpadden.
 - 81 *Terradonals* & *Densar Crustali*, *Ratela* en *Tanden* van *Ratellangen*. N. 82

34.2 Amphibia Siccata.

- N.82 *Bes Cheliferia aliorumque Colubrium Tegula.*
De Huid van een Afg. d. Slang en inl. r. v.
- 83 *Rajarum Ova & Tela.*
Rogge - Tasje en Pylen van d n Pylt-art-
Koch.
- 84 *Squalar Cutular ficatur.* Een gedroogde bonie
Haay.
- 85 *Squali Rictus ingens & minor.* Een goooce en
kleine Haayen - bek.
- 86 *Babitu Monestris de Bahama, Pelis sic. it.*
De gedroogde Huid van een Eenhoornige Hoorn-
vlech uit de West-Indiën.
- 87 *Cornu, articulatione mobili Annulari, valde
singulari.*
Hoor van het Beengig Ruggeschild, zeer groot,
met een Hoorn van byna een half Vcet langte,
op een zeer zónderlinge manier gearticu-
leerd.
- 88 *—————* Ditto in 't Lid gebroken en een dij-
to Hoorn.
- 89 *Basiliscus trinitatus.* Een driellrasligt loorn - sichele.
- 90 *Lophis Pucatorius & Vesperillus.*
De Hoorzenbek en Kikvorsch - Vlech. *Nat. Hist.*
VI. p. 537.
- 91 *Olfraction tripudator.* LINN. *Syst. Nat.* XII Gen
136. Sp. 1.
Ongedroorde Beenvisch of Surrykyzer twee stukks.
- 92 *Olfraction Nicandrus.* *Ibid.* Sp. 3. *Nat. Hist.*
VIII. St. bl. 47. Pl. 68. fig. 3.
Gedroorde of Prikbasen Surrykyzer twee stukks.
- 93 *Olfraction quadratoris.* *Ibid.* Sp. 3. *Nat. Hist.* bl.
478.
Kochboek - Vlech : twee stukks.
- 94 *Olfraction cornutus.* *Ibid.* Sp. 6. *Nat. Hist.* bl.
473. Pl. 68. Fig. 4.
Zee - Karjel: twee stukks.
- 95 *Olfraction tuberculatus.* *Ibid.* Sp. 7. *Nat. Hist.*
bl. 475.
Koffer - Vlech . twee stukks.

N.96

Gedroogde Tweefl. Dieren. 33

- N 96 *Olfraction spinosus* *. Veeldroomige.
Roriflusa Speteri, *non descripta, fere trigona, su-
perius trii, ad latera quinque aculeis cernit.*
- 97 *Diodon atringa.* LINN. *Syst. Nat.* ut. Sp. 1.
Een groote Egel - of P. neevisch het Duijse
gestaamt. Zie *Nat. Hist.* Pl. LXX. Fig. 2.
- 98 *Diodon Hyfris.* LINN. *Syst. Nat.* ut. Sp. 2.
Habacanthus. Ed. X.
- 99 *Diodon Atringa & Hyfris.* Dezelfde bl. 509.
LINN. *Syst. Nat.*
ut. Gen. 138. Sp. 1.
- 100 *Cyclopterus Lampus.* LINN. *Syst. Nat.* XII.
Gen. 139. Sp. 1.
Een klein Scootlofje.
- 101 *Cyclopterus nudus.* LINN. ut. Sp. 2. *Nat. Hist.*
VII. Stuk, bl. 954.
Naakte Scootlof van de Kaap, zeer naar.
- 102 *Syngnathus Pelagius.* LINN. *Syst. Nat.* XII.
Gen. 141. Sp. 3.
Een zeer groote en kleinere Naaldvischen. *Nat.*
Hist. I. D. VIII. Stuk, bladz. 514.
- 103 *Syngnathus Hippocampus.* LINN. ut. Sp. 7.
Zec - Paardje. *Nat. Hist.* als boven. Pl LXX.
Fig. 6. Twee groote.
- 104 *—————* Twee dito zeer naar.
- 105 *—————* zes kleinere zeer fraay.
- 106 *Pegylus volans.* LINN. ut. Gen. 142. Sp. 2.
Een Zee - Drankje, zeer zeldzaam *N. d. Hist.*
als boven, bladz. 523. Pl. LXX. Fig. 7.

C a

REG.

REGNI ANIMALIS

CLASSIS QUARTA.

PISCES

In Pisibus cum Liquore.

VISSCHE N

In Piscibus nat. Visc.

Ordo. I. AYODEE.

Viscchen zonder Bulkvinnen.

N. 280 *Murena Helena*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen.

143. Sp. 1.
Moor- of Zee- Aal. Nat. Hist. I. D. VII.
Stuk, bl. 89.

Oostindische, aldaar Pl. LVII. Fig. 1, afgebeeld.
281 --- Westindische ook op Pl. LVII. Fig.

2, voorgebeeld.
282 *Murena Ophiu*. LINN. Syst. Nat. ut. Gen.
143. Sp. 2.

Zee-Serpent. Nat. Hist. als boven, bladz. 87.

283 *Murena Serpens*. LINN. Syst. Nat. ut. Gen.
143. Sp. 3.

Zee-Slang. Nat. Hist. als boven, bladz. 89.

283* *Murena Anguilla Fata*. Een ongeborene
Aalje.

284 *Gymnastur Carepe*. LINN. Syst. Nat. ut. Gen.
144. Sp. 1.

Westindische Blootrug. Nat. Hist. als bov.
bladz. 107. Pl. LVIII. Fig. 1.

N. 285

Viscchen zonder Bulkvinnen. 37

N. 285 *Gymnastur varius**. Eente of gestreepde. Sta.
III. T. 52. Fig. 1.

*Spate difformis videtur a priori, etiam si Loxozus hanc
et retulit, cum Pisco Ahalis form Chaus excur-
ris, cuius apex non in filum attenuatur.*

286 *Gymnastur electricus*. LINN. Syst. Nat. ut.
Gen. 144. Sp. 2.

Beef-Aal of Slakder. Vls. Nat. Hist. als boven,
bl. 111.

Een schoone groot Exemplaar. Vid. Sta. Pl. 34. f.
6. *Uingensers Perhamdingen* &c.

287 *Trichurus Lepturus*. LINN. Syst. Nat. ut.
Gen. 145. Sp. 1.

Scherplaatr Dunghaet. Nat. Hist. als boven,
bl. 121. Pl. 57. Fig. 3.

288 *Ameodytes Tobiasius*. LINN. Syst. Nat. XII.
Gen. 147. Sp. 1.

Smelt. Nat. Hist. I. D. VII. Stuk, bladz. 131.

289 *Opisthion indische*. LINN. Syst. Nat. ut. Gen.
148. Sp. 2. Slangevisch.

Ordo. II. JUCULAREE.

Viscchen met Vinnen aan de Keel.

290 *Callionymus Japonicus**. LINN. Syst. Nat. XII.
Gen. 151.

Schelvischeivel. Nat. Hist. I. D. VII. Stuk,
bladz. 146.

Japansc, zeer fraay, omhandig beschreeven in het
XX. Deel 2 Stuk der *Perlamot*, van de *Holl.*

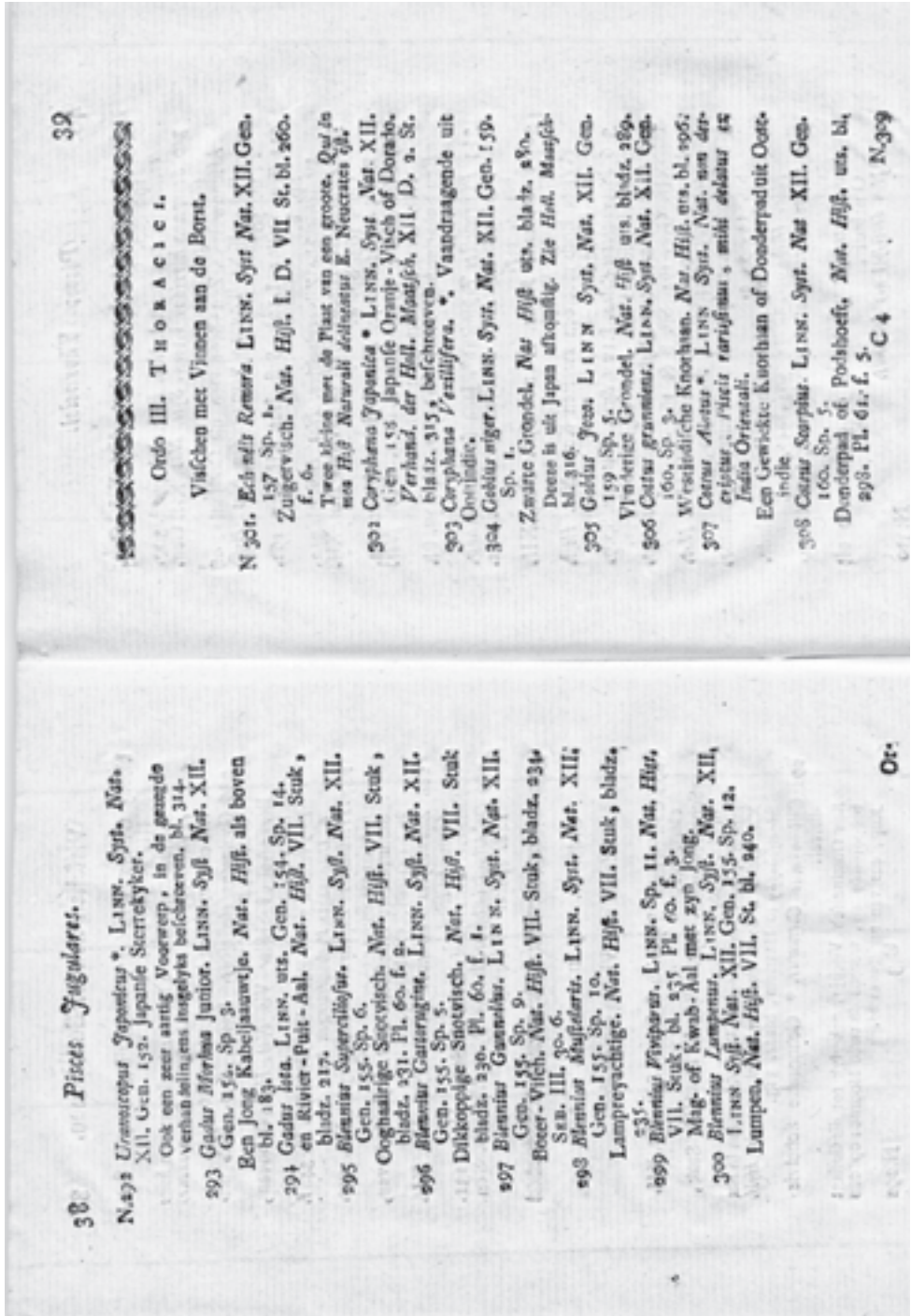
Manschepp te Haastem, bladz. 313.

291 *Callionymus Caranar*. * Geboornic Schelvis-
duivel.

Een Oostindisch Viscche, zekerlyc tot dit Geslacht
behoorende en, wegens de twee Moornen op den
Kop, dus van my genaamd.

C 3

N. 294



40

Pisces Thoracici.

- N. 309 *Cottus Gohle*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 100. Sp. 6.
Gohle uit den Amstel. Nat. Hist. als bov. bl. 300.
- 310 *Scorpaena horrida*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 101. Sp. 3.
Afwewelvke Zee-Scorpioen uit Oostindie, of Bengaalsche Tover-Vuch. Zie Nat. Hist. bl. 307.
- 311 *Zenar Galjar*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 103. Sp. 9.
Westindische Zilvervischjes. Nat. Hist. bl. 312.
- 312 *Pleuronectes Hippoglossus*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 105. Sp. 4.
Een jong Heilbotje. Nat. Hist. als bov. bl. 324.
- 313 *Pleuronectes Cynglossus*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 103. Sp. 5.
Een Scherretong. Nat. Hist. als bov. bl. 328. Pl. 62. f. 1.
- 314 *Pleuronectes Japonicus**, Japansche Scherretong. Verhand. der Holl. Maatschapp. X. D. 2 St. bladz. 317.
- 315 *Pleuronectes Fijjar*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 103. Sp. 7.
Witte Boek met een zwarten Kop. Nat. Hist. als bov. bl. 329.
- 316 *Pleuronectes Sals*, LINN. Syst. Nat. als Sp. 9.
Oostindische Tong. Nat. Hist. als bov. bl. 315.
- 317 *Chatsdon arcuatus* & *Bilari* LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 104. Sp. 8 & 16.
Kromtrecege en gestrepte Klipvischjes. Nat. Hist. I D. VII. Stuk, bladz. 358, 360.
- 318 *Chatsdon macrocephalus*, *cornutus*, *pinastus*. Sp. 14. 5. 4.
Gronfchubotje, geboorde & lang gevindde. Nat. Hist. als bov. bladz. 364, 357, 316.
- 319 *Chatsdon reticulatus* & *vitatus**, Iod. Orientalis.
Een Netswys' getekende en gebandeerde uit Oostindie.
Non descripti nec deservit.

N. 310

Visfchen met Borstvinnen. 41

- N. 310 *Chatsdon Lencelatus*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 104. Sp. 23.
Lancetvormige Klipvisch uit Westindie, zeet raar. Nat. Hist. als bov. bladz. 374.
- 311 *Chatsdon Fuvistatus**, Een niet minder zeldzame gefcoorde Klipvisch uit Oostindie: non descriptus.
- 312 *Chatsdon Capifratrus*, Syst. Nat. als Sp. 18.
Klip- of Soldaaten-Visch van de Kaap. Nat. Hist. als bov. bladz. 369. Pl. 62. f. 4.
- 313 *Chatsdon nigricans*, Zwartechtrige Klipvisch. LINN. Sp. 10. Nat. Hist. bladz. 363.
- 314 *Sparus Aurata*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 165. Sp. 1.
Vergelde of Goud-Braasfem. Nat. Hist. I. D. VII. Stuk, bl. 376.
- 315 *Hic ex Oceano Atlantico prope Cap. B. Spel*, Japonise Goud-Braasfem. vid. Verhand. der Holl. Maatschapp. XX. D. 2. St. bl. 318.
- 316 *Sparus Argentatus**, Verzilverde Zee-Braasfem van Japan. Verhand. der Holl. Maatsch. als bov. bl. 319.
- 317 *Sparus Erythrinus*, Roode Zee-Braasfem uit Japan. Verhand. der Holl. Maatsch. als bov. bl. 321.
- 318 *Sparus fuscatus**, Een bruinvlukkige Zee- of Goudraasfem uit Oostindie.
- 319 *Falco faguensis et rarus hic est*, ten propter retundens ad Pinus Pectinatae, fere nigres, maculans, quam propter fuscescens, quae Nucha et Dorsum obtegitur, Chlorea. Sparus fuscatus*, Japonicus. Een bruinachtige dito van Japan.
- 320 *Quercus edulis maculata ad Pinus mitatus, tametsi diversis speciebus esse videtur*. Zie Holl. Maatsch. Verhand. als bov. bladz. 324.
- 321 *Sparus Virgatus**, Japonicus. Roedige Zee-Braasfem van Japan. Zie Holl. Maatsch. Verhand. als bov. bladz. 323.

N. 311

C 3

Pisces Thoraicæ.

- N. 331 *Sparus latus* *, Japonicus. Breede Zee - Braaslem van Japan. Zie *Holl. Maasfisch. Verhand.* 218 boven, bladz. 318.
- 332 *Sparus miotatus* *, Japonicus. Getekende Zee - Braaslem van Japan. Zie *Holl. Maasfisch. Verhand.* als boven, bladz. 310.
- 333 *Sparus Orpèlus* *, Amis Groenovl. Syst. Nat. ut. Sp. 6. Nat. Hist. I. D. VII. Stuk, bladz. 687.
- 334 *Sparus Maria*. Syst. Nat. ut. Sp. 6. Nat. Hist. bladz. 314.
- 335 *Sparus Maculatus* *. Gevlakt bonte Zee - Braaslem. Zeer fraay bruinviaktig op een vergulden Groot is dit Viscje.
- 336 *Sparus Pittatus* *. Gebandeerde Zee - Braaslem. Niet minder finelyk is deze op een Olyfskenigen of gestreepten bruinen Groot, met witte zwart gerande Banden uitgemonsd. Ik vincte ook een geur behreveren of afgebeeld. Is uit Oostindie.
- 337 *Sparus diversif.* Vierderley Zee - Braaslemmet, weinig in de Gestalte, doch aanmerkelyk in Tekening verschillende, uit Westindie.
- 338 *Lobrus Japonicus* *. Japansse Länvisch. Linn. Gen. 166. Zie *Verhand. der Holl. Maasfisch.* XX. D. 9. Stuk, bl. 324.
- 339 *Lobrus Böps* *. Ook van Japan afkomstig; Groot - Oog. Zie *Verhand. der Holl. Maasfisch.* als boven, bladz. 316.
- 340 *Lobrus Jælic*. Linn. Syst. Nat. XII. Gen. 166. Sp. 15. Joostervisch. Nat. Hist. I. D. VII. Stuk, bladz. 419 van R. de Brébice.
- 341 *Lobrus parvicaus*. Syst. Nat. XII. Gen. 166. Sp. 16. Bsg - Oor. Nat. Hist. I. D. VII. Stuk, bl. 421. Dent. a sup. 4. t. f. Fin. Doorfsa. Fedt. Amd. 14. Vent. 6 Coust. 16.

Visschen met Borstvinnen. 43

- N. 343 *Lobrus Cycadus*. Syst. Nat. XII. Gen. 166. Sp. 41. Steenvisch. Nat. Hist. ut. bl. 318.
- 343 *Lobrus Traca*. Syst. Nat. XII. Gen. 166. Sp. 21. Zoetwaterige Länvisch. Nat. Hist. ut. bl. 424.
- 344 *Lobrus Lunari*. Linn. Syst. Nat. XII. Gen. 166. Sp. 6. Gaffelhaat. Nat. Hist. I. D. VII. St. bl. 414. Fl. 6. f. 6. Gaos. Mus. T. VI. f. 2
- 345 *Percæ Farciatis* * Japonica. Geban'terde Baars van Japan. *Verhand. der Holl. Maasfisch.* XX. Deel, 2 stuk, bladz. 316.
- 346 *Percæ Falcata* *. Ind. Orient. Gezeifende Baars uit Oostindie. *Proper Pisces Dorsales paffierens Falciformes et infusoides Spingon. Oculorum orbis amplifima Junct. Arvum et velle pichidrom exemplar.*
- 347 *Percæ Panchana* *. Gelippe'de Baars. Linn. Sp. 90 ? Ind. Or. Zie *Nat. Hist.* I. Deel, VIII. Stuk, bladz. 90.
- 348 *Percæ Gairata* *. Geferebelde Baars. Vid. ibidem. 187. Or.
- 349 *Percæ Grammistes* *. Gellineerde Baars, uit Oostindie. *Hæc Lævis et Passilis fuscis picherrinis distinet. Sz. Mar. III. T. 27. f. 15.*
- 350 *Percæ Grammistes* *. Een zwartachtig bruise dit, met witte Streepen. *Grammistes*. Sz. Mar. III. T. 27. f. 5. ————— Een zwartachtig bruise dit, met witte Streepen.
- 351 *Percæ cernua*. Linn. Syst. Nat. Gen. 168. Sp. 30. *Pisces Dorsales in his distinctæ sunt.*
- 352 *Percæ Costeides*, Ind. Orient. Linn. ut. Sp. 13. Knochaanachtige. *Nat. Hist.* I. D. VIII. Stuk, bladz. 17. *Is Porcini specimine videtur hoc parvum specimen.* N. 353

Pisces Thyracici.

- N. 353 *Gasterosteus aculeatus*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 169. Sp. 1.
Drieoornige Stekelaar. Nat. Hist. I. D. VIII. Stuk, bladz. 34.
- 354 *Gasterosteus Dactylus*, LINN. Syst. Nat. us. Sp. 2.
Looismanneje. Nat. Hist. als boven, bladz. 36. Pl. 63. f. 2.
- 355 *Gasterosteus Japonicus**, Japanse Stekelbaars. *Verhand. der Holl. Maatsch.* XX. Deel. 2 St. bl. 329.
Falcerrinus Exemplar *Nat. Hist.*
- 356 *Gasterosteus seltmans*, Linn. Syst. Nat. us. Sp. 9.
Vliegvoob Baars van Jap n. Nat. Hist. us. bladz. 4 t. & *Verhand. der Holl. Maatsch.* als boven, bladz. 37.
- 357 *Ind. Or.* — *nigriceps* *Alis longirostris ex*
Een zwartschulpe met zeer lange Vlerken uit Oostindie.
- 358 — — — *rubicens*, *Alis pennis caruini-*
Een roodscheige, met kleine blaauwachtige Vlerken.
- 359 — — — *flaviceps rubro fasciatus*: in
didem.
Een geelachtige met roodscheige Barden, uit Oostindie.
- 360 *Gasterosteus Cristatus**, Gekamde Stekelbaars, dito
Een allerfraaist en raarsch Viscbe, ook uit Oost-
indie.
- 361 *Semler Japonicus**, Japanse Makreel.
Zie *Holl. Maatsch.* *Verhand.* als boven, XX. D. 2. Stuk. bl. 331.
- 362 *Semler Avaratus**, Vergaale Makreel, ook
van Japan.
Zie de zelfde *Verhand.* bladz. 331.
- 363 *Semler Trachurus*, Ronwiltartige of Mars-
baeker, ook van Japan.
Zie de zelfde bladz. 332. en *Nat. Hist.* als bo-
ven, bladz. 67. N. 364

Visschen met Eorftvinnen. 45

- N. 364 *Centrogaster fuscatus**, Iruinscheige Doorn-
baik.
Zie de zelfde *Verhand.* bladz. 333.
- 365 *Centrogaster Argentatus**, Verzilverde dito.
Dezelfde bladz. 334.
- 366 *Milichus barbatus*, Japonicus. Gebaarde Bar-
beel van Japan.
Zie *Holl. Maatschappij Verhand.* XX. Deel. bl.
334. Ook Syst. Nat. Gen. 171. & *Nat.*
Hist. VIII. Stuk, bladz. 74.
Men noemt hem *Kasing* van de *Harling*.
- 367 *Muller imberbis*. Ongebaarde dito van Japan.
Zie de zelfde *Verhand.* bladz. 335.
- 368 *Trigla Cavalus*, Linn. Syst. Nat. Gen. 179. Sp. 4.
Zeeham de Koekboek genaamd. *Nat. Hist.* als
bov. bl. 83.
- 369 *Trigla Alata**, Japonica. Gewekte Zeebaas
van Japan.
Zie *Holl. Maatsch.* *Verhand.* als boven, bladz.
336.

Ordo IV. ABDOMINALE.

Visschen met Vinnen aan den Buik.

- 370 *Cobitis Anabtes*, Linn. Syst. Nat. Gen. 173. Sp. 1.
Hoogvisker. *Nat. Hist.* I. D. VIII. Stuk, bl. 92.
Pl. 64. f. 1.
- 371 — — — Een dito Viscbe.
- 372 *Cobitis Barbata*, Syst. Nat. us. Sp. 2.
Bermje. *Nat. Hist.* als boven, bladz. 94.
- 373 *Cobitis Fossilis*, Syst. Nat. us. Sp. 4.
Mooier-Arnipier. *Nat. Hist.* als boven, bladz. 97.
- 374 — — — Junior. Een klein jongje daar van
- 375 *Cobitis Japonica**, Japanse Menglang.
Zie *Holl. Maatschappij Verhand.* als boven,
bladz. 337. N. 376

- N. 376 *Silurus Aspredo*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 176. Sp. 2.
Baardvlech, Bagre. Nat. Hist. als boven, bl. 106.
377 *Silurus haemulon japonicus*. Westhoofse Japanse Meivisc.
Zie Hill. Moosjch. Verhand. als boven, bl. 338.
Difera ab Inermi Linnæus. Savin. Sp. 9. in *Paribus*.
378 *Silurus Ferrugineus*. Wratunge. Aspredo. Gronov. II. Mus. T. 5. f. 3.
His nasifigis diffusis a pectore, asperissis nasibus.
379 *Silurus Catus*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 175. Sp. 1.
Kacvich. Nat. Hist. als boven, bladz. 112.
Varietas forte hujus speciei: eris Pinacis difformis.
380 *Silurus Cofinus*. LINN. Syst. Nat. us. Gen. 175. Sp. 19.
Geribde. Ragger. Viscch van Suriname, zeer groot. Nat. Hist. als boven, bladz. 116, Pl. 64. f. 2.
381 *Silurus Callichelys*. LINN. Syst. Nat. us. Gen. 175. Sp. 20.
Dree. Dolphyn of Kwikwi van Suriname. Nat. Hist. als boven, bladz. 119.
Magnitudinis exornis, 7 Unciarum longus.
382 ———— Twee dito, middelslag en zeer klein.
383 *Silurus Cataphractus*. LINN. Syst. Nat. us. Sp. 21.
Gebrauise. Nat. Hist. als boven, bladz. 121.
384 *Loricaria Cataphracta*. LINN. Syst. Nat. us. Gen. 177. Sp. 1.
Hamaman. Nat. Hist. als boven, bladz. 124. Pl. 64. f. 4.
385 *Loricaria Fleegtomus*. LINN. Syst. Nat. us. Gen. 177. Sp. 2.
Plooyblek. Nat. Hist. als boven, bladz. 125. Sen. T. 59 f. 11.
386 ———— Derselvé: on *Varietas?* N. 387

- N. 387 *Salmo Trutta*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 178. Sp. 2.
Forel. Nat. Hist. als boven, bl. 179. Pl. 64. f. 5.
388 *Salmo nebulosus*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 178. Sp. 21. Gemerkte Salm.
Ob maculatus ad Operculum strimatus nigrescens.
389 *Salmo Ephemerus*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 178. Sp. 1.
Spiering. Nat. Hist. als boven, bladz. 193.
390 *Fishalaria Tabacaria Japonica*. Tabakspijp-Visch Japan. LINN. Syst. Nat. us. Gen. 179. Sp. 1.
Nat. Hist. bl. 216. Zie Hill. Moosjch. Verhand. XX. Deel, 3 St. bladz. 330.
391 *Esox Belonti*. LINN. Syst. Nat. us. Gen. 180. Sp. 6.
Geep. Nat. Hist. I. D. VIII. St. bladz. 250.
392 *Esox Arpietum*. LINN. Syst. Nat. us. Gen. 180. Sp. 7.
Seipvisch. Nat. Hist. als boven, bl. 249. Pl. 65. f. 2.
393 *Esox Brasiliensis*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 180. Sp. 8.
Olyphant - Neus van Brasil. Nat. Hist. als boven, bladz. 251. Pl. 65. f. 3.
394 *Atherina Japonica*. Javanse Zilverlreep. Zie Hill. Moosjch. Verhand. XX. Deel, 3 Stuk, bladz. 340. Syst. Nat. XII. bladz. 519. Nat. Hist. als boven, bladz. 279.
395 *Exocoetia volitans*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 185. Sp. 1.
Vliegende Viscch. Nat. Hist. I. D. VIII. St. bl. 274. Pl. 65. f. 4.
Exocoetia pulchra. *Petit longistylus*.
396 ———— De zelfde zeer klein.
397 ————
398 *Clupea Sprattus*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 185. Sp. 2.
Specu. Nat. Hist. I. D. VIII. Stuk, bl. 331.

48 *Pisces Abdominales.*

- N. 350 *Clupea Thaisia f. Japonica* Japansko Haring.
Syst. Nat. us. Sp. 6. Nat. Hist. als boven, bladz. 349.
- 400 _____ Dezelfde kleiner.
- 401 *Clupea Stenocela* Linn. Syst. Nat. us. Sp. 8.
Byltuik. Nat. Hist. als boven, bladz. 351.
- 402 *Cyprinus Carassius* Linn. Syst. Nat. us. Gen. 189. Sp. 5.
Karuss of Hamburger. Nat. Hist. als bov. bl. 383. Pl. 67. F. 5.
Pisces alii ex Lacu Sistens diti a proterius hanc Unum ubi ex Plicis quadam multar ante Anas alipröß vivunt.
- 403 *Cyprinus Cephalus* Linn. Syst. Nat. us. Sp. 6.
Dik-Kop. Nat. Hist. als boven, bladz. 393.
- 404 *Cyprinus Specularis* * Spiegel-Karpet. Zie Nat. Hist. bl. 435.
Linnæo irrogatus, et victus, & Art. 19, Kl. 1110 descriptus.
- 405 *Cyprinus Auratus* a Linn. Syst. Nat. us. Sp. 7.
Chancefische Goudvisch. Nat. Hist. als boven, bl. 396, enz. Derjs gibb's & Pinn. Durr, Cornu'd, 9. del Pl. 67. Fig. 3.
- 406 *Cyprinus Auratus*. Var. b. *Pinnis emittit rugulosis*, Carp. Aur.
Vergulde met alle de Vinnen regelmaclie.
- 407 _____ Var. c. *Pinna dui duplici et Cauda bifurca*.
Vergulde met een dubbeld Aarvin en drievoedige Staar.
- Definitioi & Iconi Linn. respondet. Habui 9 Febr. 1765. ad Majum 1766.
- 408 _____ Var. d. *Nigriticus in istum, Oculis prominentibus*.
Zwartachtige over 't gobeel, met sterk uitpuilende Oogen.
- 409 _____ Var. e. *Derjs & Pinn. Feltar. nigriticus*.
Met de Rug en Bovenvinnen zwartachtig.

N. 410

Visschen met Buikvinnen. 49

- N. 410 *Cyprinus Auratus*. Var. f. *Corpore magis Cyathrico quam castri*.
Met het Lichtaam roeder dan de anderen.
Has omnes de piscis in Plicis alii, per Anas & alios: vide ad finem descripti, Pliciam me: Append. F. 39, & Compur de Nansur. Histoire van den Goudvis. I. door Dr. J. BASTER, Hist. Manjok. VII D. L. St. bladz. 215.
- 411 *Cyprinus Grifagineus* Linn. Syst. Nat. Sp. 14.
Gryzeet. Nat. Hist. als boven, bladz. 419.
-
- PISCES SICCATI.*
Gedroogde Visschen.
-
- N. 107 *Echinis Remora* Linn. Syst. Nat. XII. Gen. 157. Nat. Hist. I. D. VII. Stuk, bl. 558.
Kleine Zwiervisch
- 108 *Cottus Scorpis* Linn. Gen. 160. Sp. 5.
Posthoest of Donderpalle. Nat. Hist. als boven bl. 598.
- 109 *Scorpens horrida* Linn. Gen. 161. Sp. 3. Ind. Or. Bengaalsche Tover-Visch. Nat. Hist. als bov. bl. 397.
- 110 *Zoar Gailar* Linn. Gen. 162. Sp. 2.
Zilver- of Mannvisch. Nat. Hist. bl. 311.
- 111 *Scorpaen Hippus* Linn. Gen. 170. Sp. 7.
Zwartvlekkig Makreeltje.
- 112 *Tripla Caraphrada* Linn. Gen. 172. Sp. 1. Capensis.
Gebarmte Zee-Haan van de Kaap. Nat. Hist. VIII. Stuk, bl. 77.
- 113 *Loricaria Caraphrada* Linn. Gen. 177. Sp. 1. Harasman. Nat. Hist. I. D. VIII. St. bl. 123.
Een groot en een kleinje met het Draasje aan de Staart.

N. 114

Pisces sicca.

N.114 *Eufalaria* Thavaria. LINS. Gen. 170. Sp. 1. Tabospyp- of Trompetter-Visch. Nat. Hist. bl. 226.

Breus is by de vier Voeten 1786.

115 *Pisciculi quatuor ex Helvetia.*
Vier raute Vischjes uit Switzerland.

REGNI ANIMALIS
CLASSIS QUINTA.

INSECTA

In Phalaecus Liguert.

INSEKTEN

In Fieschen met Vogt.

Ordo I. COLEOPTERA.

Schildvleugelige Insekten.

N.412 *Larva* Scarakai majoris. De Kwatworm van een grootte 10r. Zie Nat. Hist. I. D. IX. STUK, bladz. 190.

413 *Larva* Curculionis Palmarum. Een Palmwiltworm. C49/44. Zie Nat. Hist. I. D. IX. ST. bladz. 445.

414 *Larva* Graminis. De Worm van een Bok-Tor. Een Hout Worm. Zie de zeldse, bladz. 510. Eij een kstje.

415 ————— Een dito brulstrood.
416 ————— Een dito.

Insekten in Fleischen. 51

N.417 *Larva* minoris Cerambicum. Kleinere Houtwormen. Zie Nat. Hist. I. D. IX. St. bl. 565.
418 *Larva* Dytiscorum. Wormen of Maskers van Water-Torren.

Ordo II. HEMIPTERA.

Halfschildige Insekten.

419 *Blatta* Americana Larva. LINS. Syst. Nat. XII. Gen. 219. Sp. 4

420 *Manis* Gigar. LINS. Syst. Nat. XII. Gen. 220. Sp. 1.

Groot Spookje. Nat. Hist. I. D. X. St. bl. 136.

421 *Manis* Preraria. Syst. Nat. ibid. Sp. 2.
Wandelend Blad of Helder. Nat. Hist. als bov. bladz. 170. Pl. 70. fig. 5.

422 *Cryllus* Manfroyar. Druay Insect. II. T. 43. f. 1.
Mooftreuz Krickel, zeer 1817, van Bengale.

423 *Gryllus* Lacuba permagras. Een zeer groot Springhaan. An Tataricus? LINS. Syst. Nat. 225. Sp. 42. Nat. Hist. bl. 227.

424 *Fulgura* Latoraria. LINS. Syst. Nat. Gen. 222. Sp. 1.
Westindische Lantaarndrager. Nat. Hist. als boven bladz. 245. Pl. 81. fig. 1.

Ordo III. LEPIDOPTERA.

Donsvleugelige Insekten.

N.425 *Papilion* Larva Surinam, ranselste erwaksta permarus
Tektij geboornde Rups van Suriname. Nat. Hist. Pl. 84. f. 4.

32 *Insecta in Phialis.*

- N.406 *Popillio*. *Larva* *finalis* minor, non *minus elegant.*
Kleiner dito, niet minder sierlyk.
- 437 ——— *finalis* *valde* *fulgularis*, *aculeis* *prolongis*.
Kleine dito, zeer byzonder, met uitermate lange Stekels en een Haafrige Borstel-Rups.
- 438 ——— *finalis* *fulvoherrina* *pilosa*, cum *hi-*
caudata.
Een dito zeer fraay getekend; met een Twee-
staart-Rups.
- 439 ——— *finalitior* *aculeata* &c.
Eenvoudig met steekels geboorde dito en an-
deren.
- 439 *Sphing*. *Larva* *Sarisa*, *maxima* *alba*.
Grootte witte Surinaamse Pyllhaart-Rupfen. Zie
Nat. Hist. bladz. 391.
- 431 ——— *Sarisa*, *maxima* *nigra* & *alia* *di-*
versis.
Grootte zwarte dito en verscheide anderen.
- 432 ——— *maxima* *nigra*, *flavo* *annul.* *Ova-*
lis *Vespar.* *obsita*.
Een zeer grootte zwart geringde bezet met
Wesp-Eyjes.
- 433 ——— *minores* *elegantis* *valde*.
Kleine fraaije dito Rupfen.
- 434 *Phalaena*. *Larva* *Sarisa*. *fulvoherrina*.
Zeer fraaije Surinaamse Rupfen.
- 435 ——— *finalis* *sauro* *nigrescens* *fermagua*.
Een dito bruinachtig zwart en zeer groot.
- 436 ——— *Varis* *finalis* *mutica*.
Verscheide dergelyke.
- 437 ——— *Alia* *etiam* *dubia*.
Andere ingelyks twyfelachtig.
- 438 ——— *Alia* *mutica* *Pala* *denque* *obsita*.
Een digt, lang en zagt gebaande Rups, of Beez
getaand.
- 439 ——— *Alia*, *serpens* *Aquaticis*, *sepala*
Pygma *mutica* *obsita*.
Een andere, soogelyk een Water-Rups, als be-
zet met veel Polypen, zo 's chynat.

N-440

Insekten in Flesket.

53

- N.440 *Larva*, *qua* *vigneti* *Psidii* *domata*, *good*
varum.
Een andere met twintig Pooten, zeer zeld.
zaam.
- 440* *Nymphis* *fermagua*, *exaridam* *Papilionis* *Sari-*
nensis.
Een zeer grootte Pop van eenige Surinaamse Kapel.
- Ordo IV. NEUROPTERA.
Peesvleugelige Insekten.
- 441 *Pterygatus* *Larva* in *Theris* ex *Cochylis* &c.
Maakens van Water-Uitjes in eenne Konink
gefabriceerde Kokers of Schceden zintende.
Nat. Hist. L. D. XII. Srus, bladz. 57. Pl.
93. f. 5.
- 442 *Hemiradi* *Formicis*. *Leonis* *transmutatio*.
De Verandering van den Mierren-Leesuw. *Nat.*
Hist. L. D. XII. Stuk, bladz. 89. Pl. 94.
f. 10, 11.
- Ordo V. HYMENOPTERA.
Vliesvleugelige Insekten.
- 443 *Formica* *Hemistola*. L. 1188. *Syt.* *Nat.* XII.
Gen. 249. Sp. 17. Surinaamse Vliegende Mier.
Nat. Hist. L. D. XII. St. bladz. 372. Pl.
97. f. 17.
- Ordo VI. DIPTERA.
Tweevleugelige Insekten.
- 444 *Musca* *pedicula* *Larva*, L. 1188. *Syt.* *Nat.* XII.
Gen. 253. Sp. 28.
Worm met de kotteftaart. *Nat. Hist.* L. D. XII.
Stuk, bladz. 454. D 3

N-440

Insecta in Phalaena

Ordo VII. A P T E R A
Ongeveugelde Insekten.

- 445 *Terres fatale*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 263. Sp. 1.
- De Afrikaanse Wits Mieren, met haare ongezigtgroote Eierrechten of Agneteyen. Nat. Hist. I. D. XIII. Stuk, bladz. 97. broeder ontschreeven in de *Algemene Fabeli. Letteroefeningen* van 1782. of IV. Deel, bladz. 275. en aldaar afgebeeld, volgens de *Phil. Transact.*
- 446 *Acarus Bispianus*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 266. Sp. 1.
- Olyphant. Linn. Nat. Hist. als boven, bl. 113.
- 447 *Phalangium Belgarum*. LINN. Syst. Nat. uti. Gen. 267. Sp. 6.
- Walvisch. Linn. zogenoemd. Zie Nat. Hist. als boven, bladz. 169. Pl. 106. f. 5. BASTIA Uitgann. II. D. bl. 146.
- Reperitur in Linnæus Martii, sub Lepidibus.*
- 448 *Aranea Armitaria*. LINN. Syst. Nat. uti. Gen. 268. Sp. 31.
- Groote rauge Surinaamsche Boefschijn. Nat. Hist. als boven, bladz. 250. Muz.
- 449 ————— Eadem. De zelfde Femina.
- 450 ————— Eadem. Ditto, 480.
- 451 *Aranea Tarantula*. LINN. Syst. Nat. uti. Gen. 268. Sp. 31.
- Italiaansche Spin, Tarmcula van Apulie ? Zie Nat. Hist. als boven, bladz. 245.
- Zakelyk in Kleur verfehllende.
- 452 *Aranea longipes*. Oostindische Langpoot-Spin.
- 453 *Sterpis Afer*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 269. Sp. 3.
- Afrikaansche Scorpioen. Nat. Hist. I. Deel, XIII. Stuk, bladz. 289. Pl. CIII. Fig. 1. N-454

Insekten in Fiesfichten. 55

- N-454 *Sterpis Aferius*. Oostindische of Ceylonse. Zie Nat. Hist. als boven, bladz. 286, 290.
- 455 *Sterpis Aferius*. LINN. Syst. Nat. uti. Sp. 44.
- Westindische Scorpioen. Nat. Hist. als boven, bladz. 290. Pl. 103. f. 2.
- 456 *Sterpis Europæus*. Linn. Syst. Nat. uti. Sp. 5.
- Europische Scorpioen. Nat. Hist. als bov. bl. 291. Pl. 103. f. 3.
- 457 *Cancer Pedicularis*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 270. Sp. 19.
- Stekel. Krib of groote Zee-Krab, al. Keizers-Krab. Nat. Hist. I. D. XIII. Stuk, bladz. 337.
- 458 *Cancer monis*. RUMPH. Amb. Cap. XIV. Verrijftig Krabberje met een Zee-Tulpje begroei.
- 459 *Cancer Bernardus*. LINN. Syst. Nat. uti. Gen. 270. Sp. 37.
- Kreeftkrab, de Soldaat genaamd. Nat. Hist. bl. 351.
- 460 ————— De zelfde met zyn Hoorn.
- 461 *Cancer Aflacut*. LINN. Syst. Nat. uti. Gen. 270. Sp. 63.
- Rivier-kreeft. Nat. Hist. als boven, bl. 359.
- 462 ————— Ditto zeer klein.
- 463 *Cancer Carinus*. LINN. Syst. Nat. uti. Gen. 270. Sp. 64.
- Rond gesemde Amboinsche Zee-Kreeft.
- Figuur LINN. ex RUMPH. & SAAS *eleuta jahir con. venit et certi malruw aufror a Javanai, Propety Stra. dia.*
- 464 *Cancer Squilla*. LINN. Syst. Nat. uti. Gen. 270. Sp. 65.
- Gemoot Steurkrabben. Nat. Hist. als boven, bladz. 407.
- 465 ————— *Japonica major*. Grootere uit Japan en een ander Krabbeysche die.
- 466 ————— *Japonica maxima*. Een zeer grootte Steurkrab of gemoot Zee-Girnaal uit Japan. Zie *Holl. Maatschappij Verhand. X.*, Deel 2. St. bladz. 348.
- 467 *Cancer Homarus Amboinensis*. LINN. Syst. Nat. uti. Sp. 74. L 4

Insecta in Phialis.

- Ambonische Gebroemde Kreeft. *Nat. Hist.* bl. 424; Pl. 105. f. 1.
- N. 468 *Cancer Homarus Japonicus*. Japanse dito. Zie *Holl. Maatschappij Verhand.* als bov. bl. 347.
- 469 *Cancer Mantis*. *Linn.*, *Syst. Nat.* us. Sp. 76.
- Zwaantjes-Kreeft van Amboen. *Nat. Hist.* bl. 429.
- 470 *Cancer Scyllarus*. *Linn.*, *Syst. Nat.* us. Sp. 77.
- Zee-Zand-Kreeft. *Nat. Hist.* bladz. 433.
- 471 *Cancer Scyllarus Japonicus*. Dito of Knypende Kreeft van Japan. *Holl. Maatsch. Verhand.* als boven, bl. 347.
- 472 *Cancer Scyllarus minor*, *diversus*. Een kleiner Zee-Zand-Kreefte, als verschillende, uit Oostindie.
- 473 *Cancer Grassijer vel Pulax*. *Linn.*, *Syst. Nat.* us. Sp. 80, 81.
- Zee-Vlooijen. *Nat. Hist.* als boven, bladz. 436. Pl. 106. f. 1.
- 474 *Monsieur Piteus*. *Linn.*, *Syst. Nat.* us. Gen. 271. Sp. 2. en *Vischsalzen*. *Nat. Hist.* als boven, bl. 460. Pl. 106. f. 2. 3. in 660 Fleschje.
- 475 *Oniscus Oestrus*. *Linn.*, *Syst. Nat.* XII. Gen. 272. Sp. 2
- Zee-Horset of Zee-Luis. *Nat. Hist.* als bl. 485.
- 476 *Oniscus Cati*. *Linn.* us. Sp. 6.
- Groenlandse Walvischluizen. *Nat. Hist.* als boven bladz. 491. Pl. 106. fig. 4. 5.
- Tres majores mētē et Grimaldia delat.*
- 477 Iechie van Doctör Schloesser.
- 478 *Scalopendra Gigantea*. *Linn.*, *Syst. Nat.* us. Gen. 273. Sp. 4.
- Zeer groote Welvlindische Duizendbeen. *Nat. Hist.* als boven, bladz. 512.
- 479 *Scalopendra muricata*. *Linn.*, *Syst. Nat.* us. Sp. 5.
- Gemeene Westindische dito, bladz. 513.
- 480 *Julus Indus*. *Linn.*, *Syst. Nat.* XII. G. 274. Sp. 6.
- Indische Millioerpoot. *Nat. Hist.* als bov. bl. 530.
- Si non Peder. de suo carnis non Jun. crux Segens*
- Carpentis Novem Linnæus cretiter respiciat.* I N.

**INSECTA SICCATATA.
GEDROOGDE INSEKTEN.**

Ordo I. COLEOPTERA.

SCHILDVLUGELIEN.

SCARABÆI. TORREN.
A.

Dit het Berrijsk geboerd hebben.

Doos.

- N. 1 *Scarabeus Hircularis*. *Linn.*, *Syst. Nat.* XII. Gen. 189. Sp. 1. De Vliegende Eenhooorn. *Nat. Hist.* I. D. IX. Stuk bl. 143. Pl. LXXI. Fig. 1. Westindie. 1. W.
- 2 — *Athen.*, *Syst. Nat.* us. Sp. 3. De vliegende Seier. *Nat. Hist.* als bov. bl. 148. Pl. LXXI. Fig. 3. Westindie. 2. W.
- *Oremdon.* De Gaffeldraeger, *Goetze Beytrage*. I. Th. p. 66. *Darwin.* *Ins.* I. T. 33. f. 5. Simion. *Voet.* *Torr.* Tab. XII. f. 100. Oostindie. 3. O. *Ab Hercule curis dierijfsteur*, *Jed en Gidconis Varietas esse non possit*, *habitudinem*. *Vid.* *Nat. Hist.* ibid. Fig. 2. *Voetii Simion dierē ad Gidconem pertinere sequit*, *quos referat* **GOZZIO.**
- 3 — *Athen.*, *Syst. Nat.* us. Sp. 7. Alce. *Voet* *Torr.* T. XVIII. Fig. 122. *Rox.* II. Tab. A. Fig. 6. *Bul-Tor.* *Nat. Hist.* als bov. bl. 153. *Sarinsme.* 4. S.
- *Malesius.* *Syst. Nat.* us. Sp. 8. *Dacuv.* *Ins.* I. T. 34. f. 2. *Dog-Tor.* *Het Manneke uit China.* 5. Ch.

Insecta siccata.

58

Doos. Scarabeus *Melolontha*. Utc. Het onghoornde Wyf. Uit *Chinas*, 6 Ch.
 — Een dergelyke van de Kaap, want schynlyk ook een Wyfje, met de Dekrethel den keervoer en het kuggechild fyn gepukeld, als *Sagryn*. 7 K.
 N. 4. — *Oryctes*. Eyvormige Tor, van de Kaap, geheel eklad en zwaert, volmaakt Eyronde, met het Borststuk en den Kop zo groot als 't Aghelyf; geheel zeldzaam; misfchieren ook een Wyfje van een Hoorn-Tor. *An Hemisphaerica* PAUL. 9 8 K.
 — *Cerastix*. Syst. Nat. us. Sp. 22. *Bentl. Nat. Hist.* l. 11. IX. Stuk, bl. 178. *Copris rugosus*. Oostindie. 9. O. Verlake Mestkever *Mimetele*. Voert. *Copri*. T. 23. f. 7.
 5. — *Mimae*. Syst. Nat. us. Sp. 17. *Bochel-Tor*. Nat. Hist. als boven, bladz. 182. *Copris viridis splendens*. Groenglanzige Mestkever. Voert. *Copri*. T. 23. f. 4. Oostindie, wec. Man en Wyf. 10. O.
 — *Macphala* P. FABR. S. E. p. 24. *Scar. Wyf*. 11 Ch.
 6. — *Jachar*. FABR. S. E. p. 20. *Scar.* 79. De *Kaprie* *Rundlinie*. Man en Wyf. 12. K.
 — *Lomaris*. LINN. Syst. Nat. Gen. 180. Sp. 10. *Kroonze Hoorn-Tor*. Nat. Hist. l. 11. IX. St. bladz. 172. *Ligiceps* *dentifrons*. Voert. *Copri*. T. 23. f. 24, 25. Niet Voert. T. 19. f. 6. als *Gönnz* heeft, pag. 16. Dezeze is van de Kaap, Man en Wyf. 13 K.
 — *Lusaria*. Ditto uit Duitschland, Man en Wyf. 14 D.
 7. — *Zyphae*. LINN. us. Sp. 9. *Kleine Bel-tor* of *Straetje*. Nat. Hist. als boven, bl. 154. Pl. 71. f. 5. *Typhoon*. Voert. *Aardoor*. T. 19. f. 124, 125. Man en Wyf. Uit Duitschland a paar, kleiner en grooter. 15 D. N.7

Gedroogde Insekten. 59

Doos. TORREX met den Kop gloornd en het Borststuk onghoornd.
 Scarabeus *Nigrescens*. LINN. us. Sp. 15. *Nieuw-hoorn* of *Rhinoceros*. Nat. Hist. als boven, bladz. 155. *DREVY*. l. 1. T. 34. f. 7, 8. *Rottis*. *Scar.* T. 6, 7. &c. *Inlands*, 17 N.
 N. 8. — *Scribifer*. Voert. *Seer Terr*. T. 19. f. 130. De *Buikdrager*. *Mutras* *conventis*, *sed mens* *de Capite Bene Spis* van de Kaap. 17 K.
 — *Spisifer*. De kletse tulge *Doorndrager*. Voert. *Bld.* T. 20. f. 138. *Perfekte idem*, *sed mei Capitis* *sum*; *Gönnz* *perveris* *sum*. *asit*. *Oftindische*; *Voertio* *Westindische* *asit*. 18 K. Van de Kaap.
 C. TORREX met den Kop en 't Borststuk, beiden onghoornd.
 — *Langimanus*. Lang gearnde Tor. LINN. Syst. Nat. Sp. 39. *Nat. Hist.* als boven bl. 193. Pl. LXXII. N. 3. *Langimanus*; de *Land-hand*. Voert. T. 11. f. 97. *Brachid*, *non* *Manshu* *longis* *goudet*. Oostindie, 19 O.
 — *Sarcocaris*. LINN. Syst. Nat. Sp. 42. *Mest-Tor*. Nat. Hist. als boy, bladz. 196. *Gerbde* *Drek*. *Kevert*. Voert. T. 29. f. 194. *Nederl.* 20. N.
 9. — *Parvulus*. LINN. us. Sp. 43. *Voorjaars-Tor*. Nat. Hist. als bov. bl. 200. *Glaad Drek*. *Kevert*. Voert. f. 135. *Ned* 21 N.
 — *Fulla*. LINN. us. Sp. 57. *Bonte* of *Duin-Kevert*. Nat. Hist. *Metz*. 225. Pl. LXXII. Fig. 6, 7. De *zwarte* en *roode* *Duinkevert*. Voert. *Tab.* VI. f. 49, 50. *Nederl.* 22. N.
 — *Herricola*. LINN. us. Sp. 50. *St. Jans-Kevertje*. Nat. Hist. bl. 207. Pl. LXXII. Fig. 5. De *brune* *Hooy-Kevert*. Voert. T. 7. f. 55. *Ned.* 23 N.

Insecta siccatâ.

60

Doos.

- Scarabeus Melolontha. LINN. Syst. Nat. Sp. 60. M. leonar of Mey Kever. Nat. Hist. als boven, bl. 210. De Mey - Kever Nieu en Wyl. VOET Scar. T. 6. f. 45, 46. Nederland. 94. N.
- Furcifer LINN. uto. Sp. 76. Bloemkevers. Nat. Hist. bladz. 229. Pl. 72. f. 2. Rodacus de Roozen - Kever. Voet Scar. T. 3. f. 47. Ned. 95. N.
- Caprius LINN. uto. Sp. 75. De Kaspenaar. V. 17. T. 2. f. 11. Kaspsche. Nat. Hist. als boven, bladz. 232. v. de Kaap. 26 K.
- Furcifer LINN. uto. Sp. 75. Kwispeeldraager van de Kaap. Duvay. I. T. 33. f. 9. Seiger viridit. De groene Borsteldraager. Voet Scar. T. 3. f. 17. 27. K.
- Albopandanus. Groene Wit gepiepte van de Kaap. Compag. Voet T. 42. f. 152. 15 K.
- Nidular. De groen Fluweel Tor. Duvay. I. T. 33. f. 6. Voet T. 3. f. 93. LINN. uto. Sp. 51. Glans - Kopp. Plagranstierp. 29 K.
- Ceraticus hirtipet. Voet Scar. T. 3. f. 20. De zwartblinkende Ruigpoot, van de Kaap. 40 K.
- Refalqueus lugebrut. Voet Scar. T. 2. f. 15. De blinkende Rouwdrager, van de Kaap. 51 K.
- Mergular. De Oranje - Sierp. Duvay. I. T. 32. f. 4. De Weesjonge. Orphanus. Voet Scar. T. 1. f. 4. Uic China. 32 Ch.
- Laniar. LINN. uto. Sp. 77. Nat. Hist. bl. 233. De Vieschhouwer. Voet Scar. T. 2. f. 16. ROSS. Scar. T. B. f. 3. Van Serinam. 33 S.
- Auratar. LINN. uto. Sp. 78. Geuden Tor. Nat. Hist. als boven bladz. 233. Voet Scar. T. 1. f. 1. Nederland. 34 N.
- Metalinar. Metalijne, Metaale. Voet T. 1. f. 3. Duus. 35 D.

Gedroogde Insekten. 61

Doos.

- Scarabeus Nidular. LINN. Sp. 81. Edele Nat. Hist. bladz. 240. Duus. 36 D.
- Parabidit. LINN. Sp. 79. Verandelyke. Nat. Hist. bl. 240. Carfor niger maculatus. Gevissete zwarte Loopter. Voet T. 5. f. 42. Puitschind. 37 D.
- Viridit. Novboracensis. Voet Scar. T. 8. f. 66. De groene Nicuaw Jorket. Uic Noord - Amerika. 38 N.
- Murrinus. Voet Scar. T. 8. f. 63. De groene Porfeline. Van Suriname. 39 S.
- Murrinus Chitensis. Dergelyke uit China. 40 Ch.
- Murrinus discolor. Voet f. 62. De bonce Porfeline. Van Suriname. 41 S.
- Cematar*. De Fruikdraager. Van de Kaap. 42 K.
- Pandatar. LINN. Syst. Nat. XII. Sp. 76. De Gethpogde. Nat. Hist. I. D. IX. St. bladz. 206. De gele Nieuw-jork. Voet Tab. 8. f. 65. Duvay. I. T. 34. f. 5. 43. N. J.
- Auricular. Goudghanzige Voet Scar. T. 7. f. 50. De Gulden Kever van Nicuaw Jork. 44 N.
- Mescalifur. Bruin gespikkelde van Icoquebo. Voet Scar. T. 3. f. 22. van Suriname. 45 S.
- Scudatit*. Snywerk - Tor van de Kaap. Compag. Duvay II. T. 31. f. 3. Cordatit. 46 K.
- Fimifur. Voet Scar. T. 21. f. 140. Surinamse Drek - Kever. 47 S.
- Digitalit. Voet Bid. f. 137. De Vliegthoed - Kever van Suriname. 48 S.
- Hippidat Spinifer minor. Voet Bid. f. 138. De ruige kleine Doorndraager, dito. 49 S.
- Lineola. LINN. uto. Sp. 53. Geftreepje. Unauquis niger. Voet T. 10. f. 85. De zwarte Kenuget. Suriname. 50 S. N. 15

Insecta ficaria.

Doots.

- Scarabaeus Gibbosus* *Cyprus* *. De gebochelde Koper. Tor. Van Suriname, 51 S. an Gibbosus FABR. GOETZ, I. p. 90.
- *Mondile* *. Kraakkettinged Mestkevertje van Coromandel en de Kaap. 32. Co. K.
- *Araucaria* *. Spinnescloppening van Suriname. *Compositus* *Araucaria*, de Spinnesclopp. Voer. *Cypr.* T. 52. f. 17. 53 S.
- *Mus niger*. De zwarte Muis. Voer. *Scar.* T. 9 f. 74. Van de Kaap. 54 K.
- *Mus cinereus*. De graauwe Muis, dito Voer. T. 9. f. 75. 55 K.
- *Mus fuscus*. De bruine Muis, dito Voer. T. 9 f. 76. 56 K.
- *Mus flavus* *. De gele Muis, ook van de Kaap. 57 K.
- *Insignitus* *. Wapenschildig Bloemkeversje van de Kaap. 58 K.
- *Caput bovillanum*. Voer. *Cypr.* T. 24. f. 16. 't Oestekopje van Suriname. 59 S.
- *Fulligular*. Geelglanzige. *Copris* *larvus* *Orientalis*. De Geelglanzige Oostind. Mestkever. Voer. *Cypr.* T. 25. f. 23. Mith van de Kaap. 60 K.
- *Rasula*. Rasf. Toertetje van de Kaap. 61 K.
- *Sylvestris*. LINS. Sp. 61. Jurey-Kever van Coromandel. 62 Co.
- *Betalinus*. Berken. Keversje van de Kaap. 61 K.
- *Cenobita* *Caperis*. Klooftebroerje van de Kaap. 64 K.
- *Cenobita*. De Klooftebroer. Voer. *Cypr.* T. 25. f. 18. Duitschland. 65 D.
- *Taurus*. LINS. Sp. 26. *Caput bovillanum*. Voer. *Cypr.* T. 24. f. 16. Het Oestekopje, dito. 66 D.
- *Errandus niger*. De zwarte Dwarsler. Voer. T. 21. f. 142. Mestkevertje uit Duitschland. 67 D. N. 18

Doots.

- *Scarabaeus Errandus niger*. De zwarte Dwarsler. Voer. T. 21. f. 142. van de Kaap. 68 K.
- *Nachtkever* *. De Reingek van de Kaap. 69 K.
- *Amazona*. LINS. un. Sp. 47. Doots. I. T. 38. f. 6. De Amazoon. *Compositus* *ditestis*. Voer. *Scar.* T. 5. f. 39. van Suriname. 70 S.
- *Arctus*. *PALLAS* *lar.* T. 4. f. 16. Noords Toertetje. Siberie. 71. Sib.
- *Bombus* *armatus*. *PALL.* T. 4. f. 16. Hommelachtig. dito. 72 Sib.
- *Aperis*. *PALL.* T. 4. f. 15. Grysgaaitje. Maastricht. dito. 73 Sib.
- *ditto*. 74 Sib.
- *ditto*. Dezeifde 't Wylje Geel-Haaitje, uit Siberte. 75 Sib.
- *Eximius* *. Uikmuntende: van de Kaap. 76 K.
- *Vrasar*. De Jaager. Voer. *Scar.* T. 9. f. 71. Hongarie. 77 Hong.
- *Betalicola*. De Berken. Kever. Voer. T. 8. f. 67. Duitschland. 78 D.
- *hipidus*. De Ruige dito. f. 69. 79 D.
- *Galicus*. De Fransche Berken-Kever. dito. f. 70. 80 D.
- *Marsus*. De Geelgloede Duitche. Voer. T. 4. f. 32. 81 D.
- *Hippidus*. De Raigrok. Voer. *Scar.* T. 4. f. 33. D. 82.
- *Trenarctus* *lividus*. De paarsche Duitche. Voer. T. 7. f. 51. dito. 83 D.
- *Crucifer*. Kreisdringere. Gebruifde. Voer. *Cypr.* T. 28. f. 49. uit Duitschland. 84 D.
- *ditto* van Suriname. 85 S.
- *Cenobita niger*. Zwart Klooftebroer. tje. Duitschland. 86 D. L. U.

64 *Insecta siccata.*

LUCANI. *KNYP TORREN.*

Doos. } *Lacunar Cervus*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 190. Sp. 1. Vliegend Hart. Nat. Hist. I. D. IX. Stuk, blad. 245. Silpha, Voer. Silpha. T. 29. f. 1. L. D.

— Derselfe het Wyfje, vid. Roers. Tab. 4, 5. II. Deel. VOERTUS *ambitus!* beide uit Duitschland. 9. D.

— *interruptus*, LINN. ibid. Sp. 4. Loosy-vige. Nat. Hist. als boven, blad. 260.

VOERTIO *Caper Sacchararâa*. Suikerbaard, om dat by op den afval van 't Suiker-Riet ast. Zwartbruine, van vierderley grootte. Suriname. 3 S.

— *parallelipes*, LINN. ibid. Sp. 6. Zwart-ic. Nat. Hist. als bov. bl. 262. Het zwart vliegend Hart. Voer. T. 30. f. 7. uit Duitschland | 4 D.

— *Carabâra*, LINN. ibid. Sp. 7. Toer-achtige. Nat. Hist. als boven, bl. 263. Het blaauwvliegend Hart. Voer. T. 30. f. 8. 5 D.

DERMESTES, *KNAAGTORRETTJES* &c.

22 *Dermestes Lardarius*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 101. Sp. 1. Spek-Torretje. Nat. Hist. I. D. IX. Stuk, blad. 168. Plaat LXXIII. Fig. 1. en verlickele andere.

SILPHÆ. *DOODGRAAFERS.*

23 } *Silpha Germanica*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 196. Sp. 1. Zwarte Doodgraaver. Nat. Hist. I. D. IX. Stuk, blad. 319. Pl. LXXIII. Fig. 9. Duitchland, 1 D.

— *Vespiola*, LINN. usq. Sp. 2. Bonte Dood-graaver. Nat. Hist. als bov. bl. 319. Fig. 10. Nederland. 2 N.

N. 32

Gedroogde Insekten. 65

Doos. } *Silpha Theracica*, LINN. usq. Sp. 13. Rood- (schilpde Schild-Tor. Nat. Hist. bl. 333. Fig. 11. Voer. Pelt. T. 41. f. 6. 3 D.

— *atrata*, LINN. Sp. 12. Geheel zwarte. Nat. Hist. bl. 331. Voer. Pelt. T. 40. f. 2. 4 D.

— *quarimaculata*, LINN. Sp. 14. Nat. Hist. bl. 335. Geheel zwart geptipe. Voer. Pelt. Fig. 5. De geele Schalpad-Tor. 5 D.

CASSIDÆ. *SCHILDPAADJES.*

Doos. } *Cassida Spinifera*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 197. Sp. 7. Doornschilpde Schildpadje. Van Suriname. Mann- en Wyfje. 1. S.

— *Bicornis*, LINN. usq. Sp. 8. Tweehoornig dito. 2 S.

— *Graciosa*, LINN. usq. Sp. 9. Gebruist dito. 3 S.

— *Reticularis*, LINN. usq. Sp. 15. Netts-wy. gesekend Schildpadje van Suriname. Nat. Hist. 355. Schildpadje dat geel is, met de Dekschillen blaauw bont en den rand blaauw. Char. emend. Van Suriname: 4 stuk. 4 S.

— *Græfa*, LINN. usq. Sp. 17. Groot rood Schildpadje. Nat. Hist. bl. 356. niet de aangeh. Figuur. Van Suriname. 2 stuk. 5 S.

— *Margaritata*, LINN. usq. Sp. 23. Blaauw-kopje. Van Sur. 2 stuk. 6 S.

— *Laserialis*, LINN. usq. Sp. 26. Geel-vlak. Van Sur. 7 S.

— *Directus*, LINN. usq. Sp. 27. Dabbel-geevlak. dito. 8 S.

— *Bipustula*, LINN. usq. Sp. 30. Dabbel-bloedvlak. dito. 9 S.

— *Singularis* *, Enkelbloedvlaklig. dito 2 Stuk. 10 S.

— *Korysæ* *, Inlandsche of Europeische. N. N. 26

N. 26

Insecta sicca.
COCCINELLE. LIEVEN-HEERS.
HAANTJES.

- Doot {
 — *Coccinella Sarinamensis*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 199. Sp. 2. Zwartkop Surinamisch, 1 S.
 — *Rivula*, TUNSA. Nov. Inst. Sp. I. f. 33. van de Kaap 2 St. 2 S.
 — *Namerjé* *, Gele veelkop van Suriname, 3 S.
 — *Fucitata* *, Geel gebandeerd, dito, 2 stukks, 4 S.
 — *Sperreparelata*, Met zeven Stippen, Nederlands, 3 N.
 — *duidelingspandata*, Met twaalf Stippen, dito, 6 N.

CHRYSOMELLE GOUDHAANTJES.

- {
 — *Chrysemela Gigantea*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 199. Sp. 1. 1 S. Roodlip-Goudhaantje, Nat. Hist. I. D. IX. Stuk, bl. 396. Pl. LX.XIV. Fig. 3. 2 stukks: an Mas & Fama?
 — *Gibbosa*, LINN. var. Sp. 2. Nat. Hist. Ind. f. 5. Geel Zepf, T. 14. f. 5. Bultdragerd, Suriname, 2 S.
 — *Affinosa*, LINN. var. Sp. 48. Heerlandig, 1 St. Sar. 3 S.
 — *Cyanea*, Hemelichblauw. FARR. an Jeld. LINN. Sp. 151? 4 Stuks, 4 S.
 — *Purid. Aenea* *, Kopergroen, van Suriname, 5 S.
 — *Piliva*, Pragtig, dito, FARR. S. E. p. 100. N. 55. 6 S.
 — *Satowaldi*, FARR. N. 7. Groenbandig van Suriname, 7 S.
 — *Olivacea* *, Donker kopetkleurig van de Kaap, 8 N.
 — *Cypripes* *, Broekkopje van Suriname, 9 S.

Gedroogde Insekten. 67

- Doot {
 — *Chrysemela Cervalis*, LINN. Sp. 17. Koornbeestje, uit Duitschland, 10 D.
 — *Fajanae*, LINN. Sp. 18. Groenglanzig, Duitschland, 1 D.
 — *Pectus* *, LINN. Sp. 19. Goudstropig-Duitsch, 12 D.
 — *Viosana*, Violet of donkerblauw, Duitsch, 13 D.
 — *Atra*, Zwart An Göttingersgr? L. Sp. 4 Duitsch, 11 D.
 — *Sanguinolenta*, LINN. Sp. 38. Roodrandje der Wilgen, Nederlands, 1 N.
 — *Roseti*, LINN. Sp. 36. Gebandeerd Zwambecestje, 16 N.
 — *palata*, LINN. Sp. 27. Spiegelkopje, Nederl. 17 N.
 — *larides*, LINN. Sp. 28. Bruintje, Nederl. 13 N.

CURCULIONES. OLYPHANTJES.

- {
 — *Longirostris*, Langsnuitige.
 — *Curculio Palmarum*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 202. Sp. 1. De Palmiet-Tor van Suriname, Nat. Hist. IX. St. bl. 445. 2 fl. 1 S.
 — *Mycrorus*, LINN. var. Sp. 49. Geel Schimmel, Surin. 1 fl. 2 S.
 — *Germanus*, LINN. Sp. 58. Duitfcbet, 3 D.
 — *Niger* *, Zwart, A Picco PALLASII, Tab. B. Y. 3. *farum differt*, Van Serigame, 4 stukks, 4 S.
 — *Anchorage*, LINN. Sp. 56. Kruidbeestje van Suriname: A minuto DRAVEY I. T. 52. f. 1. *emansio differt*, 4 stukks, 5 S.

Gedroogde Infekten. 09

Infectia ficcista.

68

Doos. *Curtia Aps-lystus* *. Goedstichtig Olyphan-
 tje. Ab Americus ? *Ab Ausifero*. Druy
 I. T. 32. f. 1. *linge diversus*. Het is als met
 Goud Moet of Zyde gemarmerd: zeer raar.
 6 A. *Marsusius* *. Zeer sietlyk gemarmerd
 Surinaamsch. 7 S.
 — *Allo-sondatus* *. Wit getippeld dito,
 2 stuks 8 S.
 — *Lineatus* *. Zeet dun, van de Kaap. 9 K.
 — *Brevistretus*. Kortfontige.

32 *Carcalla Inermis*. Brafflaamsch groen Goud.
 Ringig Olyphantje. Vid. *Nat. Hiff.* I. D.
 IX. Stuk, Pl. LXXIV. N. 17. *Usney II.*
 I. T. 34. f. 1. Jowelen-Kafer. *Nansur*. X. Stuk.
 — Zeer fraay en by uitstek groot. 10 B.
 — *Ornatus*. Sietlyk rood / of geel getip-
 peld of gepékt. *Druy II.* T. 34. f. 3. De
 allergrootte van detzen Rang tot nog toe
 bekend, van de Kaap afkomstig. 4 stuks.
 11 K.
 — *Globyus*. Bezieschtig van de Kaap.
Druy. I. T. 31. f. 4. 12 K.
 — *Uvariis* *. Druifachtig dito. *Nat. Hiff.*
 Pl. LXXIV. f. 16. An Olyf. *FABs*. *Gou-*
 zis I. p. 409. Dit is rood gemarmerd en heeft
 de Pooten geheel zwart; selykende veel naar
 een blaasne Druif. 13 K.
 — *Capreus*. *Linn.* Sp. 8. Zwarte van de
 Kaap 2 stuks. 14 K.
 — *Ferrugus*. *Linn.* Sp. 90. *Druy*. I.
 T. 32. f. 5. Wratig Olyphantje van de
 Kaap. *Nat. Hiff.* Pl. LXXIV. Fig. 15. 15 K.
 — *Grassus* *. Korrelig Olyphantje van
 de Kaap 16 K.
 — *Pulsaris* *. Zwart gepukfeld, rond-
 achtig, van dito. 17 K.

33
 34
 35

Car-

Doos.

N. 36

37

Curtia Marmorat *. Gemarmerd van dito
Hic veris *PALLASSII*, Tab. f. 8. *famil-*
linar. 18 K.
 — *Præzius* *. Aardbeziechtig van de
 Kaap. 19 K.
 — *Arctis Capensis*. Vier verschillende ge-
 streep van dito. 20 K.
 — *Seriatu Sarinensis*. Een gestreep van
 Suriname. 21 S.
 — *Aegyptu*. *Linn.* Sp. 74. Zilver-Goud-
 glanzig van dito. *Nat. Hiff.* als boven, bl.
 490. 22 S.
 — *Argentat*. *Linn.* Sp. 73. Verzilverd,
 inlands, van de Brandenreien. *Hid.* *bladz.*
 483. 23 N.
 — *Paropiditrus*. *Linn.* Sp. 34. Verlism-
 mend, inlands, van de Water-Eppe. *Hid.*
bladz. 470. 24 N.
 — *Nidulus*. *Linn.* Sp. 84. Gewolkt.
Nat. Hiff. *bladz.* 498. Pl. LXXIV. Fig.
 14. 25 N.
 — *Sulcirostris*. *Linn.* Sp. 85. Nederl.
 26 N.
 — *Salicinus*. Der Wilgen; grasuw gemar-
 merd; zie *Nat. Hiff.* als bov. bl. 494. Pl.
 LXXIV. Fig. 13. 27 N.
 — *Esaratus* *. Gevoord; grasuw, Nederl.
 lands. 28 N.
 — *Viridis*. *Linn.* Sp. 76. Groen met gee-
 le Ransen. dito *Flav. cindiar*. *Gouze*. p.
 365. *Rhinomacer*. *SCHIFF.* *Elm.* T. 108.
 — *Pensum*. *Linn.* Sp. 46. Olyphantje
 van de Appelbloesem. *Zie Nat. Hiff.* als
 boven, *bladz.* 475. Ned.

ATTELABI. BASTERDOLYPHAN.
 TYES.

distabus Ceryli. *Linn.* *Synt. Nat.* XII. Gen.
 293.
 K 3

70 *Insecta ficsafa.*

Doos. 303. Sp. 1. Hazelaar-Torrecje. *Nat. Hist.* als bov. bl. 505. Pl. LXXIV. Fig. 13. Nederlandsch. 1 N.
Atalapha Ferrucariarum. LINN. *ust.* Sp. 8. Microschichtig dito. *Nat. Hist.* bladz. 507. 2 N.
Aparisi. LINN. *ust.* Sp. 10. Bydens vrecer. dito *Nat. Hist.* als bov. bladz. 511. Fig. 19. 3 N.

CERAMIDICES. BOK. TORREN.

Thores *Denticulata* w/ *Spiro*. Met het Borsstuk gezond of gedoomd.

N.38 *Ceramylx longimanus*. LINN. *Syst.* *Nat.* XII. Gen. 204. Sp. 1. Letterhoude Bok. LANG geremde Bok. *Nat. Hist.* I. D. IX. St. bl. 522. Tapytbok. Voer *Ceram.* T. 15. 13. Man en Wyf. Suriname.

39 *Cervicornis*. LINN. *ust.* Sp. 2. Schaarbok. *Nat. Hist.* als boven, bl. 524. Pl. LXXV. Fig. 1. De Zaager. Voer *Huisf.* Tab. 2. Fig. 4. 5. Suriname.

40 *Arsilidaris*. LINN. *ust.* Sp. 4. De Ringdraager. GROS. *Zelfs.* N. 206. T. 14. f. 2. *A. denticulata* *ibid.* T. 15. f. 6. *masifer* is *differt*: en *Seru* 9. *Mens* *articulor*. *Antres* *narum* *arum* *habet*. *Oostindic.* 3. O. *Masillofus*. De Ruigkaak. FAN. S. E. p. 163. *Priocox* 15. *Miles*, de Soldaat. Voer *Ceram.* T. 1. f. 2. Suriname. 48.

41 *Fahr*. De Timmerman. LINN. *ust.* Sp. 6. De Geweldiger. Voer *Ceram.* T. 2. f. 16. Duitschland. 5 D.
Cuarislar. De Lederachtige. LINN. *ust.* Sp. 7. *Nat. Hist.* als bov. bl. 497. De Duitsche Huisf. Voer *Ceram.* T. 3. f. 9. Duitschland. 6 D.

N.48

Gedroogde Infekten. 71

Doos. *Ceramylx Fairsar*. LINN. *ust.* Sp. 11. Aarbigc. *Nat. Hist.* als bov. bladz. 531. GROS. T. 16. f. 5. DROY I. T. 37. f. 5. VOET T. 16. f. 66, 69. Groen of geelachtig: an divers? Sur. 7 S.

Cinnamomus. LINN. *ust.* Sp. 10. Ka-neelbok. *Nat. Hist.* als boven, bladz. 530. DROY I. T. 40. f. 2. Voer *Ceram.* Tab. 3. f. 7. De Strooper: doch uit Oostindie. De myse is zekerlyk van Suriname. De aanschaling van MZA. Sur. T. 24. f. 1, 2, evenwel, stroomt niet. 8 S.

Farsinofur. LINN. *ust.* Sp. 24. Meelvlakke. *Nat. Hist.* als bov. bl. 536. Pl. LXXV. Fig. 2. DROY II. T. 31. f. 4. Van Suriname 4 stuks van de Klap één. 9 S. K. *Saccharum*. LINN. *ust.* Sp. 32. Gerdelde. *Nat. Hist.* als bov. bl. 542. Gedroogde Bok. Voer *Ceram.* T. 6. f. 16. Suriname. 10 S.

Mofchatar. LINN. *ust.* Sp. 34. Roozibokje. *Nat. Hist.* als bov. bl. 544. Nederl. 4. Duitsch 1 dito paarfeh. 11 N. D. *Alpinus*. LINN. *ust.* Sp. 35. Bergbokje. *Nat. Hist.* als bov. bladz. 548. Pl. LXXV. Fig. 5. Hongaric. De *Alpinus*. Voer. *Ceram.* T. 9. f. 38. Gemeenlyk de Parade-Bok. 12 H. 3 stuks.

Caperis. LINN. *ust.* Sp. 55. Roed gedroogde. DROY I. T. 39. f. 3. Kapsche a fl.ks. Ditc met twee of drie banden en kleiner: waarfchynlyk de *Mammities* van deezc Soort. *Kapsche* Bok. Voer. T. 8. f. 25. 15 K.

Cerdia. *Pellucida*. LINN. *ust.* Sp. 59. Schoenappert. *Nat. Hist.* bladz. 552. *Rouwbok*. Voer *Ceram.* T. 5. f. 9. DROY I. T. 39. f. 1. Duitsch, Man en Wyf. 14 D. *Cerdia*. Schoenappertje. *Zie* *Nat. Hist.* bladz. E 4

Insecta ficcata.

72

Doos.

- blad. 553. *Antenna Arcticalis cineris* terminantur. Duitsch. 5 stuk. NB. Dit is de *Cerda* van SCOPOLI, die den voorgaanden *Hirus* noemt, en wezenlyk verschillende, niet het Mannetje daar van, gelyk LINSÆUS vermoedde. ^t Verschil van Man en Wyf is zeer blykbaar in deze mynen; des Geestes ten ontegen daer van zegt, *malthus Maris* & *Favosia discrimen*. 15 D.
- Cerambyx Inquiliter*. LINN. *ut*. Sp. 49. De Verkijcker. SCHÆFF. *Elem.* T. 18. f. 1. Duitsehe Okergeelboote. Man en Wyf. 16 D. *Kælleri*. LINN. *ut*. Sp. 50. Roodtrok of Weesbok. De Appelbloedkleurde Bok. Voort. *Ceramò*. T. 11. f. 48. *Mes variatar* *Thyrax nigro*, ex Gallia. 17 G.
- Farctatus*. FABR. S. E. p. 168. Geelwit gebandende Korsmandelise. Voort. *Ceramò*. T. 11. f. 49. A. 18 Co.
- Mirabilis*. Wonderbok, Afrikaanse. Druyk II. T. 31. f. 1. 19 Afr.
- Ovaliter*. FABR. *App.* S. E. p. 893. Lamsia. Goetze. N. 70. p. 473. Gevlakte. Voort. *Cr.* T. 7. f. 21. Kaap. 4 fl. 20 K.
- Speëabilis*. Flitsbeen. *Copricornis viciostis*. Groene Fluscel Bok. Voort. *Ceramò*. T. 10. f. 40. *an alibi?* 21. S.
- Cyano-fusatus* *. Blaauw Segryn-Bok, met drie roode Banden, van de Kaap. 22. K. Latijer. De GEEZ. Koperglanzige Vlympoo van de Kaap: 2 stuk. Man en Wyf. 23. K.
- Cyano-fulvus* *. Geelvuel van de Kaap. 24. K.
- Puberulatus* *. Poeljevlaaklige, uit de Spanische Westindien. 25 Sp. W. 2 stuk. *Serraticornis* *. Zaaghoorn-Bok van de Kaap. 26 K.

N.46

47

48

49

N.59

Gedroogde Infekten.

73

Doos.

- Cerambyx Cephalata*. Dik-Kop. Elkenhout-Bok. Voort. *Ceramò*. T. 9. f. 38. Uit Duitschland. An *Texter*. LINN. Sp. 41. SCOP. *Carn.* 164? *videtur*. 27 D.
- Thyrax mastice*. Bok-Torren met ongedoorned Borstflak.
- Scalaris*. LINN. *ut*. Sp. 55. Gehakkelede of Trappen-Bok. *Nat. Hist.* bl. 501. Pl. LXXXV. f. 6. Nederland.
- Oenitator*. LINN. *ut*. Sp. 60. Blauuw Bokje. *Zec Nat. Hist.* als boven, bladz. 505. Nederland. 29 N.
- Teflacus*. LINN. *ut*. Sp. 75. Bruinrood Bokje. *Nat. Hist.* bladz. 570. Nederland. 30. N.
- Hansaricus* *. Zeegroen, zwart gevlekt Bokje uit Hongarie. 31 H.
- Ruberrimus* *. Geheel rood Bokje uit Duitschland. 32 D.
- Viducatus* *. Violetkleurig, dito. 33 D.
- Longipes*. Laangpoot. FABR. van de Kaap. 34 K.
- Nigropilans* *. Piaschtig zwart, dito. 35 K.
- Tuberculatus* *. Drieknobbelig, gedoorned. dito. 36 K.
- Quadrinervulatus* *. Viervlakkig, ongedoorned, dito. 37 K.

LEPTURÆ. SPITSBOKJES.

- Leptura melanura*. LINN. *Gen.* 207. Sp. 2. Zwart geptit geel Bokje. *Nat. Hist.* l. D. IX. *Skuk*, bladz. 574. Pl. LXXXVI. *Fig.* 1, 2. Nederland.
- Teflacus*. LINN. *ut*. Sp. 5. Bruinrood. Nederland. E 5

51

52

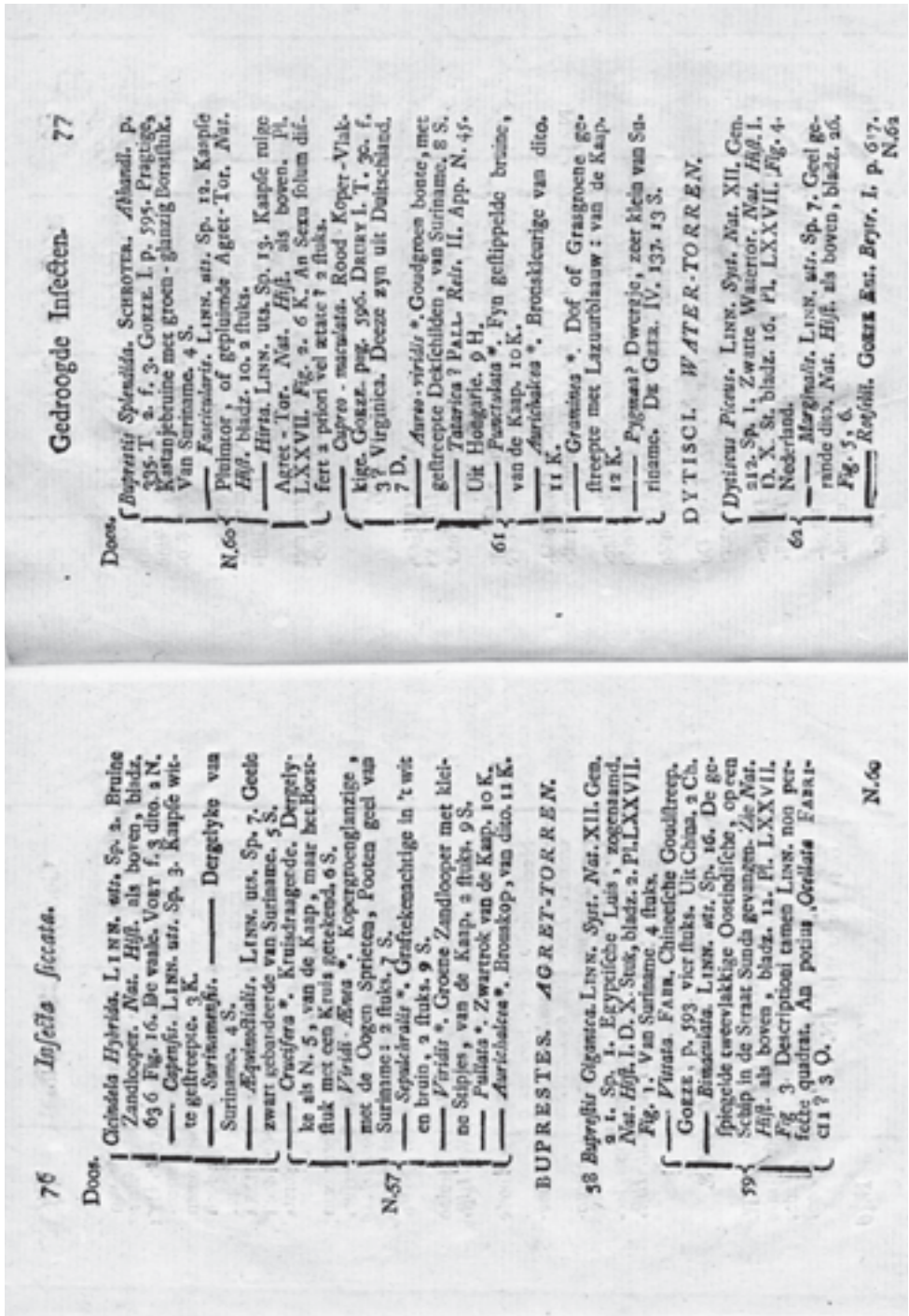
N.58

74 [Insecta siccata.

Doos. N.52
Lepus Attenuata. LINN. *att.* Sp. 19. Puntig geel zwart gevleete Bokje. *Nat. Hist.* bladz. 584. *Nederl.*
 — *Rurica* LINN. *atr.* Sp. 17. Bruin wit gebandeerd rug Bokje. *Nederl.*
 — *Arcuata*. LINN. *atr.* Sp. 21. De grote Orust. *Nat. Hist.* I. D. IX. Stuk. bl. 499. *Pl. LXXVI. Fig. 5.*
 — *Arbitr.* LINN. *atr.* Sp. 23. De kleinste Orust. *Nat. Hist.* als boven, bl. 590. *Fig. 6.*
 — *Linearis*. LINN. *atr.* Sp. 25. Smal Helmeblauw Bokje van de Kasp.
 — *Aure-fasciata* *. Met Goud gebandeerd glanzig blauw Bokje, van Suriname.
 LAMPYRIDES. PUURVLIEGEN.
Lampyris latifemur. LINN. *Synt. Nat.* XII. *Gen.* 207. Sp. 14. *Pyrochroa quinaria*. FABR. De Vuurkleurige van de Kasp. 3 stuk.
 N.53
 CANTHARIDES. S. JANS VLIEGEN.
Cantharis Tropica. LINN. *Synt. Nat.* XII. *Gen.* 208. Sp. 19. *Gaon.* *Zoëb.* T. 14. *Fig. 7.* De breedkeugelige uit China.
 ELATERES. SPRINGKEFFERS.
 — *Elater Northous*. LINN. *Synt. Nat.* XII. *Gen.* 209. Sp. 4. Glimmeede Springkeffer. *Nat. Hist.* I. D. IX. Stuk 9. bladz. 621. De groote Phosphorus. *Voert.* T. 43. f. 16. Van Suriname. 1 S.
 — *Phosphorus*. LINN. *atr.* Sp. 5? Nigtekeende dito. *Nat. Hist.* bl. 622. De kleinste Phosphorus. *Voert.* f. 17. *Hic varietas tantum precedentis*: dito 2 S.
 N.54

Gedroogde Insekten. 75

Doos. N.54
Elater Histia *. Goudglanzige Kniptor van Suriname. *Histia fahiffifens Aves in Juleis Elytrium & supra Thracina esserper/ta*. *Hy* sehynt van alle de afgebeelden of beschreeven te verschillen; naast zou hy komen aan die der *Nat. Hist.* Pl. 76. *Fig. 13*; doch heeft geen wit: aan die van *Voert* Pl. 42. *Fig. 3*; 4; of aan den *maximus* van *SOLZER GEF.* T. 6. f. 7. zie *Goetze* p. 567; doch heeft geen uit springende hoeken aan 't Borststuk. *Eggs nova species* 9. 3. S.
 — *Elater Niger* *. Zwartglanzige Kniptor van Suriname. *A. Striata*. LINN. Sp. 8. *diversus*, nec perfecte quadrat *Voert* *nigro* *Surinamensis*. *Fig. 2*, nec *GAONONII*, qui *Americanus* *GOZZIO*. *Hinc iterum nova species*. 4. S.
 — *Brunus*. LINN. *atr.* Sp. 10. *Bruno* *An* *Voert* Pl. Sp. 15. *Surinamensis* ? *Nat. Hist.* als bov. bl. 612. 5 S.
 — *Sanguineus*. LINN. *atr.* Sp. 21. *Roodde* *Nederlandic.* *Voert.* *Fig.* 21. 6 N.
 — *Martinus*. LINN. *atr.* Sp. 22. *Graswe* *dito* *Nat.* *Hist.* 630. 7 N.
 — *Obscurus*. LINN. *atr.* Sp. 23. *Bruinroode* *dito* *Voert* *Fig.* 1. 8 N.
 — *Aeneus*. LINN. *atr.* Sp. 24. *Koperkleurige*, *dito* *Voert.* *Fig.* 23. 24. *Nat.* *Hist.* bladz. 630. 9. N.
 N.55
 CICINDELE. ZANDLOOPERS.
 — *Cicindela Campesitris*. LINN. *Synt. Nat.* XII. *Gen.* 210. Sp. 1. *Groene* *Inlandsele* *met* *witte* *Stippen*. *Nat. Hist.* IX. *Stuk*, *bladz.* 639. *Pl.* LXXVI. *Fig.* 15. *Voert* *Pl.* 40. f. 4. *Nederlandic.* 1 N.
 N.56



76 *Insecta ficcata.*

77 Gedroogde Insecten. 77

Doos.

[N.57] *Cicindela Hydrida*, LINN. str. Sp. 2. Bruine Zandlooper. Nat. Hist. als boven, bladz. 63 6 Fig. 16. De vaale. Voer f. 3 dito. 3 N. — *Cephus*, LINN. str. Sp. 3. Kaspé witte gestrepte, 3 K. — *Saricometes*, Suriname, 4 S. — *Agynostolus*, LINN. str. Sp. 7. Geel zwart gebor-deerde van Suriname, 5 S. — *Gracifera* *. Kruisdraagende. Dergelyke als N. 5, van de Kaap, maar het boersluk met een kruis getekend, 6 S. — *Vivida* *Mosa* *. Kopergroenglanzige, met de Oogen Sprietes, Pooten geel van Suriname: 2 stuks, 7 S. — *Sepedivialis* *. Grafkenachtige in 't wit en bruin, 2 stuks, 9 S. — *Vivida* *. Groene Zandlooper met kleine Stipjes, van de Kaap, 2 stuks, 9 S. — *Pallata* *. Zwartrok van de Kaap, 10 K. — *Aurichalcis* *. Bronskop, van dito, 11 K.

BUPRESTES. AGRET-TORREN.

58 *Buprestis Gigantica*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 2. 1. Sp. 1. Egyptische Lois, zogenaamd. Nat. Hist. I. D. X. St. bladz. 2. Pl. LXXVII. Fig. 1. Van Suriname 4 stuks.

[N.60] *Vivata* FAUN. Chineseche Goudtrep. GOEZZ. p. 393 vier stuks. Uit China, 2 Ch. — *Bimaculata*, LINN. str. Sp. 16. De gestrepte tweevlakkige Oostindische, op een Schip in de Straat Sunda gevangen. *Zie* Nat. Hist. als boven, bladz. 12. Pl. LXXVII. Fig. 3. Descriptioni tamen LINN. non per-fecte quadrat. An potius *Cetivata* FABRI-cii? 3 O.

N.60

Doos.

[N.60] *Buprestis Splendida*, SCHROTER, *Ablard*, p. 325. T. 2. f. 3. GOEZZ. I. p. 594. Prestige, Kastanjebruine met groen - glanzig Konstluk. Van Suriname, 4 S. — *Fascicularis*, LINN. str. Sp. 12. Kaspé Pluimoor, of gepluimde Agret-Tor. Nat. Hist. bladz. 10. 2 stuks. — *Hirra*, LINN. str. Sp. 13. Kaspé ruige Agret-Tor. Nat. Hist. als boven, Pl. LXXVII. Fig. 2. 6 K. An Sexu solum dif-fert a priori vel statu? 2 stuks. — *Cyprus maculata*, Rood-Koper-Vlak-kige. GOEZZ. pag. 596. Datury I. T. 26. f. 3 Virginica. Deze zyn uit Duitschland, 7 D. — *Aureo-vivida* *, Goudgroen bonte, met gestrepte Dekchilden, van Suriname, 8 S. — *Tatarica*? PALL. *Reit*, II. App. N. 45. Uit Hoegafie, 9 H. — *Punctulata* *, Fyn gestippelde bruine, van de Kaap, 10 K. — *Aurichalcis* *, Bronskleurige van dito, 11 K. — *Gracifera* *, Dof of Grasgroene gestrepte met Lazuurblauw: van de Kaap, 12 K. — *Pignas*? Dwergje, zeer klein van Suriname. DE GEEZ. IV. 137. 13 S.

D V T I S C I. WATER-TORREN.

[62] *Dytiscus Picus*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 212. Sp. 1. Zwarte Wateror. Nat. Hist. I. D. X. St. bladz. 16. Pl. LXXVII. Fig. 4. Noordland. — *Marginalis*, LINN. str. Sp. 7. Geel gerande dier, Nat. Hist. als boven, bladz. 26. Fig. 5, 6. — *Retzili*, GOEZZ. *Ent. Brytr*, I. p. 617. N.62

Insecta fictata.

Doos, N. 63 }
 Rots, Wasfer-Ins. L. Kl. 8. p. T. 2. Doosker-groene Kaspde Water-Tor, Van de Kasp. Dytiscus. LINN. uti. Sp. 11. Kleine Graswachtige. Nat. Hist. bl. 30. Fig. 8, 9. Ned. Man en Wyf.
 — Aftr. GROFF. Ins. Par. 1. p. 180. Kleine geheel zwarte inlandse. GORZE. P. 65.
 — Gihuy? GROFF. Ibid. p. 191. Geelachtig Water-Torretje, inlandse.
 — Cspings? Een zeer kleine, zwarte, met gelte reupe Dekkchilden. de randsen en Pootten roet, van de Kasp.

CARABI. AARDTORENN.

Doos, N. 64 }
 Carabus Caricatus. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 215. Sp. 1. Leiderschinge. Nat. Hist. als boven, bl. 38. Pl. LXXVII. Fig. 10. Voert T. 38. f. 43. Uit Duitschland, 1 N.
 — Grommatus. LINN. uti. Sp. 2. Gekroerde. Nat. Hist. bl. 39. Staalkleurige. Voert T. 37. Fig. 31. Nederl. 2 N.
 — Hartenot. LINN. uti. Sp. 3. Goudsmid. Nat. Hist. bl. 42. Fig. 12. De gedukte Staalkleurige. Voert Fig. 34. Ned. 3 N.
 — Nieuw. LINN. uti. Sp. 6. Gilsrings. Nat. Hist. bl. 41. Fig. 11. De blinkende Schaarbyter. Voert Pl. 36. f. 29. 4 N.
 — Auratus. LINN. uti. Sp. 7. Vergalde of Duitische Goudsmid. 5 D.
 — Cervatus? Voert T. 37. f. 36. De blaauwe Schaarbyter. Duitschland of Opper-Oostenryk. 6 D.
 — Pictus. LINN. uti. Sp. 8. De Kopermetid. Nat. Hist. bl. 43. Voert. T. 38. f. 38. Nederland. 7 N.
 — Inquisitor. LINN. uti. Sp. 11. Sclatersde Schaarbyter. Voert 37. f. 33. Nederland. 8 N.

Gedroogde Infekten.

Doos, N. 65 }
 Carabus Sycplemia. LINN. uti. Sp. 14. De Rupen-Jager. Nat. Hist. bl. 41. Fig. 13. Hey-Schaarbyter. Voert f. 32. Ned. 9 N.
 — Deringvuttatur. LINN. uti. Sp. 16. Tindruppige. Cephalotus. Dik-Kop. Voert T. 37. f. 46. Van de Kasp. 10 K.
 — Sergattatur. Zeschnoppige. An Fana-citij noch THUNBERGII. Van de Kasp. 11 K.
 — Tharsicus. Grootboordige. THUNB. Nov. An. Sp. IV. p. 69. T. f. 82. Perfselt con-venit. Van de Kasp. 12 K.
 — Trigenus*. Driekantige. Milt. Corpore trigeno. Thorax bleke geboef, Maxillit enomachus crassif, iridatus; Elytris planis papulofo-cristatis, ad latera ferratis; Abdomine glabro. Van de Kasp. zeer raar. 13 K.
 — Taldus. Smalvleige. An THUNB. uti. p. 70? Item. FANA. S. E. p. 237. N. 6. Van de Kasp. Voert Gooze Smalrug. f. 45, differt. 14 K.
 — Auro punctatus*. Goudflippige, van de Kasp. 15 K.
 — Mordens*. Byter, van de Kasp. 16 K.
 — Marginatus. LINN. uti. Sp. 16. Groen Goudrugje. Nat. Hist. bl. 47. Fig. 14 De Zand-Schaarbyter. Voert T. 38. f. 41. Nederland. 17 N.
 — Vulgaris. LINN. uti. Sp. 17. Gemeene. Nat. Hist. bl. 53. Nederland: 2 stuks. 18 N.
 — Rajser*. Roodpootje. Nederl. 4 stuks. 19 N.
 — Aeneus. Kopergroene. Nederl. 2 stuks. 20 N.
 — Pictus. LINN. uti. Sp. 30. Zwartglimmende. Nederl. 21 N.
 — Femoralis. FABR. p. 241. N. 30. Roodbeen, van de Kasp. 22 N.

80 *Insecta ficcata.*

TENEBRIONES. SLUIPTORREN.

- Doos. { *Tenebris* GIGAR. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 214. Sp. 1. Reusachtige Kelder - Tor van Suriname. MELARIS GIGANTIA. PALL. Ins. Tab. C. Fig. 1. 1 S.
- N. 69 { *Oblongus*. Langwerpige van dito. 2 S.
 — *Glabrus* *. Gladde, van de Kaap.
 — *frivansus*. Gestrepte van de Kaap, 4 K.
 — *Melitar*. LINN. Syst. Sp. 2. Gewoone Meekooi, 5 N.
 — *Cerasius*. FABR. FLA. Goetze, p. 690. Gehoornuc, 6 N.
 — Dergelyke van de Kaap, 7 K.
 — *Glandiformis*. Eikelachtige, dico. PALL. Ins. Tab. C. f. 17. GIBBO LINN. Sp. 18. *comparandum* sicc. judicat, 4 stuks, 8 K.
 — *Cestus* langjer vel *dravendus* *. Geribde Langpoot of Spinnetop - Tor. Compar. Voer Gladde Krabbe - Tor, 39. f. 53: item PALLAS Tab. C. f. 18. Maar de zo blykbare lengheid der Pooten mankeert in beiden: zyn ze 'crook by gansing aan getekend? Zes stuks, van de Kaap, 9 K.
 — *Granularis* *Cancrisiformis*. Gepukkeldde Krabbe - Tor. Voer sicc. f. 51. An *Terubus*. PALL. Tab. C. f. 17. Ook van de Kaap, vier stuks, 10 K.

MELOES. MET-TORREN.

- 68 { *Melae* *Procarabus*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 215. Sp. 1. De Mee Worm. Nat. Hist. X. Stuk, bl. 69. Pl. LXXVIII, Fig. 4. Nederland. 1 N.
 — *Vesicatorius*. LINN. Syst. Sp. 3. De Spasische Vlieg. Nat. Hist. als boven, bl. 73. Fig. 6, 3 stuks. Nederland. 2 N.
- N. 69

Gedroogde Insekten. 81

- Doos. { *Melae* *Caryofr.* LINN. Syst. Sp. 7. Kaspische Mee - Tor, 2 ft. 3 K.
 — *Farctatus* *. Gebandelde dito van de Kaap, 2 stuks; groot. 4 K.
 — *Cichorid.* LINN. Syst. Sp. 5. Stukkerij - Tor. Nat. Hist. p. 79. Van de Kaap, 2 st. 5 K.
 — *Flammens* *. Vuunkleurige, van de Kaap: 3 stuks, 6 K.

STAPHYLINI. ROOFKEPERS.

- N. 70 { *Staphylinus* *Mastigofur.* LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 217. Sp. 3. Mee groote Nypers. Nat. Hist. als bov. bl. 95. Pl. LXXVIII, Fig. 8.

FORFICULE. OORFORMEN.

- Forficula* *Auricularia*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 218. Sp. 1. Gewoone groote. Nat. Hist. als bov. bl. 107. Fig. 9.
 — *Minor*. LINN. Syst. Sp. 2. Kleine Oorworm. Nat. Hist. als bov. bl. 113.

Ordo II. HEMIPTERA.

HALSCHILDIGE.

BLATTAE. Kakkerlakken.

- Doos. { *Blatta* *Gigantea*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 219. Sp. 1. De Dofsch - Kakkerlak. Nat. Hist. X. Stuk, blad. 115. Pl. LXXVIII, Fig. 10. Suriname.
 — *Orientalis*. LINN. Syst. Sp. 9. Gewoone Kakkerlak. Nat. Hist. als boven, blad. 12. Pl. 78. Fig. 11, 19. Oostindie.
- 71 {
- N. 71

Insecta ficcata.

Doos. *Blatta Charentica*, PALL. Specil. IX, p. 10, T. 1. f. 6. Groen geelachtige van de Kaap.
Heteroclitia, PALL. uto. T. 1. f. 5. Wit-
 vlakke zwarte van de Kaap.
Ara *. Zwarte van Suriname.
Gryfa, Avelgrauwe dito, zeer klein.
 (Zie Nat. Hist. Pl. 78. Fig. 15.

M A N T E S. S P O O K J E S.

N.72 *Mantis Gigas*, LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 200. Sp. 1. Spook of Groot Spookje. Nat. Hist. L. D. X. St. bl. 156. Pl. LXXXIX. Fig. 1. Suriname.
Plectiscus, LINN. uto. Sp. 2. Schermin-
 kel. Nat. Hist. als bov. blad. 150. Sarin.
Stenofolia, LINN. uto. Sp. 3. Warakend
 Blad. Nat. Hist. als boven, blad. 141. F.
 73. *Fig. 2*, Spaanische Westindien.
Gonyldes, LINN. uto. Sp. 4. Podagra-
 Scherminkel. Nat. Hist. als boven. Van
 de Kaap.
Religiosa, LINN. uto. Sp. 5. Groen lid-
 dertje. Nat. Hist. als boven, blad. 145.
 Van de Kaap.
Oratoria, LINN. uto. Sp. 6. Bruinvlak-
 big gestreept van Suriname.
Preecia, LINN. uto. Sp. 8. Groengeel
 rosvladig van Suriname. Nat. Hist. als bo-
 ven, Bladz. 150. Pl. 79. Fig. 3. twee stuk.
 74. *Furca* *. Bruinleugelig kleiner van
 Suriname.
 Een dico, zeer klein.
Variagata *. Een zeer naar boetvleug-
 lig dico van Suriname.
Linearis, DAVY. I. T. 50. f. 3. Een
 zeer klein groen fiaallyig Scherminkelje van
 de Kaap.
Junior, Een loog Ekkertje van de Kaap.
 GRYL.

GRYLL SPRINGHAANEN.

Doos. A.
 N75 *Gryllus Ateridis*, Nöfstr. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 221. Sp. 1. Geneude Sprinkhaan. Nat. Hist. L. D. X. Scuk, blad. 156. Van Suriname. 2 stuk.
Tarrhar, LINN. uto. Sp. 1. 2. Ge-
 toorende Sprikop met Borstel - Sprieten. Van
 Surin. 2 stuk.
Brevicornis, LINN. uto. Sp. 2. Kort-
 sprikt, met breede Sprieten. Van de Kaap.
 --- *Obfusca* *, Gekropte of Ron-
 nes, van Sur. met Borstelige Sprieten.
 B.
 76 *Bulla*, Sarratur. LINN. uto. Sp. 5. Zigt-
 wys' gevande Hoognek - Springhaan. Nat.
 Hist. bl. 160. 2 st.
 --- *Carinatus*, LINN. uto. Sp. 6. Ef-
 fee gekleide van Suriname.
 --- *Crenulatus* *, & alius. Twee ver-
 schillende bontvleugelige Surinamske.
 --- *Lomat* ? LINN. uto. Sp. 9. Een
 klein Groenje van Suriname.
 C.
 77 *Acheta*, *Gryllus* - *Talpa*. LINN. uto. Sp.
 10. Mol - krekel. Nat. Hist. als boven,
 blad. 164. Nederl.
 --- Een Surinamske dico en een
 van de Kaap der Goede Hope.
 78 *Montresio*, *Bengalis*, *Davy* II. T. 43. f. 1.
 Montresio Bengaliske Bladerpootige Knekel,
 zeer ongemeen. F a N.79

Doos. } *Gryllus Locusta Crifistata*. LINN. us. Sp. 37. Groote gekamde Surinaamse Springhaan, f. 4. Hÿf. als boven, Pl. LXXX. Fig. 3. N.8. } *Dur.*, DATRY II. T. 44. Groote roodvleugelige Surinaamse. f. 1. Chânetische Rooten - Wick, a fluks. } *Succinea*. LINN. us. Sp. 56. Chitree/chs geesttrepige, a fluks. } *Moribular* LINN. us. Sp. 38. Kaspje zeer schoone Repakkelede Roodwick. } *Feringata*. LINN. us. Sp. 43. Zes boote Kaspje Springhaasch. } *Caroleorum*. LINN. us. Sp. 44. Blaauwvleugelige Inlandsche. } *Migratoria*. LINN. us. Sp. 41. Inlandsche Trek - Springhaanen. } *Aridular*. LINN. us. Sp. 47. Rood gewikte uit Duitschland, a fl. } *Ojfarus* LINN. us. Sp. 50. Kaspje zeer zwart gekamde Roodzwamwick, DATRY II. T. 41. f. 1. } *Flavus*. LINN. us. Sp. 52. Kaspje bruin gekamde Gezwak, a fl. } *Flavicornis*. Zeer raare Surinaamse Geelwick. } *Insulis*. FABR. Twee zeer raare Kaspje Blaas - Springhaanen en twee dergelyke Poppen. } *Pogus*. Drie zeer aantige Kaspje Poppen van Springhaanen, divers. FULGORÆ. LANTARNDRAAGERS. } *Pulvora Latraria*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 928. Sp. 1. Westindische Lantaandraager. Nat. Hÿf. I. D. X. fl. blad. 47. H. LXXXI. Fig. 1. Surin. STOLL. T. I. f. 1, N. 67

Doos. } *Gryllus Acheta*, *Membrenaceus*. DATRY I. 164. f. 2. Vliesvleugelige Kriebel van Suriname. Nat. Hÿf. als boven, Pl. LXXX. Fig. 3. N.79. } *Dumefricus*. LINN. us. Sp. 12. Huis - kriebel of Kriebel. Nat. Hÿf. als boven, bl. 172. } *Campestris*. LINN. us. Sp. 15. Veldkriebel. Nat. Hÿf. als bov. blad. 175. } *Aridularis*. Gedoornde van de Kasp. ROSS. Ins. II. Tab. I. Gryll. Tab. VI. Fig. 3. Pro Larva Tettigomiz habendum quoad sit hoc Specimen Capense, non liquet. LINN. tamen speciem, nomine *Pugis*, inde formavit. Sp. 34. D. } *Tettigomis Citrifolia*. LINN us. Sp. 16. Curoentladige Zabel - Springhaan. Nat. Hÿf. als boven, bl. 182. Pl. LXXX. Fig. 4. } *Laurifolia*. Linn. us. Sp. 17. Laurierbladige. Nat. Hÿf. als bov. bl. 185. de eck. } *Myrtifolia*. LINN. us. Sp. 18. Nat. Hÿf. als boven, blad. 184. DATRY II. T. 41. f. 2. Sur. a fluks. } *Puridifolia*. LINN. us. Sp. 31. Groene inlandsche. Nat. Hÿf. bl. 188. } *Verrucosus*. LINN. us. Sp. 33. Boote inlandsche Zabel - Springhaanen. } *Falcatoria*. DE GEER Ins. II. T. 99. f. 4. Surinaamse met zeer lange Draad - Secreten, a fluks. } *Tetralata*. SEN. IV. T. 71. f. 7, 8. Nicuwojontse Damberd - Vleugel. N.J. E. } *Gryllus Locusta Elphas*. LINN. us. Sp. 35. Ongeve eugelige Springhaan - Poppen met geklede Ruggen, van de Kasp, zeer fraay bonte, a fluks. N. 62

Doct. *Fulgura Cinctularia*. LINN. urs. Sp. 3. Chineseche Lansaardrager, China, 4 stukks, STOLL. T. X. Fig. 46.
 — *Misur*. Kleine van Suriname. STOLL. T. IX. f. 42.

Doct. *Cicada Damiscula* *. Het Justentje: la Demoiselle, Id. T. I. 4. Sur. S. 13.
 — *Speralifera*. Zwarte Spiegeldrager: Portemiroir noir, id. T. I. f. 5. Sur. S. 14.
 — *Lanaza*. L. 188. Sp. 42. Woldraagster bruine, 1 Wyfje? STOLL. T. X. Fig. 49. 3 stukks, Sur. S. 15.

CICADÆ. CICADEN OF CIGALEN.

Cicada Foliata. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 223. Sp. 2. Gebladerde, 1 S. Nat. Hiff. bl. 234. Sur. STOLL. T. I. f. 2.
Arista. LINN. urs. Sp. 7. Geoorde Cicade, 2 D. Nat. Hiff. bl. 239. Europa. STOLL. T. 3. f. 22.

— *Cinctularia*. L. 188. Sp. 44. Donsleuggelige Witachtige het Mantetje? Ibid. Fig. 50. 2 stukks, Sur. S. 16.
Furcata. Bruinvlakkige van Suriname. STOLL. XIII. 63. S. 17.
 — *Sanguinolenta*. Libw. Sp. 22. Bloedvlakkige kleine Inlandse Cicade, Id. T. V. f. 27. N. 18.

Plebeja. LINN. urs. Sp. 15. Groene Surinaamische Cicade, 3 S. Nat. Hiff. als boven bladz. 274. Pl. 81. Fig. 3. Sur. STOLL. T. XXIII. Fig. 126.
Capensis. LINN. urs. Sp. 19. Kaaspe Zilverboom, 4 K. Nat. Hiff. Pl. 81. Fig. 4. met gele Wiesten. Gezoemde STOLL. T. III. f. 15. *Vilgosa* *. Ruige. Cig. 2 Altes velues, STOLL. T. VII. f. 37. 5. K.

— *Rubicunda* *. Roodlyf. Chineseche Bloedvlak, Id. T. XIII. f. 65. Ch. 19.
 — *Parigata* *. Boete Ceylonische. Id. T. XII. f. 61. Ceyl. 20.

NOTONECTÆ. WATERWANTSEN.

Susata. Breedfchuldige van de Kaap. Id. T. XII. f. 57. 3. K.
Tilburni? Groote zwarte Surinaamische, 6 S.

Notonecta glauca. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 224. Sp. 1. Natuurlyke *Hoffaria*. I. D. X. f. bl. 300. Pl. 81. f. 5. Water-Wants of Ruggzwemmer.

Onasira *. Kreisdrager. Zwarte Chineseche. 7 Ch.
Seneculata *. Tweevlakkige, STOLL. T. XXIV. f. 132. Van Comandol. 8 Co.

NEPÆ. WATER-SCORPIOENEN.

Castiliana *. Kwechler van de Kaap. Id. T. XII. Fig. 59. 9 K.
Afronidus *. Vliesgetrige elsto. Ibid. f. 60. Kaap. 10 K.
Phalacrodes *. LINN. Sp. 40. STOLL. T. II. f. 9. Sur. 9 st. S. 11.
Bengalensis *. Verte Phalacrodes, Id. T. XI. f. 54. v. Bengale. B. 12. N. 99

Nepa grandis. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 225. Sp. 1. Groote Water-Scorpioen. Nat. Hiff. I. D. X. f. bl. 209. Pl. 81. f. 6. STOLL. Wants, Pl. VII. Fig. IV. Suriname.
 — *cinerea*. LINN. urs. Sp. 5. Gewoone Water-Scorpioen. Nat. Hiff. als bov. bladz. 310. Pl. 81. f. 7. Inlands.
 — *Gruoides*. LINN. urs. Sp. 6. Wantsacheige. Nat. Hiff. bl. 315. Pl. 81. f. 8. STOLL. F 4

Insecta ficiata.

88

Doop.

STOLL. Pl. VII. Van Ceromandel en van de Kaap. Met en zonder Eijjes.
Nepa *Linearis*, Linn. Sp. 7. Smalle of Wa-
ter-Griffioen. Nip. Hijf. bl. 317. Pl. 81. f. 9.

CIMICES. WANTSSEN.

Cinex Javaner. Stoll. Pl. I. f. 2.
Uit Bengale. 1 B.
— *incarnatus*. — Pl. II. f. 10. — 2 B.
— *Jama* Fabr. — Pl. VI. f. 41. Van Co-
romandel. 3 Co.
— *Phrygiana**, Gebourde dito, 4 Co.
— *plendens*, Glsnarug. STOLL. Pl. XVII.
f. 117. van Surinam. 1 S.
— *Qavaezar*. Olyfkleurige — Pl. XVI. f.
113. Sur. 6 S.
— *Punctatus*, Gefluppelde. — Pl. II. f. 12.
Sur. 7 S.
— *Profanus*, Grasgroene. — Pl. XVIII. f.
127. Kaap. 8 K.
— *Pharaonis*, Pharaons - Wants. Pl. III. f.
20. Sur. 9 S.
— *Cristatus*, L. 62. Gebande — Pl. I.
f. 6. Sur. 10 S.
— *Mendranofus*, Vliepoot. — Pl. II. f.
14. Sur. 11 S.
— *Hirfatus*, Ruigpoot. — Pl. XIII. f.
90. Sur. 19 S.
— *Hirtetattia*, Hottentotfe. — Pl. VIII.
f. 52. Kaap. 13 K.
Kaap. 14 K.
— Dezelfde 't Mannetje. f. 53.
— *Mucoides*, Vlieg - Wants — Pl.
XIII. f. 85. Surin. 15 S.
— *Rufus*, Linn. Roodpoot — Pl.
XIII. f. 91. Sur. 16 S.

N.94

Gedroogde Infeften.

89

Doop.
N.94

Cinex Ceruus vel *Bitaris*, De Lokos - Wants.
— Pl. XXVIII. f. 109. 17 S.
— *fuciatifus**, Gegordelde of Geel - fjerp.
18 S.
— *Baltazar*, Geel - Schouder. f. 83. Sur.
19 S.
— *Anasar*, Zwartgatje. X. f. 72. Man
en Wyf. Sur. 20 S.
— *Plicinax**, Geftriemde. Sur. 21 S.
— *Jagatar*, Jukdraager. Glsnakop. Stoll.
Pl. XVII. f. 120. Sur. 22 S.
— *variegatus*, Boetrag. — Pl. XVII.
f. 119. Sur. 23 S. Wit Getipte van de
Kaap. 24 K.
— *Spinofus*, Doornpoot — Pl. XIV.
f. 98. of *valgus*, Wydeent — Pl. XX. f.
138. Sur. 25 S.
— *Honaratus**, Rondfchooder. Sur. 26 S.
— *Jirafus*, Gefteepte — Pl. II. f. 8.
Sur. 27 S.
— *Stecherut*, L. 2 Stoclers Wants. —
Pl. III. f. 15. Sur. 28 S.
— *Refulgens*, Weerfchynende Vergel. Pl.
I. f. 1. v. Cor. & Java Ook. Pl. IV. f. 22.
Cor. 29 K.
— *Prelofus*, Pedel. Wants. — Pl. XVIII.
f. 122. 20 K.
— *Stigma*, Wit gevlaete. — Pl. XVII.
f. 108. Sur. 31 S.
— *Calcedes*, Mugschuije — Pl. XXII.
f. 155. Sur. 32 S.
— *Remiter*, Groenglanzige — Pl. VIII.
f. 55. Sur. 33 S.
— *Marginatus**, Gerande. 34 S.
— *Linearifus**, Gezoemde. Sur. 35 S.

F 5

N.95

<p>90 <i>Insecta siccata.</i></p> <p>Dons. N. 96 <i>Cinax Typulidæ</i>. Langpouige — Pl. XVII. f. 121. 36 S. Van Suriname, benevens veele Nederlandse Waantien.</p> <p>CHERMES, COCCI, &c.</p> <p>97 Diverse Blauzigertjes en Schildhaizen.</p> <hr/> <p>Ordo III. LEPIDOPTERA.</p> <p>DONS VLEUGELIGE, genasind</p> <p>Vlinders; Kapellen of Uiljes, enz.</p> <hr/> <p>PAPILIONES. KAPELLEN.</p> <p>Uitlandfche.</p> <p>A.</p> <p>EQUITES TAQJANI. Bloedvliakkige Bredwicken.</p> <p>N 98 <i>Papilio Prasinus</i>. LINSK. Syst. Nat. XII. Gen. 31. Sp. 1. Ambonise Flaweel-Kapel. GRAM. Pl. XXIII.</p> <p>99 — <i>Heter. L.</i> Sp. 2. Corm <i>Parisi</i>. Sp. 3. Chin. <i>Helena</i>. Sp. 4. Chin. Twee zeer fraaije Pages.</p> <p>100 — <i>Polytes</i>. L. Sp. 5. Chin. <i>Troilus</i>. Sp. 6. N. Jork, bis, <i>Panawen</i>. Sp. 8. Chin. <i>Polyde- rus</i>. Sp. 10. Cotonasdel, ongemeen. N. 101</p>	<p>Gedroogde Infekten. 91</p> <p>Dons. N. 101 <i>Papilio Androgæus</i>. 16*. Chin. bis. <i>Lycænder</i>. 59*. Sur. bis. <i>Vertumnus</i>. 7* Sur. <i>Æneas</i>. LINSK. Sp. 16. bis.</p> <p>102 — <i>Aneides</i> var. 1*. Sur. bis. <i>Arbutus</i>. 3* Sur. set. <i>Hippodam.</i> 4*. Sur. Zes Surinaamsche.</p> <p>103 — <i>Aneides</i>. LINSK. Sp. 11. Sur. bis. <i>Ea- rjflaet</i>. 2* Sur. bis. m. & f. <i>Sarpedon</i>. Sp. 15. Chin. bis.</p> <p>104 — <i>Glaurus</i>. LINSK. Sp. 6. N. Jork. <i>Affli- nosus</i>. 6*. N. Jork. <i>Sylphides</i>. 3*. Suriname, bis, <i>Polydamas</i>. Sp. 13. dno.</p> <p>105 — <i>Pantilius</i>. LINSK. Sp. 17. Ambon. Een zeer schoone groote Kapel</p> <p>106 — <i>Helena</i>. LINSK. Sp. 19. Ambon. <i>Remus</i> 17*. Ambon. Twee zeer aanzienlyke Am- bonische.</p> <p>107 — <i>Diphobus</i>. LINSK. Sp. 7. Ambon. <i>A- candis</i>. 13* Ambon.</p> <p>108 — <i>Agæus</i>. LINSK. Sp. 14. Ambon. <i>Atis- tes</i>. 11*. Ambon.</p> <p>109 — <i>Protemar</i>. 17*. Ambon. <i>Diphobus</i> Sp. 7. Ambon.</p> <p>B.</p> <p>EQUITES ACHIVI. Bredwicken of Ridder-Kapellen.</p> <p>110 <i>Meselus</i>. LINSK. Sp. 20. Blauwe Sakyn Ka- pel. <i>Aletorus</i>. 23*. Gefeekte dito, Suriname.</p> <p>111 <i>Ulysses</i>. LINSK. Sp. 21. De blauwe Zon. Zeer schoon en fraay, Ambon.</p> <p>N. 113</p>
---	--

93 *Insecta fixata.*

- Doos.
N. 112 *Agaveum* LINN. Sp. 22. Groote Man-
Oog, bis. Ambon. *Parvulus*, Sp. 24. Ambon.
113 *Orontii*. LINN. Sp. 27. Ambon. *Sticticus*. Sp.
30. Sarin, bis. *Densatus*. Sp. 46. Kaap, bis.
114 *Phalaena*. LINN. Sp. 20. Blauw-Oog. Sur.
Tbaar, 4°. Geelbaad. Sur. bis. *Erymanthus*,
35°. Suriname.
115 *Leida*. LINN. Sp. 31. Sur. Fagie, bis. *Bela*,
47°. Sur. Fluweel-Kapel, *Namitar*, 45°.
Sur. dito. *Dilatata*. 34°. Chineeche.
116 *Xuthus*. LINN. Sp. 34. Chin. Koninginne-
Pagie. *Prostheus*. Sp. 39. Surin. Koenings-
Pagie, bis.
117 *Plethorus*. LINN. Sp. 57. Jav. *Automeris*
30°. Sur. bis. *Arcydia*. 22°. Sur.
118 *Nyctar*. LINN. Sp. 40. Surin. Van omderen en
van boven te zien.
119 *Acidalia*. LINN. Sp. 42. Sur. De groote Argus-
Kapel & *Iliontar*, de kleine Atlas, van boven.
120 *Homocidus*. LINN. Sp. 45. Sur. De Atlas, Man
en Wyf, van omderen te zien.
121 *Hilmar*. CRAM. T. 86. Sur. De gewoone Ar-
gus van omderen en boven.
122 *Drepania*. LINN. Sp. 47. Sur. Blauwfliep,
van onder en boven, ook *Measider* en *Sisy-*
phus van omderen verschillende. Zie CRAM.
Pl. 12.
123 *Agrius*. LINN. Sp. 48. Ambon. CRAM. Pl.
341. C. D. *Crepuscular*, 64°. N. J. 18. *Er-*
ilomiar, 40°. Chineeche bonte, bis.
124 *Aleidermar*. CRAM. 27°. N. J. 18. keele Pagie,
Fabiur. Sur. 38°. bis. *Leitris*, 39°. Sur. bis.
N. 123

Gedroogde Insekten. 93

- Doos.
N. 125 *Polyomm.* CRAM. 3°. Sur. *Pyranthor* 4°. Sur.
Acheron 38°. Sur. bis. Vier Surinaamsche.
126 *Lant.* CRAM. 14°. Surinaamsche Meeslaart.
Marius. Sur. grauwe Pageje. *Pallus*, 17°.
Altaasche, zeer raar.
C.
HELICONTI. Paras-Kapellen of Smalwieken.
127 *Polyomm.* LINN. Sp. 58. bis. *Pfalz* Sp. 64.
bis. *Ricini*. Sp. 63. bis. *Doris*, 2°. bis. *Re-*
fula, 10°. *Emilia* 6°. Allen van Suriname.
128 *Thais* LINN. Sp. 67. *Charitosa*. Sp. 65. *Pa-*
lymnia. Sp. 58. bis. *Clio*. 66. *Affrica* 58°.
Pura. 52. bis. *Euterpe*, 61. bis. Allen Sur-
naamsche.
129 *Exeia*. LINN. Sp. 70. Sur. *Calliepir*, 41°.
Anticida, 1°. *Petrus* 13°. *Harmasia* 40°.
Egeria, 5°. *Heralb*, 17°. *Calliopt*, 56. bis.
Allen Surinaamsche.
130 *Melponene*. LINN. Sp. 71. bis. Sur. *Harta*.
Sp. 64. bis. Kaap. *Cephea*, 10°. *Coromandel*.
Terpsichore, 55. bis. *China*. *Rhea*, 37°. bis.
Sur. *Amphione*, 11°. bis. Surinamsche
131 *Dida*. LINN. Sp. 102. De Ammas-Kapel van
onder en boven te zien. Sur. *Alymnia*. CRAM.
T. 915. bis. Suriname. *Nauplia*, zeer klein
dito, bis.
D.
DANAI CANOIDE. Witte of Eekleurige
Dausus-Kapellen.
132 *Idea*. LINN. Sp. 73. Ambon. Rouwkapel.
Ise. Man en Wyf, 49°. A. *Hyparctis*. Man en
Wyf. 91. A. Allen van Ambon.
N. 133

<p>94</p> <p><i>Infecta ficcata.</i></p> <p>Doos. N. 133</p> <p>133 <i>Men</i>, LINN. Sp. 73. Amboonſe Rouwſpigel. <i>Hyperata</i>. Man en Wyf. 92 A. <i>Iſſe</i>. Mannetje. bis. 49 A. Allen Amboonſe.</p> <p>134 <i>Lacſippe</i>. 50*. Amboon. <i>Iſſe</i> Man en Wyf. 49*. Amboon. <i>Dernemá</i>. bis. 9*. Amboonſche.</p> <p>135 <i>Glaſſippe</i>. LINN. Sp. 89. China. <i>Herabe</i>. Sp. 96. bis. China. <i>Helice</i>. Sp. 78. bis. Kaap. <i>Philippina</i>. 21*. bis. Surinam. <i>Satira</i>. 65. Sur. bis.</p> <p>136 <i>Hyale</i>. LINN. Sp. 100. Kaap bis. <i>Cerenia</i>. 15*. China. <i>Eucharti</i>. 7*. Corm. <i>Anweſe</i>. 15* Coromandel.</p> <p>137 <i>Senné</i>. LINN. Sp. 109. Sur. bis. <i>Scylla</i>. Sp. 95. China, bis. <i>Pyſſike</i>. 14*. China. <i>Lycina</i>. 58*. Suriname.</p> <p>138 <i>Pilola</i>. LINN. Sp. 104. Sur. <i>Eclypſi</i>. Sp. 107. Sur. <i>Yegartilla</i>. 61*. China. <i>Corenti</i>. 4*. China. <i>Liberé</i>. 16*. bis. <i>Arman</i>. 17*. bis. Suriname.</p> <p>139 <i>Hersilia</i>. CRAM. T. 175. 37* bis Man, & Wyfje eens. Sur. <i>Palmas</i>. 99. bis. Kaap <i>Albala</i> 38*. bis. <i>Phiale</i>. 35*. bis. <i>Pyrra</i>. 36. bis. China.</p>	<p>95</p> <p>Gedroogde Infecten.</p> <p>Doos. N. 142</p> <p>143 <i>Chryſippus</i>. LINN. Sp. 119. of <i>Discippus</i>. CARM. Kocvlak. & Wyfje van Coromandel. <i>Cere</i>. A. 60*. <i>Antilope</i>. A. 61. <i>Perimela</i>. A. 62. bis. Allen van Ambooni.</p> <p>144 <i>Cafſe</i>. LINN. Sp. 120. viermaal. Sur. <i>Harwediar</i>. 7*. <i>Lirui</i>. 20*. Allen van Suriname.</p> <p>145 <i>Selera</i>. LINN. Sp. 121. & Mannetje. Sur. <i>Gematia</i>. 35*. & Mannetje uit China. <i>Archipar</i> 28. Nieuw Jork. <i>Erynia</i>. 35*. Suriname.</p> <p>146 <i>Xantliar</i>. LINN. Sp. 122. Brudee Maanvlak. Sur. bis. <i>Erymanthar</i>. 18*. Sur. bis. <i>Clytar</i>. Sp. 124. van de Kaap. bis. <i>Catſur</i>. LINN. Sp. 125. écho. <i>Safema</i>. Ca. 50*. Sur. Vyf Surinaamſche en vier Kaapſche.</p> <p>147 <i>Erepar</i>. LINN. Sp. 128. & Mannetje, bis. Amboon. <i>Muſſiler</i>. A. 59*. Man en Wyfje, Amboon. bis.</p>
<p>140 <i>Midamar</i>. LINN. Sp. 108. Chineſche Weerſchyn. Chin. bis. <i>Muſſiler</i>. Man. A. 59*. bis. <i>Erepar</i>. & Wyfje. A. 128. Amboonſche.</p> <p>141 <i>Olivinar</i>. LINN. Sp. 113. Sur. <i>Baſſiſe</i>. & Mannetje. 24*. China. <i>Gematia</i>. & Wyfje. 25* Cuba. bis. <i>Ereſinar</i>. 63*. Suriname. bis.</p>	<p>PAP. NYMPHALES GEMMATI.</p> <p>Geoogde Nymph-Kapellen of Tandwicken.</p> <p>N. 148 <i>Aſſana</i>. LINN. Sp. 132. bis. en omgekeerd. China. <i>Lavinia</i>. 63*. bis. Ch. <i>Ereſe</i>. 43*. en <i>Ladania</i> 33*. een zeer ongemene van Suriname.</p> <p>149 <i>Aleria</i>. LINN. Sp. 130. bis. <i>Owena</i>. 135. bis. m & f. Vier Chineſche Kapellen.</p>
	<p>F.</p> <p>N. 150</p>

96 *Insecta siccata.*

- Doon.
N.150 *Oritrya*. LINN. Sp. 187. Chin. bis. m. Orens.
se. Sp. 135. bis. m & f. Chin. *Arsinæ*. 81*.
Amb. Vier Chin. en één Amboefche.
- 151 *Ferenia*. LINN. Sp. 140. *Laidaniæ*. Ca. 31*.
Een zeer zeldzame Surinaamfche en *Asteria*.
Sp. 133. bis.
- 152 *Lomedia*. LINN. Sp. 145. bis. *Lilyæ*. Sp. 146.
Lyfiteæ. 40*. *Melitte*. 92*. *Leaæ*. 200. bis.
m & f. zeven fraaije Surinaamfche Kapellen.
- 153 *Hedonia*. LINN. Sp. 153 bis. Amb. *Jairur*.
80*. A. *Poljwete*. 59*. A. bis. Vyf Amboefje
Kapellen.
- 154 *Pipida*. LINN. Sp. 150. Amb. bis. *Bersæ*. 54*.
Cela 21*. Vier Amboefche.
- 155 *Jatropha*. LINN. Sp. 172. Sur. bis. *Lydia*.
41*. *Eysæne* 15*. *Phlogia*. 53*. *Amalinea*. 33*.
Zes raare Surinaamf.
- 156 *Califfæ*. CRAM. 49*. Amboefje. *Leida* 151.
Chin. *Virgilia* 67*. Surinaamfche Kapel.
- 157 *Jairæ*. CRAM. 89*. Ambons. omgekeerd; *Les-*
thæ. 73. dito. *Celia*. 56*. *Obaria* 92*. Twee
raare Afrikaanfche Kapellen.
- 158 *Califfæ* CRAM. 49*. Amb. omgekeerd en *Jé-*
le 23*. Twee raare Nieuwjorkfche Kapellen.

G.

- PAP. NYMPHALES - PHALERATI.
Onge-ooelde Nymph - Kapellen of Tandwieken.
- N.159 Danaë. CRAM. T. 84. 71*. Een groote zeer
fraaije Surinaamfche. *Meda* id. T. 805. en
Lacilla. T. 150. 19*. Twee Afrikaanfche.
Man en Wyl. N.160

Gedroogde Inſekten. 97

- Doon.
N.160 *Cydippæ*. LINN. Sp. 163. Ambon. en *Iranaæ*.
45*. Ca. T. 279. bis. Drie Amboefche.
- 161 *Tiphia*. LINN. Sp. 164. Sur. bis. *Charonia* 27*.
bis. Ch. *Ariadæ*. Ca. T. 180. 87*. Sur. bis.
Zes Kapellen.
- 162 *Ariadæ*. LINN. Sp. 170. Sur. twee Min
twee Wylf. 35*. *Ditæ*. Sp. 171. Een Wylf-
je, twee Mannefjen. Zeven Surinaamfche.
- 163 *Amphioneæ*. LINN. Sp. 176. Sur. *Claudia*. 104*.
Nieuwjorkfche. *Myria*. bis. 113*. dito en *La-*
ridæ. 111*. dito. Dus zes van Nieuwjork
en één Surinaamfche.
- 164 *Vanilla*. LINN. Sp. 177. bis. twee Amboefche;
en *Syria*. 84*. Een zeer fchoone dito. Dus
drie Amboefche.
- 165 *Alliaria*. LINN. Sp. 178. regt en omgekeerd
van Ambon en *Aymida*, bis. 47*. dito. Dus
éne dito.
- 166 *Leucobolæ*. LINN. Sp. 179. Chin. bis. *Eref-*
ne 5*. *Chia*. bis. en *Isalia*, qui *Hautinæ*
Gozzio. De ongemeen fchoone en zeldzame
Nieuwjorkfche Parfienoer - Kapel.
- 167 *Pharaja*. LINN. Sp. 190. Sur. Geelè *dwars-*
bato. bis. *Elea*. Sp. 189. m. et f. *Calamal-*
la. 31*. *Odiæta*. 32* en *Syræta* 28*. Zeven
Surinaamfche.
- 168 *Arcæa*. LINN. Sp. 184. *Eupalemon*. 23*. Twee
zeer fraaije Surinaamfche en *Phileta* 48* bis;
twee Amboefche dito.
- 169 *Bivina*. LINN. Sp. 188. of *Augæ*. Sur. *Nipha*.
208. Een Chineefche Parfienoer - Kapel en
Daphnæ 72* bis. twee Nieuwjorkfche dito.

G

Insecta ficcata.

98

Doos.
N.170 *Sinistr.* LINN. Sp. 193. *A. fuscif.* Sp. 194.
Di. fuscif. Sp. 195. bis. Vier fraaije Chinee-
sche en *Meliff.* 31 van Coromandel.

171 *Panope.* LINN. Sp. 196. bis. Chin. *Nipha.*
Chin. Sp. 108. *Panilla.* Sp. 216. Sur. bis.
Arenifera. 47 van Amboen. *Colonybia* en *Cey-*
te, drie kleine Sustaasische.

PAP. PLEBEJI KURALEK.

Gemeene Veldbergers, Piasbeejes of Schildspid-
rops-Kapellen.

172 *Cupid.* LINN. Sp. 217. Het Goud- en Zil-
ver - Dropje, benevens verriebete andere
Westindische en Kaspie Pagetjes of Augus-
jes, enz.

I.

PAP. PLEBEJI URNICOLAE.

Stedelingen of Dikkop-Kapellen.

173 *Palmar.* Blaauwe geflegelde: *Proterus.* Bruine
Geftaarte. LINN. Sp. 259. *Bize.* 964. Blaauwe
met white Vlakken. *brins.* Graauw Zilver-
Vlakje. *Amylar.* Geelrooijje. *Oriom.* Wit-
staartje. Dertien stuk.

174 *Fulgorar.* Blaauwe Weerfchyn, Scheldaur.
Graauw gevefsterde. *Nitoch.* Rossele dito,
met eenige kleinere Westindische en Kaspiëche
Dikkopjes, zeer fraay.

SPHIN.

Gedroogde Infekten.

99

S P H I N G E S.

PYLSTAARTEN OF AVOND-KAPELLEN.

Doos.
N.175 *Meder.* CRAM. T. 394. Zeer Froote Sur-
naamfche: zie *Nat. Hist.* Pl. XC. *Strigilla.*
Orange onder en een ongemeene Nieuw Jork-
fe. *Carolina.* LINN. Sp. 7.

176 *Strept.* LINN. Sp. 9. Een zeer fraay Kaspie
Doodshoofd: ook *Cheris.* Sp. 12. en *Azar.*
Roodwrick van de Kaap.

177 *Carvalvali.* LINN. Sp. 6. Twee Kaspie van de
Winde. *Carolina* 't Maassteij van N York. *Ca-*
rica. Graauwe met geel van Suriname en *Pa-*
ris of Wyngaard-Kapel van de Kaap: vijf
stuk.

178 *Pennis* en *Ficus* of Glas-Vlerk van Coroman-
del benevens eenige andere, zo Surinaam-
fche als Kaspië, echte en basterd - Onrust-
Kapelletjes; tien of twaalf stuk.

P H A L A E N A E.

UILEN OF NACHT-KAPELLEN.

Psal. *Atract.*

Vlakwicken of Atlas-Kapellen.

179 *Atlas.* LINN. Sp. 1. Zeer fchoone boogkies-
rice Chineeche Spiegel-Kapellen, Man en
Wyf.

G a

N.180

100	<i>Insecta - fectata.</i>	Gedroogde Infekten:	101.
Doot, N. 180	<i>Awetia</i> , CRAM, Pl. 8. Surinaamfche Atlas en <i>Nat. Hist.</i> , Pl. XCI. f. 1. <i>Hesperus</i> , Sp. 2. <i>Nat. Hist.</i> , Pl. XCI. f. 1. Geneeslyk Appel China - Kappel, t' Wyfje, dito.	<i>Tarquinia</i> . Een raare Surinaamfche. CRAM, Pl. 41 het Manneetje <i>Tarquinia</i> , ook van dag, veel kleiner en bleek van kleur, en twee <i>Dalen</i> , Pl. 106. met paarfche weerfchyn, zeer zelftraam.	
181	<i>Cerepida</i> , LINN, Sp. 3. <i>Dava</i> , I. T. 12. f. 2. <i>Nat. Hist.</i> , Pl. XCI. f. 2. Zeldzaame Nieuwe Jorkfche, en <i>Paphia</i> , Sp. 4. Een zeer fraaije Oostindifche Geoogte Spiegeldraager.	<i>Phalena Bembytes</i> , <i>Nidus</i> &c.	
182	<i>Lama</i> , LINN, Sp. 5. Maan - Oog fabelfcheur: keurlyke van Coronandel, het Wyfje.	Zydeffleners, enz.	
183	— Dezelfde het Manneetje, niet misder fchoon geftaart, en twee <i>Premetima</i> , Wyfjes van Nieuw - Jork.	191 <i>Materna</i> . Oostindifch geel Weefkind. <i>Bicolora</i> . CRAM, Pl. 143. donkerblauw met witte en <i>Catiina</i> , Pl. 79. bruin met groote Streepen: Surinaamfche.	
184	<i>Copengf.</i> CRAM, Pl. 302. <i>Nat. Hist.</i> , Pl. XCI. f. 3. Twee fraaije Kaspifche Spiegeldraagers, Man en Wyf.	192 <i>Lebrina</i> , CRAM, Pl. 192. Een zeer fraaije vierkleurig bonde Chineeifche: <i>Marmaridas</i> en vier graauwe van Surinaame.	
185	<i>Pelyplenus</i> , CRAM, Pl. 5. Een Nieuw Jorkfche dito, zeer ongemeen, en twee <i>Oecida</i> van Surinaame, en twee andere, graauw.	193 <i>Cyana</i> , CRAM, Pl. 267. Van Ambon, Man en Wyf: <i>Amyntus</i> en andere van Surinaame.	
186	<i>Odera</i> , LINN, Sp. 11. Wolkfchuldig paarfch grauwe geoogte Surinaamfche, Man en Wyf, zeer groot en fraay.	194 <i>Pithyocampa</i> , CRAM, q. <i>Copengf.</i> LINN, Sp. 20. Twee Man, twee Wyf, <i>Grijfata</i> een kleinje zeer fraay, en twee anderen. Alleen van de Kaap.	
187	<i>Militaria</i> , LINN, Sp. 16. Chitreefche Kroon-Kappel of bonde Beer, Man en Wyf, beves twee <i>Oecida</i> en twee andere van Surinaame.	195 <i>Sylvestra</i> en <i>Perithia</i> twee Ambonfche, als ook <i>Trisera</i> van Surinaame en <i>Tiberias</i> een zeer fraay Chitreefch Spantups-Kappelje, tweemaal.	
188	<i>Crypsularia</i> , LINN, Sp. 13. Twee fraaije Ambonfche; als ook <i>Liberia</i> , CRAM, Pl. 268, dito, Man en Wyf, van Surinaame.	196 <i>Delia</i> Groenwickle van Sur. <i>Diana</i> of <i>Julia</i> twee Kaspifche: <i>Syringa</i> , Oostind. <i>Clypeus</i> Hequefche: <i>Dorilar</i> Sur. <i>Paletje</i> : <i>Ornatris</i> , <i>Larva</i> , <i>Myrrha</i> , <i>Lycopifus</i> , <i>Chironus</i> en verffchederley andere raare Kappeljetjes.	
189	<i>Oecida</i> , LINN, Sp. 14. Van Surinaame. <i>Arseida</i> , dito CRAM, Pl. 107. bla, en <i>Ather</i> rood geoogte Surinaamfche, raar.		Doot.
		G 3	

102. *Insecta siccata.*

DUITSCHER KAPELLEN,

in *Laadjet met Glar.*

A. *Laadje met Dag-Kapellen, waar onder twee Apolloos; vier Iris of Duitische Weerflyn-Kapellen; twee Konings-Mantels enz.*

B. *Laadje met Dag-Kapellen; waar onder het Noordsterreje, enz. enz.*

C. *Laadje met Nigt-Kapellen, enz. waar onder twee blauwe en twee gele Weestkinderen (Paranymphs); het Koninglyke Pauw-Oog, de Platana Argentes of Duitfch Zilvervliesje; de Verfkuera; twee Hongarische Kleine Olandsertjes, enz. enz.*

D. *Laadje met Nigt-Kapellen, enz. waar onder een extra fraay Doodshoofd (Atripes), de Phal, Quarcu, de Fesbria, Hongarische Beer en andere by uitftek raar.*

INLANDSE KAPELLEN, dito.

E. *Laadje met Dag-Kapellen, waar onder twee Pagar de la Reins; twee Oranje-Kapellen, twee Konings-Mantels, enz.*

F. *Laadje met Pyfflaar of Avond-Kapellen, waar onder twee van de Winde en andere fraaije zig bevinden.*

G. *Laadje met Nigt-Kapellen, waar onder sommige uitmuntren.*

H. *Laadje met een groote maniere van Moc-Kapelletjes en andere Uiltjes, enz. in orde geplaatst.*

I. *Laad-*

Gedroogde Infekten. 103

CEYLONSCHE KAPELLEN.

door des Heer THUNDERG verzameld.

I. *Laadje met een Doodshoofd (Atripes) en zes andere Kapellen, benevens vier fluks alle van Ceylon; als ook een Uiltje en twee Wespen van Sumatra.*

JAPANSE KAPELLEN, enz.

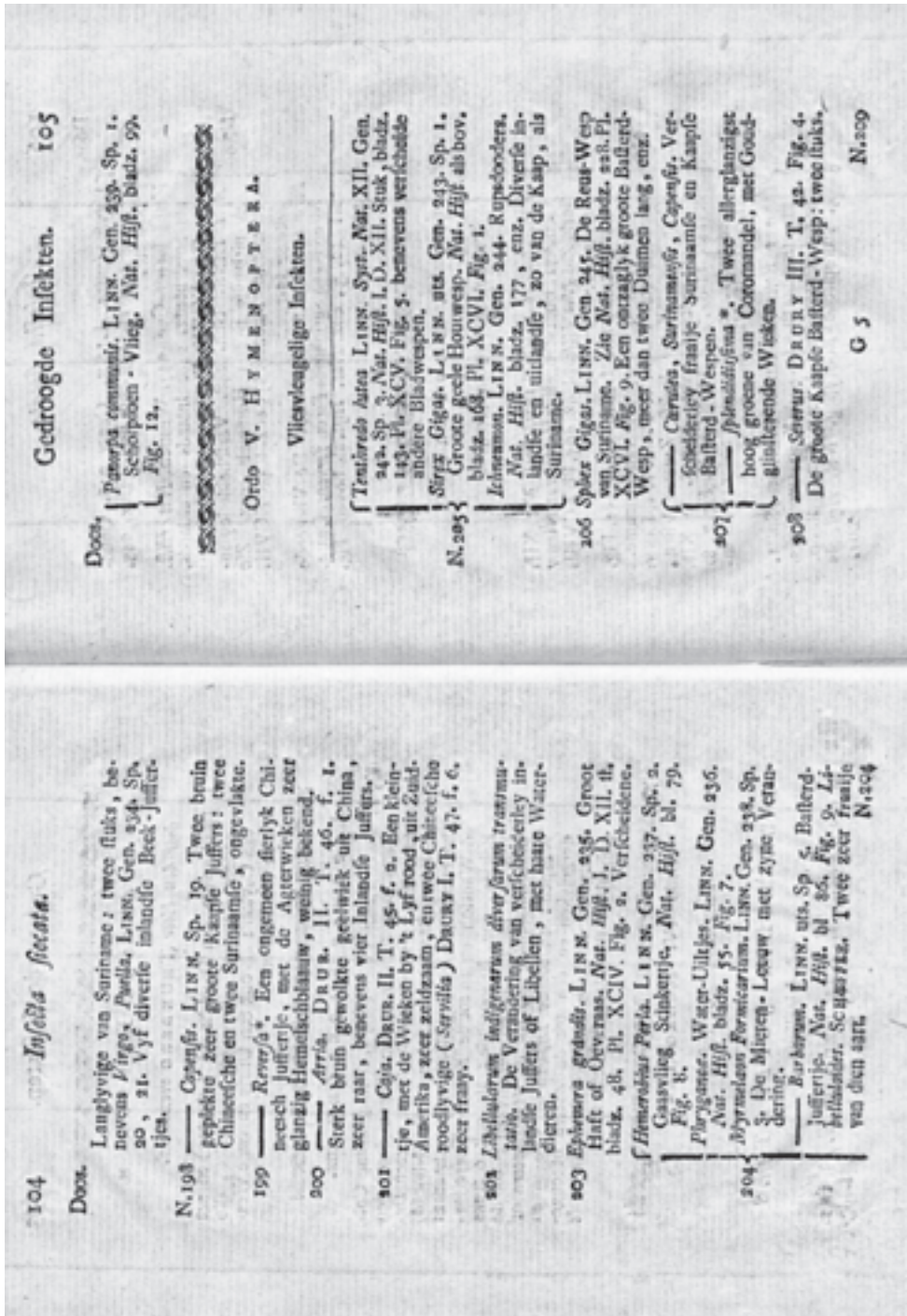
K. *Twee Laadjes met eenie zeer ongemeene Collectie van Infekten, op Japan door den Heer THUNDERG verzameld; te weeten De-muritus, Machaon en Atripes of Doodshoofd, benevens 16 andere Kapelletjes: 6 Springbaasren, 6 Wantfen en 19 tot de Torren, Torretjes, Hokjes, enz. behoorende; als ook 6 fluks Libellen of Juffers en dergelyken, tot de Preevlicgsdige; 10 tot de Hyasmeptera of Wespen; 13 tot de Diptera of Vliegen en dergelyken en een tot de Apera of ongevleugelde Infekten betrekkeelyk. Dus in 't geheel 80 fluks Japanse Infekten.*

Ordo IV. NEUROPTERA.

Peevleugelige Infekten.

LIBELLULE. PUFFERTES
of Libellen.

N. 197 *Libellula Lacertis.* DADA. II. T. 48. f. 1.
G 4 Lang.



Infusila sicaria.

104

Doot.

Langtyvige van Suriname: twee stuk, benevens *Pirysa*, *Parida*, Linn. Gen. 234. Sp. 50, 21. Vyf diverse inlandse Beek-Juffers-tjes.

198 — *Cephus*, Linn. Sp. 19. Twee bruin gepolste zeer groote Kaspie juffers: twee Chieseche en twee Surinaamsche, ongevulde.

199 — *Revers**, Een ongemeen sterlyk Chiesech Jufferje, met de Aeterwicken zeer glanzig Hemelschblauw, weinig bekend.

200 — *Aria*, Druy. II. 1. 46. f. 1. Sterk bruin gewolkte gethwick uit China, zeer raar, benevens vier Inlandse Juffers.

201 — *Caja*, Druy. II. T. 45. f. 2. Een klein-tje, met de Wicken by 't Lyf rood, uit Zuid-Amerika, zeer zeldzaam, en twee Chieseche roodlyvige (*Servilis*) Druy I. T. 47. f. 6. zeer fraay.

202 *Zabulorum indigenarum diversarum transmarinarum*. De Vermeerding van verscheydeley inlandse Juffers of Libellen, met haare Water-dieren.

203 *Ephemera gradus*, Linn. Gen. 235. Groot Haft of Oevernaas, Nat. Hist. 1. D. XII. 4. bladz. 48. Pl. XCIV. Fig. 2. Verscheydene.

Hemerobius Paria, Linn. Gen. 237. Sp. 2. Gaasvlieg. Schakertje, Nat. Hist. bl. 79. Fig. 8.

Phygadeuon. Water-Uiltjes, Linn. Gen. 236. Nat. Hist. bladz. 55. Fig. 7.

Myrmelano Formicarium, Linn. Gen. 238. Sp. 3. De Mieren-Leeuw met zyne Veranderinge. *Burmann*, Linn. ut. Sp. 5. Basterd-Jufferje, Nat. Hist. bl. 85. Fig. 9. *Libellulaster*. Schakertje, Twee zeer fraaje van dien 221.

N. 204

Gedroogde Infekten. 105

Doot.

Panorpa communis, Linn. Gen. 239. Sp. 1. Schorpioen - Vlieg. Nat. Hist. bladz. 99. Fig. 12.

Ordo V. HYMENOPTERA.

Vliesvleugelige Infekten.

Trichostus lutea Linn. Syst. Nat. XII. Gen. 242. Sp. 2. Nat. Hist. I. D. XI. Stuk. bladz. 143. Pl. XCV. Fig. 3. benevens verscheyde andere Bladwespen.

Syriz Gigas, Linn. ut. Gen. 243. Sp. 1. Groote geelle Houwesp. Nat. Hist. als bov. bladz. 168. Pl. XCVI. Fig. 1.

Ichneumon, Linn. Gen. 244. Rupsdoorders, Nat. Hist. bladz. 177, enz. Diverse inlandse en uitdangse, zo van de Kaap, als Suriname.

206 *Spiez Gigas*, Linn. Gen. 245. De Reus-Wesp van Suriname. Zie Nat. Hist. bladz. 228. Pl. XCVI. Fig. 9. Een ontzaglyk groote Basterd-Wesp, meer dan twee Duimen lang, enz.

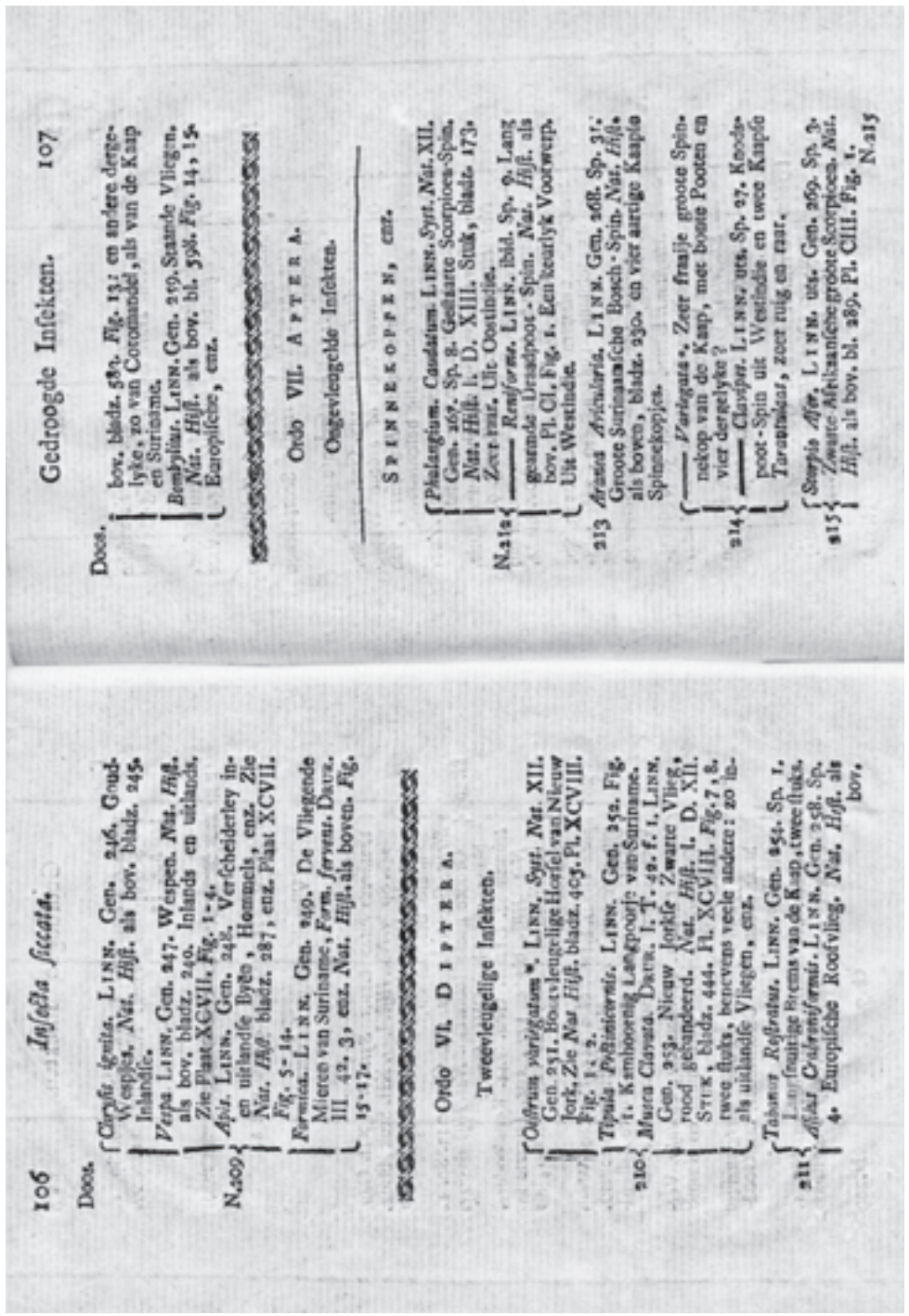
Carpus, *Surinamensis*, *Cephus*. Verscheydeley fraaje Surinaamsche en Kaspie Basterd-Wespen.

*Phaenocarpa**, Twee allertijndigst hoog groene van Coromandel, met Goudglinsterende Wicken.

208 — *Sterus*. Druy III. T. 42. Fig. 4. De groote Kaspie Basterd-Wesp: twee stuks.

G 5

N. 209



Insecta siccata.

Doos.

Chrys. ignita. LINN. Gen. 246. Goud-
Wespen. Nat. Hist. als bov. bladz. 245.
Inlandt.

Proctus LINN. Gen. 247. Wespen. Nat. Hist.
als bov. bladz. 246. Inlands en uitlands.

Apit. LINN. Gen. 248. Verscheiderley in-
en uitlandse Byen, Houwels, enz. Zie
Nat. Hist. bladz. 287, enz. Plaat XCVII.
Fig. 5-14.

Fernat. LINN. Gen. 249. De Vliegende
Mierc van Suriname, *Fern. fervens*. DAV.
III 42. 3, enz. Nat. Hist. als boven. Fig.
15-17.

Ordo VI. DIPTERA.

Tweevleugelige Insekten.

Ostrum variegatum *. LINN. Syst. Nat. XII.
Gen. 231. Boevenleugelige Horfel van Nieuw
Jork, Zie Nat. Hist. bladz. 405. Pl. XCVIII.
Fig. 1-2.

Tipula pelticornis. LINN. Gen. 254. Fig.
1. Kamboornig Laepoosje van Suriname.

Musca Clavata. DAV. I. T. 49. f. 1. LINN.
Gen. 253. Nieuw Jorkse Zwarte Vlieg,
rood getandeerd. Nat. Hist. I. D. XII.
SWIN. bladz. 444. Pl. XCVIII. Fig. 7, 8.
ruwe stuk, benevens veete andere: zo in-
als uitlands Vliegen, enz.

Tabanus Rafstratus. LINN. Gen. 254. Sp. 1.
Langfrantige Brems van de Kaap atwee stuk,
Zie Nat. Hist. Clavicornis. LINN. Gen. 258. Sp.
4. Europeische Roofvlieg. Nat. Hist. als
bov.

211

Doos.

bov. bladz. 585. Fig. 13; en andere dergel-
lyke, zo van Coromandel, als van de Kaap
en Suriname.

Bembylar. LINN. Gen. 259. Staande Vliegen.
Nat. Hist. als bov. bl. 596. Fig. 14, 15.
Europeische, enz.

Ordo VII. APTERA.
Ongeveleugelde Insekten.

SPINNEKOPPEN, enz.

Phalangium. Candatum. LINN. Syst. Nat. XII.
Gen. 269. Sp. 8. Gedzarte Scorpions-Spin.
Nat. Hist. I. D. XIII. Stuk, bladz. 173.
Zeer zwaar. Uit Oostindje.

Raniforme. LINN. ibid. Sp. 9. Lang
gearmde Uraspoot-Spin. Nat. Hist. als
bov. Pl. Cl. Fig. 1. Een keatlyk Vootwerp.
Uit Westindie.

Araña Aricularia. LINN. Gen. 268. Sp. 31.
Grootte Surinaamsche Bouch-Spin. Nat. Hist.
als boven, bladz. 230. en vier aartige Kaaple
Spinnekopjes.

Variegata *. Zeer fraajie groote Spin-
nekop van de Kaap, met boete Pooten en
vier dergelyke?

Clavipes. LINN. utz. Sp. 27. Knoed-
poot-Spin uit Westindie en twee Kaaple
Tarantakel, zeer tuig en raar.

Scorpis Afr. LINN. utz. Gen. 269. Sp. 3.
Zwaarte Melkaansche groote Scorpions. Nat.
Hist. als bov. bl. 289. Pl. Cl. Fig. 1. N. 215

N. 213

213

214

215

108 *Insecta ficcata.*

Doot.

- { *Scorpio Carpathicus*. LINN. Sp. 2. Italiaanfche Scorpioen. Nat. *Hijf.* bl. 391. *Fig.* 3. vier fluks.
- { *Americus* LINN. Sp. 4. Westindifche. Nat. *Hijf.* bl. 900. Pl. CIII. *Fig.* 2. Vier fluks.
- { *Australis*. LINN. Sp. 6. Zuidlandige groore. Nat. *Hijf.* bl. 904.
- { *Ceylonis* *. Twee fraaije Scorpioenes van de Kaap.
- { *Ceylonensis* *. Een Ceylonfche dito.
- { *Monosolus Apur*. LINN. uts. Gen. 971. Sp. 3. De Keuwen-Poot of groore Water-Vloot uit Duifchland; *Kiefingurs*, van SCHAEFER omftandig befchreeven, Onzeur *Afiar*. LINN. Gen. 272. Sp. 1. Zee-Breem of Vifchluis van Coromandel.
- { *Pijra*. LINN. Sp. 3. Kabeliauw-Luis. Nat. *Hijf.* bl. 438. Pl. CVI. *Fig.* 6.
- { *Gh.* LINN. Sp. 6. Walvifch-Laizen uit Groeland. Nat. *Hijf.* als bov. bladz. 491. Pl. CVI. *Fig.* 4. 5.
- { *Scelopendra Colopetrata*. LINN. Gen. 275. Sp. 2. Dekfchiltige Duizendbeen, zeer zeldzaam.
- { *Perfeata*. LINN. uts. Sp. 3. Gemeene Duizendbeen.
- { *Mofifauri*. LINN. uts. Sp. 5. Westindifche Duizendbeen. Nat. *Hijf.* als bov. bladz. 512; met 21 Pooten wolerzyds.
- { *Electrica*. LINN. uts. Sp. 8. Dunne gliffterende inlandfche. Nat. *Hijf.* bladz. 516.
- { *Julus Terrestris*. LINN. Gen. 274. Sp. 3. Millienpoot. Nat. *Hijf.* als bov. bladz. 516. Pl. 106. *Fig.* 8. Zeer fraay van Conomaspdel.

N.218

Gedroogde Insekten. 109

Doot.

- { *Julus fectus*. LINN. uts. Sp. 6. Indifche. Nat. *Hijf.* bladz. 530. Een zeer groore van byna een Vinger dik en zeven Rynlandfche Duimen lang, met ongeveer zestig Leuden of Ringen; enz.
- K R A B B E E N.
- N.219 *Cancer desfies Japonicus*. De zeer oetemeene Ruspoot-Krab, door den Heer VOSMAER befchreeven en afgebedd in de Uitgeroete Verhandelingen, N. DEEL, bladz. 119. Pl. 64. Deze is uit Japan.
 - 220 *Vabvalder* *. Het zeer raare Wevers-Spoel-Krabbeje uit Oostindie, door den Heer HASPER, Tab. II. *Fig.* 29, 30, 31. in Afbeelding gebracht en omftandig befchreeven, zeer compleet.
 - 221 *Armasfilider* *. Niet mindet ongemeen Armschillen-Krabbeje van Coromandel.
 - 222 *Pedicalider* *. Zeer raar Krabbeje van Coromandel met lange Vederachtige Sprietten.
 - 223 *Picant*. LINN. Syf. Nat. XII. Gen. 279. Sp. 14. Zand-Krab of Wenker. Nat. *Hijf.* I. D. XIII. SYF. bladz. 330. Pl. CIV. *Fig.* 2, 3. Met andere Oostindifche Krabbejes.
 - 224 *Poligneur*. LINN. uts. Sp. 19. Seckelkrab. Nat. *Hijf.* als bov. bladz. 332 en vier andere Oostindifche.
 - { *Manar*. LINN. uts. Sp. 22. Strandkrab. Nat. *Hijf.* als boven, bladz. 334. Een Europeifche.
 - { *Dejavater*. LINN. uts. Sp. 23. Breedpoot. Nat. *Hijf.* bl. 335. Pl. CIV. *Fig.* 4. Een Oostindifche en twee Nederlandifche.

N.226

110 Insecta fectata.

- Doos, { *Cancer Dermis*, L. LINN. uis, Sp. 24. Ruijge
Vennige Krab. *Nat. Hist.* bladz. 332.
— *Pagurus*, L. LINN. uis, Sp. 27. Zee-Krab.
Nat. Hist. bladz. 340. Tafchen - Krebs of
Beurs - Krab gemeenlyk genaamd.
— *Calappa*, L. LINN. Sp. 49. *Nat. Hist.*
bladz. 335. *Calappa*. De Kalappa - Krab
van Ruarurus, Tab. XI. Fig. 5, 3.
— *Pagurus*. Als boven. Een groote Zee-
Krab, uit de Westindien.
228 — *Cardatus*, L. LINN. Sp. 4. Hartvormige
van Surinam. *Nat. Hist.* bladz. 316. Pl.
CIV. Fig. 1. HENST. Tab. VI. f. 38.
229 — *Herrinus*, L. LINN. Sp. 49. RUMPH.
T. IX. Oogind. Rots - Krab. *Nat. Hist.* bl.
350. Een Keerlyk zeer compleet Exemplaar.
230 — *Cristatus*, L. LINN. Sp. 44. Gekande. *Nat.*
Hist. bladz. 351. en twee andere Oostindische
Krabben.
231 — *Spinosus*, Gedoornde. Een zeer groote
Westindische Krab, zeldzaam.
231* — — — Een extra groote Gedoornde van
Bengale, zeer compleet.
232 — *Grapsus*, L. LINN. Sp. 53. Rood Koper-
bleenige Stompeus. *Nat. Hist.* bladz. 356.
Twee zeer fraaije Exemplaren.
233 — *Ornatiss.*, L. LINN. Sp. 15. Eekeneel-
schijde. *Nat. Hist.* bladz. 331; en andere
raare Krabbetjen.
234 — — — Diverse fraaije Krabbe - Schilden: agt
stuk.
235 — — — Eetige dergelyke. KREEFT.

Gedroogde Infekten. 111

- K R E E F T . K R A B B E N .
Doos, *Cancer Bernhardi*, L. LINN. uis, Sp. 57. De
N.236 Soldaat in vyfdeley Hoorenjeten gehuisvest.
Zie *Nat. Hist.* als boven, bladz. 361, enz.
benevens een Ceylonfische.
237 — *Diogenes*, L. LINN. Sp. 58. Een zeer raare
Oostindische, zeer ruig en wit gepakkeid;
vyf en een half Daaim lang: ziedeseifde, bladz.
370.
K R E E F T E N .
238 — *Gammarus*, L. LINN. Sp. 69. Zee - Kreeft.
Nat. Hist. bl. 38a. Een zwarte en een loode
wy groot.
239 — *Ajjacur*, L. LINN. Sp. 69. Rivier - Kreeft.
Nat. Hist. bl. 389. Vier stuks inandse, twee
kleiner witte en een Japanse rood van kleur.
240 — *Carcinus*, L. LINN. Sp. 64? Twee zeer
sartige, uit *Indie*, twee Hoom - Kreeftjes
niet minder zeldzaam, enz.
241 — *Scudilla*, L. LINN. Sp. 66. Steurkrab. Een
groote Oostindische, zeer compleet, Zie *Nat.*
Hist. bladz. 407.
242 — *Hemarus*, L. LINN. Sp. 74. Geboornde
Kreeft, uit *Indie*. Zie de zeldse, bladz.
434. Pl. CV, Fig. 1.
242* — — — Een oegeneen groote bonte Am-
bonie Hoorn - Kreeft, zeer fraay opgezet,
circa 3 Voeten lang.
243 — *Mantis of Scyllarus*, L. LINN. Sp. 76, 77.
Zee - Zand - Kreeft. Zie *Nat. Hist.* bl. 431. Pl.
CV. Fig. 2; benevens een zeer zeldzame
Oostindische Staart - Kreeft, defect. R.E.G.

114

REGNI ANIMALIS

CLASSIS SEXTA.

VERMES.

Wormgelykende Dieren.

In Pisalir cum Liguari.

In Fieschen met Vogt.

Ordo I. VERMES. Wormen.

N-481 *Gerdiur Medicinifer.* LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 275. Sp. 3.

Gaineische Huidworm. Nat. Hist. I. D. XIV. Stuk, bladz. 24. Pl. CVII. Fig. 1.

482 *Gerdiur Marinur.* LINN. Syst. Nat. uts. Sp. 4. Zee-Drad. Wormen van de Lever &c. der Kabelleuven. Nat. Hist. als boven, bladz. 29. Pl. CVII. Fig. 2.

483 *Ancaris Piscium* *. Wormpjes by de Lever van de Scheelvischen in 't Lighaam zittende gevonden. De zelfe Fig. 3.

484 *Ancaris Lumbrivider* LINN. Syst. Nat. uts. Gen. 276. Sp. 3.

Ronde Darm-Worm met de uitgefchooren Zastvaten. Zie Nat. Hist. als boven, bladz. 36 en *Uitgezagte Verhaandeligen.* V. Deel, bladz. 207. enz. Pl. 33.

485 ———— *Diese kleine ronde Darm-Wormen.* N-486

Wormen enz. in Fieschen. 113

N-486 Een Treit van Jongen in 't Gedarmte.

487 *Lumbricus Echinarus.* PALL. *Miscell. Zoolog. Hag.* 1766. P. 1. 8. Tab. XI. Fig. 1-6. Zee-Lul der Vischieren.

488 *Furcilia Firpatica.* LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 173. Sp. 1.

Bojjes of Leverwormen der Schapen. Zie Nat. Hist. als boven, bladz. 67; enz. Pl. CVII. f. 4, 5.

489 *Hirudo Medicinifer.* LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 280. Sp. 2. Genereskragige Bloedzuiger. Nat. Hist. als boven. bladz. 114. Pl. CVII. Fig. 8.

490 ———— *Sanguisuga* LINN. Syst. Nat. uts. Sp. 3. Gewoone Bloedzuiger. Nat. Hist. als boven, bladz. 116.

491 ———— *Moricata.* LINN. Syst. Nat. uts. Sp. 6. Gedoornde of Zee-Bloedzuiger. Nat. Hist. bl. 125. Zie EASTER *Uitpansen.* I. D. Tab. X. f. a.

Ordo II. MOLLUSCA.

Weeklyrige Dieren.

492 *Doris Ferrugina.* LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 284. Sp. 1.

Wraetige Zee-Slak. Nat. Hist. I. D. XIV. St. bl. 204.

493 *Aplousidia aculeata.* LINN. Syst. Nat. uts. Gen. 285. Sp. 1. PALL. *Miscell. Zoolog.* p. 72. T. 7. EASTER *Opusc.* II. T. 6. f. 12. Stechelige Zee-Rups. Nat. Hist. als boven, bladz. 216.

494 ———— *Eadem 6 Pelt. longa an diver/a.* Een dergelyke, zes Duimen lang, wat verschilt. kradt.

H

N-495

114 *Vermes Ec. in Phialis.*

- N. 495 *Aphrodita Spumata*. LINN. Syst. Nat. us. Sp. 3 vel sp. 2. Getelche Zee-Rups. Nat. Hist. als boven, bladz. 231.
- 496 *Nereis Pelagica*. LINN. Syst. Nat. us. Gen. 266. Sp. 6. Water- of Zee-Duizendbeen. Nat. Hist. als boven, bladz. 254. Onder een naam van *Walsvisch-Ar.*, my uit Groenland misgebragt.
- 497 *Gigantea*. LINN. Syst. Nat. us. Sp. 10. Zeer groote Zee-Duizendbeen. Nat. Hist. bladz. 238.
- Her. Aphrodita Canaliculata sensu PALLASIO descriptum et definitum* Misc. Zoolog. p. 102. T. 2. Fig. 14, 15; qui recte nomen LINNII ornatum de *trifidat Fascicularum ordinis.*
- 498 *Coronata* *. *An pertinet ad Cylindrarium* PALLASSII, Capentem. Misc. Zoologica pag. 117? Sed *Coronam Auram gerit.* Gestroote Zee-Duizendbeen.
- 499 *Chrysolita* *. *Animal Sabaeae Chrysolitae*. LINN. Gen. 385. Sp. 113. Goed-Tand Zee-Duizendbeen. Nat. Hist. als boven, XVI. STUK, bladz. 623. Pl. CXXV. Fig. 7. PALL. Misc. Zoolog. p. 122. Tab. IX. Fig. 4. 5. *Haec Belgica erit.*
- 500 *Holothuria tremula*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 290. Sp. 5. Trikkende Zee-Blaas. Nat. Hist. XIV. Stuk, bl. 506.
- 501 *Drie Soorten van Tripan gedroogd, uit Oostindie my gesonden, als Tripan Gama, Anasus en Tripan Bato of Steen-Tripan.*
- 502 *Twee Soorten dico, als Tripan Pastic of Witte, en Tripan Pasifer, zwarte of Zand-Tripan.* N. 563

Wormen enz. in Fleischen. 115

- N. 503 *Terricola Lepidaria*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 291. Sp. 1. Steenboorder. Nat. Hist. XIV. Stuk, bladz. 316.
- 504 *Lernaeo Brasiliaditi*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 293. Sp. 1. Kieuw-Worm der Kabelsawen. Zie Nat. Hist. XIV. STUK, bladz. 313. Pl. CX. Fig. 6, en *Uitgezigte Verhand.* II. Deel. bladz. 282. Pl. XIV als ook III. Deel. Pl. XXIII. Van dezen Kieuw-Worm hadt; zig de Eerwaarde Heer C. N. BOESMAN de Ontdekking aanteemavtigd en hem genoeend *Ophelodiar*. Zie der *Hist. Masfich.* XI. Deel. 2 Stuk. bl. 27.
- 505 *Scyllus Pelagica*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 294. Sp. 1. Kroos-Slak uit de Kroos-Zee. Nat. Hist. I. D. XIV. Stuk, bladz. 344. Pl. CXI. Fig. 1.
- 506 *Saba polycranta*. FOSKLOTH. *Animal. Hafn.* 1775. p. 116. N. 40. Eijnd. *Linnæi*. Ibid. 1776. Tab. XXXVI. Lit. F. Ketting - Dierpjes by Malaga gevonden: Zie Nat. Hist. als boven, bladz. 400. en de Afb. Pl. CXI. Fig. 5.
- 507 *Spia Oestipada*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 296. Sp. 1. Polypus of Zee-Veevoet. Nat. Hist. als boven, bl. 152. Pl. CXI. Fig. 2. Een Mannetje West-indisch.
- 508 *Een zeer groote dito, ingge-lyts met dubbele ryen van Naples. Zie St. BA. III. Deel, bladz. 4.*
- 509 *Een Japanse met de Armen of Pvoen wel een Voet lang. Zie Holl. Maaschappij XX. D. 2. Stuk, bladz. 318.*
- 510 *Een Japanse met korter Pvoeten en dikker Lyf; waarfchylyk een Wyfje.* H 2 N. 511

116 Vermes &c. in Phiditis.

- N. 511 *Sepia Octopodia*. Een fraay gekruide of gekrukte Polypus van Kurassan.
- 512 ————— Drie fraaije zeer kleine Polypusen.
- 513 — *Offinalis*. LINN. Syst. Nat. XII. us. Sp. 2.
De gewoone Zee-Kat van onze Stranden.
Zie Nat. Hiff. als boven, bladz. 367.
- 514 — *Japonica*. De zelfde uit Japan.
Zie *Holl. Maatschappij Verhand.* als boven, bladz. 350.
- 515 — *Medis*. LINN. Syst. Nat. XII. us. Sp. 3.
Mitsling Zee-Kat of Gevleete. Nat. Hiff. als boven, bladz. 383. Pl. CXI. Fig. 3.
- 516 — *Laliga*. LINN. Syst. Nat. XII. us. Sp. 4, *ex Ind. Or.*
Spaansche Zee-Kat. Nat. Hiff. als boven, bl. 387.
- 517 ————— Dito witte Europeische.
- 518 ————— Dito kleine Oostindische.
- 519 — *Spiela*. LINN. Syst. Nat. XII. us. Sp. 5.
Kleine Zee-kat of Zee-Vluggen. Nat. Hiff. als boven, bladz. 399. Pl. CXI. Fig. 4.
- 520 *Ovarium Sepis*. Het Eiernest of Eijer-Trosen van de Zee-Kat. Zie Nat. Hiff. I. D. XIV. Stuk, bladz. 378 & *Uitgezagte Verhand.* 4757. I. D. Plaat VI.
- 521 *Ovarium Loliginis*. Het Eiernest of Tros van de Spaansche Zee-Kat. Zie Nat. Hiff. als boven, bladz. 391, 395.
- 522 *Medusa Capillata*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 297. Sp. 6.
Genaarde Zee-Kwal. Nat. Hiff. I. D. XIV. Stuk, bl. 418. Pl. CXII. Fig. 4.

N. 513

Wormen enz. in Fleischen. 117

- N. 523 *Medusa Eraciata*. LINN. Syst. Nat. us. Gen. 297. Sp. 11.
Gemaide Zee-Kwal. Nat. Hiff. als bov. bl. 411, 424. SEE. Kab. III. Deel. Pl. I. Fig. 1. *Mistichia de Zee-Long der Ouden.*

Ordo III. T E S T A C E A.

Schulpdieren.

- 524 *Chiton aculeatus*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 320. Sp. 3. Ied. Or.
Gemaide Zee-Pisbed. Nat. Hiff. I. D. XV. St. bl. 91.
- 525 *Lepas Diadema*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 291. Sp. 13. *Walvisch-Fok*. Nat. Hiff. I. D. XV. Stuk, bladz. 111. *Prat CXVI. Fig. 5.*
Denken zit hier zeg op een stuk van de Walvisch-Huid, 't welk de verzamling hilyet, en is met een byzonder diar geveld, naar de *Trilon-gelykende*, en van de daar op gegroide *Langhellen (Lepas Anata)* zeer verschierde, 't welk myne aanneming, bladz. 314, bevestigt. *Nota: in signum of de Specimen.*
- 526 — *Scapellum*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 301. Sp. 16.
Het Pennemacale. Nat. Hiff. als boven, bladz. 119. Pl. CXVI. Fig. 7. Verfschide by elkaar der aan een Tubje gegroeld.
- 527 — *Aufstriga*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 301. Sp. 17.
Gemaichulpe. Nat. Hiff. als boven, bladz. 120.
Een zeer seboose Groep, in 't ronde by elkaar der gegroeld; zeer ongenueen.

U 3

N. 528

118

Vermes &c. in Pinis.

- N-328 *Lepus Anatifera*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 301. Sp. 12.
Eendenschapen. Nat. Hist. als boven, bl. 121.
Men noemtze ook Bernakok. Deze is opmerkelijk wegens den lasten egeghalen Darm en amscheking. Zie *Uitgezagte Verhand.* II. D. bladz. 576. Pl. XVIII.
- 52b ————— Deseifde met korter, smaller, getinde Halzen.
- 530 ————— Deseifden zeer kort gesteld. Zie Nat. Hist. als boven, Pl. CXVI. Fig. 8.
- *Aurica*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 304. Sp. 10.
Ge-noorde Langhalzen. Nat. Hist. als boven, bladz. 197.
Zy zitten op de Walvisch-Pok, hier voer, in 't reifde Pleetsche.
- 531 *Mys Arenaria*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 3-3. Sp. 87.
Zand-Gasper met het Dier uitgestrekt. Nat. Hist. I. D. XV. SYDUS, bladz. 150. Vid. HASTEN. *Uitpans.* II. p. 69. T. VII. Fig. 1, 2, 3.
- 532 — *Treacata*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 303. Sp. 56.
Stompe Gasper met het Dier ingekroespen. Nat. Hist. als boven, bladz. 148.
- 533 *Solen Siliqua*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 304. Sp. 34.
Meschechte met het Dier. Nat. Hist. als boven, bladz. 189. Pl. CXVII. Fig. 1.
- 534 *Baculum Undatum*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 333. Sp. 475.
Wulk-blooten met zyne Slak door my geprepareerd. Zie Nat. Hist. I. D. XVI. stuk, bladz. 230. Pl. CXXII.

N 535

Wormen enz. in Fieftchen. 119

- N-333 *Baculum Undatum*. Dico, een weinig verschildende, zie aldaar.
- 536 *Straslar Giger*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 324. Sp. 304.
Kroon-Hooren, met de Slak daar in. Zie Nat. Hist. als boven, bladz. 261. Pl. CXIII. Fig. 1.
- 537 *Helix Nematit*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 328. Sp. 691.
Tuin-Slakhooren met haar Eijeren. Zie Nat. Hist. als boven, bladz. 445.
- 538 *Ovarium Testacri cufudan*. Het Eijernest van eenig Schulp-of Hoordier of Slak. Nat. Hist. I. D. XV. SYDUS, bladz. 28. Pl. CXV. Fig. 3.
- 539 *Ovarium an Testacri?* Zie aldaar en Pl. CXV. Fig. 9.
- 540 *Terele Nematit*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 324. Sp. 1.
Zee-Hout-of Pastwormen. Nat. Hist. I. D. XVI. SYDUS, bladz. 592. Pl. CXXV. Fig. 4.
———— Verscheidne kleinere dito, an diverse?
-
- Ordo V. Z O Ö P H Y T A.
Plantdieren.
- N-541 *Acyonium esot*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 542. Sp. 2.
Gewingende Aleyonic. Nat. Hist. I. Deel, XVII. Stuk, bladz. 377. Geheel met Polyphen bezet, zeer aartig en leetzaam.
- 542 — *Eicut*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 542. Sp. 10.
Zee-Vyb. Nat. Hist. als boven, bladz. 412.

H 4

N 543

Vermes &c. in Phialis.

- N. 543 *Acyonium Gelatingfam.* Linn. us. Gen. 342. Sp. 41.
Lichtige Aeyonie. Nat. Hist. als boven, bl. 415. Pl. CXXIV. Fig. 1, afgebeeld.
- 544 ————— Dezelfde met Polypen en Eijertjes van Tafelken bezet.
- 545 ————— Dezelfde holder wit en om Takjes van syn Koraal-Mos aangegroeid.
- 546 ————— Dezelfde, een klein Stukje met Takjes van Korallinen.
- 547 *Pematula rubra.* Linn. Syst. Nat. XII. Gen. 550. Sp. 4.
Roode Zee-Pen. Nat. Hist. XVIII. Stuk, bl. 133. Pl. CXLI. Fig. 4, afgebeeld.
- 548 ————— *Phosphorea & Avicinnia.* Linn. Syst. Nat. us. S. 2, 7.
Lichtgevend en Sprietachtige Zee-Pen. Nat. Hist. als boven, blad, 133 & 147. Pl. CXLI. Fig. 1 & 7.
- 549 *Tania Solium.* Linn. Syst. Nat. XII. Gen. 371. Sp. 1.
Eenzaame Lintworm. Nat. Hist. als boven, bl. 138. Pl. CXLI. Fig. 1.
- 550 ————— *vulgata.* Linn. Syst. Nat. XII. Gen. 351. Sp. 2
Gemene of smalle Lintworm. Nat. Hist. bl. 162. Fig. 2 & 7
- 551 ————— *lata* Linn. Syst. Nat. XII. Gen. 351. Sp. 3
Breede Lintworm. Nat. Hist. bl. 167. Fig. 3.
- 552 *Tania Rhombi* *. Lintworm uit een Tarbot; gekruid.
- 553 *Vermes Cucurbitini f. Arviculi Tania.*
Kauwoerd. Zaad gelykende Wormen. Nat. Hist. bl. 161.

VER.

*VERMES MARINI
EXSICCATI.*

GEDROOGDE ZEE-SCHEPZELS.

Ordo II. MOLUSCA.

ZAPYCHAKALIGE DIEREN.

ZEE-STERREN.

- N. 244 *Astartis Papposa.* Linn. Syst. Nat. XII. Gen. 298. Sp. 2. Nat. Hist. I. D. XIV. Stuk, blad, 440. *Veeldeelige Zee-Ster* met twaalf Punten. Linn. T. 17. f. 28. Uit Oostindie.
- 245 ————— *Rubra.* Linn. us. Sp. 3. Nat. Hist. als bov. blad, 443. *Groote Vifpuntige uit de Westindia.* Linn. T. 9. 10. f. 16.
- 246 ————— *Groote Europeische dito.* Linn. T. 15. f. 18. T. 46. f. 10.
- 247 ————— *Kleinere vifpuntige van onze Straden.* Bast. I. T. 12. f. 1, 2.
- 248 ————— *Glacijs.* Linn. us. Sp. 5. *Gedroorde Noorche of Yslandische.* Nat. Hist. als bov. blad, 452. Linn. T. 7. f. 9. T. 32. f. 52.
- 249 ————— *Reticulata.* Linn. us. Sp. 6. *Netswarme.* Nat. Hist. als bov. blad, 453. *een fraaije groote Oostindische Zee-Ster.* Rumpf. *Amst.* T. 15. f. D. Linn. T. 41, 42. f. 72.

N. 250

H 5

122 *Vermes Marini effuscati.*

- N.250 *Asterias Nodosa*. LINN. US. Sp. 7. Knobbe-lyge. *Nat. Hist.* als bov. bladz. 457. Pl. CXIII. f. 3. LAMCK. T. 26. f. 49. Uit Oostindie.
- 251 — *Equisetis*. LINN. US. Sp. 9. Paarde-Ster. *Nat. Hist.* als bov. bladz. 465. LAMCK. T. 5. f. 6. Een fraaye groote Westindische, meer dan een Voet uitgestrekt.
- 252 — — — — — Kleinere dito. LAMCK. T. 6. f. 13. T. 23. f. 58. T. 4. f. 14.
- 253 — — — — — *Lavigata*. LINN. US. Sp. 10. Onge- doornde. *Nat. Hist.* als boven, bladz. 465. *Militaris*. LAMCK. T. 28. f. 47.
- 254 — — — — — *Oblusa*. Een dito gladachtige met slooipe punten, uit Oostindie.
- 255 — — — — — *Cometæ*. Dergelyke met slooipe Pun- ten, zeer kromschikig en ongelyk van langte, die men *Kometæris* noemt, uit de Westindien; zeldzaam. Zie myne *Nat. Hist.* bladz. 466, 448. Pl. CXIII. Fig. 2.
- 256 — — — — — *Ophiasis & Ciliaris*. LINN. US. Sp. 11. & 13. LAMCK. T. 11. f. 17. T. 26. f. 43. Wormdraagje Zee-Ster en Kantdoornige van Bepalle. Zie *Nat. Hist.* als bov. bladz. 466, 470. Pl. CXIII. Fig. 5.
- 257 — — — — — *Caput Medusæ*. LINN. US. Sp. 16. Een allerfchoonst en compleetst Medus's Hoofd of Zee-Zon van Soratte, in een verlatte Chil- reesche Doos. Zie *Nat. Hist.* als boven, bladz. 473.
- 258 — — — — — Een dergelyke Zee-Zon, doch wat kleiner, uit Croenland my bezorgd, Δ°. 1776; in dergelyke Doos.

N.259

Gedroogde Zee-Schepzels. 123

- N.259 *Asterias Caput Medusæ*. Een zeer zware Oost- indische dito, met uitgebreide Takjes, klein: LINCK T. 26. f. 32, naar een Exemplaar van SEMA getekend; en daar berevens vyf aarige Zee-Sterretjes uit de Middellandsche Zee, een weinig defect; in een Dols met Glas.
- ZEE-EEELS OF ZEE-APPELEN.
- 260 *Echinus esculentus*. LINN. SYST. NAT. XII. Gen. 299. Sp. 1. Zee-Klit. *Nat. Hist.* I. O. XIV. SYRK. bladz. 495. Eenige Eeropsche; enz. met Pennan.
- 261 — — — — — Twee Oortindische met zeer lange dunne zwarte Pennen.
- 262 — — — — — Twee dito grooter met kleine groene Pennetjes.
- 263 — — — — — *Sphaeroides*. LINN. US. Sp. 3. Bolron- dachtige. Twee zeer fraaie groote Westind. sche Zee-Appelen, ongedoorn.
- 264 — — — — — Twee dito, een weelig p'at- ter, niet minder fraay en groot.
- 265 — — — — — *Serratilis*. LINN. US. Sp. 6. Twee dito met Koffykeurig breese Pennen. Zie *Nat. Hist.* als boven, bladz. 393. Pl. CXIV. Fig. 1.
- 266 — — — — — *Diodema*. LINN. US. Sp. 7. De Kroon- Zee-Appel. *Nat. Hist.* als bov. bladz. 393. Pl. CXIV. Fig. 2. Verfcheldene.
- 267 — — — — — *Ciliaris*. LINN. US. Sp. 8. Moorsche Tafeland. *Nat. Hist.* bladz. 398. Een zoda- nige met 3yne Pennen daar berevens.

N.268

124 *Vermes Marini exsiccati.*

- N. 268 *Echinus Mamillaris*. LINN. us. Sp. 9. Getepelde Zee-Appel. Nat. Hist. als bov. blad. 519. Pl. CXIV. Fig. 3. Een groote en kleine, met dezelfde Fransen, Fig. 4.
- 269 — *Lacunar*. LINN. us. Sp. 10. Ovaale of Eyvormig plakte. Nat. Hist. blad. 518. Twee Vloekkleurige, ongemeen.
- 270 — — — Diverse kleinere dergelyke enz.
- 271 — *depressus* *. Platronde, groenachtig van kleur, waar onder raar. Zie GUALTIER. Tab. 107. Fig. M. F. G. H.
- 272 — *Spatagus*. LINN. us. Sp. 12. Doode, hoofd-Zee-Appel of Zee-Egel. Nat. Hist. blad. 510. Paarschkleurige van oorde Stranden, enz.
- 273 — *Lacunar*. LINN. us. Sp. 13. Wire gegroefde uit Oortinde? Zie Nat. Hist. blad. 512. Pl. CXIV. Fig. 6.
- 274 — — — Een uitheemsche, zeer groot en fraay, ongemeen.
- 275 — *Rufus*. LINN. us. Sp. 14. Roosch-tige of geterrade Zee-Padley. Zie Nat. Hist. bl. 523.
- 276 — *Reticularis*. LINN. us. Sp. 15. Zee-Raalen. Nat. Hist. blad. 524. Pl. CXIV. Fig. 7.
- 277 — *Orbicular*. LINN. us. Sp. 17. Zee-Schijven of Paarschkleurige met twee Gatzen. Nat. Hist. bl. 526. Pl. CXIV. Fig. 8.
- 278 — — — Dito met zes Gatzen, zeer raar, en een diep ingesloeden Raalrook met twee Gatzen. GUALTIER. T. 110. Fig. H. K. L. M. N. T. 22.

Or.

Gedroogde Zee-Schepzels. 125

Ordo III. TESTACEA.
Conchylien of Schelpdieren.

A. VEELKLEPPIGE.

- N. 1 *Citon panchatus*. LINN. Syst. Nat. Gen. 300. Sp. 6. Zee-Pagchel of Oscabrion. Nat. Hist. I. D. XV. Stuk, blad. 93. Groote en kleine: zie Pl. CXVI. Fig. 1, 2.
- 2 *Lepas Balanus*. LINN. us. Gen. 301. Sp. 10. Zeepekken. Nat. Hist. als bov. blad. 98. Een geheel nieuwe Soort, met Stukels begroot.
- 3 — *Tritonaculum*. LINN. us. Sp. 12. Zee-Tulpen. Nat. Hist. als bov. blad. 107. Verscheidene op eene zonderlinge wyze sametgegroot.
- 3* — — — Dito op een groot Zee-Oor, zeer fraay.
- 4 { *Dialema*. LINN. us. Sp. 13. Walvisch-Pok. Nat. Hist. als bov. blad. 111 Pl. CXVI. Fig. 3 en
Tastudaria. LINN. us. Sp. 14. Schildpad-Pok. Nat. Hist. blad. 115. RUFUS. T. 14. f. H.
- 5 — *Mirella*. LINN. us. Sp. 15. en *Anatifa*. Sp. 18. Nat. Hist. Pl. CXVI. Fig. 6 en 8. Myers en Eendelschulpen.

N. 6

126

Conchylia bivalvia.

- N. 6 *Pharos Dedytus* LINN. us. Gen. 303. Sp. 20. Gemeene Steenboordts of Pholaden. Nat. Hist. als bov. bladz. 136. van de Europeische Kusten.
- 7 *Collatur.* LINN. us. Sp. 21. Geribde Steenmoestel. Zeer fraaije groote uit de Westindia.
- 8 *Arctur.* LINN. us. Sp. 22. Gelfroepje dito met het Dier daar in. Zie Nat. Hist. Pl. CXVI Fig. 10.
- 9 *Crippatur.* LINN. us. Sp. 25. Gekralde Steenmoestel. Zie Nat. Hist. bl. 144.

B. TWEKLEFFIGH, GENAAMD
 DOUBLET-SCHULPEN.
 MYE. GAAP-DOUBLETEN.

- 9 *Mys truncata.* LINN. Gen. 307. Sp. 26. Stoepje Gaap. Nat. Hist. I. D. XV. STUS, bladz. 148: niet het Dier daar in.
- 10 *Margaritifera.* LINN. us. Sp. 29. Paarl-Moestel. Nat. Hist. als bov. bladz. 154. Een zeer fraaije, glas gepolyse Doublet, en een ruwe dito Paarl-Moestel uit Duitschland. KNORR. IV. D. Pl. 25 f. 2.
- 11 *Acuminata**. Puntige Rivier-Moestelen geparticmoerd, Penna. LINN. us. Sp. 30? Rozz. kleurige Ham: Moestel, groot.
- 12 *Fabaria**. Gebrande Boon-Doublet: zeer raar en ongeveest.

S 0

127

Doublet-Schulpen.

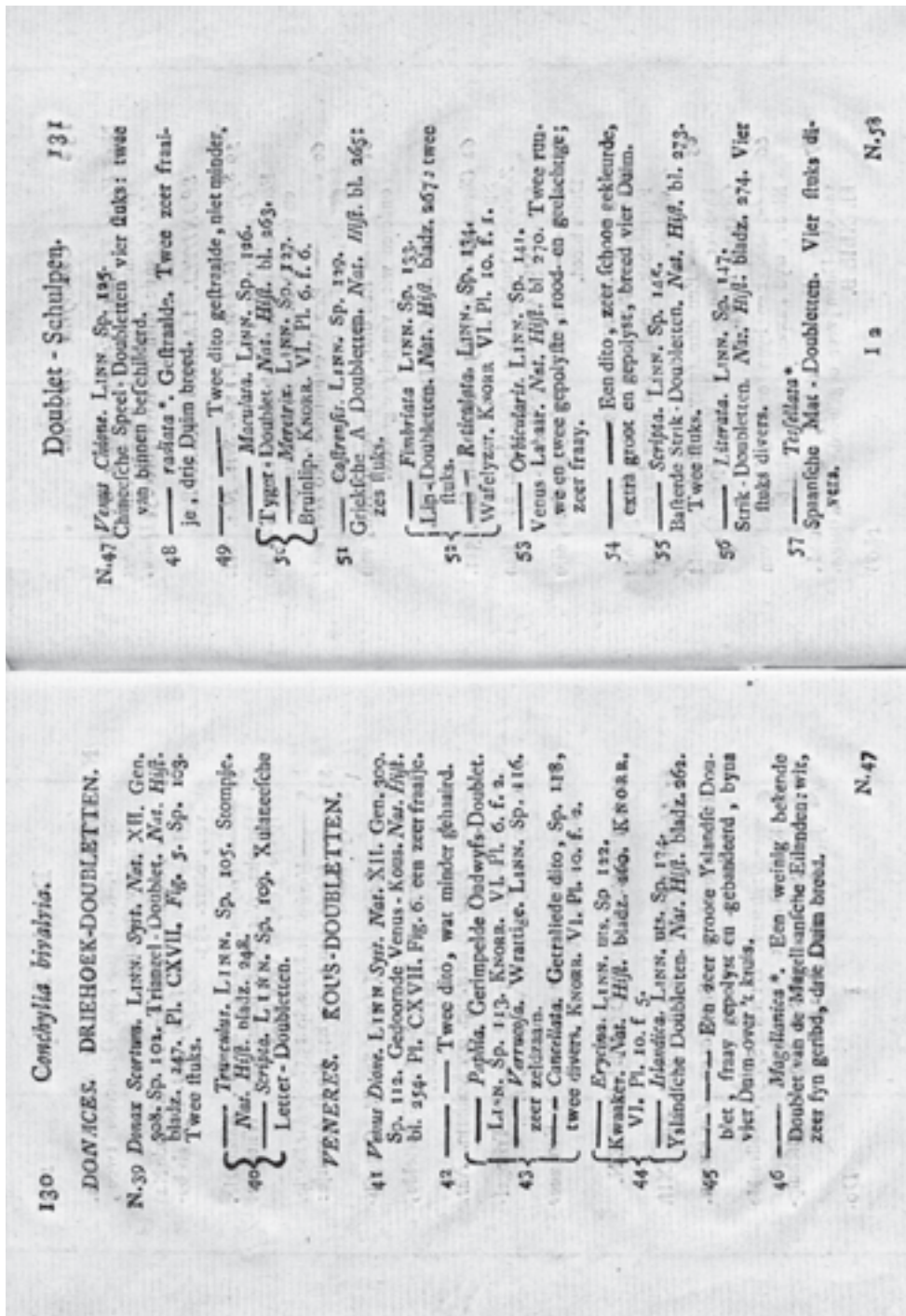
- SOLERS. SCHEELEN.
- 13 *Solen Vagata.* LINN. Gen. 304. Sp. 33. Geut-Doubletten of Orzel-pypen. Nat. Hist. als boven, bladz. 188. Oostindische. *Siliqua.* LINN. us. Sp. 34. *Mesochelone.* Nat. Hist. bl. 189. Pl. CXVII. Fig. 1. dito. KNORR. I. Pl. 28. f. 3. *Egfr.* LINN. us. Sp. 35. Scheeden van onze Stranden. *Legumen* LINN. us. Sp. 36. Peul-Doubletten uit de Middellandsche Zee.
- 14 *Radiatur.* LINN. us. Sp. 28. Blaauwe Zonnecftraal. Nat. Hist. bladz. 198. KNORR. I. Pl. 6. f. 5.
- 15 *Brigiatur.* LINN. Sp. 20. Roerzwoede Zonnecftraal. Nat. Hist. bladz. 199. KNORR. VI. Pl. 3. f. 4. Uit de Middellandsche Zee.

TELLINES. SCHEEFSCHAALLEN.

- 16 *Tellina Vagata.* LINN. Gen. 305. Sp. 46. Ceylonse Zonnecftraal. Nat. Hist. bladz. 205. Twee groote Oostindische. KNORR. IV. Pl. 25. f. 1.
- 17 *—* Dito Witte, gele en bonte, vyf itals.
- 18 *Gari.* LINN. Sp. 48. Bacasin-Doublet. Nat. Hist. bladz. 206. Roonde, gele en blaauwe, ruw en gepolyst; zes itals.
- 19 *Fabaria.* LINN. Sp. 51. Goude Tong-Doublet. Een zeer fraaije.

N. 20

<p>126 <i>Conchylia bivalvia.</i></p> <p>N.50 <i>Telina Plana</i>. LINN. Sp. 54. Elaauwe, wittie en roode Tong - Doubletten; drie paar.</p> <p>21 --- <i>Lavigata</i>. LINN. Sp. 33. Roc - Doublet en divers.</p> <p>22 --- <i>Radiata</i>. LINN. Sp. 54. Gewone rood en geel Zoonstraal. GRAL7. J. 89. f. 1. KNORR. I. T. 19. f. 1. Twee groote en twee kleinere, zeer fraay gekleurd.</p> <p>23 --- <i>Rofirata</i>. LINN. Sp. 55. Baber - Hammetjes of Koorantgetjes. Zes van differente kleur.</p> <p>24 { --- <i>Ritadata</i>. LINN. Sp. 63. Tygens- Tong. --- <i>Sebetata</i>. LINN. Sp. 64. Robbe-Toeg.</p> <p>25 --- <i>Binaeulata</i>. LINN. Sp. 67. Strandchulpen divers. Zie Nat. Hiff. als bo- ven, bladz. 219.</p> <p>CARDIA. HART-DOUBLETTEN.</p> <p>26 <i>Cardium Oflatum</i>. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 906. Sp. 73. <i>Cerebra exotica</i>. Gerbide Venus - Doublet. Nat. Hiff. I. D. XV. STUK, bladz. 213. Een die voosomen Dou- bliet is, zeer raar.</p> <p>26' --- Een andere minder of onvolkomen Doublet.</p> <p>27 --- <i>Cardia</i>. LINN. us. Sp. 74. Venus-Hart. Nat. Hiff. bladz. 225, groot en fraay.</p> <p>28 --- <i>Aculeatum</i>. LINN. Sp. 78. Gedoord Nigel - Doebliet. Nat. Hiff. bladz. 228. KNORR. VI. Pl. 3. f. 1. groot.</p> <p>29 --- <i>Echinatum</i>. LINN. Sp. 79. Soekelig dito, twee flukt.</p> <p style="text-align: right;">N.50</p>	<p style="text-align: center;">Doublet - Schuilpen. 129</p> <p>N.50 <i>Cardium Taberlatum</i>. LINN. Syst. Nat. us. Sp. 81. Karthageesche Doeblieten twee, en twee wittie dito.</p> <p>31 --- <i>Ificardia</i>. LINN. Sp. 82. Gefchubde Na- gel-Doublet, zeer fraay. Nat. Hiff. als bo- ven, bladz. 233.</p> <p>32 --- <i>Frogum</i>. LINN. Sp. 83. Aardbezie- Doublet. Nat. Hiff. bladz. 233. roode Viskjes; twee flukt.</p> <p>33 { --- <i>Mariatum</i>. LINN. Sp. 85. Gele Aardberie. --- <i>Unedo</i>. LINN. Sp. 84. Rood Appeltje; vyf flukt.</p> <p>34 { --- <i>Lavigatum</i>. LINN. Sp. 88. Ongerib- de en --- <i>Serratum</i>. LINN. Sp. 89. Gekartelde, van binsen geel, belien groot.</p> <p>35 { --- <i>Euhala</i>. LINN. Sp. 90. Kokhaan. Nat. Hiff. bl. 236, en --- <i>Virginum</i>. Gevo'lyne blaauwe Trisingel- Doublet. KNORR. VI. Pl. 5. f. 2.</p> <p>36 --- <i>Raritum</i>? LINN. Sp. 91. Een zeer hoogkleurige Fetama - Doublet.</p> <p style="text-align: center;">MACTRÆ. KORF-DOUBLETTEN.</p> <p>37 <i>Madra Sprengeri</i>. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 907. Sp. 94. Korff Doublet van SPRENGER. Zie KNORR. VI. Pl. 34. Fig. 1.</p> <p>38 { --- <i>Stylorum</i>. LINN. Sp. 95. Geftraalde Korff - Doublet. --- <i>Salsida</i>. LINN. Sp. 100. Strandchulp- jet. Nat. Hiff. bl. 245.</p> <p style="text-align: right;">I Do.</p>
--	--



Doublet - Schuipen. 131

- N.47 *Venus Cinese*. LINN. Sp. 185. Chineseſche Speel-Doubletten vier ſtuk: twee van bintoen beſchilteerd.
- 48 — *radiata* *. Geſtraalde. Twee zeer fraaije . . drie Dym breed.
- 49 — — — Twee dito geſtraalde, niet minder.
- 50 { *Maculata*. LINN. Sp. 186. Tyger-Doublet. Nat. Hiſt. bl. 263. *Mercator*. LINN. Sp. 127. Bruiſlip. KNORR. VI. Pl. 6. f. 6.
- 51 — *Cafreſi*. LINN. Sp. 129. Griekſche A Doubletten. Nat. Hiſt. bl. 265: zes ſtuk.
- 52 { *Fimbriata* LINN. Sp. 153. Lip-Doubletten. Nat. Hiſt. bladz. 267: twee ſtuk.
- 53 { *Reticulata*. LINN. Sp. 154. Wafelyer. KNORR. VI. Pl. 10. f. 1. *Orientalis*. LINN. Sp. 141. Venus La'air. Nat. Hiſt. bl. 270. Twee runwe en twee gepolyte, rood-en geelclage; zeer fraay.
- 54 — — — Een dito, zeer ſchoon eekleurde, extra groot en gepolyte, breed vier Dym.
- 55 — *Scripta*. LINN. Sp. 146. Baſtende Strik-Doubletten. Nat. Hiſt. bl. 273. Twee ſtuk.
- 56 — *Lirata*. LINN. Sp. 147. Strik-Doubletten. Nat. Hiſt. bladz. 274. Vier ſtuk divers.
- 57 — *Tafelata* *. Spaniſche Mat-Doubletten. Vier ſtuk divers.

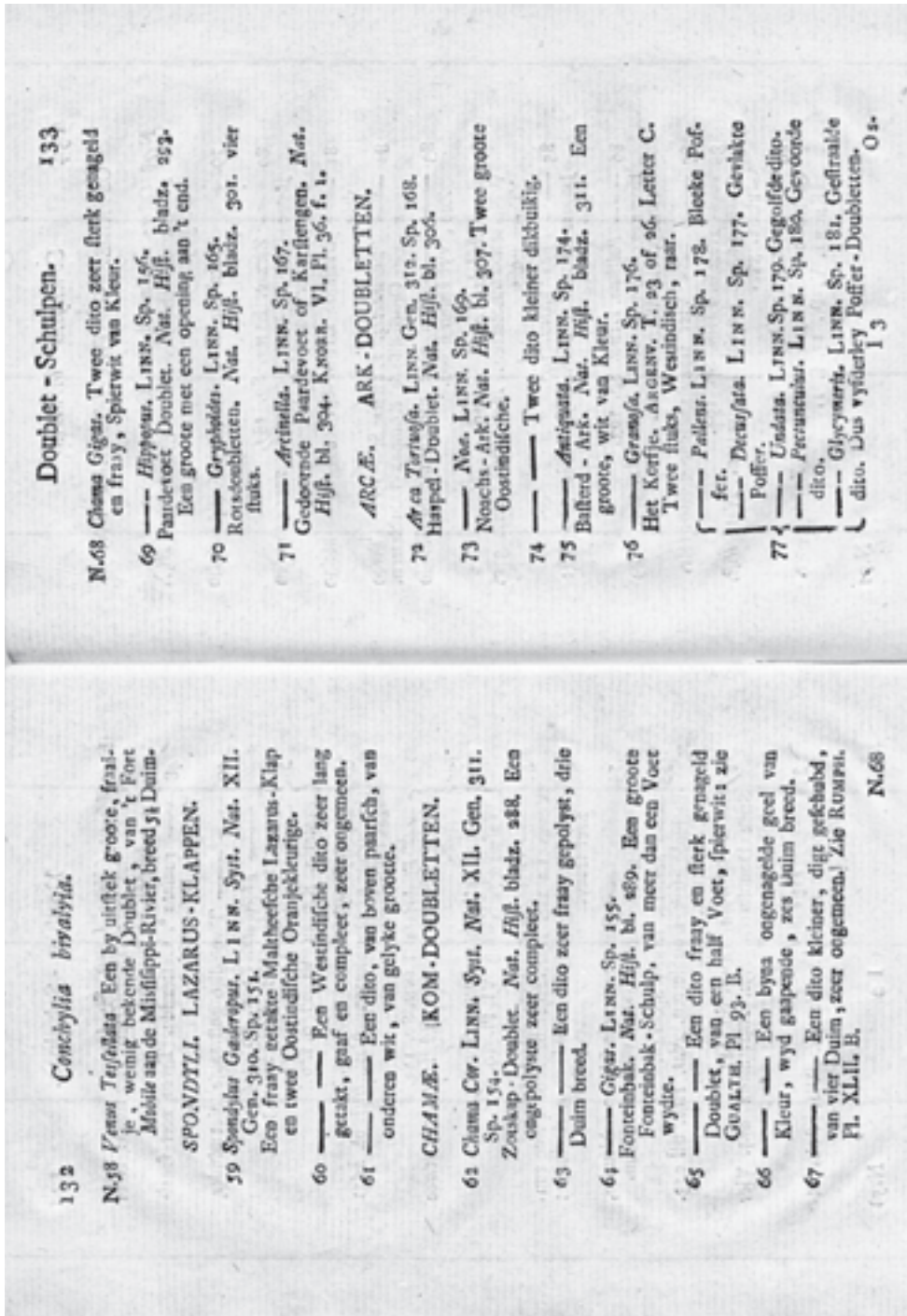
N.58

130. *Conchylia bivalvia*.

DONACES. DRIEHOEK-DOUBLETTEN.

- N.39 *Dosax Scarium*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 208, Sp. 108. Triangel-Doublet. Nat. Hiſt. bladz. 247. Pl. CXVII. Fig. 5. Sp. 153. Twee ſtuk.
- 40 { *Trochlear*. LINN. Sp. 105. Scomple. Nat. Hiſt. bladz. 248. *Scripta*. LINN. Sp. 109. Kulaceſche Letter-Doubletten.
- VENERES. KOU'S-DOUBLETTEN.
- 41 *Pisur Diose*. LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 209. Sp. 112. Geleerde Venus - Kous. Nat. Hiſt. bl. 254. Pl. CXVII. Fig. 6. een zeer fraaije.
- 42 — — — Twee dito, wat minder gehaard.
- 43 { *Paplia*. Gerimpelde Oudwyfs-Doublet. LINN. Sp. 113. KNORR. VI. Pl. 6. f. 2. *Verrucosa*. Wrattige. LINN. Sp. 116. zeer zelfzaam.
- 44 { *Cancellata*. Getraliede dito, Sp. 118, twee divers, KNORR. VI. Pl. 10. f. 2. *Eryosa*. LINN. us. Sp. 122. Kwaaker. Nat. Hiſt. bladz. 269. KNORR. VI. Pl. 10. f. 5.
- 45 — — — Een zeer groote Yſlandſe Doublet, fraay gepolyte en gebasleerd, byna vier Dym-over 't kruis.
- 46 — *Maglantica* *. Een weinig beſtende Doublet van de Magellaniſche Eilanden; wis, zeer ſyn geribd, drie Dym breed.

N.47



134

Conchyliis livalvria.

OSTREÆ. OESTER-DOUBLETTEŉ.

- N. 75 *Ostrea marina*. LINN. Gen. 315. Sp. 185.
 Sc. Jakobs - Doublet, zeer groot. Nat. Hist.
 bl. 323.
- 79 — *Tacohia*. LINN. Sp. 186. Spanische
 dito, dito.
- 80 — *Ziczat*. LINN. Sp. 187.
 Joppe-Doublet, uit Oostindie, zeer groot en
 frasy, vier Duim breed.
- 81 — *fristria*. LINN. Sp. 188. Twee kleine
 dito.
- 82 — *Pleuronotus*. LINN. Sp. 192. Twee
 gewoone Oostindische Kompas-Doubletten.
- 83 — — — — — Een zeer groote uit de Rood
 Zee, vyf Duim breed.
- 84 — *Radula*. LINN. Sp. 191.
 Weitsch-Doubletten. Nat. Hist. bladz. 318.
 Twee stuks.
- 85 — *Filia*. LINN. 192.
 Jagers-Mantel, Nat. Hist. bladz. 329: egt
 stuks, divers.
- 86 — *Pallium*. LINN. Sp. 193.
 Konings-Mantel. Nat. Hist. bladz. 329. Twee
 Oost-, vier Westindische.
- 87 — — — — — Vier frasy gekleurde dito: rar.
- 88 — *Nudis*. LINN. Sp. 194.
 Twee groote Koraal-Doubletten. Nat. Hist.
 bladz. 330.
- 89 — *Obiterata*. LINN. Sp. 197.
 Gestralde Konings-Mantel of Zonnwyzer.
 KNOOR. V. Pl. 15. f. 1.

N. 91

Doublet - Schulp.

135

N. 90 *Ostrea Cyrenensis*. LINN. Sp. 202. Dikbaikige
 uit de Spanische Zee: vier stuks.

- 91 — *Gibba*. LINN. Sp. 203.
 Adams-Doubletten, twee roode, twee zwarte.
- 92 — *Farcata*. LINN. Sp. 205.
 Kastc-Toong of Va-Doubletten: twee.
 — *Lema*. LINN. Sp. 206.
 Rasp-Doubletten: twee stuks.
- 93 — *Mallens*. LINN. Sp. 207.
 Poole Hamer. Nat. Hist. bladz. 338.
- 94 — *Falium*. LINN. Sp. 209.
 Laurierblad. Nat. Hist. bl. 339. Verscheide
 eskelde aan een Takje gegroed.
- 95 — *Edulis*. LINN. Sp. 211.
 Gewoone Oester. Nat. Hist. bl. 341. Verschei-
 dene die aartig samengegroeid zyn.
- 96 — — — — — Dito met Mosselen, enz. be-
 groeid.
- 97 — — — — — Een Guineefche Oester-Schulp,
 zeer groot.
- 98 — — — — — Een zeer langwerpige naar Nieuw-
 Jorks Oester-Doublet, lang 9 Duim. Linn.
 Synops. T. 93.
- 99 — *Jogersum*. LINN. Sp. 214.
 Winkelmaat-Doublet: zie KNOOR. VI. Pl. 13.
 f. 1.
- 100 — *Ephippium*. LINN. Sp. 215.
 Poole's Zadel, niet volkomen Doublet, breed
 zeven Duim. KNOOR. V. Pl. 29 f. 1.

ANOMIE. ANOMIES.

101 *Anomia Epithium*. LINN. Syst. Nat. XII.
 Geb. 314. Sp. 218.

14

Ven.

Conchyliis bivalvisis.

Venster - Doubletten: *AGONYX*, T. 10, 22.
Fig. C: twee stukks, en één geplooid, *Nat.*
Hijf. Pl. CXVIII. Fig. 3. zeer raar.

N. 103. Areamia Manfellanus.

Scheppertjes, zeer raar, twee stukks. Lang-
werping bol, met geplooid onder, en inge-
drukte boven - Schaal of Klepje: dus naar de
Gryphieten eenigzins gelykende.

103 — *Cyca & Etadrica*. *LINN.* Sp. 219, 220.
Uijen - Schillen en Barnsteen - Oeffterjes, di-
vers.

104 — *Terebratula*? *LINN.* Sp. 227.

Pappagays - Bek, in 't Fransch *le Cag et la Pan-*
de, het zeer raare Origineel oer *Terebratulien*-
ten van de Magellaanische Eilanden: zie *KNORR*,
IV. Pl. 30. f. 4.

105 — *Placenta*? *LINN.* Sp. 241.

Transparaat - Doublet, *Nat.* *Hijf.* als bov. bladz.
379. Zogenaamde Engelse Zandels: twee stukks.

MYTILL MOSELEN.

106 *Mytilus Crifis* Gallii. *LINN.* Gen. 315. Sp.
243. Een zeer fraay getakte Haanekam - Dou-
blet. *Nat.* *Hijf.* bladz. 383.

107 — *Fras*? *LINN.* Sp. 245.
Gekamde of Kam - Oeffter, ook Kleeef - Oeffter
genaamd, uitsmaakende het Snuifdoosje en
dik.

108 *Margaritifera*. *LINN.* Sp. 246.
Pariemoer - Schulp. *Nat.* *Hijf.* bladz. 384.
Een zeer groot, van buiten gepaarlemoerd
Doublet, wel een half Voet breed, zeer
fraay.

N. 109

Doublet-Schulpen. 137

N. 109 *Mytilus Margaritifera*. Een volkzaam Paar-
lemoer - Doublet, afkomstig uit Westindie.
110 — — — Een Paarschulp - Doublet en
een Schulp met vier Paarlen, daar in ge-
groeid.

111 — *edulis*. *LINN.* Sp. 253.
Gewoone Mossel. *Nat.* *Hijf.* bladz. 408. Vyf
zeer fraay gepolyse van de Franche Kust.

112 — — — Twee Guineefche, één van Al-
giers.

113 — *Uregularis*. *LINN.* Sp. 254. Twee
grote Magellaanische, zeer fraay. *Nat.* *Hijf.*
bladz. 424.

114 — — — Een zeer groote uit *Nova He-*
landia, groen van kleur, meer dan vyf Duim
lang.

115 — — — Drie blaauwe Magellaanische,
zeer plat en breed.

116 — *Eidant*. *LINN.* Sp. 255. Gemide dico
Mossel - Doublet. *KNORR*. IV. Pl. 30. f. 3.

117 — *Medular*. *LINN.* Sp. 256.

Papous - Mosselen, vier stukks, zeer fraay.
118 — *Parparus* *. Een groote, diepe, Pant-
sche Mossel uit Noorwegen.

119 — *Hirundo*. *LINN.* Sp. 262.
Vogel - Doubletten. *Nat.* *Hijf.* bl. 437. vier
stukks.

120 — — — Twee dico met Haanekammetjes
begroeid. *KNORR*. IV. Pl. 10. f. 1, 2.

121 — — — Twee dico, platter en breeder:
een vreemde Soort.

122 — — — Een keurlyke, zeer groote Vo-
gel - Doublet - Schulp, van boven schoon Paar-
le-
1 5

138

Conchylia bivalvia.

lemer en Koperkleurig, van buiten met azurig Snywerk versierd; agt Duimen lang; zie KNOX. VI. Pl. 2.

N. 133 *Mytilus Aaris**. Twee Vierk. Doubletten of Schouderrolleiden; ongemeen: zie KNOX. VI. Pl. 21. f. 1.

PINNE. HAM-DOUBLETTEN.

124 *Pinna redir.* LINN. Gen. 316. Sp. 263. Nat. Hiff blaiz. 444.

Een zeer grootte rauwe, twee Voeten lang.

125 ——— Een dito Magellansche, negen Duim lang en zes Duimen breed.

126 ——— *sabillir.* LINN. Sp. 265. Edele of Binket-Hamm-tjes; twee stukks, zeer fraay.

127 ——— *Muricata.* LINN. Sp. 266. Twee gedoornde dito, gapende Hamm-tjes. KNOX. II. Pl. 26. f. 2.

128 ——— *Retundata.* LINN. Sp. 267. Een kleinere, aan 't end geronde, ongemeen.

129 ——— *Saxata.* LINN. Sp. 268. Glasde Beurschidige, vreemd.

C. EENSCHAALIGE, GENAAMD

H O O R E N S.

ARGONAUTĒ. PAPIEREN NAUTILUSSEN.

N. 130 *Argonauta Argo.* LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 317. Sp. 271. Een

HOORCHS.

139

Een Rysberby. Nautilus, agt Duim breed: zie KNOX. VI. Pl. 31.

N. 131 *Argonauta Argo.* Een smal gebiede dito of Dorsenkalf, zeer compleet; nagetroog van de zelfde grootte.

132 ——— Drie kleine Bredtelijjes of Bredroeggen. Zie KNOX. I. Pl. 2.

133 ——— Een Rysberby en Smalliche, van tusschen vier en vyf Duim, zeer compleet.

NAUTILI. NAUTILUSSEN.

134 *Nautilus Pompilius.* LINN. Gen. 318. Sp. 272.

De Dichtschalige, *Nautilus Crasius* genaamd, zeer compleet, zes Duim breed.

135 ——— Dito, dito, geelschierig van Kleur.

136 ——— Een kleiner dito en twee afgefreedene.

137 ——— Twee gepaarlemoete Nautilussen, de één doorgestaan.

138 ——— Twee dito fraay besleeden en met zwart ingelegd.

139 ——— Twee dito half gepaarlemoerd en fraay besleeden.

*Perforatus**. Een klein Perfectief-Nautiusje, fraay gepolyst.

140 ——— *Spirala.* LINN. Sp. 279. Posthoorn-tjes of Haas-Hoorn-tjes. Zie KNOX. I. Pl. 2. f. 6.

140	<i>Univalvia.</i>	141
	C O N I L T O O T E N.	
N. 141	<i>Conus Marmoratus</i> , Linn. Gen. 319. Sp. 290. Nat. Hist. I. D. XVI. St. bl. 44. Twee groote Harte - Tooten, 4 Duim lang.	N. 153
142	— — — — — Twee dito kleiner, zeer fraay gekleurd.	<i>Conus Virgo</i> , Linn. Sp. 294. Nat. Hist. bladz. 50. Mennelike Tooten, twee geel, twee wit ge- polyst.
143	— — — — — Twee geele Harte - Tooten, groot.	153
144	— — — — — Twee fraay gebandeerde of basterd Schouts byragt.	— — — — — Een groote, afgehalde, gebel witte Toot, by de zes Duimen lang.
145	— — — — — <i>Imperialis</i> , Linn. Sp. 291. Nat. Hist. bl. 47. Kroon - Tooten, twee stukks.	154
146	— — — — — <i>Literatur</i> , Linn. Sp. 292. Nat. Hist. bl. 47. Vier Tyger - Tooten, zwart en rood.	<i>Capitaneus</i> , Linn. Sp. 295. Nat. Hist. bladz. 51. Groene Kaas - Tooten; zes stukks.
147	— — — — — Twee groote Letter - Tooten of Musiek - Hoorens. Kumpis. T. 31. D.	155
147	— — — — — Twee geele basterd - Letter - Tooten.	— — — — — Geele disco: twee stukks.
148	— — — — — Een zeer groote en by uifst. & raare Letter - Toot, vier en een half Duim lang, waar op de meeste Hebræische Letters zig, in roodachtige Klcer, vertooszen.	156
149	— — — — — Vier basterd Letter - Tooten. Zie Knora, V. Pl. 25. f. 3.	<i>Signifer</i> *, Een gestippelde Band - Toot of Vaandrager, oegemeen raar: Zie Knora, VI. Pl. 13. f. 6.
150	— — — — — <i>Tajfalatus</i> *. Twee Italiaansche Vloer- tjes, vry groot. Zie Knora, VI. Pl. 11. f. 4.	157
151	— — — — — Twee Moesjes - Tooten, en ^{bl. 48.} <i>Generalis</i> , Linn. Sp. 293. Nat. Hist. bl. 48. Twee Speldewerks - Tooten.	<i>Miles</i> , Linn. Sp. 296. Nat. Hist. bladz. 52. Arkans - Garen - Tooten, vier stukks.
		158
		— — — — — <i>Gregarius</i> *, De geele Tap, drie stukks.
		159
		— — — — — <i>Glaßator</i> *, Geele Amadis - Toot: zie Knora, VI. Pl. 5. f. 3: vry groot.
		160
		— — — — — <i>Aemiralis</i> , Linn. Sp. 298. Nat. Hist. bladz. 54. Een groote en twee kleine Opper - Admiralen.
		161
		— — — — — <i>Vicarius</i> , Linn. Sp. 299. Nat. Hist. bladz. 60. Twee basterd - Vice - Admiralen.
		162
		— — — — — <i>Subordinatus</i> *, Twee zeer fraajle, hoog- kleurige, Schouts byragt.
		163
		— — — — — <i>Senator</i> , Linn. Sp. 300. Vier Westin- dielike Admiralen, zeer groot.
		164
		— — — — — <i>Granularus</i> *, Geborreide of Steen - Ad- miralen.
		165
		— — — — — Zes Kurassauische Admiralen.
		N. 166

142

Univabiā.

- N. 166 *Genus*. LINN. Sp. 302. Nat. Hist. bladz. 62.
- Een fraay, sleek gekleurd, Guineesch Toosje.
- 167 *Papilio* ? *Agerony*. Twee baserd-Guineesche, zeer groot.
- 168 *Glaucus*. LINN. Sp. 303. Nat. Hist. bladz. 63.
- Cyperse Kajes, twee zeer fraay.
- Monachus*. LINN. Sp. 304. Nat. Hist. bladz. 64.
- Schildpad-Toosjen.
- Mimus*. LINN. Sp. 305. Nat. Hist. bl. 63.
- 169 *Granae* Monniken of Oude Wyven. bl. 64.
- Ruricus*. LINN. Sp. 306. Nat. Hist. bl. 64.
- Aschepoesters of Agaste-Toosjen.
- Asterax*. LINN. Sp. 307. Nat. Hist. bl. 65.
- Net-Toosje.
- 170 *Batalus*. LINN. Sp. 308. Nat. Hist. bl. 66.
- Boetrooten of Boterweggen: twee zeer fraay.
- 171 *Figulus*. LINN. Sp. 309. Nat. Hist. bl. 67.
- Eikenhouts-Toosjen, twee, niet minder.
- 172 *— — — —* Een gebandeerde Eikenhouts-Toosje.
- Hibernus*. LINN. Sp. 310. Nat. Hist. bl. 68.
- Boeren-Muis of geplakte Kajes.
- 173 *Sphinx* *Margarita*. LINN. Sp. 311.
- Mugren-Vliegen en Vloosje-Scherven.
- Parus*. LINN. Sp. 310. Nat. Hist. bl. 72.
- Leeuwen-Toosjen en anderen divers, samen tien stuks.

N. 174

Hoorens.

143

ROLLEN EN BAKKEN.

- Conus* *Cleus*. LINN. Sp. 313. Nat. Hist. bladz. 70.
- Oranje Net. Red. KROON. V. Pl. 11. f. 5.
- Najasella*. LINN. Sp. 314. Nat. Hist. bl. 71.
- N. 174 *G* *Grammule* de Kuipers - Boor. KROON. II. Pl. 4. f. 7.
- Gramulus*. LINN. Sp. 315. Nat. Hist. bl. 1.
- Gegranuleerd Kajje, en anderen divers.
- 175 *Conus* *Auriferus*. LINN. Sp. 316. Nat. Hist. bladz. 72.
- Een zeer fraaije Oranje-Admiraal. Zie KROON. V. D. Pl. 24. f. 1.
- 176 *— — — —* Westindische Oranje-Admiraal.
- 177 *— — — —* Admiraal van de Speldewerks-Hoorens.
- 178 *— — — —* Testik. LINN. Sp. 319. Nat. Hist. bl. 70.
- Goadakende Hoorens, vier stuks.
- 179 *— — — —* *Aulicus*. LINN. Sp. 320. Nat. Hist. bladz. 76.
- Eruinuten: twee zeer groote Oranjekeurige.
- 180 *— — — —* Vier kleisere bruin en geel.
- 181 *— — — —* *Striatus*. LINN. Sp. 318. Nat. Hist. bladz. 37.
- Wolkhoorens; twee paar.
- Spectrum*. LINN. Sp. 321. Spookjes.
- Medius*. LINN. Sp. 322. Wolkbakjet.
- 182 *— — — —* *Tuffis*. LINN. Sp. 323. Tulpen, samen acht stuks.
- 183 *— — — —* *Geographus*. LINN. Sp. 324. Nat. Hist. bladz. 79.
- Agaste Kroonbakken, Wolkhoorens en anderen. C. Y.

<p>144</p> <p>UNIVERSITY.</p> <p>CYPRE.E. FORSELEIN. HOORENS.</p> <p>N.184 <i>Cypra Eschschera</i>, LINN. Gen. 310. Sp. 396. Nat. Hist. bl. 88. Witte Maclein of basterd - Argusfen : twee stuks.</p> <p>185 ——— Een zeer ongemeene groote dito, uit de Westindien, vyf Duimen lang.</p> <p>186 ——— <i>Mappa</i>, LINN. Sp. 306. Nat. Hist. bl. 89. Kaphooren of Kaspische Hoorens: twee stuks.</p> <p>187 ——— Twee dito, zeer fraay Rooze-kleurig.</p> <p>188 ——— <i>Aralka</i>, LINN. Sp. 337. Nat. Hist. bl. 90. Arabische Letters: drie stuks vry groot.</p> <p>189 ——— <i>Agur</i>, LINN. Sp. 328. Nat. Hist. bl. 91. Dubbelde Argus, zeer fraay geooigt en gebu-dent.</p> <p>190 ——— Dito, niet mindet.</p> <p>191 ——— <i>Tetradmaria</i>, LINN. Sp. 359. Nat. Hist. bl. 92. Karet of Schildpal - Hoorens: twee stuks.</p> <p>192 ——— <i>Sarcoraria</i>, LINN. Sp. 330. Nat. Hist. bl. 92. Wyd-Oog Slangkop - Hoorens: twee.</p> <p>193 ——— <i>Caravela</i>, LINN. Sp. 331. Nat. Hist. bl. 93. Roodachtige Mol.</p> <p>194 ——— <i>Zebra</i>, LINN. Sp. 331. Nat. Hist. bl. 94. Grazawe Mollen; twee zeer groot.</p> <p>195 ——— <i>Tajpa</i>, LINN. Sp. 333. Nat. Hist. bl. 94. De eic of getrade Mol, zeer hoogkleuing en glanzig.</p> <p style="text-align: right;">N.156</p>	<p style="text-align: center;">HOORENS. 143</p> <p>N.196 <i>Cypra Ansthytes</i>, LINN. Sp. 334. Nat. Hist. bl. 95. Gewolkte Achaste Kliphoorens; vier stuks.</p> <p>197 ——— <i>Fragilis</i>, LINN. Sp. 338. Nat. Hist. bl. 97. Dunfcaalen, twee zeer fraay gebuiderd: alle KSOAA, VI. P. 18. f. 2.</p> <p>198 ——— <i>Mauritanica</i>, LINN. Sp. 340. Nat. Hist. bl. 98. Slangekoppen: twee stuks.</p> <p>199 ——— <i>Pustulur</i>, LINN. Sp. 341: item <i>Lurida</i> et <i>Caput Serpentis</i>, Sp. 335 & 339. Twee Zoukorfels, één Mais - Hoorens en twee Meorens - Bankjes.</p> <p>200 ——— <i>Mur</i>, LINN. Sp. 342. Nat. Hist. bl. 99. Kartbagenlike Kliphoorens: twee stuks.</p> <p>201 ——— <i>Tigris</i>, LINN. Sp. 341. Nat. Hist. bl. 100. Gewyzerde Katten of Kliphoufen, ook Tyget-Vellen genaamd; bruin en zwart: drie stuks.</p> <p>202 ——— <i>Lynx</i>, <i>Jabellia</i>, <i>Oryx</i>, <i>Zircas</i>, <i>Acellar</i>, <i>Cribararia</i>, LINN. Sp. 344-353. Mazaelen, Hüsche, Blauwachtige Slang - hooftjes; Ziczak, Kaspie Ezeltjes en Harlekynstjes; dus zesderley fraajle Soorten van Klip-hoorentjes.</p> <p>203 ——— <i>Mosetta</i>, <i>Amesaur</i>, <i>Caurica</i>, <i>ersia</i>, <i>flida</i>, <i>Halvola</i>, <i>Ocellata</i>, <i>Poraria</i>, <i>Pedicular</i>, <i>Noculus</i> &c. LINN. Sp. 354. &c. Veelderley Soorten van Kauris of Muis-hoorentjes, voor Geld gangbaar aan de Kust van Guinee, Coor-po, de Philippynsche Eilanden, en andere fraajle kleine Porcelenstjes, twaalfderley Soorten.</p> <p style="text-align: right;">K BUL.</p>
--	--

<p>146</p> <p><i>Univalvis.</i></p> <p>BULLE. BLASHOORENS.</p> <p>N. 204 <i>Bulla Oyam.</i> LINN. Gen. 321. Sp. 369. Nat. Hiff. bladz. 120. Witte Porfelein - Hoorens: vier fluks.</p> <p>205 <i>Velva.</i> LINN. Sp. 370. Nat. Hiff. bl. 121. Wevertsifpoel.</p> <p>206 { <i>Gabbia.</i> LINN. Sp. 374. Hoogruggefte. <i>Nasurus.</i> LINN. Sp. 375. Blaasje & Wit <i>Arvus</i> - Ey. <i>Aperta.</i> LINN. Sp. 376. Kaneel - Wa- fel.</p> <p>207 <i>Aspulla.</i> LINN. Sp. 378. Nat. Hiff. bladz. 126. Kievits - Eyeren, zogenamnd, van differente Kleur, twaalf fluks.</p> <p>208 <i>Physfr.</i> LINN. Sp. 380. Nat. Hiff. bladz. 127. Gebandeerd Eykje van Coromandel, zeer raar.</p> <p>209 <i>Ficut.</i> LINN. Sp. 382. Nat. Hist. bladz. 128. Spanfche Vygen of Vyg - Hoorens: zeven fluks divers, waar onder fraaije bonte.</p> <p>210 <i>Raps.</i> LINN. Sp. 383. Nat. Hiff. bl. 129. Twee fraaije gele Kaolietjes. Kavoa. I. Pl. 19. f. 5.</p> <p>{ <i>Terebellum.</i> LINN. Sp. 388. Nat. Hiff. bl. 132. Kunpers - Door: vier fluks. <i>Cyprus.</i> LINN. Sp. 389. Nat. Hiff. bl. 133. Klipboomig Wolkaasje. KNOX. V. Pl. 8. f. 3. <i>Fingosa.</i> LINN. Sp. 390. Nat. Hiff. bl. 134. Staaten - Vingsgetjes: vier fluks.</p> <p style="text-align: right;">N. 210</p>	<p style="text-align: center;">147</p> <p style="text-align: center;">Hoorens:</p> <p>N. 213 <i>Bulla Physfr.</i> Twee Prince - Vlaggen, zeer fraay.</p> <p>213 { <i>Achatina.</i> LINN. Sp. 391. Franfche Belhoorens: twee fluks. Twee Roozevanden dito.</p> <p>214 { <i>—</i> <i>—</i> Twee Kaapfe Ezels, zeer groot.</p> <p style="text-align: center;">VOLUTÆ. POLUTEN.</p> <p>215 <i>Voluta Auris Mida.</i> LINN. Gen. 322. Sp. 392. Nat. Hiff. bl. 137. Een Midas - Oor, groot en fraay gepolyst.</p> <p>216 <i>— Auris Juda.</i> LINN. Sp. 393. Nat. Hiff. bl. 139. Twee Joverhoorensjes, twee kleine Midas - Ooren en een baisterd dito.</p> <p>217 <i>— Porphyria.</i> LINN. Sp. 398. Nat. Hiff. bl. 143. Twee Porto Bello - Dadelis, zeer fraay.</p> <p>218 <i>— Oliva.</i> LINN. Sp. 399. Nat. Hiff. bl. 143. Sloak - Dadelis, zes fluks, divers.</p> <p>219 <i>—</i> <i>—</i> Amboafte Dadelis, vier fluks.</p> <p>220 <i>—</i> <i>—</i> Vier ongemeene dito, laag ge- topt.</p> <p>221 <i>—</i> <i>—</i> Vier bruine of Elken - Houts- Dadelis.</p> <p>222 <i>—</i> <i>—</i> Twee gele Dadelis en twee Prince - begraafenis, NB, zogenamnd.</p> <p>223 <i>—</i> <i>—</i> Twee groene en twee Asch- grauwe of Satyne Dadelis.</p> <p>224 <i>—</i> <i>—</i> Zes differente witte en zwaak Dadelis.</p> <p style="text-align: right;">K 2 N. 225</p>
---	--

148	Univalvia.	149	Hoorens.
N. 235	<i>Pelata Oïwa</i> . Ten groen gebandeerde Net- Daele, enz.	N. 234	<i>Pelata Varperilla</i> . LINS. Sp. 423. Nat. Hiff. blad. 166.
226	— <i>Ipsidala</i> . LINS. Sp. 400. Nat. Hiff. bl. 145. Kleine spies getopte Daeleljes, Blauwe Druppen, Glimmerljes, enz. Twin- tig stuk.	235	— — — — — Zes dito kleiner, in Kleer ver- schillende.
227	— <i>Priscala</i> , <i>Pallida</i> , <i>Globella</i> , <i>Rotina</i> - <i>ata</i> , <i>Mercatoria</i> , <i>Rustica</i> . LINS. Sp. 404- 410. Partiantjes, Jufferljes, Gladderljes, 450 enz. samen twaalf stuk.	236	— <i>Hères</i> . LINS. Sp. 409. Nat. Hiff. blad. 172. Wille of Boeren - Musiek - Hoorens, zeer groot en compleet; yf Duim hoog.
228	— <i>Reticulata</i> & <i>Cancellata</i> . LINS. Sp. 408 & 419. Koolter - Hooren en Getraliede, Nat. Hiff. bl. 152, 155.	237	— <i>Turkenthalar</i> . LINS. Sp. 430. Nat. Hiff. blad. 173. Twee Morgensturen en twee Vaizen.
229	— <i>Scarivola</i> . LINS. Sp. 417. Nat. Hiff. blad. 157. Ruwe P - hoorentjes, twee.	238	— <i>Cepitellus</i> . LINS. Sp. 431. Nat. Hiff. blad. 174. Een groote Witte Vass, wel vier Duim lang.
230	— <i>Castra</i> , <i>Maria</i> , <i>Vulturna</i> , <i>Plicaria</i> . LINS. Sp. 410-423. Banspennen, ronde, hoekige en geknobbelde van vesterley Keuren, tien stuk.	239	— <i>Ceramia</i> . LINS. Sp. 432. Nat. Hiff. blad. 175. Een groote Switzers - Broek of bonie Tak - Hoo- ren en twee witte dito of getakte Vaizen.
231	— <i>Perispa</i> . LINS. Sp. 424. Nat. Hiff. blad. 162.	240	— <i>Pyrum</i> . LINS. Sp. 433. Nat. Hiff. bl. 176. Een groote Oflerhooren, afgeslepen en een ruuwe dito. Zie KNOOR. VI. Pl. 39. f. 1.
232	— <i>Mitra</i> . LINS. Sp. 425. Nat. Hiff. blad. 163. Blisfchops - Myers: twee zeer groot.	241	— — — — — Een dito afgeslepen en een fraay besleedene.
233	— <i>Papalir</i> . LINS. Sp. 426. Nat. Hiff. blad. 164. Pauskroonen; twee zeer groot en fraay.	242	— — — — — Een getakte Peerhooren, zeer groot en ougeneen.
234	— — — — — Twee kleinere bonie en twee andere Pauskroonen.	243	— — — — — Een Gesluppelde Peer. KNOOR. VI. Pl. 21. f. 2; twee geknobbelde dito, en een gebandeerde.
235	— <i>Mysca</i> . LINS. Sp. 427. Nat. Hiff. blad. 165. Twee fraayje Musf - kroonen.	244	<i>Pelura Magellania</i> *. Een keurlyke Magel- lanische Toehooren van de eerste grootte, als zynde zes Duim lang, zeer gaaf en zul- ver; zie KNOOR. IV. Pl. 29. Fig. 1, 2. K 3
236	— — — — — Twee daffernie dito.		

150	<i>Univalvata.</i>	151	Hoorrens.
N. 245	— <i>Elmipiza</i> . LINN. Sp. 435. <i>Nat. Hist.</i> bladz. 179. Twee fraaije gekroonde Tegelbakken, zes Duim hoog.	N. 256	<i>Baccinum Dulium</i> . LINN. Sp. 448. <i>Nat. Hist.</i> bl. 192. Geribde en gebanderde Belhooren, twee stuks.
246	— <i>Cymbium</i> . LINN. Sp. 436. <i>Nat. Hist.</i> bladz. 181. Een Jacobs-Kruikje.	257	— — — — — Twee dito geplakte, divers.
247	— — — — — Twee ongekroonde en ongetepelde Tegelbakken, meer dan zes Duim hoog.	258	— <i>Echiniferum</i> . LINN. Sp. 443. <i>Nat. Hist.</i> bl. 194. Een geknobbelde Belhooren en een fyn geribde, falf.
248	— — — — — Twee rond gerande dito, van drie Duim.	259	— — — — — Twee Viensbekkenige geknobbelde Belhooren, zeldzaam.
249	— — — — — Twee Moosjes-Tegelbakken.	260	— <i>Picatum</i> . LINN. Sp. 444. <i>Nat. Hist.</i> bl. 195. Kasketten, twee geploude, witte.
250	— <i>Olla</i> . LINN. Sp. 437. <i>Nat. Hist.</i> bl. 183. Twee fraaije bonte Tegelbakken van ruim vier Duim.	261	— <i>Carnatum</i> . LINN. Sp. 445. <i>Nat. Hist.</i> bl. 196. Twee geboorde dito of Stormboeden.
251	— — — — — Twee bonte dito en andere kleine divers.	262	— — — — — Een zeer groot, fraay gemasmerde Ouse-Kop.
	BUCCINA. KINKHOORENS.	263	— — — — — Een dito, wit en sterk geboord.
N. 252	<i>Baccinum Olearium</i> . LINN. Gen. 323. Sp. 438. <i>Nat. Hist.</i> I. D. XVI. St. bl. 189. Twee Aluinschillen, zogenaamd. KNORR. V. Pl. 12. f. 1.	264	— — — — — Een dito ongeboorde zeer zeldzaam, nogen Duim hoog.
253	— <i>Galea</i> . LINN. Sp. 439. <i>Nat. Hist.</i> bl. 189. Twee groote Belhooren.	265	— <i>Taxilla</i> . Een groote gebreide Kasket. KNORR. III. Pl. 2. f. 1.
254	— <i>Parais</i> . LINN. Sp. 440. <i>Nat. Hist.</i> bl. 190. Twee fraaije Parayzen.	266	— — — — — Twee dito zeer fraay.
255	— <i>Pennis</i> . LINN. Sp. 441. <i>Nat. Hist.</i> bl. 191. Dallipige Olie-Hooren. KNORR. VI. Pl. 2. f. 4.	267	— <i>Rufum</i> . LINN. Sp. 446. <i>Nat. Hist.</i> bl. 196. Twee keurijke roode Kasketten. KNORR. II. Pl. 9. f. 2.
	N. 256	268	— — — — — Twee dito, wat grooter.
		269	— <i>Tuberosum</i> . LINN. Sp. 447. <i>Nat. Hist.</i> bladz. 197. Twee geknobbelde bonie of Achaast-Kasketten.
		269*	— — — — — Twee Aluinhooren, K 4 N. 270

Uniyabris.

- N.270 *Eucnemis Flammeum*. LINN. Sp. 448. Nat. Hist. blz. 200.
Twee gevulde of Turkse Papieren, ongemeen.
Zie KNOX, VI. Pl. 18. f. 1.
- 271 — *Triticular*. LINN. Sp. 449. Nat. Hist. bl. 201.
Twee ingekleete Bezours of PoolischeMuts.KNOX, IV. Pl. 6. f. 1.
- 272 — — — Drie andere, divers.
- 273 — *Ducuratum*. LINN. Sp. 450. Nat. Hist. bl. 202.
Geschilde Bezoor, twee stukks.
- 274 — *Arelia*. LINN. Sp. 451. Nat. Hist. bl. 203.
Geruite Bezoor, anders Dumboord genaamd, twee stukks.
- 275 — — — Drie paar kleinere dito.
- 276 — — — Een dito verschillende, zeer fraay.
- 277 — *Fenestrata* *. Een gevensterde, zeer ongemeen.
- 278 — *Erinaceur*. LINN. Sp. 452. Nat. Hist. bl. 204.
Twee geboomde Bezours.
- 279 — *Glaucum*. LINN. Sp. 453. Nat. Hist. bl. 205.
Gewoone of grayswe Bezoor - Hoorens : twee zeer groot.
- 280 — *Vier*. LINN. Sp. 454. Nat. Hist. bl. 206.
Een gladdé gestriemde, zeer fraay.
- 281 — *Papillosum*, *Arcularia*, *Cilligum*, *Pallium*, &c. LINN. Sp. 455. &c. Nat. Hist. bl. 207, enz.
Rystebry-Koffie- en andere Klinkhoorensjes.
N.289

Hoorens.

- N.282 *Eucnemis Harpa*. LINN. Sp. 463. Nat. Hist. blz. 211.
Vier groote Davids-Harpen.
- 283 — — — Twee Edèle Harpen.
- 284 — — — Vier kleiner dito of Chrysanthen.
- 285 — *Perficum*. LINN. Sp. 464. Nat. Hist. blz. 211.
Twee fraaje groote Metaalhoorens : KNOX, III. Pl. 2. f. 5.
- 286 — — — Een dito getande Rudolphus, zeer compleet. KNOX, IV. Pl. 30. f. 1.
- 287 — *Petalum*. LINN. Sp. 465. Nat. Hist. blz. 214.
Twee fraaje Wyedoncken. KNOX, VI. Pl. 24. f. 1.
- 288 — *Spiratum*. LINN. Sp. 469. Nat. Hist. blz. 223.
Gevoorte Huisjes, een paar.
- 289 — *Glastratum*. LINN. Sp. 470. Nat. Hist. blz. 224.
Gladdé Kuiperbooren, twee, zeer hoog van kleur: zie KNOX, II. Pl. 16. f. 4, 5.
- 290 — — — Twee blaauw gesopde dito. KNOX, V. Pl. 18. f. 3. en twee gnaarmerde, zeer fraaje dito Klinkhoorens.
- 291 — *Urdolum*. LINN. Sp. 472. Nat. Hist. blz. 225.
Boeren Jongens, twee roode, twee bruine en twee dergelyke.
- 292 — *Bizar*. LINN. Sp. 473. Nat. Hist. blz. 226.
Noortmoskaeten, twee bruine, twee witte.
- 293 — — — Twee basserd-Noortmoskaeten. KNOX, VI. Pl. 24. f. 2.
N. 294

154

Univalvia.

- N. 294 *Buccinum Undatum*, LINN. Sp. 475. Nat. Hiff. bl. aar. Pl. CXXII.
Twee fraaije Wulkhoorens.
- 295 — *Ovalatum**. Gebande Argus-Oegre, een fraaije Hoorn.
- 296 — — — — — Een dito gekoebeld en hoog van kleur. Zie KNOOR, V. Pl. 3. f. 3.
- 297 *Reticulatum*, LINN. Sp. 475. &c. Nat. Hoofst. Hooien en anderen divers.

P E N N E N.

- 298 — *Mexicanum*, LINN. Sp. 479. Nat. Hiff. bladz. 237.
Marprieten, twee groote, twee kleine.
- 299 — — — — — Twee Schroefswij' uitgedraalde, als Wemre-trappen.
- 300 — *Subulatum*, LINN. Sp. 480. Nat. Hiff. bladz. 238.
Tyscrpenen, drie fluks zwart gevulde zeer lang en gaaf.
- 301 — — — — — Drie roode dito en een witte-plekte Pen.

- 302 *Cremulatum*, LINN. Sp. 481. &c. Nat. Hiff. bladz. 236.
Gekartelde, ingekneepen, omwonden, Naaldepennen, enz. tien fluks.

STROMBI. VLEUGELHOORENS.

- 293 *Strombus Fusus*, LINN. Gen. 314. Sp. 456. Nat. Hiff. I. D. XVI. St. bl. 244.
Een Mochale Starrepen; zeer compleet, lang 7 Duim. Zie KNOOR, V. Pl. 6, 7. N. 304

Hoorens.

55

- N. 304 *Strombus Pfr. Pelicani*, LINN. Sp. 490. Nat. Hiff. bladz. 245.
Een kleinert Starrepen en twee Vogelpootjes.
- 305 — *Chiragra*, LINN. Sp. 491. Nat. Hiff. bladz. 246.
Bootschak of Duivelsklauw, een zeer groete, Man en Wyf.
- 306 — — — — — Twee ingetakte of zogensamde Stompen.
- 307 — — — — — Eene kleine Bootschak, zeer curieus en een echte Stomp.
- 308 — *Scorpius*, LINN. Sp. 492. Nat. Hiff. bladz. 249.
Podagra-Kreeft, twee fluks, zeer fraay.
- 309 — — — — — De Scorpioen, twee fluks dito: zie KNOOR, V. Pl. 4. f. 3.
- 310 — *Lambis*, LINN. Sp. 493. Nat. Hiff. bladz. 250.
Krabben twee groote witte, lang getakte, zeer compleet.
- 311 — — — — — Twee bonte of geplekte, niet misder.
- 312 — — — — — Twee roode korter getakte Krabben, Man en Wyf.
- 313 — *Milispada*, LINN. Sp. 494. Nat. Hiff. bladz. 251.
Dulzenboen of Krab met tien Pooten.
- 314 — *Lentiginosus*, LINN. Sp. 495. Nat. Hiff. bladz. 252.
Twee Sproeten of Kikvorschen.
- 314 — *Diana*, LINN. Sp. 497. Nat. Hiff. bladz. 253.
Twee Kemphaantjes of Exelis-Ooren.
- 315 — *Gallus*, LINN. Sp. 496. Nat. Hiff. bladz. 253.
Twee Wyzers of Schermers, zeer lang gearmd. N. 316

156

Univalvia.

- N. 316 *Strombus Pugnax*. LINN. Sp. 498. *Nat. Hist. bl.* 266.
Vleeschhooren, of rood en zwart gekrante Bilschen, twee paar.
- 317 ———— Een zeer enreemene bruine Vleeschhooren, van 't Fort Méridé aan de Rivier Misifippi.
- 318 ———— *Mergimarus*. LINN. Sp. 499. *Nat. Hist.* bladz. 257.
Vleek- of Vleeschhooren, twee stuk.
- 319 ———— Vier dito Roozebluurige, uit de Westindien, naar Zie Kwaak. III. T. 17. f. 1.
- 320 ———— Een groote dito, diklippig.
- 321 ———— Twee geknobbelde uit Oostindie.
- 322 ———— Twee witte Vleeschhooren en een Diklipp.
- { ———— *Luluvarus*. LINN. Sp. 500. *Nat. Hist.* bladz. 257.
Loeboomse Hoorensjes, zwart. en witmond.
- 323 { ———— *Gibberular*. LINN. Sp. 501. *Nat.* Hist. bladz. 258.
Kanaarsjes, gebulte, bonte, gestreepte enz.
- { ———— *Ontinax*. LINN. Sp. 502. *Nat. Hist.* bladz. 260.
Paschebjes: zie Kwora. IV. Pl. 12. f. 4.
Samen twintig stuk.
- 324 ———— *Lactifer*. LINN. Sp. 503. *Nat. Hist.* bladz. 260.
Twee Kamseelhooren, twee Franfche Hoorens en twee gekakte Vleeschhooren.
- 325 ———— *Cigar*. LINN. Sp. 504. *Nat. Hist.* bladz. 261.
Kroonhooren, twee getakt, twee ongetakt. N. 325^o

Hoorens.

157

- N. 323^o *Sirenas Gigar* Twee vreemde dito.
- 326 ———— ———— Twee groote Kroonhoorens.
- 327 ———— ———— Twee Liphoorens, zwaar getakt, van bintem Koozerood.
- 328 ———— ———— Twee dito minder getakt en langer getopt, van negen Duim hoogte.
- 329 ———— *Aplisire**. Een Oranje - Vlag, zeer hoogkleurig.
- 330 ———— *Lactifmar*. LINN. Sp. 505. *Nat. Hist.* bladz. 265.
Een tchoon gelippe Laphooren, zes Duim hoog.
- 330^o ———— ———— Een dito, zonder Lip, zeer fraay.
- 331 ———— *Epidrasit*, *Canarius*, *Fitzatus*, *Sacchar*. LINN. Sp. 506-509.
Twee Bezaantjes, twee Duiffes, twee opgetolde Bezaantjes, en twee gegordelde of bree-de Kanaarsjes.
- 332 ———— *Spingur*, *Fufarella*, *Ureus* & *Dentatur*. LINN. Sp. 510-513.
Gesoorde, gelteufde, gebalte, geploote.
- 333 ———— ———— Twee Zwartmond en twee Geelmond of Moeljes uit de Roole Zee, extra rar.
- { ———— *Fahyris*. LINN. Sp. 515. *Nat.* Hist. bladz. 272.
334 { ———— *Boiterd - Zee - Younen*, twee stuk.
——— *Astr*. LINN. Sp. 516. *Nat. Hist.* bladz. 272.
Twee zwarte Vleeschhooren.
- MURICES. STEKELHOORENS.
- 335 *Murex Haufellum*. LINN. Gen. 325. Sp. 518. *Nat. Hist.* als boven, bl. 276.
Twee Sulpekkoppen. N. 335^o

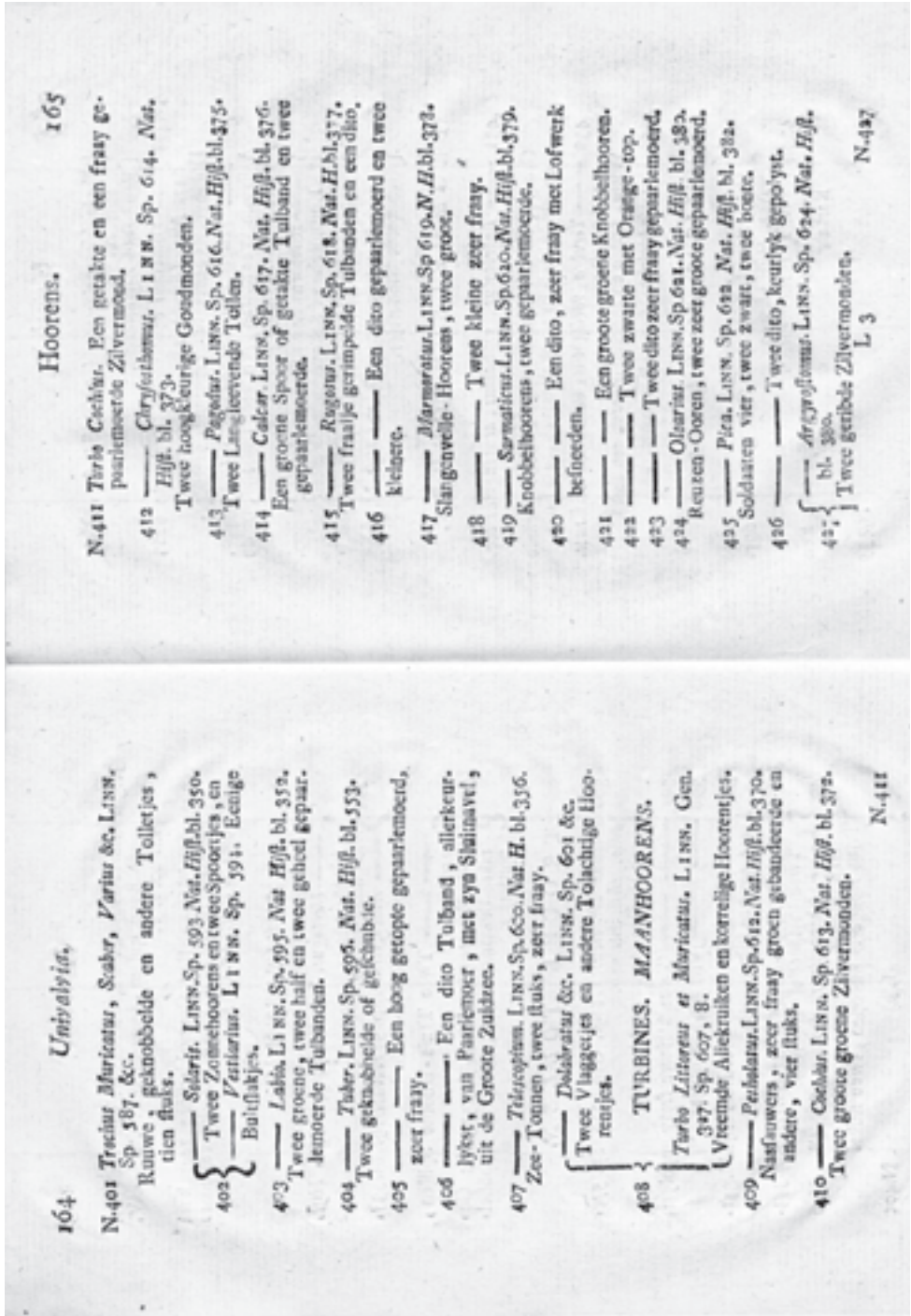
<p>158 <i>Urysisia</i>.</p> <p>N. 306 <i>Murex Tribular</i>. L. I N N. Sp. 519. <i>Nat. Hist.</i> bl. 277. Drie Spinnekoppen.</p> <p>337 Een dubbelde Spinnekop.</p> <p>338 ——— <i>Cernatar</i>. L. I N N. Sp. 520. <i>Nat. Hist.</i> bl. 278. Een zeer groote getakte Snippekop.</p> <p>339 ——— <i>Brandaris</i>. L. I N N. Sp. 521. <i>Nat. Hist.</i> bl. 279. Twee gedoemde Snippekoppen.</p> <p>340 ——— <i>Transular</i>. L. I N N. Sp. 522. <i>Nat. Hist.</i> bl. 280. De Hoogstaart en twee Branchhoorens.</p> <p>341 ——— ——— <i>Vyf dito</i>, boete Hoorens.</p> <p>342 ——— ——— <i>Twee cegetakte bruine Kral</i> hoorens.</p> <p>343 ——— <i>Ramsjar</i>. L. I N N. Sp. 523. <i>Nat. Hist.</i> bl. 285. Kralhoorens ; twee witte, twee bruine, zeer fray getakt.</p> <p>344 ——— ——— <i>Twee geleschige, zeer groot</i>.</p> <p>345 ——— ——— <i>Twee witte groote Kral</i> hoorens, zes Duim lang.</p> <p>346 ——— ——— <i>Vyf kleinere frasje Kralhoorens</i>.</p> <p>346* ——— ——— <i>Twee boete basterd Hartbo-</i> rens.</p> <p>{ 347 { ——— <i>Een Hart-Hoorensje</i>. KNORR. III. Pl. 9. f. 3. ——— <i>Serpis</i>. L. I N N. Sp. 524. <i>Nat. Hist.</i> bladz. 288. (Een Doodje. KNORR. II. Pl. 11. f. 4, 5.</p>	<p>159 <i>Hoorens</i>.</p> <p>N. 318 <i>Murex Saxatili</i>. L. I N N. Sp. 525. <i>Nat. Hist.</i> bladz. 289. Vyf basterd Brandarisfen.</p> <p>349 ——— <i>Erinacur</i>. L. I N N. Sp. 526? <i>Nat. Hist.</i> bladz. 291. Een gebloerde Beccya van de Magelliansche Eilanden of Graaat-Appel.</p> <p>350 ——— ——— <i>Een dito</i>, beiden zeldzaam.</p> <p>351 ——— <i>Rasa</i>. L. I N N. Sp. 527. <i>Nat. Hist.</i> bl. 291. <i>Vier frasje Padde-Hoorens</i>.</p> <p>352 { ——— <i>Gyrleur</i> L. I N N. Sp. 528. <i>Nat. Hist.</i> bl. 291. Twee getakte Padde- Hoorens } Vier Vorfschen-Poppen.</p> <p>353 ——— <i>Lampar</i>. L. I N N. Sp. 529. <i>Nat. Hist.</i> bl. 293. Een Oliekoek, zeer groot, geel van Kleur, zes Duimen lang.</p> <p>354 ——— ——— <i>Twee dito</i>, wat kleiner, Roed- moedig.</p> <p>355 ——— ——— <i>Twee met Roeynen</i>, zogenaamd.</p> <p>356 ——— <i>Oklarium</i>. L. I N N. Sp. 530. <i>Nat. Hist.</i> bl. 294. Marshooren of vretende Oliekoek, geknoobeld, fray.</p> <p>357 ——— <i>Femarak</i>. L. I N N. Sp. 531. <i>Nat. Hist.</i> bladz. 295. Voethoorens ; twee groote.</p> <p>357* ——— <i>Cutacur</i>. L. I N N. Sp. 532? <i>Nat. Hist.</i> bl. 296. Een Veibootje.</p> <p>358 ——— <i>Leterium</i>. L. I N N. Sp. 533. <i>Nat. Hist.</i> bl. 297.</p>
--	--

Ge

N. 348

160	<i>Univalvia.</i>	<p>Gehelren Peeren: twee stuk: KNOORN. VI. Pl. 26. f. 2.</p> <p>359 — <i>Pileas</i>, LINN. Sp. 524. <i>Nat. Hist.</i> bl. 297. Geoorgede Peeren, twee: zie KNOORN. V. Pl. 21. f. 1.</p> <p>360 — <i>Pyrum</i>, LINN. Sp. 535. <i>Nat. Hist.</i> bl. 298. Lecuwenkoppen. KNOORN. II. Pl. 7.</p> <p>361 — <i>Rutelsa</i>, LINN. Sp. 536. <i>Nat. Hist.</i> bl. 299. Lievey · Hoorens, drie stuk — <i>Scribitator</i>, LINN. Sp. 537. <i>Nat. Hist.</i> bl. 300. Doggerzanders, dito. — <i>Ruticulus</i>, LINN. Sp. 538. <i>Nat. Hist.</i> bl. 300. Geknobbelde Doggerzanders, twee.</p> <p>362 — <i>Azur</i>, LINN. Sp. 539. <i>Nat. Hist.</i> bl. 301. Oor of Grimas · Hoorens: twee stuk.</p> <p>363 — <i>Ricinus Nodur</i>, <i>Verticoides</i>, <i>Hyllis</i>, <i>Momonella</i>, LINN. Sp. 540-544. <i>Nat. Hist.</i> bl. 302-304. Paarfche, witte, gele getakte Moerbecy en Braamboos — <i>Hypocissanum</i> & <i>Suariguar</i>, LINN. Sp. 545-546. Pimpeljes en Diftelhoorentjes, flumen ten ft. — <i>Melangens</i>, L. Sp. 547. <i>Nat. Hist.</i> bl. 307. Bederlyken, twee groot.</p> <p>365 — — — — — Twee kleinere getakte, zeer fraay.</p> <p>366 — — — — — Twee dito, geheel ongetakt.</p> <p style="text-align: right;">LANG.</p>
161	Hoorens.	<p>LANGSTAARTIGE OF SPILLEN.</p> <p>N. 367 <i>Murex Babyloniar</i>, LINN. Sp. 549. <i>Nat. Hist.</i> bladz. 309. Babylonise Toorens: twee stuk: gevakte en twee witte dito, 1787.</p> <p>368 — <i>Cobur</i> LINN. Sp. 551. <i>Nat. Hist.</i> bladz. 311. Franche Spillen, een geknobbel, groot en twee anderen.</p> <p>369 — — — — — Een dito roode, zeer fraay getribd en getoorend, circa tien Duimen lang.</p> <p>370 — — — — — Twee uitermaate fraaje, die boekig en geknobbel zyn, van de zelfde lengte.</p> <p>371 — — — — — Drie darne, lang geflaarte of Tabakspypen.</p> <p>372 — — — — — Twee kleine geknobbelde en twee Yslandfche Spillen.</p> <p>373 — <i>Merie</i>, LINN. Sp. 552. <i>N. Hist.</i> bl. 313. Gebaardeerde Mooren, twee groot.</p> <p>374 — <i>Cochilium</i>, LINN. Sp. 553. <i>N. H.</i> bl. 315. Indiaas. KNOORN. VI. Pl. 26. f. 1. en twee Trompetjes van Terzate.</p> <p>375 — <i>Turhanites</i>* Een Trompet Dragon, zyde een by uittek fraay stuk, lang twaalf Duim.</p> <p>376 — <i>Spirilar</i>, LINN. Sp. 554. <i>N. Hist.</i> bl. 315. Twee laag geflaarte Knobbeljen, KNOORN. VI. Pl. 24. f. 3.</p> <p>377 — <i>Canalicular</i>, L. Sp. 555. <i>Nat. Hist.</i> bl. 316. Een zeldzame Knobboeten, Vleeschkleuring. VALENT. N. 92.</p> <p style="text-align: right;">L N. 378</p>

162	<i>Univalvia</i> .	<p>N. 378 <i>Murex Canalicular</i>. De Rasp, gewoonlijk zo gerand; zie <i>Knook</i>. V. Pl. 21. f. 2. Twee fluks.</p> <p>379 — <i>Araucis</i>. <i>Linn.</i> Sp. 57. <i>Nat. Hist.</i> bl. 317. Getakte Vygen; twee fluks, zeer groot.</p> <p>380 — — — — — Twee Termantafche Vleermuizen: Zie <i>VALENTYN</i>. N. 58. zeer fraay.</p> <p>381 — <i>Perruyar</i>. L. Sp. 557. <i>Nat. Hist.</i> bl. 318. Een linkte Vyg, zeer groot.</p> <p>382 — <i>Amblyar</i>. <i>Linn.</i> Sp. 558. <i>Nat. Hist.</i> bl. 310. De groote Walk, uit de Noordzee.</p> <p>383 — — — — — <i>Tritem</i> <i>Linn.</i> Sp. 560. <i>Nat. Hist.</i> bl. 322. Tromper of Tricoon-Hoorn. Een groote, zeer complete, van veertien Duim la gte.</p> <p>384 — — — — — Twee kleinere, dito Oostmafche.</p> <p>385 — — — — — Twee Westindifche Trompet-hoorens.</p> <p>386 — — — — — Twee geknobbelle, dito, zeldzaams.</p> <p>387 — <i>Puffe</i>. <i>Linn.</i> Sp. 571. <i>Nat. Hist.</i> bl. 323. Een Gemeene en een zeer zeldzaams Hoorenyge uit Groenlaad.</p> <p>388 — <i>Tulipa</i>. <i>Linn.</i> Sp. 562. <i>Nat. Hist.</i> bl. 324. Agate Fesren: twee zeer groot en fraay.</p> <p>389 — — — — — Vier van verfchillende Kleuren.</p>
		<p>{ <i>Dalium</i>. <i>Linn.</i> Sp. 564. <i>Nat. Hist.</i> bl. 32.</p> <p>390 — — — — — Eene en byveral Boytes Troepen. Zie <i>NOOR</i>. VI. Pl. 33 & 37. f. 3. Hoorn en Hoorenyge of pedrafale.</p> <p>391 — <i>Gruulatus</i> *. Een Sagryn-Hoorn, zeer fraay. <i>VAL</i>. N. 18, c. N. 392</p>
163	Hoorens.	<p>N. 393 <i>Murex Trapezium</i>. <i>Linn.</i> Sp. 567. <i>Nat. Hist.</i> bl. 320. Stompe Band-Spilken, twee groote: <i>Knook</i>. IV. Pl. 20. f. 1.</p> <p>393 — — — — — Een Orangekleurige zeer kort gefhart. <i>Knook</i>. V. Pl. 10. f. 4. Een een bonse dito. VI. Pl. 15. f. 5.</p> <p style="text-align: center;">S N U I T P E N N E N.</p> <p>{ <i>Vertagar</i>. <i>Linn.</i> Sp. 571. <i>Nat. Hist.</i> bl. 334.</p> <p>394 — — — — — Vier Schuitpenne.</p> <p>{ <i>Alax</i>. <i>Linn.</i> Sp. 572. <i>Nat. Hist.</i> bl. 335.</p> <p>395 — — — — — Vkt lasterd-Paufkeorens.</p> <p>{ — — — — — Twee Taxis-Doorne Spillen, groot.</p> <p>{ <i>Farcatar</i> de. <i>Linn.</i> Sp. 573. &c. Getakte Bezaanknoopen, ruwe en Knobbelle Spiltejes.</p> <p style="text-align: center;">T R O C H I T O L L E N.</p> <p>396 <i>Trechur Nidifur</i>. <i>Linn.</i> Gen. 326. Sp. 579. <i>Nat. Hist.</i> bl. 346. Eagine Drellen, twee zeer groote.</p> <p>397 — — — — — Twee kleinere fraay gepolys.</p> <p>398 — — — — — Vier anderen divers.</p> <p>399 — <i>Maralyar</i>. L. Sp. 580. <i>Nat. Hist.</i> bl. 341. Twee getakte Fieramiden.</p> <p>400 — — — — — <i>Perpedivus</i>. L. Sp. 581. <i>Nat. Hist.</i> bl. 344. Twee Perfpectief-Hoorens.</p> <p>{ <i>Piarasfar</i>. <i>Linn.</i> Sp. 583. <i>Nat. Hist.</i> bl. 346.</p> <p>{ Prius Robbets Knoopen, twee fluks. N. 401</p> <p style="text-align: right;">L 2</p>



Hoorens. 165

- N.411 *Turbo Cochlear*. Een getakte en een frasy gepaarlmoerde Zilvermoerd.
- 412 ——— *Chrysothamur*. L. Linn. Sp. 614. *Nat. Hist.* bl. 373.
Twee hoogkeurige Gosdmoonden.
- 413 ——— *Pagafar*. Linn. Sp. 616. *Nat. Hist.* bl. 375.
Twee Linn. leevende Tellen.
- 414 ——— *Calcar*. Linn. Sp. 617. *Nat. Hist.* bl. 376.
Een groene Spoor of getakte Tulband en twee gepaarlmoerde.
- 415 ——— *Rogonar*. Linn. Sp. 618. *Nat. Hist.* bl. 377.
Twee fraaije gestimpelde Tulbanden en een dito.
- 416 ——— ——— Een dito gepaarlmoerd en twee kleaere.
- 417 ——— *Marmaratus*. Linn. Sp. 619. *N. H.* bl. 378.
Slangenvelle. Hoorens, twee groot.
- 418 ——— ——— Twee kleine zeer frasy.
- 419 ——— *Sarmaticus*. Linn. Sp. 620. *Nat. Hist.* bl. 379.
Knobbehoorens, twee gepaarlmoerde.
- 420 ——— ——— Een dito, zeer frasy met Lofwerk befeenden.
- 421 ——— ——— Een groote groene Knobbehoorens.
- 422 ——— ——— Twee zwarte met Oranje-top.
- 423 ——— ——— Twee dito zeer frasy gepaarlmoerd.
- 424 ——— *Olsarius*. Linn. Sp. 621. *Nat. Hist.* bl. 382.
Reuen-Ooren, twee zeer groot gepaarlmoerd.
- 425 ——— *Piza*. Linn. Sp. 622. *Nat. Hist.* bl. 382.
Soldaaten vier, twee zwart, twee boete.
- 426 ——— ——— Twee dito, keurlyk gepolyt.
- 427 ——— *Argyrophorus*. Linn. Sp. 624. *Nat. Hist.* bl. 380.
Twee genilde Zilvermoonden.

N.427

L 3

Unyalyia.

- N.401 *Trebus Muricatus*, *Scaber*, *Varius* &c. Linn. Sp. 387. &c.
Ruwe, geknobbeld en andere Toiletjes, tien stuks.
- 402 { ——— *Sclerit*. Linn. Sp. 593. *Nat. Hist.* bl. 350.
Twee Zonshoorens en twee Spoorjes, en
Buitflakjes.
- 403 ——— *Labis*. Linn. Sp. 595. *Nat. Hist.* bl. 359.
Twee groene, twee half en twee geheel gepaarlmoerde Tulbanden.
- 404 ——— *Tuber*. Linn. Sp. 596. *Nat. Hist.* bl. 553.
Twee geknobbeld of geknubde.
- 405 ——— ——— Een hoog gestopte gepaarlmoerd, zeer frasy.
- 406 ——— ——— Een dito Tulband, allierkerlykst, van Pariemoerd, met zyn Sluisnavel, uit de Grootte Zukraec.
- 407 ——— *Telocypium*. Linn. Sp. 600. *Nat. H.* bl. 356.
Zee-Tonnen, twee stuks, zeer frasy.
- 408 { ——— *Delabratar* &c. Linn. Sp. 601 &c.
Twee Vlaggetjes en andere Tolachulge Hoorensjes.
- 408 { TURBINES. MAANHOORENS.
Twee *Littoreus et Muricatus*. Linn. Gen. 327. Sp. 607, 8.
(Vreemde Alikekrullen en korrelige Hoorensjes.
- 409 ——— *Penulatus*. Linn. Sp. 612. *Nat. Hist.* bl. 370.
Naslaners, zeer frasy groen gebaende en andere, vier stuks.
- 410 ——— *Cochlear*. Linn. Sp. 613. *Nat. Hist.* bl. 372.
Twee groote groene Zilvermoonden.

N.411

Univalvia:

- N. 428 *Turris Margaritacea*. LINN. Sp. 655. Nat. Hist. bl. 385.
 { Een goede Zilvermoed.
- N. 428 — *Dolphinar & diffusus*. LINN. Sp. 626, 647. Nat. Hist. bl. 385.
 Dolphynvies, gestakte en geribde, drie paar.
- 429 *Ammonie Wenteltrap*; een zeer schoone, by de twee Dullmen hoog.
 { *Clavus*. LINN. Sp. 631. Nat. H. bl. 392.
 { Europeische of Scheveinger Wenteltrapjes.
 { *Ambigua*. LINN. Sp. 632. Nat. H. bl. 394.
 430 { Oostindische basterd - Wenteltraps.
 { *Uva*. LINN. Sp. 636. Nat. Hist. bl. 396.
 { Gebakende Kindertjes.

TROMMELSCHROEVEN.

- 431 *Imbricatus, replicatus, acutangulus &c.* LINN. Sp. 640 — 643.
 Groote, bonze, gladde, roode, scherp geribde en dubbele Trommelschroeven; zes staks.
- 432 *Terebra, variegatus, annulatus &c.* LINN. Sp. 644. &c.
 Witte, bonze en anderen divers, zes staks.
- 433 Diversie kleinere dito, als vooren, enz.

HELICES. SLAKHOORENS.

- Hirc Scabraque*. LINN. Gen. 328. Sp. 655.
 Nat. Hist. bl. 409.
 { Twee Toerthoorentjes.
 434 { *Cerata Miliaria*. LINN. Sp. 666. Een
 Kirbak.

N-435

- N-435 *Hirc Caracalla*. LINN. Sp. 665. Nat. Hist. bl. 416.
 Baste d. Lampsjes, twee gepolys; vier staks.
- 436 *Gualtheriana* LINN. Sp. 670. N. H. bl. 418.
 Een zeer zeltzaam dito, uit Spanje.
- 437 *Carena, Aspultrata, Pemanis &c.* LINN. Sp. 671. 681.
 Posthoorentjes, Bel- en Navelflakken, Offen-
 Oogen en andere Slakachtige Hoorens, divers.
- 438 *Perrusa*. LINN. Sp. 688. Nat. Hist. bl. 434.
 Een geete en twee linkse Topflakken.
 { *Zantana*. LINN. Sp. 689. Nat. H. bl. 436.
 { Kwalleboortjes.
 { *Amarula*. LINN. Sp. 702. Nat. H. bl. 438.
 { Rivier - Pantekroentjes.
 439 { *Haliotides* LINN. Sp. 713. Nat. H. bl. 474.
 { Oortjepljes.
 { *Anabigaa*. LINN. Sp. 714. Nat. H. bl. 476.
 { Halfmaantjes wit en geel.

NERITÆ. NERITEN.

- 440 *Nerita Canzera, Glaucina, Pictular*. LINN. Sp. 715, 716, 717.
 Eijderdoren geel, getreep, en met het Klootje.
- 441 *Albiman, Mammilla*. LINN. Sp. 718, 719. Nat. Hist. bl. 482.
 Platte en geteplde, wit en gebandeerd.
- 442 *Virginea, Pellis, Radula, Pedarenta, Alvicilla*. &c. LINN. Sp. 730. &c.
 Bloeiige Tanten en diverse plade, ruuwe,
 bonze en gebandeerd Neriten.

HALIOTES. ZEE-OOREN.

- 443 *Haliotis Mida*. LINN. Gen. 330. Sp. 740. Nat.
 Hist. bl. 509.

L 4

Een

168

Univalvia.

Een groot Oostindisch Zee-Oor en twee kleinere dito.

N-444 *Haliotis striata*. LINN. Sp. 742. Nat. Hist. bl. 528. Vier Europeische met Paarl-gewasfen.

445 ——— LINN. Sp. 744. Nat. Hist. bl. 528. Vier van de Fraische Kust, twee gepaarlmoerd.

446 ——— Een uit de groote Zuidzee, of wel van Nieuw Zeeland, van binnen en buiten met Paarlmoer van een onoverbedeldyken weerschy, glans en luyfter, vier en een kwart Duim lang.

447 ——— Een dito, van buiten niet gepaarlmoerd, maar schoon gemaakt en dus natuurlyk, lang drie en een half Duim.

PATELLEN.

Patella Chionensis. LINN. Gen. 331. Sp. 749. Nat. Hist. bl. 520.

448 { *Chione* Muts.
Farsicata. LINN. Sp. 751. Nat. Hist. bl. 522. Pansoffeljes, twee stuks.

449 ——— *Laciniata*. LINN. Sp. 753. Nat. Hist. bl. 526. Een bascerd - Modwa - Hooïd en een andere Patelle.

450 ——— *Saccharina*, *Barbara*. LINN. Sp. 754. 755. Nat. Hist. bl. 527. Bonestjes, Grasjes en andere kleine Patelletjes.

451 ——— *Granularis*. LINN. Sp. 756. Nat. Hist. bl. 529. Twee Forttes Patellen, groot.

452 ——— Twee dito Steer-Schilden.

453 ——— *Granatina*. LINN. Sp. 757. Nat. Hist. bl. 530. Twee ferbate Magellaansche. KNORR. IV. Pl. N-454 op. f. 3.

Hoorens. 169

N-454 *Patella Grassatica*. Twee afgeskrepen dito en zeer frasy gepolyst, doosfchynde met een flutken glans.

455 ——— *Rofea*. Nat. Hist. bladz. 531. Roozeblakurij. Patellen, twee zeer groot en frasy

456 ——— Vier kleinere dito, niet minder.

457 ——— Agt dito, dito.

458 ——— Twaalf dito, zeer frasy.

459 ——— *Tellinaria*. LINN. Sp. 771. Nat. Hist. bl. 540. Gaygerd Schild, zeer compleet. KNORR. I. Pl. 21. f. 1.

460 ——— *Compta*. LINN. Sp. 773. Nat. Hist. bl. 540. Een geel gekneepen Kapje, zeer groot: zie KNORR. VI Pl. 28. f. 1.

461 ——— Een dito, iets kleiner.

462 ——— *Nimble*. LINN. Sp. 781. Nat. Hist. bl. 547. Een gesraide Magellaansche aan den top doorboord, lang drie Duim, hoog één Duim. Zie KNORR. IV. Pl. 59. f. 4.

463 ——— Een dito wat lagter getoep of vlakker.

464 ——— *Mabeula*. LINN. Sp. 782. Nat. Hist. bl. 548. Gewo. kno, kleine, gemene, en andere kleine Patellen, benevens een fraaije gesraide, enz.

DENTALIA. TANDHOORENS.

465 *Dentalium Elephantinum* & *Entalis*. LINN. Gen. 32. Sp. 83. 786. Olyphaets en Zwynus - Tandten, zogetaand.

L. 5 5 E R.

170	<i>Uniyalsia</i> .	171	Hoorens.
	SERPULÆ. WORMBUIZEN.		
N. 466	<i>Serpula Triguera</i> . LINN. Gen. 333 Sp. 796. Driekantige Wormbuizen, twee zeer groot.	N. 477	<i>Bistia Byzantina</i> . Welriekende Nazels of dekzels van de Purperhooren, twee zeer groot; zie ROSSII. Pl. XX. N. 4.
467	— <i>Glycerata</i> Sp. <i>Lamaritensis</i> . LINN. Sp. 800, 804. Nat. Hist. bl. 577, enz. Hoornlangstjes en Wormbuizjes.	478	— Diverse kleine Schulpdekruijes.
468	— <i>Arsaria</i> . LINN. Sp. 803. Diverse Oostindische Wormbuizen.	479	Kaspië bloemen, van Hoornlangstjes en Schulpjes gemaakt, zeer fraay.
469	— <i>Angina</i> . LINN. Sp. 804. Nat. H. bl. 575. Hoenderdarmen, zo genant, divers.	480	Twee dito, dito, niet minder.
470	— <i>Vermicularis</i> . LINN. Sp. 805. Nat. Hist. bl. 576. Eenige Slangpypen, of byna rechte Wormbuizen, geel en wit.	481	Twee rare Eijer - Neuten van Zee - Hoornlangstjes.
471	— <i>Pennis</i> . LINN. Sp. 806. Nat. Hist. bl. 576. Een fraaije Neptunus - Schaft.	482	Treck van Mostelen en Welkbooren - Slakken.
	VARIA. VERSCHIEDERLEY.	483	Een fraay besceeden Parlemoer - Doublet.
472	<i>Murex Alack</i> . Een zwarte glazige Taxis - Doornen Spil uit de groote Zuidzee of van <i>Nova Zelandia</i> .	484	Diverse Stukken gefineeden Faaslemoer en Planken.
473	<i>Turbo Pyramatus</i> . Een Manthooren met een groote weerfchy en een geribb Tulbandje, van dito.	485	Oostindische en Seborsche of Mostel - Faarlen.
474	<i>Trechus Acuminatus</i> . Een zeer seits Tollerje, fraay bent en het zelfde allerdeerijst gepastemoerd, van dito.	486	Twee zeer zeldzame Schulp - Faarlen van 't Eiland Bocton in Oostindie.
475	<i>Trechus Pharusicus</i> . Een Flins Rebbertskroep en een bont Soldaatje, van dito.	487	Diverse rare Oostindische Doublet - Schulpjes.
476	<i>Unibellus Martini</i> . Twee groote Venus - Nazels of Maans - Oogen; deézels van de Reuzen - Oortjen.	488	Een Bakje met vederley aartige Schulpjes.
		489	Een dito met Speculatie - Goed.
		490	Een dito met dito, divert.
			Ordo IV.
			VERMES LITHOPHYTA.
			Steenachtige Zee - Gewassen.
			TUBIPORÆ. PYPKORALEN.
		N. 1	<i>Tubipora Massica</i> . LINN. Syst. Nat. XII. Gen. 336. Sp. 1. Nat. Hist. I. D. XVII. St. bl. 89. Roode Pypkoraal uit Oostindie, verfscheide stukken.
			N. 2

172

Lithophytia.

MADREPORÆ. MADREPORÆN.

- N. 2 *Madrepore Fungites*. LINN. Gen. 337. Sp. 8.
Nat. Hist. bl. 112.
 Zee-Kamperselje. Een zeer groote, welkome
 men rood van omtrék, zeven en een half
 Duim over 't kruis, en weinig uit den brui-
 men slande, zeer compleet en fraay.
- 3 — — — Een dito spierwit, een weinig
 kleiner en langwerp'g rotd, niet minder gaaf
 en curicus.
- 4 — — — *Labyrinthiformis*. LINN. Sp. 10. *Nat.*
Hist. bl. 122.
 Een Herfincleem als eens Menschchen Hoofd,
 byna Klootromel, brein van Kleur, zeer fraay.
- 5 — — — Een dito weinig kleinest en wat
 bruiner, ook fyner verteeld.
- 6 — — — *Mossarites*. LINN. Sp. 11. *Nat. Hist.* bl. 132.
 Een Doothof - Steen, als een Eloeemkool, vry
 groot.
- 7 — — — *Arcolis*. LINN. Sp. 12. *Nat. Hist.* bl. 126.
 Perlflees of Zee - Amaranth, ook wel *Bleem-
 kool* genaamd, een fraaije groote.
- 8 — — — Twee kleiner dito.
- 9 — — — *Agerites*. LINN. Sp. 13. *Nat. Hist.* bl. 130.
 Steenzwan of Zee - Ooren; een seboon groot
 stuk op een Voet.
- 10 — — — *Affretes*. LINN. Sp. 19. *Nat. Hist.* bl. 137. *Occ.*
 sterreflees divers.
- 11 — — — *Pvites*. LINN. Sp. 31. *Nat. Hist.* bl. 152.
 Knokkel - Gewas, op Voetsjes, twee stuks.

N. 13

Zee-Gewasfen.

173

- N. 12 *Madrepore Danicornis*. LINN. Sp. 32. *Nat. Hist.*
 bl. 154.
 Herfshoorn - Koraal op een Voet.
- 13 — — — *Muricea*. LINN. Sp. 33. *Nat. Hist.* bl. 156.
 Koom - Aalje - Koraal. Een seboon groot Boon-
 schig Stuk, dat zeer Takkig gegroeid is,
 geel van Kleur, op een Voet.
- 14 — — — Een dito, wit van Kleur, met
 puntige Takjes, zeer dicht in malkander, en
 een dikken Stam.
- 15 — — — Een groot en twee kleine.
- 16 — — — Twee dito geel van kleur.
- 17 — — — *Fatigiana*. LINN. Sp. 34. *Nat. Hist.* bl. 159.
 Getopte Madrepore of Kooltreuk, drie stuks.
- 18 — — — *Lacuna*. Steen - Anjelijeren. *Nat. Hist.*
 bl. 161. Pl. 128. f. 2.
- 19 — — — *Ramaria*. LINN. Sp. 35. *Nat. Hist.* bl. 163.
 Kruidnagel - of Kadix - Koraal. Een seboone
 Boom op een Voet.
- 20 — — — Een dito, dito.
- 21 — — — *Ocularia*. LINN. Sp. 36. *Nat. Hist.* bl. 166.
 Wit Koraal der Apotheeken.
- 22 — — — *Vingues*. LINN. Sp. 37. *Nat. Hist.* bl. 168.
 Maaide - Koraal, een zeer fraay groot Stuk
 op een Voet.
- 23 — — — *Florida*? LINN. Sp. 38. Aartig en
 zeldzaam Bloem - Koraal, uit Oostindie.
- 24 — — — *Infundibuliformis*. LINN. Sp. 39. *Nat.*
Hist. bl. 172.
 Treener - Koraal of gedoomd Sterre - Koraal
 dat Waajrachtig en Trechers wyze gegroeid
 is, by de twee Voeten hoog en anderhalf
 Voet breed: het Olyphantis - Oor van ROSS-
 PHITS, zeer ongemeyn.

MIL.

174

Lithophytæ.

MILLEPORE. MILLEPOREN.

N. 5 *Millepora Aleutica*. LINN. Gen. 538. Sp. 40.
Nat. Hist. bl. 176.

Elaas-licorn-Koraal; twee groote Stukken.

36 ——— Water-Koraal of Koraal naar Banket gelykede, Waajerachtig, twee dito.

37 ——— Zeer Takkg. dito en fraay op een Voet.

38 ——— *Fucialis*. LINN. Sp. 47. Nat. Hist. bl. 176.
Lint of Windzel-Koraal, twee groote Stukken.39 ——— *Polymerpha*. LINN. Sp. 55. Nat. Hist. bl. 200.
Kalk-Koraal. Een groot Stuk, Vingerschtig gegroeyd, met Banket-Koraal en Zee-Ooren.

39 ——— Twee kleiner dito Korrelig, op Voetjes, en een Bladerige Klomp.

CELLEPORA. CELLEPOREN.

30* *Cellipora Punicola*. LINN. Gen. 339. Sp. 56.
Nat. Hist. bl. 209.

Puinsteen-Koraal en een Zee-Hecfentje op Kalk-Koraal-Steen.

Ordo V.

VERMES ZÖOPHYTA.

DIERLYKE ZEE PLANTEN.

ISES. EDELE KORAALEN.

31 *Istr. Filicina*. LINN. Gen. 340. Sp. 1. Nat.
Hist. bl. 254.

Konings-Koraal. Een zeer fraaie Boom, byna zesdathalf Voet hoog.

N. 32

Zee - Gewassen. 175

N. 33 *Ira Ochreata*. LINN. Sp. 3. Nat. Hist. bl. 247.
Koon Lesijs-Koraal. Een schoone Boom op zyn Voet.33 ——— *Nobilis*. LINN. Sp. 6. Nat. Hist. bl. 248.
Bloed-Koraal. Een fierlyke Boom, bykans een Voet hoog, op een koning gedraaid dellyctig; Natuurlyk, niet agetcepen.

34 ——— Een dito kleiner, doch zeer fraay van gefalte, op een Voetje van Kraalsteen, met aangegroeyde Takjes.

35 ——— Twee mooije Bloed-Koraal Takjes, gepolyst, op Voetjes.

36 ——— Een dito met de Natuurlyke geede Sebars, waar uit de Dierlyke groot-jing bykt.

37 ——— Een klein Takje, volkomen wit Koraal.

GORGONIE. ZEE HEESTERS.

38 *Corymba Pinnatifida*. LINN. Gen. 341. Sp. 3.
Nat. Hist. bl. 311.

Zee-Hecde op een Voet.

39 ——— *Aster*. LINN. Sp. 4. Nat. Hist. bl. 317.
Zee Cypres.40 ——— *Jurata*. Zee Bies. Nat. Hist. bl. 322.
Een Stuk van zeven Voeten lang; zie bl. 325.41 ——— *Ceratophyta*. LINN. Sp. 6. Nat. Hist. bl. 326.
Hoorngras.42 ——— *Elongata*. LINN. Sp. 7. Nat. Hist. bl. 330.
Roodachtige Zee-Boom.

N. 43

176	<i>Zoöphyta.</i>	Zee-Planten. 177
N. 48	<i>Gorgonia Ferrucea</i> . LINN. Sp. 8. Nat. Hist. bl. 331. Zee - Bezem.	N. 59 <i>Gorgonia Flabellum</i> . Eenige met gele Schots, enz.
44	— <i>Antipater</i> . LINN. Sp. 9. Nat. Hist. bl. 337. Zwart - Korral - Boom.	60 — — Diverse fraaje Zee - Boompjes.
45	— — — — Ditto, een zeer zeldzaam Stuk, fray gepolyt, omrent derdhalv Voet lang, gemaakt de Scepter van Neptunus.	ALCYONIA. ALCYONIEN.
46	— <i>Anerpt</i> . LINN. Sp. 10. Nat. Hist. bl. 345. Zee - Wilg.	61 <i>Alcyonium Digitatum</i> . LINN. Gen. 344. Sp. 5. Nat. Hist. bl. 390. Gevingerde Alcyonite of Doodmans Toenen; op een Steen.
47	— <i>Picazata</i> . LINN. Sp. 11. Nat. Hist. bl. 347. Zee - Dennenboom.	62 — <i>Spongioides</i> f. <i>Palmarum</i> , <i>Spongia flori-</i> <i>formis</i> . PALL. Spog. Alcyonite, op een Voet; zie blad. 394.
48	— <i>Ses/a</i> . LINN. Sp. 12. Nat. Hist. bl. 349. Zee - Pyeboom.	63 — <i>Lycurium</i> . LINN. Sp. 7. Nat. Hist. bl. 404. Zee - Oranje - Appel.
49	— <i>Petacizans</i> . LINN. Sp. 13. Nat. Hist. bl. 350. Zee - Bluts - Tak.	64 — <i>Ficus</i> . LINN. Sp. 10. Nat. Hist. bl. 418. Een groote Klomp, zwart Sponsachtig Zee- Gewas, op een Rotssteen gegroeid met ver- scheidde fyne Zee - Heesters of Zee - Heide, waar aan een Haaijen - Tasje.
50	— <i>Pechinata</i> . LINN. Sp. 14. Nat. Hist. bl. 351. Kam - Korral.	SPONGIÆ. SPONSEN.
51	— <i>Muricata</i> . PALL. Nat. Hist. bl. 334. Gedoornde Zee - Heester, met een witte Zee- waaijer.	65 <i>Spongia Fijularis</i> . LINN. Sp. 4. Nat. Hist. bl. 437. Kanon - Spons van Kurnafan, zeer groot, eenige Voeten lang.
52	— <i>Pur/a</i> . Poreufe, ibid. bl. 335.	66 — — <i>Officinalis</i> . LINN. Sp. 8. Nat. Hist. bl. 446. Winkel - Spons als een Handfchoen gegroeid.
53	— <i>Flagello/a</i> . Zwispije met een wecke Schors, bl. 337.	67 — — — — Ditto als een Kous - Voeteling. M N. 68
54	— <i>Fenalina</i> . LINN. Sp. 15. Nat. Hist. bl. 353. Platte Zee - Boom.	
55	— <i>Reticulum</i> . PALL. Nat. Hist. bl. 356. Net - Boompje.	
56	— — <i>Flabellum</i> . LINN. Sp. 16. Nat. Hist. bl. 357. Zee - Waaijer. Groote, zeer fraay, met een paarckleerige Schors.	
57	— — — — Ditto, niet minder.	
58	— — — — Drie Zee - Waaijers op één Wor- tel gegroeid.	
		N. 59

178 *Zoöphyta.*

68 *Spongia Gelata*. LINN. Sp. 9. Nat. Hiff. bl.

454.
Oogies-Spons, op Steenen, rood en wit,
zeer ongemeen en fraay gebouwd.

69 *Cavellata nigra*. Zwarte Tralie Spons:
zie Nat. Hiff. bl. 445. Pl. 135. f. 2. op een
Steen.

70 *Eckhara foliis*. *Cavallina Opacis*, benevens
enige andere Koraalmoosen en Korallyscen.

V O O R T S.

A. Enige Gedierten enz. in Fleischen met Vogt,
bewaard.

B. Enige ledige Infekten — Fleischen.

C. Enige Dooren met beschadigde Totten,
Sprinkhaanen, Kapellen, enz.

D. Enig Grotgoed, van Berg-Kryfal en Zee-
Gewasfen.

M A M S T E R D A M,
By J VAN DER HURGHEN ZONN,
J. C. DEERF,
BOEKVERKOOPERS.

Appendix C Main biographical data

1693	May 6	Martinus' father Willem Houuttuyn born in Hoorn.
1714	July 10	Willem receives degree of Medical Doctor from Leiden University.
1718	Sept. 28	Hester Hoorn, daughter of Paulus Hoorn and Hester de Wolff, baptized in Leiden.
1720	March 26	Martinus, son of Willem Houuttuyn and Aagje Zeylemaker, born in Hoorn.
1736	Febr. 4	Martinus' brother Gerrit, author of the family chronicle, born in Hoorn.
1739	March 8	Frans, Martinus' second cousin, joins the Mennonite church in Hoorn.
1743	Febr. 11	Martinus observes in Hoorn the passage of a comet (Struyck, 1753(1): 74).
1745	March 24	Frans registered as a member of the "Amsterdamsche Boekverkopersgilde" and as citizen of Amsterdam.
1747	August 27	Martinus admitted as medical student at Leiden University.
1748		Map designed by "M. Houuttuyn, Med. Stud." of the visibility of the expected solar eclipse.
1749	June 19	Willem, son of Martinus and Hester Hoorn, born in Amsterdam.
1749	August 15	Martinus receives degree of Medical Doctor from Leiden University.
1750	May 13	Marriage in Diemen (near Amsterdam) of Martinus and Hester Hoorn.
1751		First translation of a medical textbook (Sharp's "A treatise on the operations of surgery").
1752	August 9	Martinus and Hester Hoorn baptized in the Mennonite church with Frans as a witness.
1753		Martinus inscribed as medical doctor in the Collegium Medicum at Amsterdam.
1753	January 23	Martinus registered as citizen of Amsterdam.
1753	April 25	Martinus' son Willem registered with the Mennonite church in Amsterdam.
1753	May 6	Joint observation with Nicolaas Struyck of the passage of Mercurius.
1756	Sept. 1	Death of Willem, Martinus' father.
1756		First review of zoological literature ("Natuurlyke historie van de polyphen" in Baker, 1756).
1757	April 9	Sale of estate in polder "De Schermeer" inherited from Martinus' father Willem.
1757		Publication of volume 1 of the "Uitgezogte Verhandelingen".
1761-1773		Publication of the zoological part I, vols. 1-18, of the "Natuurlyke Historie".
1765	July 23	Death of Frans in Amsterdam.
1765		Publication of final volume of the "Uitgezogte Verhandelingen".
1767	July 14	Martinus writes to Vosmaer about a visit from his brother Gerrit.
1771	June 24	Martinus' son Willem dies in Paramaribo (Suriname).
1773-1775		Contribution of parts IV-VI to Knorr's "Verlustiging der oogen etc."
1773-1783		Publication of the botanical Part II, vols. 1-14, of the "Natuurlyke Historie".
1775	July 28	Martinus appointed as member of the "Zeeuwisch Genootschap".
1780	May 22	Martinus appointed as member of the "Hollandsche Maatschappij".
1780-1785		Publication of the mineralogical Part III, vols. 1-5, of the "Natuurlyke Historie".
1781	Sept. 1	Letter to the "Hollandsche Maatschappij" with a description and presentation of Japanese marine species.
1785	August	Martinus sends the completed "Natuurlyke Historie" to Thunberg.
1786	Sept. 21	Letter to the "Zeeuwisch Genootschap" with a proposal of subjects for the annual contest.
1787	March 14	Auction of Martinus' cabinet - zoological specimens.
1789	March 30-31	Auction of Martinus' cabinet - botanical specimens.

1789 et seq.		Contribution to vols. II-IV of Nozeman et al. "Nederlandsche Vogelen".
1790 et seq.		Contribution of vol. 2 to Stoll's "Natuurlijke - afbeeldingen - der Spoken etc.".
1791-1795		Contribution to Sepp's "Houtkunde".
1792	Nov. 30	Martinus' wife Hester Hoorn buried in Amsterdam.
1795	May 23	Last record of attendance of Martinus at meeting of the "Hollandsche Maatschappy".
1796		Contribution of vol. 2 to Oskamp et al. "Artseny-gewassen".
1798	April 27	Martinus dies in Amsterdam.
1798	May 2	Martinus buried in Amsterdam.
1806	July 11	Gerrit dies in Hoorn.



Fig. 15. Printer's emblem of Frans Houttuyn, picturing a "houttuin" (timberyard). Title-page. In: A. Ploos van Amstel, 1760. 'Verhandeling over het recht van commercie [etc.]'.